MICHAEL

CRICHTON

TEKANTI SAULĖ

ew York Times bestseleris Nr. 1, kurio parduota
augiau nei 6 milijonai egzempliorių!

OBUOLYS

MICHAEL
CRICHTON

TEKANTI SAULĖ

Romanas

Iš anglų kalbos vertė
GIEDRĖ TARTĖNIENĖ

OBUOLYS

UDK 820(73)-3
Cr47

Versta iš: Michael Crichton
Rising Sun
Arrow Books Ltd., London, 1992

ISBN 978-9955-700-86-9

Mano mamai,
Zulai Miller Crichton

Įžengiame į pasaulį, kuriame senosios taisyklės nebegalios.

Fhillipas Sandersas

Verslas – tai karas.

Japonų patarlė

LOS ANDŽELO POLICIJOS DEPARTAMENTAS
SLAPTAS VIDAUS PROTOKOLO APRAŠAS

Turinys: filmuotos detektyvo Piterio Dž. Smito kvotos aprašas
kovo mėn. 13–15 d.

Dėl: „Nakamoto žmogžudystės" (A8895–404)

Šis aprašas yra Los Andželo policijos departamento nuosavybė ir skirtas tik vidiniam naudojimui. Kopijavimas, citavimas, bet koks dauginimas ar atskleidimas ribojamas įstatymo. Neteisėtas naudojimas griežtai baudžiamas.

Visais klausimais kreipkitės į:
Los Andželo policijos departamento
Vidaus reikalų skyriaus viršininką
P/d 2029
Los Andželas, Ka 92038–2029
Tel.: (213) 555–7600
Fax: (213) 555–7812

Filmuota kvota: Detektyvas P. Dž. Smitas
3/13–3/15

Byla: „Nakamoto žmogžudystė"
Kvotos aprašymas: subjektas (leitenantas Smitas) buvo tardomas tris dienas, 22 valandas, nuo kovo 13 d., pirmadienio, iki kovo 15 d., trečiadienio. Apklausa įrašyta S-VHS/SD vaizdo juostoje.

Vaizdo aprašymas: subjektas (Smitas) sėdi prie stalo filmavimo patalpoje Nr. 4, Los Andželo policijos departamento būstinėje. Už subjekto ant sienos matyti laikrodis. Vaizdas apima stalo paviršių, kavos puodelį ir

subjektą nuo juosmens į viršų. Subjektas vilki kostiumą ir kaklaraištį (pirma diena), marškinius ir kaklaraištį (antra diena), vienmarškinis (trečia diena). Data ir laikas – apatiniame dešiniajame kampe.

Kvotos tikslas: išaiškinti subjekto vaidmenį „Nakamoto žmogžudystėje“. (A8895–404) kvotą atlieka detektyvas T. Konvėjus ir detektyvas P. Chemondas. Subjektas advokato paslaugų atsisakė.

Bylos baigtis: saugoma kaip „nebaigta byla“.

Aprašas: kovo mėn. 13 d. (1)

Kvotėjas: Taigi. Juosta sukasi. Prašom pasakyti savo vardą.

Sub.: Peteris Džeimsas Smitas.

Kvotėjas: Pasakykite amžių ir laipsnį.

Sub.: Trisdešimt ketveri. Los Andželo policijos departamento specialiųjų tarnybų skyriaus leitenantas.

Kvotėjas: Leitenante Smitai, kaip žinote, kol kas jums nepareikšti kaltinimai dėl nusikaltimo.

Sub.: Žinau.

Kvotėjas: Tačiau turite teisę reikalauti, kad jums atstovautų advokatas.

Sub.: Atsisakau.

Kvotėjas: Gerai. Ar kokiu nors būdu buvote verčiamas čionai ateiti?

Sub.: (Ilga pauzė) Ne. Niekaip nebuvau verčiamas.

Kvotėjas: Supratau. Turime pakalbėti apie Nakamoto žmogžudystę. Kada pirmą kartą susidūrėte su šia byla?

Sub.: Ketvirtadienio, vasario devintosios vakarą, apie devintą valandą.

Kvotėjas: Kas tada atsitiko?

Sub.: Buvau namuose. Suskambo telefonas.

Kvotėjas: O ką darėte tuo metu, kai suskambo telefonas?

PIRMAS VAKARAS

Tiesą sakant, sėdėjau ant lovos savo bute Kalver Sityje, išjungęs garsą stebėjau Leikersų rungtynes ir tuo pat metu bandžiau mokytis iš įvadinio japonų kalbos vadovėlio.

Vakaras buvo ramus. Apie aštuntą paguldžiau miegoti dukterį. Magnetofone ant lovos sukosi kasetė, ir malonus moters balsas kalbėjo kažką panašaus į: „Sveiki, aš policijos pareigūnas. Kuo galiu padėti?“ arba „Prašome parodyti meniu“. Po kiekvieno sakinio ji padarydavo pauzę, kad galėčiau pakartoti japoniškai. Klupau, bet stengiausi kiek galėjau. Paskui moteris kartojo: „Daržovių parduotuvė uždaryta. Kaip nueiti į paštą?“ ir panašius dalykus. Kartais susikaupti buvo sunku, bet stengiausi. „Ponas Hajašis turi du vaikus.“

Bandžiau atsakinėti. *Hajaši-san va kodomo ga fur... futur...* – nusikeikiau. O moteris ir vėl kalbėjo: „Šis gėrimas netinkamas.“

Ant lovos, greta dukros žaisliuko Pono Bulviagalvio, gulėjo atverstas mano sąsiuvinis. Šalia voliojosi nuotraukų albumas ir fotografijos iš antrojo mergytės gimtadienio. Po Mišelės šventės jau buvo praėję keturi mėnesiai, bet nuotraukas tebedėliojau į albumą. Niekaip nesusidoroju.

„Susirinkimas įvyks antrą valandą.“

Nuotraukos ant lovos toli gražu neatspindėjo tikrovės. Po keturių mėnesių Mišelė atrodė visiškai kitaip. Buvo gerokai aukštesnė: išaugo brangią juodo aksomo su baltų nėrinių apykakle suknelę, kurią šventei nupirko mano buvusi žmona.

Nuotraukose mano buvusioji puikiai pastebima: Mišelei pučiant žvakutes, laiko tortą, padeda išvynioti dovanas. Atrodo kaip pasiau-

kojanti mamytė. Tačiau iš tikrųjų dukra gyvena su manimi, o buvusi žmona mato ją retai. Dažnai nepasirodo sutartais savaitgaliais, pamiršta alimentus.

Bet iš gimtadienio nuotraukų to niekaip nepasakytum.

„Kur yra tualetas?"

„Turiu automobilį. Galime važiuoti kartu".

Taigi, mokiausi. Žinoma, oficialiai tą naktį dirbau – esu budintis specialiųjų tarnybų_skyriaus centro būstinės pareigūnas. Bet vasario devintosios ketvirtadienis buvo ramus, nesitikėjau daugybės įvykių. Iki devynių sulaukiau tik trijų skambučių.

Specialiosioms tarnyboms priklauso ir policijos departamento diplomatinis poskyris. Mes nagrinėjame problemas su diplomatais ir garsenybėmis, taip pat parūpiname vertėjų bei ryšių pareigūnų užsieniečiams, kurie dėl vienų ar kitų priežasčių susiduria su policija. Darbas kuo įvairiausias, bet ne įtemptas. Kai budžiu, tikiuosi kokio pusės tuzino pagalbos prašymų, ir nė vienas nebus kritinis. Vargiai kada sunkiau darbavausi. Kur kas daugiau pastangų reikalauja policijos atstovo spaudai pareigos, kurias ir užėmiau prieš patekdamas į specialiąsias tarnybas.

Bet kuriuo atveju vasario devintosios vakarą pirmas skambutis buvo dėl Fernando Konsekos, Čilės vicekonsulo. Jį sustabdė policijos patrulis. Fernis buvo per daug girtas vairuoti, bet teigė turįs diplomatinę neliečiamybę. Paliepiau patruliams parvežti vyruką namo ir pasižymėjau, jog ryte pasiskųsiu konsulatui.

Paskui, po valandos, paskambino detektyvai iš Gardenos. Jie areštavo įtariamą susišaudymu restorane, kalbantį tik samoa kalba. Vyrams reikėjo vertėjo. Pažadėjau parūpinti, bet samoajiečiai paprastai kalba angliškai, ta šalis ilgus metus buvo amerikiečių globojama teritorija. Detektyvai pažadėjo susitvarkyti. Paskui paskambino, kad televizijos furgonai užblokavo priešgaisrinį privažiavimą per *Aerosmith* koncertą. Liepiau pareigūnams skambinti į priešgaisrinės apsaugos departamentą. Kitą valandą buvo ramu. Grįžau prie užrašų ir dainingosios ponios, teigiančios: „Vakar buvo lietinga".

Tada paskambino Tomas Greihamas.

– Sušikti japoškės, – ėmė burnoti. – Negaliu patikėti, kokį šūdą mala. Geriau paskubėk, *Piteri-san*. Tūkstantis šimtas Figueroa, Septintosios kampas, naujasis *Nakamoto* pastatas.

– Kas atsitiko? – paklausiau.

Greihamas – puikus detektyvas, bet bjauraus būdo, tad kartais problemas neregėtai išpučia.

– Bėda ta, – rėžė Greihamas, – kad sušikti japoškės reikalauja pakviesti prakeiktą specialiųjų tarnybų ryšių pareigūną. Taigi tave, drauguži. Sako, jog neleis policijai tęsti, kol nepasirodys ryšių pareigūnas.

– Tęsti ko? Ką ten turi?

– Nužudymą, – atsakė Greihamas, – maždaug dvidešimt penkerių baltoji moteris, kokių šešių pėdų ir colio. Išsitiesusi kaip ilga prakeiktam jų posėdžių kambaryje. Tiesiog paveikslėlis. Geriau skuosk čia taip greitai, kaip tik gali.

– Ar tikrai fone girdėti muzika? – paklausiau.

– Po velnių taip, – nervinosi Greihamas. – Čia kaip reikiant vakarėlis. Šiandien didysis *Nakamoto* bokšto atidarymas, taigi vyksta priėmimas. Tiesiog atvažiuok, gerai?

Pasakiau, kad būtinai atvyksiu. Paskambinau kaimynei, poniai Askenijo ir paprašiau prižiūrėti vaiką – trumpai, kol būsiu išvykęs. Ji niekuomet neatsisako papildomo uždarbio. Laukdamas, kol moteris ateis, persivilkau marškinius ir apsirengiau gerąjį kostiumą. Tada paskambino Fredas Hofmanas, departamento kriminalinio skyriaus vyriausias budėtojas, kresnas žilaplaukis vyriškas.

– Paklausyk, Pitai, – pradėjo, – manau, tau gali prireikti pagalbos.

– Kodėl gi? – paklausiau.

– Atrodo, turime nužudymą, į kurį įtraukti japonai. Gali būti keblu. Kiek laiko esi ryšių pareigūnas?

– Apie šešis mėnesius.

– Tavo vietoje pasitelkčiau patyrusius pagalbininkus. Paskambink Konorui ir kartu pasiimk į centrą.

– Ką tokį?

– Džoną Konorą. Negi negirdėjai?

– Aišku, girdėjau. – Skyriuje visi buvo girdėję apie Konorą. Vyrukas buvo tikra legenda, geriausiai nusimanantis iš specialiųjų tarnybų pareigūnų. – Bet argi jis neišėjęs į atsargą?

– Jis pasiėmė neterminuotų atostogų, bet darbuojasi su japonais susijusiose bylose. Galvoju, tau jis būtų naudingas. Štai ką sugalvojau – pats paskambinsiu. Tu tiesiog užvažiuok jo pasiimti, – ir Hofmanas padiktavo adresą.

– Gerai, puiku. Ačiū.

– Ir dar štai kas. Tik fiksuotas ryšys, gerai, Pitai?

– Supratau, – atsakiau. – Kas reikalauja?

– Tiesiog taip bus geriau.

– Kaip pasakysi, Fredai.

„Tik fiksuotas ryšys“ reiškia nesinaudoti radijo stotimis, kad transliacijų nenusičiuptų policijos dažnių besiklausantys žurnalistai. Tam tikrose situacijose tokia procedūra buvo įprasta. Visada pereidavome prie fiksuoto ryšio, vos Elizabeta Teilor patekdavo į ligoninę. Pereidavome prie fiksuoto ryšio, kai autokatastrofoje žūdavo kokios nors garsenybės paauglys sūnus. Norėdavome užtikrinti, kad tėvai išgirstų naujieną dar prieš žiniasklaidai pradėjus belstis į jų duris. Tokiais atvejais naudodavomės fiksuotu ryšiu. Bet niekada anksčiau nenaudojome jo nužudymo atveju.

Tačiau važiuodamas centro link, nesinaudojau automobiliniu telefonu, o klausiausi radijo stoties. Buvo pranešama apie šūvį į trimetį berniuką, kuris dabar nuo juosmens paralyžiuotas. Vaikas tapo apiplėšimo *7-Eleven* liudytoju. Atsitiktinė kulka kliudė nugarą ir nelaimėlis... Perjungiau kitą stotį: transliavo pokalbių šou. Priešaky mačiau kylančias į rūką centro dangoraižių šviesas. Prie San Pedro išsukau iš greitkelio – paimti Konoro.

Apie Konorą težinojau, jog jis kurį laiką gyveno Japonijoje, kur gilino japonų kalbos ir kultūros žinias. Kažkuriuo metu septintajame dešimtmetyje jis buvo vienintelis sklandžiai japoniškai kalbantis pareigūnas, nors Los Andžele ir buvo pati gausiausia japonų kolonija už gimtųjų salų ribų.

Žinoma, šiuo metu departamente darbuojasi daugiau nei aštuoniasdešimt japoniškai kalbančių pareigūnų, o dar daugiau, kaip ir aš, bando tą kalbą išmokti. Prieš keletą metų Konoras atsistatydino. Bet su juo dirbę ryšių pareigūnai pripažįsta, jog jis buvo geriausias. Kalbama, jog vyrukas dirbo labai sparčiai, dažnai išspręsdavo bylą per kelias valandas. Turėjo prityrusio detektyvo ir ypatingo kvotėjo reputaciją, galėdavo kaip niekas kitas išgauti iš liudytojų informaciją, bet labiausiai ryšių pareigūnai liaupsino jo nešališką požiūrį. Kartą man pasakojo: „Dirbti su japonais – tarsi balansuoti ant įtempto lyno. Anksčiau ar vėliau visi nukrinta. Kai kurie nusprendžia, jog japonai – puikūs ir negali padaryti nieko bloga. Kiti laiko juos baisiais bjaurybėmis. O Konoras visuomet sugebėdavo išbalansuoti. Likti viduryje. Jis visuomet tiksliai žinodavo, ko imasi."

Džonas Konoras gyveno pramoniniame Septintosios gatvės rajone, didžiuliame plytiniame sandėlyje išilgai dyzelinių traukinių depo. Krovininis liftas pastate buvo sulaužytas. Laiptais užlipau į trečią aukštą ir pasibeldžiau.

– Atidaryta, – išgirdau.

Įėjau į mažą butuką. Svetainė buvo tuščia ir įrengta japonišku stiliumi: tatamiai, *šoji* širmos ir medžio panelių sienos. Kaligrafijos ritinys, juodas lakuotas staliukas ir vaza su balta orchidėja – vieninteliai ryškūs akcentai.

Greta durų mačiau išrikiuotas dvi poras batų, vieni – vyriški tvirti raštuotos odos su skylutėmis. Antri – moteriški aukštakulniai.

– Kapitone Konorai? – pasitikslinau.

– Minutėlę.

Pasislinko *šoji* širma ir pasirodė Konoras. Jis buvo stebėtinai aukštas, kokių metro devyniasdešimties – gerokai daugiau negu šešių pėdų. Dėvėjo jukatą, lengvą japonišką apsiaustą iš mėlynos medvilnės. Apytikriai nustačiau, kad jam kokie penkiasdešimt penkeri. Plačiapetis, praplikęs. Tvarkingais ūsiukais, aštrių bruožų, veriančiomis akimis. Giliu balsu. Ramus.

– Labas vakaras, leitenante.

Paspaudėme rankas. Konoras nužvelgė mane nuo galvos iki kojų ir pritariamai sulinksėjo:

– Puiku. Labai reprezentatyvu.

– Darbavausi spaudai, – paaiškinau. – Niekada nežinai, kada gali atsidurti prieš kameras.

Jis linktelėjo.

– O dabar esate specialiųjų tarnybų budintis pareigūnas?

– Teisingai.

– Kiek laiko dirbate ryšių pareigūnu?

– Šešetą mėnesių.

– Kalbate japoniškai?

– Šiek tiek. Mokausi.

– Duokite man kelias minutes persirengti. – Jis apsisuko ir dingo už širmos. – Nužudymas?

– Taip.

– Kas jus informavo?

– Tomas Greihamas. Jis vadovauja tyrimui nusikaltimo vietoje. Pasakė, jog japonai reikalauja ryšių pareigūno dalyvavimo.

– Suprantu.

Tyla. Pasigirdo tekantis vanduo.

– Ar toks reikalavimas įprastas?

– Ne. Tiesą sakant, niekada nieko panašaus negirdėjau. Paprastai pareigūnai kviečia ryšių pareigūnus, kai turi kalbos problemų. Niekada negirdėjau, kad japonai kviestų ryšių pareigūną.

– Ir aš negirdėjau, – pridūrė Konoras. – Ar Greihamas prašė mane atsivežti? Nes mudu niekuomet vienas kitu nesižavėjome.

– Ne, – atsakiau, – jus įtraukti pasiūlė Fredas Hofmanas. Jis jaučia, jog man neužteks patirties. Pasakė, jog pats jums paskambins.

– Taigi jums į namus paskambino dukart? – paklausė Konoras.

– Taip.

– Suprantu. – Jis vėl pasirodė, vilkėdamas tamsiai mėlyną kostiumą, pasirišęs kaklaraištį. – Atrodo, laikas spaudžia. – Dirstelėjo į laikrodį. – Kelintą paskambino Greihamas?

– Apie devintą.

– Taigi praėjo jau keturiasdešimt minučių. Važiuojam, leitenante. Kur jūsų automobilis?

Nuskubėjome laiptais.

Nuvažiavau San Pedro gatve ir Antrojoje pasukau į kairę, tiesiai link *Nakamoto* pastato. Gatvėje, pažemiui, draikėsi lengvas rūkas. Konoras žvalgėsi pro langą. Staiga paklausė:

– Ar jūsų atmintis gera?

– Manau, gana gera?

– Galvoju, gal galėtumėte pakartoti šio vakaro telefoninius pokalbius, – paprašė. – Perteikite taip smulkiai, kaip tik galite. Žodis žodin, jei tik įmanoma.

– Pamėginsiu.

Atpasakojau telefoninius pokalbius. Konoras klausėsi nepertraukdamas ir nekomentuodamas. Nežinau, kodėl buvo toks susidomėjęs, man ir nepaaiškino. Kai baigiau, paklausė:

– Tai Hofmanas jums neužsiminė, kas reikalauja fiksuoto ryšio?

– Ne.

– Ką gi, bet kuriuo atveju tai puiki mintis. Niekada nesinaudoju automobiliniu telefonu, jei galiu apsieiti. Šiais laikas pasiklauso pernelyg daug žmonių.

Pasukau į Figeroa. Priešaky mačiau prie *Nakamoto* bokšto plieskiančius prožektorius. Pilko granito statinys kilo tiesiog į naktį. Persirikiavau į dešinę juostą, spragtelėjęs atidariau pirštinių skyrelį ir ištraukiau saują vizitinių kortelių.

„Detektyvas leitenantas Piteris Dž. Smitas, specialiųjų tarnybų ryšių pareigūnas“, buvo užrašyta ant kortelės. Vienoje pusėje – anglų kalba, kitoje – japonų.

Konoras dirstelėjo į korteles.

– Kaip ketinate elgtis šioje situacijoje, leitenante? Ar kada nors derėjotės su japonais?

– Rimtai – ne, – atsakiau. – Tik sulaikant keletą girtų vairuotojų.

– Tai gal aš galėčiau pasiūlyti veiksmų strategiją? – mandagiai pasiūlė Konoras.

– Man viskas tinka, – atsakiau. – Būsiu dėkingas už pagalbą.

– Puiku. Kadangi esate ryšių pareigūnas, būtų geriausia, jog atvykęs imtumėtės vadovauti įvykio vietoje.

– Gerai.

– Tik manęs nepristatinėkite ir jokiu būdu į mane nesikreipkite. Net nežiūrėkite į tą pusę.

– Gerai.

– Aš neegzistuoju. Vadovaujate jūs vienas.

– Puiku, sutarta.

– Tai padės išlaikyti oficialumą. Stovėkite tiesiai, švarkas visą laiką telieka užsagstytas. Jei jie jums nusilenks, pats nesilenkite, tik truputį palenkite galvą. Užsienietis niekuomet neįvaldys lankstymosi etiketo. Net nemėginkite.

– Gerai, – atsakiau.

– Turėdamas reikalų su japonais neužmirškite, kad jie nemėgsta derėtis. Derybos, jų manymu, veda prie konfrontacijos. Savo visuomenėje kiek galėdami jų vengia.

– Tvarkoj.

– Sekite savo gestus. Laikykite rankas prie šonų. Platūs rankų mostai japonams atrodo grasinamai. Kalbėkite lėtai. Jūsų balsas turi būti ramus ir lygus.

– Gerai.

– Jei galėsite.

– Supratau.

– Gali būti sudėtinga. Japonai dažnai erzina. Šį vakarą jums jie gali pasirodyti nemalonūs. Elkitės kaip įmanoma geriau. Kas beatsitiktų, nepraraskite savitvardos.

– Gerai.

– Toks elgesys būtų ypatingai nepriimtinas.

– Supratau, – pakartojau.

Konoras nusišypsojo.

– Esu tikras, puikiai susidorosite, – patikino. – Tikriausiai jums visai nereikės pagalbos. Bet jei pateksite į bėdą, išgirsite mane klausiant: „Galbūt galiu padėti?“ Tai bus ženklas, jog viską perimu. Nuo

tos akimirkos leiskite kalbėti man. Norėčiau, kad nebekalbėtumėte, netgi tiesiogiai klausiamas. Gerai?

– Gerai.

– Jums gali norėtis prašnekti, bet nesusigundykite.

– Suprantu.

– Dar daugiau – ką bedaryčiau, nerodykite nustebimo. *Ką bedaryčiau.*

– Sutarta.

– Jei jau perimsiu vadovavimą, atsistokite šiek tiek už manęs iš dešinės. Nesisėskite. Nesidairykite. Neatrodykite suglumęs. Prisiminkite: mes užaugome *MTV* kultūroje, ne jie. Jie – japonai. Bet koks jūsų elgesys jiems turi reikšmės. Kiekvienas jūsų išorės ar elgesio aspektas atsilieps jums, policijos departamentui ir man, kaip jūsų vyresniajam ir *sempai*.

– Supratau, kapitone.

– Turite klausimų?

– Ką reiškia „sempai"?

Konoras nusišypsojo.

Pravažiavome prožektorius ir nuožulniąja plokštuma nusileidome į garažą.

– Japoniškai, – prabilo – „sempai" reiškia vyresnis žmogus, vadovaujantis jaunesniajam, vadinamam *kohai*. *Sempai-kohai* ryšys yra visiškai įprastas. Jis dažnai atsiranda, kai jaunesnis ir vyresnis asmenys darbuojasi kartu. Japonai tikriausiai pritaikys šį ryšį mudviem.

– Tarsi auklėtojas ir mokinys? – paklausiau.

– Ne visai tiksliai, – atsakė Konoras. – Japonijoje *sempai-kohai* turi kitą prasmę. Panašiau į mylinčius tėvus: tikimasi, jog *sempai* lepins savo *kohai* ir atleis jam visokiausius jaunatviškus paklydimus. – Nusišypsojęs pridūrė: – Tiksiuosi, nieko panašaus nekrėsite?

Nusileidome nuožulnia plokštuma ir pamatėme erdvų garažą. Konoras pažvelgė pro langą ir susiraukė:

– Kur visi?

Nakamoto bokšto garažas buvo pilnas limuzinų. Prie mašinų prisišliejęs vairuotojai rūkė ir plepėjo. Bet niekur nemačiau policijos au-

tomobilių. Paprastai, įvykus žmogžudystei, vieta būna apšviesta kaip per Kalėdas, ant pusės tuzino juodai baltų policijos, tyrėjų, paramedikų ir visų kitų ekipažų švysčioja švyturėliai.

Šį vakarą to nebuvo. Garažas atrodė kaip bet kuris kitas garažas vykstant vakarėliui: grupelėmis, laukdami savo automobilių, lūkuriavo elegantiškai pasidabinę žmonės.

– Keista, – pritariau.

Sustabdžiau automobilį. Stovėjimo aikštelės patarnautojai atidarė dureles. Žengiau ant pliušinio kilimo, girdėjau tylią muziką. Su Konoru patraukėme prie lifto. Puikiai apsirengę žmonės – vyrai su smokingais ir moterys brangiomis suknelėmis traukė kita kryptimi. O prie lifto pašėlusiai rūkydamas, pasidabinęs dėmėtu velveto kostiumu stovėjo Tomas Greihamas.

Būdamas saugas Pietų Karolinos universitete Greihamas niekuomet nežaisdavo pagrindinėje sudėtyje. Šis trupinėlis praeities tapo tarsi būdo bruožu: atrodė, jog visą gyvenimą vyrukas praleidžia lemtingus paaukštinimus, svarbesnius laiptelius detektyvo karjeroje. Jis blaškėsi iš skyriaus į skyrių, niekaip nerasdamas sau tinkamo rajono ar gerai tinkančio partnerio. Visą laiką pernelyg tiesmukas, Greihamas įsigijo priešų valdyboje, ir, būdamas trisdešimt devynerių, atrodė, daugiau nieko nebepasieks. Dabar jis buvo kandus, stačiokiškas, sparčiai storėjo – gremėzdiškas nuoboda, tikra rakštis subinėje: žmones jis tiesiog erzino. Vyruko įsitikinimas asmenine dora aiškiai buvo klaidingas, tačiau jis sarkastiškai elgėsi su kiekvienu, nepritariančiu jo nuomonei.

– Puikus kostiumas, – tarstelėjo, kai priėjome. – Sušiktai gerai atrodai, Piteri.

Nuo mano atlapo nubraukė įsivaizduojamą dulkelę. Nekreipiau dėmesio.

– Kaip reikalai, Tomai?

– Jūs, vaikinai, turėtumėte dalyvauti vakarėlyje, o ne darbuotis. – Pasisukęs į Konorą, palingavo galvą. – Sveikas, Džonai. Kieno gi mintis buvo išversti tave iš lovos?

– Tiesiog žvalgausi, – maloniai atsakė Konoras.

– Fredas Hofmanas paprašė jį atsivežti, – įsiterpiau.

– Po paraliais, – kalbėjo Greihamas, – man visai patinka, kad judu čia. Gali prireikti pagalbos. Ten, viršuje, gana neramu.

Nusekėme paskui Greihamą į liftą. Vis dar nemačiau kitų policijos pareigūnų.

– Kur visi? – paklausiau.

– Geras klausimas, – atrėžė Greihamas. – Japoškės įsigudrino laikyti mūsų žmones prie užpakalinio įėjimo. Prisiekinėja, jog tarnybinis liftas greitesnis. Nepaliauja pliauškę apie didžiojo atidarymo svarbą, ir kad niekas neturi jo sutrikdyti.

Prie liftų uniformuotas privačios tarnybos apsaugininkas atidžiai mus nužvelgė.

– Šie du – su manimi, – paaiškino Greihamas.

Apsaugininkas linktelėjo, bet įtariai pašnairavo.

Įėjome į liftą.

– Suknisti japoškės, – nesiliovė Greihamas, kai užsivėrė durys. – Juk čia vis dar mūsų šalis. Mes vis dar prakeikti farai savo šalyje.

Liftas buvo stiklo sienomis, taigi kildami pro lengvą rūką matėme Los Andželo centrą. Tiesiai priešais naktyje visomis šviesomis spindėjo *Arco* pastatas.

– Žinote, o tas liftas – nelegalus, – pasakojo Greihamas. – Pagal įstatymą stikliniai liftai gali kelti tik iki devyniasdešimto aukšto, o šis statinys – devyniasdešimt septynių, aukščiausias Los Andžele. Visas šitas pastatas – tiesiog didžiulis nukrypimas nuo normų. Jis suręstas per šešis mėnesius. Ir žinote, kaip? Vežė surenkamas konstrukcijas iš Nagasakio, o čia jas sukėlė. Nesinaudojo amerikiečių statybininkų paslaugomis. Gavo ypatingą leidimą apeiti mūsų profsąjungas dėl vadinamųjų techninių problemų, su kuriomis, atseit, susidoroti gali tik japonų darbininkai. Tikite tuo mėšlu?

– Užmigdė Amerikos profsąjungų budrumą, – pasakiau truktelėjęs pečiais.

– Velniai rautų, užmigdė miesto tarybą, – atrėžė Greihamas. – Bet, žinoma, visur pinigai. Ir ką jau ką, bet žinome, kad japonai

šlamančių turi užtektinai. Taigi gavo nuolaidų zoniniams apribojimams, potvarkiams dėl žemės drebėjimų. Jie gauna viską, ko panori.

Vėl truktelėjau pečiais.

– Politikai.

– Šikniai. Ar žinai, kad suskiai net nemoka mokesčių? Tokia tiesa: jie gavo nuolaidas nuosavybės mokesčiams mieste aštuoneriems metams. Šūdas: mes tiesiog išdovanosime šią šalį.

Akimirką kilome tyloje. Greihamas žvalgėsi pro langus. Liftas – greitaeigis *Hitachi*, įrengtas pagal naujausias technologijas. Greičiausi ir tyliausi liftai pasaulyje. Kilome vis aukštyn, į miglą.

– Ar papasakosi apie nužudymą, ar tegu lieka staigmena? – užklausiau Greihamo.

– Šūdas, – atsitokėjo Greihamas. Triukšmingai atvertė bloknotą, – štai. Pirmojo skambučio sulaukta dvidešimtą trisdešimt dvi. Kažkas pasakė, jog „yra problemų su kūnu“. Vyriškas balsas ryškiu azijietišku akcentu. Angliškai kalbėjo prastai. Operatorius iš jo nedaug teišpešė, tik adresą – *Nakamoto* bokštas. Išvažiavo patruliai, atvyko dvidešimtą trisdešimt devynios, rado lavoną. Keturiasdešimt šeštas, biurų aukštas. Auka – baltoji moteris, apie dvidešimt penkerių. Pašėlusiai gerai atrodžiusi. Pamatysit.

– Farai ištempė juostas ir paskambino į skyrių. Išvažiavau su Merino, atvykome dvidešimt penkiasdešimt trys. Nusikaltimo vietos tyrėjai, analizės skyrius atvyko beveik tuo pačiu metu, kaip ir daktiloskopijos specialistai ir fotografai. Kol kas užteks?

– Taip, – linktelėjęs atsakė Konoras.

– Vos pradėjome, – tęsė Greihamas, – kai pasirodė kažkoks japoška iš *Nakamoto* korporacijos su tūkstantį žalių kainuojančiu mėlynu kostiumu ir pranešė, jog, prieš ko nors imantis jo suknistam pastate, turi sušiktą teisę pasikalbėti su Los Andželo policijos departamento ryšių pareigūnu. Ir dar aiškino, neva mes neturime motyvų.

– Žiūriu, kas čia per mėšlas. Juk matome akivaizdų nužudymą, galvoju, tas vyrukas atsiknis. Bet tas japoška puikiai kalba angliškai ir atrodo neblogai išmano teisę. Ir žinot, visi ten buvusieji kažkaip susirūpino. Matai, kokia prasmė spausti ir pradėti tyrimą, jei jis pas-

kui bus pripažintas negaliojančiu, tiesa? O tas krušna japoška prieš imantis ką nors daryti reikalauja ryšių pareigūno. Kadangi jis velniškai gerai kalba angliškai, nesuprantu, kokia problema. Visada galvojau, kad ryšių pareigūnai reikalingi tik tiems, kurie nesusikalba, o tam vyrukui ant kaktos tiesiog užrašyta – Steinfordo teisės mokykla. Bet vis tiek, – jis atsiduso.

– Paskambinai man, – pasakiau.

– Aha.

– Kas tas vyras iš *Nakamoto?*

– Šūdas, – Greihamas pervertė užrašus, – Išihara. Išiguri. Kažkaip taip.

– Turi jo vizitinę? Jis turėjo duoti tau vizitinę.

– Ir davė. Atidaviau Merino.

– Ar ten yra daugiau japonų? – paklausiau.

– Čia kas, pokštas? – nusijuokė Greihamas. – Ten jų knibždėte knibžda. Suknistas Disneilendas.

– Turiu omenyje nusikaltimo vietą.

– Aš irgi, – atrėžė Greihamas. – Negalime jų išspirti. Sako, kad čia jų pastatas ir jie turi teisę ten būti. Šiandien – didysis *Nakamoto* bokšto atidarymas. Jie turi teisę ten būti. Ir taip be paliovos.

– O kur vyksta pats atidarymas? – paklausiau.

– Vienu aukštu žemiau nei nužudymas, keturiasdešimt penktame aukšte. Pragariškos išgertuvės. Tikriausiai kokie aštuoni šimtai žmonių. Kino žvaigždės, senatoriai, kongresmenai – visų neišvardysi. Girdėjau, atvyko Madona ir Tomas Kruzas. Senatorius Heimondas. Senatorius Kenedis. Eltonas Džonas. Senatorius Mortonas. Meras Tomasas. Apygardos prokuroras Vilandas. Ei, o gal čia yra ir tavo buvusi žmona, Pitai? Juk ji vis dar dirba pas Vilandą?

– Taip girdėjau.

Greihamas atsiduso.

– Tikriausiai geriau krušti advokatą, nei leistis jo krušamam. Kartais malonu pasikeisti vietomis.

Neketinau postringauti apie buvusią žmoną.

– Mes beveik nebebendraujame, – atrėžiau.

Suskambėjo mažas varpelis ir liftas pasakė: *Jondžiusan-kai.*

Greihamas dirstelėjo į šviečiančius numerius virš durų.

– Šūdas, ar galit patikėt?

– *Jondžiudžion-kai,* – pakartojo liftas. – *Mosugu de godzaimasu.*

– Ką jis pasakė?

– Kad beveik atvykome.

– Po velnių, – nusikeikė Greihamas, – jei jau liftas kalba, tai gal galėtų angliškai? Juk čia vis dar Amerika.

– Kol kas, – atsakė Konoras, stebėdamas panoramą.

– *Jondžiugo-kai,* – pasakė liftas. Durys atsivėrė.

Greihamas buvo teisus: pragariškas vakarėlis. Visas aukštas buvo perdarytas į penktojo dešimtmečio pobūvio patalpą. Vyrai su kostiumais. Moterys kokteilių suknelėmis. Grupė grojo Gleno Milerio svingo melodiją. Prie lifto laukė žilaplaukis įdegęs vyriškis, atrodė šiek tiek pažįstamas. Jo pečiai buvo platūs kaip atleto. Įžengęs į liftą, pasisuko į mane.

– Į pirmą aukštą, prašyčiau.

Užuodžiau viskį.

Greta atsirado kitas, jaunesnis kostiumuotas vyrukas.

– Šitas liftas, senatoriau, kyla aukštyn.

– Kaip tai? – nesuprato žilaplaukis, atsisukdamas į padėjėją.

– Šitas liftas kyla į viršų, pone.

– Supratau. O aš noriu leistis žemyn. – Jis kalbėjo atsargiai, perdėtai artikuliuodamas, kaip visi įkaušę žmonės.

– Taip, pone. Žinau, pone, – maloniai kartojo padėjėjas. – Palaukime kito lifto, senatoriau.

Jis tvirtai sugriebė žilaplaukį už alkūnės ir išsivedė iš lifto.

Durys užsivėrė. Liftas kilo aukštyn.

– Dirba jūsų mokesčių pinigėliai, – pasišaipė Greihamas. – Atpažinote? Senatorius Stefanas Rauvas. Smagu matyti jį čionai dalyvaujantį, ypač žinant, jog jis – Senato finansų komiteto narys, atsakingas už visą japonų importo reguliavimą. Bet, kaip ir bičiulis senatorius Kenedis, labai jau mėgsta mažules.

– Tikrai?

– Ir dar kalba, kad gali nemažai išgerti.

– Pastebėjau.

– Štai kodėl tamposi su tuo vaiku. Kad apsisaugotų nuo nemalonumų.

Liftas sustojo keturiasdešimt šeštame aukšte. Švelniai suskambėjo elektroninis varpelis. *Jondžiurkou-kai. Gorijou arigato godzaimašita.*

– Galų gale, – tarstelėjo Greihamas. – Dabar galėsime pradėti dirbti.

Durys atsivėrė. Atsimušėme į tvirtą tamsiai mėlynų dalykinių kostiumų sieną, visą galybę nugarų. Plotelyje priešais liftą grūdosi gal dvidešimt vyrų. Oras buvo net tirštas nuo cigarečių dūmų.

– Praleiskit, praleiskit, – kartojo Greihamas, grubiai braudamasis pro žmones.

Sekiau paskui, už manęs – tylus, niekuo neišsiskiriantis Konoras.

Keturiasdešimt šeštas aukštas, kuriame buvo įrengtas *Nakamoto Industries* administracijos biuras, atrodė įspūdingai. Stovėdamas kilimais išklotame priimamajame prie pat liftų, mačiau visą aukštą – milžinišką atvirą erdvę. Maždaug šešiasdešimt su keturiasdešimt metrų, beveik pusės futbolo aikštės dydžio. Atrodė labai erdvu ir elegantiška. Aukštos lubos apkaltos medžiu, visi baldai – mediniai, minkštos dalys – aptrauktos gobelenais, kilimas – storiausias. Garsai prislopinti, šviesos dulksvos, viskas ramu, prabangu, kokybiška. Nepanėšėjo į verslo biurą, greičiau jau į banką.

Turtingiausią kada nors matytą banką.

Atrodė, esi priverstas stovėti ir dairytis. Sustojau prie geltonos nusikaltimo vietos juostos, užtvėrusios praėjimą į aukštą, ir bandžiau susiorientuoti. Tiesiai prieš akis vėrėsi didelis atrijus, savotiškas atviras aptvaras sekretoriams ir žemesnio rango tarnautojams, stovėjo sugrupuoti stalai ir erdvę išskaidantys vazoniniai augalai. Atrijaus centre stovėjo didelis *Nakamoto* bokšto ir tebestatomų aplinkinių pastatų komplekso maketas. Ant maketo krito šviesos pluoštas, bet kitur buvo sąlyginai tamsu, degė tik naktinės lempelės.

Vadovaujančių darbuotojų asmeniniai kabinetai buvo įrengti aplink atrijų. Stiklinės kabinetų sienos vėrėsi į bendrą erdvę, užpakalinės sienos taip pat buvo stiklinės, taigi iš ten, kur stoviu, mačiau supančius Los Andželo dangoraižius. Todėl atrodė, jog aukštas plūduriuoja erdvėje.

Kairėje ir dešinėje buvo du pasitarimų kambariai stiklo sienomis. Kambarys dešinėje – mažesnis. Jame mačiau ant ilgo juodo stalo gulintį merginos kūną. Mergina vilkėjo juodą suknutę. Viena koja buvo nukarusi žemyn. Kraujo niekur nemačiau. Bet stovėjau pakankamai toli, gal už kokių šešių metrų. Buvo sunku įžiūrėti detales.

Išgirdau sutraškant policijos radijo stotis ir Greihamą sakantį:

– Štai jūsų ryšių pareigūnas, džentelmenai. Gal dabar galime pradėti tyrimą, Piteri?

Pasisukau į prie lifto stovinčius japonus. Nežinojau, su kuriuo turėčiau kalbėti. Jaučiausi kebliai, kol vienas jų žengė priekin. Maždaug trisdešimt penkerių, brangiu kostiumu. Vyriškis tik nežymiai nusilenkė, tik truputį palenkė galvą. Linktelėjau atsakydamas.

Jis prakalbo:

– *Konbanva. Hadžimemašite, Sumisu-san. Išiguro desu. Dodzo jorošiku.*

Oficialus pasisveikinimas, beveik atsainus. Jokio laiko švaistymo. Jo pavardė – Išiguras. Mano pavardę jis jau žinojo.

Atsakiau:

– *Hadžimemašite. Vataši va Sumisu desu. Dodzo jorošiku.*

Labas vakaras. Malonu susipažinti. Įprastos frazės.

– *Vataši no meiši desu. Dodzo.*

Padavė vizitinę kortelę. Judėjo greitai, stačiokiškai.

– *Domo arigato godzaimasu.*

Paėmiau jo kortelę abiem rankomis, tai tikrai nebuvo būtina, bet, laikydamasis Konoro patarimų, norėjau elgtis kuo ceremoningiau. Paskui daviau jam savo vizitinę. Tradicijos reikalavo, kad abu pažvelgtume vienas į kito korteles ir pasikeistume trumpais komentarais, pavyzdžiui, užduotume tokius klausimus kaip: „Ar čia jūsų darbovietės telefono numeris?“

Išiguras mano kortelę paėmė viena ranka ir paklausė:

– Ar čia jūsų namų telefono numeris, detektyve?

Nustebau. Angliškai jis kalbėjo visai be akcento. Taip išmoksti tik gyvendamas labai ilgai, nuo mažumės. Tikriausiai čia jis lankė mokyklą. Vienas iš tūkstančių japonų, aštuntajame dešimtmetyje studijavusių Amerikoje. Tuo metu, kai japonai, norėdami geriau pažinti mūsų šalį, į Ameriką siuntė po šimtą penkiasdešimt tūkstančių studentų per metus, mes į Japoniją siuntėme per metus po du šimtus studentų.

– Taip, apačioje yra mano namų telefono numeris, – atsakiau.

Išiguras įkišo mano kortelę į marškinių kišenėlę. Pradėjau mandagius komentarus apie jo kortelę, bet jis mane pertraukė.

– Klausykit, detektyve, manau, galime apsieiti be formalumų. Vienintelė priežastis, kodėl šį vakarą turime problemų, ta, jog jūsų kolegai stinga išminties.

– Kolegai?

Išiguras truktelėjo galvą.

– Tam storuliui. Greihamui. Jo reikalavimai neprotingi. Mes griežtai priešinamės jo ketinimams šį vakarą atlikti tyrimą.

– Kodėl gi, pone Išigurai? – paklausiau.

– Neturite jokios rimtos priežasties taip elgtis.

– Kodėl taip sakote?

Išiguras sušnarpštė.

– Galvojau, tas akivaizdu, netgi jums.

Išlikau ramus. Penkerius metus dirbęs detektyvu, vėliau – metus spaudos skyriuje, išmokau išlikti ramus.

– Ne, pone. Bijau, nėra akivaizdu, – tariau.

Jis pažvelgė į mane su panieka.

– Tikrovė ta, leitenante, jog neturite jokios priežasties susieti merginos mirties su aukštu žemiau vykstančiu vakarėliu.

– Atrodo, ji vilki pobūvio drabužius...

Jis šiurkščiai mane nutraukė:

– Spėju, nustatysite, kad mergina mirė atsitiktinai perdozavusi narkotikų. Ir todėl jos mirtis su mūsų vakarėliu neturi nieko bendra. Argi nepritarsite?

Giliai įkvėpiau.

– Ne, pone, nepritarsiu. Be tyrimo nepritarsiu. – Dar kartą įkvėpiau. – Pone Išigurai, suprantu jūsų susirūpinimą, bet...

– Nemanau, jog suprantate, – vėl pertraukė mane Išiguras. – Reikalauju, kad šį vakarą įvertintumėte *Nakamoto* kompanijos padėtį. Šis vakaras mums labai reikšmingas, labai *viešas*. Natūralu, neramina perspektyva, kad mūsų veikla gali būti nepagrįstai susieta su moters mirtimi, ypač šios, nereikšmingos moters.

– Nereikšmingos moters?

Išiguras atsainiai mostelėjo. Atrodė, pavargo su manimi kalbėtis.

– Juk akivaizdu vos į ją pažvelgus – nė kiek ne geresnė už eilinę prostitutę. Apskritai negaliu suprasti, kaip ji pateko į šį pastatą. Ir todėl smarkiai priešinuosi detektyvo Greihamo ketinimams apklausti apačioje vykstančio priėmimo svečius. Tai visiškai nesuprantama. Tarp svečių nemažai senatorių, kongresmenų, oficialių Los Andželo pareigūnų. Tikriausiai sutiksite, kad tokiems garsiems žmonėms tai bus labai neparanku...

– Palaukite minutę, – pertraukiau. – Detektyvas Greihamas pasakė, kad ketina apklausti kiekvieną priėmimo svečią?

– Būtent taip ir pasakė. Taip.

Pagaliau ėmiau suprasti, kodėl buvau iškviestas. Greihamas nemėgo japonų ir grasino suteršti jų vakarą. Žinoma, šito niekada neatsitiktų. Nebuvo jokios tikimybės, kad Greihamas imtų kvosti Jungtinių Valstijų senatorius, jau nekalbant apie apygardos prokurorą ar merą. Tikrai ne, jei dar norėjo rytoj ateiti į tarnybą. Bet japonai jį erzino, taigi Greihamas nusprendė ir pats juos panervinti.

– Galėtume apačioje įrengti registracijos stalą, kur išeidami jūsų svečiai pasirašytų, – pasakiau Išigurui.

– Bijau, bus sudėtinga, – pradėjo Išiguras, – nes tikriausiai sutiksite...

– Pone Išigurai, tą mes padarysime.

– Bet tai, ko prašote, itin sudėtinga...

– Pone Išigurai...

– Matote, mums tai reikš...

– Atsiprašau, pone Išigurai. Tiesiog aiškinu, kokia bus policijos procedūra.

Jis įsitempė. Stojo tyla. Nusišluostęs prakaitą nuo viršutinės lūpos Išiguras pasakė:

– Nusivyliau. Leitenante, iš jūsų tikėjausi glaudesnio bendradarbiavimo.

– Bendradarbiavimo? – štai dabar viskas tikrai pradėjo įgristi. – Pone Išigurai, jūsų patalpose guli negyva moteris, o mūsų darbas yra ištirti, kas atsitiko...

– Bet turite pripažinti ypatingas aplinkybes.

Tada išgirdau Greihamą sakant:

– Vaje, Kristau, *kas gi čia?*

Pažvelgęs per petį pamačiau nediduką pedantišką japoną, gal dvidešimt metrų prasibrovusį už geltonos juostos – vyrukas fotografavo nusikaltimo vietą. Jo fotoaparatas buvo toks mažas, kad beveik slėpėsi delne, tačiau japonas negalėjo nuslėpti fakto, jog perkirto juostą. Stebėjau, kaip jis lėtai ir apgalvotai juda link mūsų: akimirkai pakelia rankas fotografuodamas, tada sumirkčioja po savo akiniais, rinkdamasis naują nuotraukos kampą.

Greihamas nuėjo prie juostos ir tarė:

– Dėl Dievo meilės, nešdinkitės. Čia nusikaltimo vieta. Negalima fotografuoti.

Vyras nekreipė dėmesio. Toliau slinko atbulomis. Greihamas atsisuko:

– Kas tas vyrukas?

– Mūsų tarnautojas ponas Tanaka, – atsakė Išiguras. – Dirba *Nakamoto* apsaugoje.

Vos galėjau tikėti tuo, ką mačiau. Japonų samdiniai šlaistosi už geltonos juostos, teršdami nusikaltimo vietą. Visai nežmoniška.

– Liepkite jam išeiti, – paliepiau.

– Jis fotografuoja.

– Negalima.

– Bet čia – tik naudojimui korporacijos viduje, – aiškino Išiguras.

– Man nerūpi, pone Išigurai, – atrėžiau. – Jis negali būti už geltonos juostos. Išveskit jį iš ten. Ir atiduokit juostelę man.

– Nuostabu.

Išiguras kažką greitai pabėrė japoniškai. Atsisukau kaip tik laiku, kad pamatyčiau Tanaką, praslystantį pro geltoną juostą ir pradingstantį tarp prie lifto susigrūdusių vyrų tamsiai mėlynais kostiumais. Per jų galvas mačiau prasiveriančias ir užsidarančias lifto duris.

Kalės vaikas. Pykau.

– Pone Išigurai, jūs trukdote oficialiam policijos tyrimui.

– Pamėginkite suprasti mūsų padėtį, detektyve Smitai, – ramiai pasakė Išiguras. – Žinoma, visiškai pasitikime Los Andželo policijos departamentu, bet privalome ir patys imtis privataus tyrimo, o tam turime turėti...

Privataus tyrimo? Kalės vaikas. Staiga praradau kalbos dovaną. Sukandęs dantis, siutau. Buvau įtūžęs. Norėjau suimti Išigurą. Norėjau jį apsukti, prispausti prie sienos, ant jo prakeiktų riešų uždėti antrankius ir...

– Galbūt galėčiau padėti, leitenante? – pasigirdo balsas už nugaros.

Atsisukau. Maloniai šypsojosi Džonas Konoras.

Žengiau į šoną.

Konoras atsistojo priešais Išigurą, šiek tiek nusilenkė ir padavė vizitinę. Kalbėjo greitai.

– *Tocudzen šicurei desuga džikošiokai šitemo joroši desuka. Vataši va Džon Konor to mošimasu. Meiši o dodzo. Dodzo jorošiku.*

– Džonas Konoras? – pasitikslino Išiguras. – Tas pats Džonas Konoras? *Omeni kakarete koei desu. Vasaši va Išiguro desu. Dodzo jorošiku.*

Sakė, jog labai džiaugiasi, galėdamas susipažinti.

– *Vataši no meiši desu. Dodzo.*

Maloniai padėkojo.

Bet, vos baigėsi formalumai, pokalbis tapo toks greitas, jog gaudžiau tik atsitiktinius žodžius. Buvau priverstas rodyti susidomėjimą, stebėti ir linkčioti, nors iš tikrųjų neturėjau supratimo, apie ką jiedu

kalbasi. Kartą išgirdau Konorą apie mane sakant: „Vakaimono", tai reiškė – „mokinys", arba „protežė". Keletą kartų jis rūsčiai į mane dėbtelėjo ir papurtė galvą kaip nusivylęs tėvas. Atrodė, atsiprašinėja už mane. Taip pat girdėjau jį atsiliepiant apie Greihamą kaip apie „bušicuki", tai yra, sunkiai sukalbamą žmogų.

Bet šie atsiprašinėjimai savo padarė. Išiguras nusiramino, nuleido pečius. Pradėjo atsipalaiduoti. Netgi nusišypsojo. Galų gale paklausė:

– Vadinasi nenustatinėsite mūsų svečių tapatybių?

– Tikrai ne, – patikino Konoras. – Jūsų garbingi svečiai gali laisvai ateiti ir išeiti kada panorėję.

Norėjau protestuoti. Konoras pervėrė mane žvilgsniu.

– Identifikacija nėra būtina, – oficialiu tonu tęsė Konoras, nes esu tikras, jog nė vienas NK svečias negalėtų būti įsipainiojęs į tokį nelaimingą nutikimą.

– Tiksliai! – sušnibždėjo Greihamas.

Išiguras tiesiog spinduliavo. Bet aš buvau įtūžęs. Konoras man prieštaravo. Atrodžiau kaip kvailys. Ir, lyg to būtų maža, jis nesilaikė policijos procedūros – vėliau visi galime turėti bėdų. Piktas susigrūdau rankas į kišenes ir nusisukau.

– Esu labai dėkingas už tokį delikatų situacijos sutvarkymą, kapitone Konorai, – pareiškė Išiguras.

– Nieko tokio nepadariau, – kuklinosi Konoras, dar kartą oficialiai nusilenkdamas. – Bet tikiuosi, dabar sutiksite, jog reikėtų ištuštinti aukštą, kad policija galėtų pradėti tyrimą?

Išiguras sumirksėjo.

– Ištuštinti aukštą?

– Taip, – atsakė Konoras, išsitraukdamas bloknotą. – Ir, prašau, padėkite man: kai prašysite išeiti, pasakykite už jūsų stovinčių džentelmenų pavardes.

– Nesupratau?

– Už jūsų stovinčių džentelmenų pavardes.

– Galiu paklausti, kam?

Konoro veidas patamsėjo, jis išrėkė trumpą frazę japoniškai. Aš nesupratau, bet Išiguras patapo skaisčiai raudonas.

– Atleiskite, kapitone, bet nesuprantu, kodėl jūs taip kalbate...

Štai tada Konoras prarado savitvardą – staigiai ir įspūdingai. Jis ėmė sėlinti prie japono, aštriai baksnodamas pirštu ir šūkaudamas:

– *Ikagen ni širo! Soko o doke! Kiterunoka!*

Apstulbintas tokios žodinės atakos, Išiguras staigiai palenkė galvą ir nusisuko.

Konoras palinko virš jo, balsas buvo šiurkštus ir sarkastiškas:

– *Doke! Doke! Vakaranainoka?*

Pasisukęs staigiai mostelėjo link prie lifto susispietusių japonų. Susidūrę su atviru Konoro pykčiu, japonai suko žvilgsnius į šoną ir neramiai traukė savo cigaretes. Bet niekur nėjo.

– Sveikas, Riči, – prabilo Konoras, kreipdamasis į kriminalinio skyriaus fotografą. – Suveik man šių vyrukų indentifikavimo duomenis, gerai?

– Žinoma, kapitone, – atsakė Ričis. Pakėlė kamerą ir, greitai spragsėdamas, nukeliavo išilgai vyrų eilės.

Išiguras staiga susijaudino ir, pakėlęs rankas, žengė priešais fotoaparatą.

– Palaukite, palaukite. Ką visa tai reiškia?

Bet japonai jau išeidinėjo, kaip žuvų tuntas vengdami mirgančios blykstės. Per kelias sekundes neliko nė vieno. Keturiasdešimt šeštas aukštas atiteko mums. Liko tik nejaukiai besijaučiantis Išiguras.

Jis kažką pasakė japoniškai. Tikriausiai kažką netinkama.

– Tikrai? – pasitikslino Konoras. – Tai tu čia esi kaltasis, – pabrėžė. – Tai tu visų rūpesčių šaltinis. Ir pamatysi, jog mano detektyvai gaus bet kokią pagalbą, kokios jiems prireiks. Noriu pasikalbėti su kūną suradusiu asmeniu ir su žmogumi, kuris pirmas paskambino. Noriu žinoti vardą kiekvieno, vėliau buvusio šiame aukšte. Noriu juostos iš Tanakos fotoaparato. *Ore va honkida.* Suimsiu tave, jei toliau trukdysi tyrimui.

– Bet turiu pasitarti su vadovais...

– *Namerunajo*, – Konoras palinko arčiau. – Nežaiskit su manimi, *Išigurai-san*. Dabar išeikit ir leiskite mums dirbti.

– Žinoma, kapitone, – nesipriešino Išiguras. Paskubomis trumpai linktelėjęs, jis išėjo – suvargęs ir nelaimingas.

Greihamas sukikeno.

– Gerai jį sutvarkėte.

Konoras apsisuko.

– Ką sau galvojot pasakydamas, kad ketinate apklausti kiekvieną iš vakarėlio?

– Nu jo, šūdas, taigi muilinau akis, – teisinosi Greihamas. – Jokiu būdu neketinčiau kvosti mero. Ką galiu padaryti, kad tie subingalviai neturi humoro jausmo?

– Jie turi humoro jausmą, – atrėžė Konoras. – Kvailiu likai tu. Nes Išiguras turėjo bėdų ir jūsų pagalba jas išsprendė.

– Mano pagalba? – susiraukė Greihamas. – Apie ką kalbat?

– Visiškai akivaizdu, kad japonai norėjo uždelsti tyrimą, – paaiškino Konoras. – Agresyvi jūsų taktika suteikė jiems puikią dingstį paskambinti specialiųjų tarnybų ryšių pareigūnui.

– Nagi, liaukitės, – ginčijosi Greihamas. – Tarp kitko, jie žino, jog ryšių pareigūnas gali atvykti per penkias minutes.

Konoras palingavo galvą.

– Neapgaudinėk savęs: jie tiksliai žinojo, kas šią naktį budi. Jie tiksliai žinojo, kur gyvena Smitas ir kiek tiksliai užtruks jam atvykti. Taigi, jiems pavyko atidėti tyrimą pusantros valandos. Puikus darbas, detektyve.

Greihamas ilgokai žvelgė į Konorą. Paskui nusisuko.

– Mėšlas, – pratarė, – čia tik šūdo malimas, patys žinot. Gerai, bičiuliai, einu dirbti. Riči, pradėk. Turi trisdešimt sekundžių viską įamžinti, paskui ateis mano berniukai ir mins tau ant uodegos. Einam, visi. Noriu užbaigti, kol ji dar nepradėjo dvokti.

Ir nudramblojo į nusikaltimo vietą.

Tyrėjai su lagaminėliais ir įkalčių vežimėliais nusekė paskui Greihamą. Priešaky žingsniavo Ričis Valtersas, visą kelią iki konferencijų kambario pleškindamas į kairę ir į dešinę. Dulsvas pasitarimų kambario sienų stiklas slopino blykstę, bet mačiau, kaip Ričis viduje suka ratus aplink kūną. Jis daug fotografavo suprasdamas, kad byla bus sudėtinga.

Stovėjau už Konoro.

– Maniau, sakėte, kad blogas tonas – prarasti savitvardą japonų akivaizdoje, – pasakiau

– Taip ir yra, – patvirtino Konoras.

– Tai kodėl taip pasielgėte?

– Deja, – atsakė vyriškis, – tai buvo vienintelis būdas pagelbėti Išigurui.

– Pagelbėti Išigurui?

– Taip. Viską dariau Išiguro labui – jam reikėjo išsaugoti reputaciją boso akivaizdoje. Išiguras nebuvo svarbiausias žmogus kambaryje. Vienas prie lifto stovinčių vyrų buvo ***džujaku***, tikrasis bosas.

– Nepastebėjau, – pasakiau.

– Tokia praktika gana įprasta – į priekį išstumti žemesnio rango žmogų, o bosas lieka užnugaryje ir gali laisvai stebėti visą įvykių eigą. Taip, kaip ir aš elgiausi su jumis, ***kohai***.

– Išiguro bosas visą laiką stebėjo?

– Taip. Išigurui aiškiai buvo duotas nurodymas neleisti pradėti tyrimo. Man reikėjo pradėti tyrimą. Bet turėjau pasielgti taip, kad Išiguras nepasirodytų nekompetentingas. Todėl suvaidinau nesusivaldantį ***gaidžin***. Dabar jis man skolingas. Ir gerai, nes vėliau gali prireikti jo pagalbos.

– Jis jums skolingas? – pasitikslinau, negalėjau suvokti. Kiek prisimenu, Konoras visai nesenai ant Išiguro rėkė ir gerokai jį pažemino.

Konoras atsiduso.

– Net jei nesupranti, kas atsitiko, patikėk manimi: Išiguras kuo puikiausiai supranta. Jam kilo sunkumų, o aš padėjau.

Vis dar nieko nesupratau ir žiojausi paklausti, bet Konoras pakėlė ranką.

– Manau, verčiau apžiūrėkime nusikaltimo vietą, kol Greihamas ir jo vyrukai visko dar labiau neiškraipė.

Praėjo beveik dveji metai nuo to laiko, kai dirbau kriminaliniame skyriuje, todėl visai įdomu buvo vėl atsidurti nužudymo vietoje. Sugrįžo prisiminimai: įtampa naktimis, adrenalino antplūdis nuo

prastos kavos popieriniuose puodeliuose, aplink besidarbuojančios komandos – toks savotiškas pamišimas supa centrą, kuriame tyso kažkas negyvas. Visas nužudymų vietas supa tokia pati energija, o centre – užbaigtumas. Kai žiūri į negyvėlį, tampa akivaizdu, jog susiduri su nenusakomu slėpiniu. Net po paprasčiausių šeimyninių peštynių, kai moteris galų gale nusprendžia nudėti vyrioką, žiūri į ją, visą išmargintą randais, apsvilintą cigaretėmis, ir klausi savęs: kodėl būtent šią naktį? Kas atsitiko šią naktį? Visada yra, kas akivaizdu, ir visada yra kai kas, ko trūksta. Viskas vienu metu.

Nužudymo vietoje jauti, jog susiduri su pagrindinėmis gyvenimo tiesomis: kvapais, defekacija, brinkimu. Paprastai kas nors verkia, taigi klausaisi. Niekams nebelieka vietos – kažkas mirė. Tas faktas neišvengiamas, kaip akmuo ant kelio, priverčiantis bet kokį transportą apvažiuoti aplink. Štai šituose žiauriuose, tikroviškuose rėmuose pasireiškia tikroji draugystė, nes darbuojiesi su žmonėmis, kuriuos pažįsti, kuriuos iš tikrųjų esi labai gerai perpratęs, nes nuolat juos matai. Los Andžele per dieną įvyksta keturios žmogžudystės. Viena kas šešios valandos. Kiekvieno nusikaltimo vietoje esančio detektyvo neatliktų darbų sąraše velkasi dar dešimt nužudymų, kurie tą naująjį nusikaltimą daro nepakeliama našta, taigi ir jis, ir visi kiti tikisi išspręsti jį iš karto, tiesiog patraukti iš kelio. Štai tokios rūšies užbaigtumas, įtampa ir energija maišosi drauge.

Kai dirbi tą darbą keletą metų, pasirodo, visai pamėgsti. Mano nustebimui, įėjęs į pasitarimų kambarį supratau, jog šito pasiilgau.

Patalpa buvo elegantiška: juodas stalas, odinės kėdės aukštomis atkaltėmis, naktinės dangoraižių šviesos už stiklo sienos. Kambario viduje ramiai kalbėjosi aplink negyvos merginos kūną vaikštinėjantys techniniai darbuotojai.

Mergina buvo trumpų šviesių plaukų, mėlynų akių, putlių lūpų. Atrodė kokių dvidešimt penkerių. Aukšta, ilgakojė, panaši į sportininkę. Juoda plona suknele.

Greihamas tyrimo metu jautėsi puikiai. Stovėdamas stalo gale, vienoje rankoje laikydamas mažą žibintuvėlį, kitoje – bloknotą šnairavo į juodus atvirus merginos auštakulnius.

Koronerio padėjėjas Kelis norėdamas apsaugoti įkišo merginos plaštakas į popierinius maišus ir apklijavo lipnia juosta. Konoras jį sustabdė.

– Minutėlę.

Jis dirstelėjo į vieną ranką, patikrino riešą, atidžiai apžiūrėjo panages. Pauostė vieną panagę. Tada, greitai, vieną po kito, pasprigtavo pirštus.

– Nevarkit, – tarstelėjo Greihamas. – Dar nesustingusi, panagėse nieko nėra, jokių odos ar audeklo pėdsakų. Tiesą sakant, turiu pasakyti, labai mažai kovos požymių.

Kelis įkišo ranką į maišelį.

– Ar jau žinote mirties laiką? – paklausė jo Konoras.

– Nustatinėju, – Kelis kilstelėjo merginos sėdmenis, norėdamas įkišti žarnų zondą. – Pažastinis termoelementas jau vietoje. Žinosim po minutės.

Konoras palietė juodą suknelės audinį, patikrino etiketę. Helena, tyrėjų grupės narė, pasakė:

– Jamamoto.

– Matau, – pritarė Konoras.

– Kas tas „Jamamoto"? – paklausiau.

– Labai brangus japonų dizaineris, – atsakė Helena. – Šitas mažas juodas niekutis kainuoja mažiausiai penkis tūkstančius dolerių. Darant prielaidą, kad nusipirko ją dėvėtą. Nauja tikriausiai kainuotų penkiolika tūkstančių.

– Įmanoma atsekti? – paklausė Konoras.

– Galbūt. Priklauso nuo to, kur mergina tą suknelę pirko: čia, Europoje ar Tokijuje. Užtruks kelias dienas, kol patikrinsiu.

Konoras akimirksniu prarado susidomėjimą.

– Nesvarbu. Bus per vėlu.

Pasiėmė nediduką žibintuvėlį su šviesolaidžiu, juo ištyrė merginos galvos odą ir plaukus. Tada greitai žvilgtelėjo į abi ausis, ties dešiniąja nustebęs kažką sumurmėjo. Pasilenkęs pažvelgiau jam per petį ir auskaro skylutėje pamačiau lašelį sudžiūvusio kraujo. Tikriausiai priėjau per arti Konoro, nes jis dirstelėjo į mane.

– Atsiprašau, *kohai.*

Žengiau žingsnį atgal.

– Atleiskite.

Paskui Konoras apuostė merginos lūpas, greitai pražiodė žandikaulius, su žibintuvėliu kaip zondu išbaksnojo burnos vidų ir užčiaupė. Paskui pasukiojo jos galvą į kairę ir į dešinę. Kurį laiką užgaišo švelniai čiuopdamas, beveik glamonėdamas pirštais jos kaklą.

Ir tada, beveik šiurkščiai atsitraukęs nuo kūno, pasakė:

– Viskas, aš baigiau.

Ir išėjo iš posėdžių salės.

Greihamas pakėlė akis.

– Nusikaltimo vietoje jis nė skatiko nevertas.

– Kodėl taip kalbi? Girdėjau, jis puikus detektyvas.

– Velniai rautų, – prieštaravo Greihamas, – juk pats matei. Jis net nenutuokia, ką daryti. Neišmano procedūros. Konoras nėra detektyvas. Konoras turi *ryšių*. Štai kaip išnarpliojo tas bylas, per kurias išgarsėjo. Prisimeni Arakavas, sušaudytus per medaus mėnesį? Ne? Spėju, tas buvo prieš tau pradedant, *Pitai-san*. Kada buvo Arakavos byla, Keli?

– Septyniasdešimt šeštaisiais, – atsakė koronerio padėjėjas.

– Teisingai, septyniasdešimt šeštaisiais. Didelė sušikta tų metų byla. Ponas ir ponia Arakavos, jauna pora per savo medaus mėnesį apsilankiusi Los Andžele, miesto rytinėje dalyje sustojo prie kelkraščio ir buvo nušauti iš pravažiuojančio automobilio. Dar blogiau, atlikus skrodimą paaiškėjo, kad ponia Arakava laukėsi. Spauda gavo puikios medžiagos: Los Andželo policijos departamentas negali suvaldyti grėsmingų gaujų, štai kaip viskas pasisuko. Iš viso miesto plaukė laiškai ir pinigai. Visi labai liūdėjo dėl nelaimės, nutikusios ką tik iškeptai jaunai porai. Ir, žinoma, bylai priskirti detektyvai nesugebėjo nieko iškapstyti. Tai yra, nužudytų japonų byloje jie atsimušė į sieną.

– Taigi po savaitės paskambino Konorui. Jis išsprendė bylą per vieną dieną. Sušiktas tyrimo stebuklas. Supranti, *po savaitės*. Įkalčiai užsigulėję, jaunavedžių kūnai seniai Osakoje, gatvės kampas, kur vis-

kas vyko, apkrautas vystančiomis gėlėmis. Bet Konoras sugebėjo įrodyti, kad jaunasis ponas Arakava yra Osakos blogiukas. Jis įrodė, kad gangsterių susišaudymas ant kampo iš tiesų yra Japonijoje užsakyta ir Amerikoje įvykdyta jakudzų žmogžudystė. Ir dar įrodė, kad garsusis jaunavedys tik nekaltas stebėtojas: iš tikrųjų šaudė į žmoną, nes žinojo, kad ji nėščia ir norėjo pamokyti *jos* tėvą. Štai taip. Konoras apvertė viską aukštyn kojomis. Suknistas stebuklas, ar ne?

– Taigi galvoji, kad jam pasisekė, nes Japonijoje turėjo ryšių?

– Tai tu pasakyk, – atšovė Greihamas. – Tik žinau, kad labai greitai jis metams išvyko į Japoniją.

– Ko?

– Girdėjau, dirbo apsauginiu dėkingoje japonų kompanijoje. Jie juo pasirūpino, štai kaip buvo sutarta. Konoras jiems atliko darbelį, jie atsiskaitė. Bent jau taip įsivaizduoju. Niekas tikrai nežino. Bet tas žmogus nėra detektyvas. Jėzau, tik pažiūrėk į jį.

Atrijuje Konoras mąslus ir užsisvajojęs dairėsi į aukštas lubas. Iš pradžių žvelgė viena kryptimi, paskui pasižiūrėjo kitur. Atrodo, stengėsi susidėlioti mintis. Staiga sparčiai nužingsniavo prie liftų, tarsi ruoštųsi išeiti. Tada taip pat staigiai apsisuko ant kulnų, grįžo į patalpos vidų ir sustojo. Paskui pradėjo tyrinėti aplink kambarį sustatytų vazonuose pasodintų palmių lapus.

Greihamas papurtė galvą.

– Jis ką, sodininkas? Sakau, keistas vyrukas. Žinai, vyko į Japoniją daugiau nei kartą. Ir visada grįžta. Jo nesuprasi. Japonija – tarsi moteris, su kuria jis negali gyventi, bet ir be jos negali, supranti? Pats niekada nepasirašyčiau. Man patinka Amerika. Bent jau kas iš jos liko.

Jis atsisuko į tyrėjus, jau besitraukiančius nuo kūno.

– Nagi dzaugužiai, suradote kelnaites?

– Dar ne, Tomai.

– Ieškome, Tomai.

– Kokias kelnaites? – paklausiau.

Greihamas paraitojo merginos sijoną.

– Jūsų draugužis Džonas nepasirūpino baigti tyrimą. O aš sakau, jog čia šis tas reikšminga. Sakau, kad iš makšties sunkiasi sėkla, ji nedėvi kelnaičių, nors štai čia, ties kirkšnimis, matyti raudona linija, kur jos buvo įsispaudusios. Išorinės genitalijos paraudusios ir nubrozdintos. Visiškai aišku, jog prieš nužudant mergina buvo išprievartauta. Tai ir paprašiau vyrukų surasti kelnaites.

Vienas tyrėjų paklausė;

– Gal ji apskritai nemūvėjo kelnaičių?

– Mūvėjo, supratai? – atrėžė Greihamas.

Atsisukau į Kelį.

– O kaip narkotikai?

Jis truktelėjo pečiais.

– Paėmėme visų skysčių laboratorinius mėginius. Bet iš pažiūros atrodo švari. Labai švari.

Pastebėjau, jog Kelis kažkaip keistai jaučiasi. Greihamas taip pat tą pastebėjo.

– Vardan Kristaus, ko tu taip uodegą pabrukęs, Keli? Sutrukdėme vėlyvą pasimatymą, ar ką?

– Ne, – atsakė Kelis, – bet, kalbant atvirai, nėra ne tik kovos ar narkotikų įkalčių. Nematau jokių įrodymų, jog ji apskritai buvo nužudyta.

Greihamas apstulbo.

– Nėra įrodymų, kad ji buvo nužudyta? Tu ką, juokauji?

– Merginai yra mėlynių ant kaklo, – pradėjo aiškinti Kelis. – Jos rodo, jog ji gali turėti seksualinės vergovės sindromą. Po grimu yra žymių, rodančių, jog anksčiau ji ne vieną kartą buvusi surišta.

– Taigi?

– Taigi, techniškai kalbant, gal ji visai nenužudyta. Gal ji staiga mirė dėl natūralių aplinkybių?

– Vaje, Kristau. Tęsk.

– Visai įmanoma, jog čia vadinamas mirties dėl slopinimo atvejis. Staigi fiziologinė mirtis.

– Ką tai reiškia?

Jis truktelėjo pečiais.

– Žmogus miršta, ir tiek.

– Be jokios priežasties?

– Na, ne visiškai. Paprastai būna menkas širdies nervo pažeidimas. Bet nepakankamas, kad sukeltų mirtį. Kartą turėjau atvejį, kai dešimtmečiui per beisbolo rungtynes pataikė į krūtinę – net ne labai stipriai – ir vaikiukas mirė mokyklos kieme. Nieko per dvidešimt metrų nuo jo nebuvo. Kitas atvejis – moteris patyrė nesunkią automobilio avariją, atsitrenkė į vairą krūtine, ne labai stipriai, o, kai atidariusi mašinos dureles išlipo, krito negyva. Atrodo, taip gali nutikti, kai yra kaklo ar krūtinės pažeidimai, galintys sudirginti į širdį einančius nervus. Taigi taip, Tomai. Techniškai, aiškiai įmanomas staigios mirties atvejis. O kadangi dulkintis ne nusikaltimas, tai ne nužudymas.

Greihamas pašnairavo.

– Taigi tvirtini, kad jos *niekas* nenužudė?

Kelis truktelėjo pečiais. Paėmė bloknotą.

– Nieko, ką dabar kalbėjau, neparašiau. Mirties priežastį įvardijau kaip uždusimą smaugiant. Nes yra tikimybė, kad ji buvo smaugiama. Bet smegenų kertelėje turi prisiminti, kad gal ir nebuvo. Gal ji tiesiog staiga mirė.

– Nuostabu, – pasišaipė Greihamas. – Taip ir pažymėsiu: pagal medicinos eksperto fantazijas. Tarp kitko, gal kuris nors nustatėte jos asmenybę?

Tyrėjai, tebešmirinėjantys po kambarį, atsakė neigiamai.

– Manau, jau žinau mirties laiką, – pasakė Kelis. Jis patikrino temperatūros zondą ir nuskaitė duomenis. – Užrašau: šerdis rodo trisdešimt šešis ir nulis penkias. Tokioje aplinkos temperatūroje reiškia, jog ji mirė prieš kokias tris valandas.

– Maždaug prieš tris valandas? Labai gerai. Klausyk, Keli, jau žinojome, jog ji mirė *kažkuriuo metu* šį vakarą.

– Tiek tegaliu padaryti, – papurtė galvą Kelis. – Deja, per tris valandas vėsimo kreivės pernelyg neišsiskiria. Viskas, ką galiu pasakyti – kad mirtis ištiko kažkuriuo metu trijų valandų laikotarpyje. Bet

man susidaro įspūdis, jog mergina jau kurį laiką mirusi. Jei atvirai, sakyčiau, nemažiau kaip tris valandas.

Greihamas pasisuko į tyrėjus.

– Ar kas nors rado kelnaites?

– Ne taip greitai, leitenante.

Greihamas apžvelgė kambarį ir pasakė:

– Nei rankinės, nei kelnaičių.

– Manai, kas nors čia aptvarkė? – paklausiau.

– Nežinau, – suabejojo Greihamas. – Bet argi mergina, ateinanti į pobūvį su trisdešimt tūkstančių kainuojančia suknele, paprastai nesineša rankinės?

Tada, pažiūrėjęs man per petį, pridūrė:

– Žinai ką, *Pitai-san*, tave nori pamatyti viena gerbėja.

Link manęs žirgliojo Elina Farli, mero atstovė spaudai. Elinai buvo trisdešimt penkeri, tamsi blondinė ežiuku nukirptais plaukais, puikiai prisižiūrėjusi, kaip visada. Jaunystėje buvo diktorė, bet jau daug metų darbavosi mero kontoroje. Elina Farli buvo sumani, greita ir turėjo tikrai nuostabų kūną, kurį, kaip visi žinojo, itin saugojo ir puoselėjo.

Ji man visai patiko, taigi, kai dar dirbau Los Andželo policijos skyriuje, padariau jai keletą paslaugėlių. Kadangi meras ir policijos viršininkas vienas kito nekentė, pageidavimus iš mero kabineto kartais man perduodavo Elina, o aš susitvarkydavau. Daugiausiai tai būdavo vieni niekai: sulaikyti medžiagą iki savaitgalio, kad ją paskelbtų tik šeštadienį. Ar pranešti, kad kaltinimai byloje dar nepateikti, net jeigu jie ir pateikti. Mielai pasitarnaudavau, nes Farli visuomet būdavo tiesmuka, visada išsakydavo savo mintis. Atrodė, jog ji ir dabar ketina išrėžti savo nuomonę.

– Klausyk, Pitai, – pradėjo moteris, – nežinau, kas čia vyksta, bet meras iš pono Išiguro išgirdo keletą gana griežtų nusiskundimų...

– Neįsivaizduoju...

– Meras prašė priminti, kad nėra jokios dingsties pareigūnams šiame mieste būti šiurkštiems su užsieniečiais.

– Ypač kai jie taip dosniai paremia kampanijas, – garsiai pasakė Greihamas.

– Užsieniečiai negali remti Amerikos politinių kampanijų, – atkirto Farli. – Puikiausiai žinote. – Šiek tiek tyliau pridūrė: – Ši byla delikati, Pitai. Noriu, kad būtum atsargus. Žinai, jog japonai turi ypatingą požiūrį į tai, kaip su jais elgiamasi Amerikoje.

– Gerai, pasistengsiu.

Ji pažvelgė pro stiklines pasitarimų kambario sienas, į atriją.

– Ar ten – Džonas Konoras?

– Taip.

– Maniau, jis atsistatydino. Ką jis čia veikia?

– Padeda man tirti bylą.

Farli susiraukė.

– Žinai, japonai dėl jo nesutaria. Turi net specialų žodį. Kažkam, žmogui, kuris yra Japonijos numylėtinis ir puola į kitą kraštutinumą – tampa banditu.

– Konoras – ne banditas.

– Išiguras jaučiasi labai įžeistas.

– Išiguras aiškino, ką turime daryti, – atkirtau. – O čia guli nužudyta mergina, kurią, atrodo, visi pamiršta...

– Liaukis, Pitai, niekas neketina aiškinti, kaip tau atlikti savo darbą. Tesakau, kad privalai atsižvelgti į ypatingas...

Ji nutilo.

Žiūrėjo į kūną.

– Elina? – paklausiau. – Ar ją pažįsti?

– Ne, – ji nusisuko.

– Esi tikra?

Mačiau, kad ji išsigando.

– Matėte ją anksčiau, apačioje? – paklausė Greihamas.

– Ne – galbūt. Manau, taip. Klausykit, vyručiai, turiu grįžti.

– Elina, liaukis.

– Nežinau, kas ji tokia, Pitai. Juk žinai, jei žinočiau, pasakyčiau. Tik būk nuoširdus su japonais. Tai viskas, ką meras norėjo, kad pasakyčiau. O dabar turiu eiti.

Ji nuskubėjo prie liftų. Stebėjau nueinančią, jaučiausi bjauriai.

Greihamas priėjęs atsistojo greta manęs.

– Graži subinė, – pasakė. – Bet ji neatvira, netgi su tavimi, širduk.

– Ką turi omeny, sakydamas, netgi su manimi? – paklausiau.

– Visi žino, jog judu su Farli artimai draugavote.

– Apie ką kalbi?

Greihamas kumštelėjo mane į petį.

– Liaukis. Juk dabar tu išsiskyręs. Nesilaužyk.

– Netiesa, Tomai, – tvirtinau.

– Juk gali elgtis kaip tinkamas. Toks dailus kaip tu vyrukas.

– Sakau tau, pramanai.

– Gerai jau, gerai. – Jis pakėlė rankas. – Suklydau.

Stebėjau Farli kitame atrijaus gale – ji pralindo po juosta. Paspaudusi lifto mygtuką, mindžiukuodama nekantriai laukė.

– Tikrai manai, jog ji atpažino merginą? – paklausiau.

– Atpažino, velniai rautų, – atsakė Greihamas. – Žinai, kodėl meras ją mėgsta? Ji stovi prie šono ir šnibžda visų pavardes. Žmonių, kurių nebuvo mačiusi metų metus. Vyrų, žmonų, vaikų – kiekvieno. Farli žino, kas ta mergina.

– Tai kodėl mums nepasakė?

– Po galais, – rėžė Greihamas, – kažkam tai svarbu. Ji išlėkė kaip kulka, argi ne? Pasakysiu tau, geriau išsiaiškinkime, kas ta mirusioji galėtų būti. Nes nekenčiu būti šitam suknistam mieste paskutinis, kuris sužino.

Skersai kambario mums mojo Konoras.

– Ko dabar jis nori?– nervinosi Greihamas. – Šitaip moja. Ką laiko rankose?

– Panašu į rankinę, – atsakiau.

– Šerilė Lyn Ostin, – perskaitė Konoras. – Gimusi Midlande, Teksase, ten baigusi valstijos universitetą. Dvidešimt trejų. Gyvena apartamentuose Vestvude, bet ne taip dar ilgai, kad būtų pasikeitusi teksasietišką vairuotojo pažymėjimą.

Rankinės turinys buvo paskleistas ant stalo. Stumdėme daiktus pieštukais.

– Kur radote šią rankinę? – paklausiau.

Rankinė buvo maža, tamsi, siuvinėta karoliukais, be rankenos, su perlų sagtimi. Vintažinis penktojo dešimtmečio rankinukas. Brangus.

– Palmės vazone greta pasitarimų salės, – Konoras atsegė mažo skyrelio užtrauktuką. Ant stalo nukrito gurgždantis tvirtas šimto dolerių banknotų ritinys. – Nuostabu. Panelė Ostin gana pasiturinti.

– Raktelių nėra? – paklausiau.

– Ne.

– Vadinasi, ji su kažkuo atvažiavo.

Ir akivaizdu, jog ketino su kažkuo išeiti. Taksistas neatiduos grąžos iš šimto dolerių banknoto.

Dar buvo auksinė *American Express* kortelė. Lūpų dažai ir pudra. Pakelis japoniškų *Mild Seven Menthol* cigarečių. *Daimacu* naktinio klubo Tokijuje kortelė. Keturios mažos mėlynos piliulės. Maždaug tiek.

Manipuliuodamas pieštuku Konoras apvertė karoliukais siuvinėtą rankinę. Ant stalo pabiro maži žali trupinukai.

– Žinote, kas čia?

– Ne, – atsakiau.

Greihamas apžiūrėjo trupinius su padidinamuoju stiklu.

– Čia žemės riešutai su *vasabi*, – paaiškino Konoras.

Vasabi – žali krienai, pateikiami japonų restoranuose. Nebuvau girdėjęs apie žemės riešutus su vasabi.

– Nežinau, ar jais prekiaujama ne Japonijoje.

– Jau pakankamai prisižiūrėjau, – suniurnėjo Greihamas. – Tai ką dabar manote, Džonai? Ar Išiguras atsiųs tuos liudytojus, kurių prašėte?

– Greitai – nesitikėčiau, – atsakė Konoras.

– Jūs velniškai teisus, – žėrė Greihamas. – Nepamatysime liudytojų anksčiau nei poryt, kol jų advokatai nebus aiškiai išdėstę, ką kal-

bėti, – detektyvas atsitraukė nuo stalo. – Juk suprantate, kodėl mus gaišina. Tą merginą nužudė japonai. Štai su kuo susidūrėme.

– Gali būti, – pritarė Konoras.

– Nagi, širduk, daugiau, nei gali. Esame *čia*. Pastatas jų. O ta mergiotė tiesiog jų skonio tipas. Daili ilgastiebė amerikietiška rožė. Žinai, visi tie mažiukai nori krušti tinklinio žaidėjas.

Konoras truktelėjo pečiais.

– Gali būti.

– Nagi, – nesiliovė Greihamas, – žinai, namuose tie vyrukai diena iš dienos kapstosi mėšle. Grūdasi metro, dirba didžiulėse kompanijose. Negali sakyti, ką galvoja. Paskui atvyksta čionai, toli nuo suvaržymų, pasijunta laisvi ir turtingi. Gali daryti ką nori. Ir kartais kai kuriems pasimaišo protas. Pasakyk, kur suklydau.

Konoras ilgokai žvelgė į Greihamą. Galų gale prakalbo:

– Tai tu manai, Tomai, kad japonų žudikas nusprendė susidoroti su šia mergina *Nakamoto* pasitarimų salėje ant stalo?

– Teisingai.

– Tarsi simbolinis veiksmas?

Greihamas gūžtelėjo.

– Dievai žino. Čia su niekuo normaliai nepasikalbėjome. Bet pasakysiu tau vieną dalyką: ketinu sučiupti tą nuokrušą, kuris taip padarė, net jei tai būtų paskutinis prakeiktas mano darbas.

Liftas sparčiai leidosi. Konoras prisišliejo prie stiklo.

– Yra daugybė priežasčių nemėgti japonų, – pasakė, – bet Greihamas nė vienos nežino. Atsidusęs pridūrė: – Ar žinai, ką jie apie mus kalba?

– Ką?

– Japonai sako, kad amerikiečiai per daug nekantrūs, kad kurtų teorijas, sako, kad mes per mažai laiko praleidžiame stebėdami pasaulį ir todėl nežinome, kokie daiktai iš tikrųjų *yra*.

– Ar čia koks Zen mokymas?

– Ne, – nusijuokė Konoras. – Tiesiog pastebėjimas. Paklausk kompiuterių pardavėjo, ką jis galvoja apie amerikiečius verslo part-

nerius, išgirsi tą patį. Taip galvoja visi japonai, turintys reikalų su amerikiečiais. O kai žiūri į Greihamą, supranti, jog jie teisūs. Greihamas neturi tikrų žinių, neturi tiesioginio patyrimo. Jis tiesiog sukaupęs išankstinių nusistatymų ir žiniasklaidos fantazijų rinkinį. Jis nieko neišmano apie japonus, bet jam ir į galvą nešaus aiškintis.

– Vadinasi manote, jog jis klysta? – paklausiau. – Japonai merginos nežudė?

– To nesakiau, *kohai*, – atsakė Konoras. – Labai gali būti, kad Greihamas teisus. Bet šiuo metu...

Atsivėrus durims, pamatėme pobūvį, girdėjome, kaip grupė groja „Mėnulio šviesos serenadą." Į liftą įėjo dvi pobūvio svečių poros. Jie buvo panašūs žmonės su padėtimi: vyrai – žilsteléję ir garbingi, moterys – mielos ir šiek tiek neskoningos.

– Ji žemesnė, nei galvojau, – tarstelėjo viena moteris.

– Taip, smulkutė. O tas... ar ten buvo jos draugas?

– Tikriausiai. Argi ne tas pats, kur kartu su ja nufilmuotas?

– Manau, kad tas pats.

– Kaip manai, ar jos papai dirbtiniai? – paklausė vienas vyras.

– O kitų ką, tikri?

Antroji moteris sukikeno.

– Žinoma, išskyrus maniškius.

– Tiesa, Kristina.

– Bet kartais pagalvoju. Ar matei Emilę?

– Ji pasidarė tikrai per didelius.

– Na, viską užsuko Džeinė, čia jos kaltė. Dabar visos nori didelių.

Vyrai nusisuko ir žvelgė pro langą.

– Pragariškas pastatas, – tarė vienas. – Apdaila fantastiška. Turėjo atsieiti didelius turtus. Ar šiuo metu daug dirbi su japonais, Ronai?

– Apie dvidešimt procentų, – atsakė kitas. – Mažiau nei praeitais metais. Turėjau patobulinti golfo techniką, nes japonai visą laiką nori žaisti golfą.

– Dvidešimt procentų viso verslo?

– Aha. Dabar jie perka Orindžo apygardą.

– Žinoma, jie jau įsigijo Los Andželą, – juokdamasi pasakė viena moteris.

– Na, beveik. Jiems priklauso *Arco* pastatas, štai tas, – pasakė vyriškis, rodydamas pro langą. – Spėju, jog šiuo metu japonai valdo kokius septyniasdešimt, septyniasdešimt penkis procentus Los Andželo verslo centro.

– Ir dar daugiau Havajuose.

– Po paraliais, jie turi Havajus – devyniasdešimt procentų Honolulu, šimtą procentų Konos kranto. Rengia golfo laukus kaip pašėlę.

– Ar šį vakarėlį rytoj rodys per *ET?* Pastebėjau nemažai kamerų.

– Reikia nepamiršt pasižiūrėt.

– *Mosugu de godzaimasu,* – pasakė liftas.

Nusileidome į garažą, žmonės išėjo. Konoras stebėjo nueinančius, o paskui papurtė galvą:

– Jokioje kitoje pasaulio šalyje, – pasakė, – neišgirsi žmonių ramiai diskutuojančių apie tai, jog jų miestai ir valstijos parduodamos užsieniečiams.

– Diskutuojančių? – nenorėjau sutikti. – Jie – vieni tų, kurie sudaro sandorius.

– Taip. Amerikiečiai labai nekantrauja parduoti. Japonus tas stulbina. Jie mano, jog mes vykdome ekonominę savižudybę. Ir, žinoma, jie teisūs.

Kalbėdamas Konoras paspaudė lifto plokštelę su užrašu: „Nelaimės atveju."

Suzvimbė monotoniškas pavojaus signalas.

– Kodėl taip padarėte?

Konoras žiūrėjo į lubų kampe sumontuotą vaizdo kamerą ir maloniai pamojavo. Vidiniu telefonu pasigirdo balsas:

– Labas vakaras, pareigūnai. Ar galiu kuo padėti?

– Taip, – atsakė Konoras. – Ar kalbu su pastato apsauga?

– Teisingai, pone. Ar kas nutiko jūsų liftui?

– Kur jūs įsikūrę?

– Pirmame aukšte, pietrytiniame kampe, už liftų.

– Labai ačiū, – pasakė Konoras ir paspaudė pirmo aukšto mygtuką.

Nakamoto bokšto apsaugos biuras buvo nedidelė patalpa, kokių penkių su septyniais metrų. Daugiausiai vietos užėmė trys milžiniški plokšti vaizdo ekranai, kiekvienas padalintas į tuziną mažesnių monitorių. Šiuo metu dauguma jų tebuvo juodi stačiakampiai. Bet viena eilė rodė vaizdus iš vestibiulio ir garažo, kita – įsisiūbavusį vakarėlį. Trečioji eilė rodė policijos komandas keturiasdešimt šeštame aukšte.

Džeromas Filipsas buvo budintis apsaugininkas, juodaodis, įpusėjęs penktą dešimtį. Pilka *Nakamoto* apsaugos uniforma ties apykakle buvo tiesiog permirkusi, po pažastimis tamsavo prakaito dėmės. Kai įėjome, paprašė duris palikti praviras. Jam buvo pastebimai sunku mus kęsti. Jaučiau, jog vyrukas kažką slepia, bet Konoras jį draugiškai užkalbino. Parodėme ženklelius ir paspaudėme rankas. Konoras sugebėjo perteikti mintį, jog visi esame apsaugos profesionalai, tiesiog drauge besišnekučiuojantys.

– Tikriausiai išpuolė pašėlusi naktelė, pone Filipsai?

– Taip, tikrai. Tas vakarėlis ir visa kita.

– Ir perpildytas toks mažas kambarys.

Jis nusišluostė prakaitą nuo kaktos.

– Vyručiai, jūs teisūs. Visi čia susigrūdo. Jėzau.

– Visi – kas? – paklausiau.

Konoras dirstelėjo į mane ir pasakė:

– Kai išgujome japonus iš keturiasdešimt šešto aukšto, jie nusileido čionai ir stebėjo mus monitoriuose. Teisingai, pone Filipsai?

Filipsas linktelėjo.

– Gal ne visi, bet pakankamai. Čia, apačioje, rūkė tas savo prakeiktas cigaretes. Spoksojo, papsėdami ir perdavinėdami faksus.

– Faksus?

– O, taip, kas kelios minutės kas nors atnešdavo naują faksą. Žinote, japoniškais rašmenimis. Perdavinėjo juos iš rankų į rankas,

komentuodami. Tada kuris nors išeidavo išsiųsti faksą atgal. O kiti likdavo stebėti vyrukų viršutiniame aukšte.

– Ir klausytis? – paklausė Konoras.

Filipsas papurtė galvą.

– Ne. Neturime garso perdavimo.

– Stebiuosi, – tarė Konoras. – Ši įranga atrodo tokia šiuolaikiška.

– Šiuolaikiška? Velniai rautų, ji pažangiausia pasaulyje. Šie žmonės, pasakysiu jums vieną dalyką, šie žmonės viską daro gerai. Jie turi geriausią priešgaisrinę signalizaciją ir gaisro apsaugos sistemą. Geriausią antiseisminę sistemą. Ir, žinoma, geriausią elektroninę apsaugos sistemą: geriausias kameras, detektorius – viską.

– Matau, – patikino Konoras. – Štai todėl ir nustebau, kad nėra garso perdavimo.

– Nėra. Nėra garso ir nėra spalvų. Tik aukštos raiškos vaizdas. Neklauskit, kodėl. Kaip elgtis su kameromis ir kur jos pakabintos, tai viskas, ką žinau.

Plokščiame ekrane mačiau penkis skirtingus keturiasdešimt šešto aukšto vaizdus, matomus iš skirtingų kamerų. Akivaizdu, jog japonai įrengė kameras visame aukšte. Prisiminiau, kaip Konoras vaikščiojo po atrijų spoksodamas į lubas. Tikriausiai tada pastebėjo kameras.

Dabar stebėjau grupei konferencijų kambaryje vadovaujantį Greihamą. Jis rūkė cigaretę, nepaisydamas jokių elgesio nusikaltimo vietoje taisyklių. Mačiau besiraižančią ir žiovaujančią Heleną. Tuo tarpu Kelis ruošėsi perkelti merginos kūną nuo stalo ant ratukų: užtraukė maišę, ir jis buvo...

Tada man nušvito.

Ten buvo kameros.

Penkios skirtingos kameros.

Dengiančios kiekvieną aukšto kampelį.

– O, Dieve, – pasakiau ir labai susijaudinęs apsisukau.

Jau ketinau kažką sakyti, kai Konoras man maloniai nusišypsojo ir uždėjo ranką ant peties. Suspaudė petį – stipriai.

– Leitenante, – pratarė.

Skausmas buvo nepakenčiamas. Vos susilaikiau neinkštęs.

– Taip, kapitone?

– Galvoju, ar neprieštarausite, jei užduosiu ponui Filipsui keletą klausimų.

– Ne, kapitone. Pirmyn.

– Galbūt kai ką pasižymėsite?

– Puiki mintis, kapitone.

Jis paleido mano petį. Išsitraukiau bloknotą.

Konoras atsisėdo ant stalo krašto ir pradėjo:

– Ar seniai dirbate *Nakamoto* apsaugoje, pone Filipsai?

– Taip, pone. Jau šeštus metus. Pradėjau *La Habra* gamykloje, o kai susižeidžiau koją – automobilio avarijoje – ir negalėjau gerai vaikščioti, mane perkėlė į apsaugą. Gamykloje, nes nereikėjo vaikštinėti, kaip matote. Paskui, kai atidarė *Torrance* gamyklą, mane perkėlė ten. Ir žmona gavo darbą *Torrance*. Jie renka *Toyota* mazgus. Paskui, kai atsidarė šitas pastatas, jie pristatė mane čia, dirbti naktimis.

– Štai kaip. Iš viso šešerius metus?

– Taip pone.

– Jums tikriausiai patinka?

– Žinote, pasakysiu, tas darbas – saugus. O Amerikoje šitai kažką reiškia. Žinau, japonai ne kaži ką galvoja apie juodukus, bet visada gerai su manimi elgėsi. Ir, po velnių, prieš tai dirbau *GM*, prie Van Nuiso, tai buvo... žinote, tai jau *praeity*.

– Taip, – užjaučiamai pritarė Konoras.

– Ta vieta, – purtydamas galvą pradėjo prisiminti Filipsas, – Kristau. Subingalviai valdytojai liepdavo gultis ant grindų. Nepatikėtumėte. M. B., sušiktas A., iš Detroito, tikri kvailiai, tik šūdą malė. Net nežinojo, kaip dirba linija. Nežinojo, iš ko sudarytos detalės. Bet vis tiek vaikė brigadininkus. Uždirbdavo suknistus du šimtus tūkstančių per metus ir nesėdėjo šūde. Ir niekas nedirbo gerai. Visi automobiliai – tikri mėšlo gabalai. O čia, – pasakė, tapšnodamas staliuką, – čia, jei turiu bėdų ar kas neveikia, kam nors pasakau. Kas nors iš karto pas mane nusileidžia, kas supranta sistemą, žino, kaip ji veikia, ir mes kartu pašaliname problemą, pataisome. Iš karto. Čia

problemos sprendžiamos. Toks tas skirtumas. Pasakysiu jums: šitie žmonės kreipia dėmesį.

– Taigi jums čia patinka?

– Jie visada gerai su manimi elgėsi, – linkteldamas patikino Filipsas.

Teiginys man nepasirodė tikrai nuoširdus. Jaučiau, jog šis vyrukas savo darbdaviams niekuo neįsipareigojęs, keliais klausimais galima įvaryti pleištą. Viskas, ką turime padaryti, – tai pastiprinti skilimą.

– Lojalumas labai svarbus, – pritariamai linksėdamas pasakė Konoras.

– Ir jiems, – pritarė Filipsas. – Jie tikisi, jog dirbdamas kompanijoje rodysi entuziazmą. Taigi žinote, kiekvieną dieną ateinu penkiolika ar dvidešimt minučių anksčiau ir pasilieku penkiolika ar dvidešimt minučių pasibaigus pamainai. Jiems patinka, kai aukoji papildomai laiko. Tą patį dariau ir Van Nuise, bet niekas net nepastebėjo.

– O kiek trunka jūsų pamaina?

– Dirbu nuo devintos iki septintos.

– O šį vakarą? Kurią valandą atvykote į budėjimą?

– Be penkiolikos devynios. Kaip ir sakiau, atvykstu penkiolika minučių anksčiau.

Pirmas skambutis buvo užregistruotas apie aštuonias trisdešimt. Taigi, jei šis vyras atvyko be penkiolikos devynios, turėjo atvykti beveik penkiolika minučių per vėlai, kad pamatytų žudiką.

– Kas budi prieš jus?

– Na, paprastai – Tedas Kolis. Bet nežinau, ar dirbo šį vakarą.

– Kaip tai?

Apsauginis nusišluostė kaktą rankove ir nusigręžė.

– Kaip tai, pone Filipsai? – paklausiau šiek tiek griežčiau.

Apsaugininkas nieko nepasakė, tik sumirksėjo ir susiraukė.

– Nes Tedo Kolio, kai ponas Filipsas šį vakarą atvyko, čia nebuvo, tiesa, pone Filipsai? – ramiai paklausė Konoras.

Apsaugininkas papurtė galvą.

– Ne, nebuvo.

Norėjau užduoti kitą klausimą, bet Konoras pakėlė ranką.

– Įsivaizduoju, pone Filipsai, turėjote gerokai nustebti, kai be penkiolikos devynios įėjote į šią patalpą.

– Jūs velniškai teisus, nustebau, – patvirtino Filipsas.

– O kaip elgėtės tokiomis aplinkybėmis?

– Na, iš karto paklausiau to vyruko: „Kuo galiu padėti?“ labai mandagiai, bet ir tvirtai. Matote, čia juk apsaugos kambarys. O aš nežinau, kas jis toks, niekada anksčiau nesu jo matęs. Vyrukas įsitempęs. *Labai* įsitempęs. Ir sako man: „Traukis iš kelio“. Tikrai įžūlu, tarsi valdytų pasaulį. Ir brukasi pro mane, nusitvėręs lagaminėlį. Sakau, atsiprašau, pone, norėčiau pamatyti asmens dokumentą. Jis man nieko neatsako, tiesiog išeina iš vestibiulio ir laiptais žemyn.

– Nebandėte jo sustabdyti?

– Ne, pone. Nebandžiau.

– Nes jis buvo japonas?

– Jūs teisus. Bet paskambinau į apsaugos centrą, jis yra devintame aukšte, ir pasakiau, kad kambarėlyje radau žmogų. Man pasakė: „Nesijaudinkit, viskas gerai.“ Bet girdžiu, kad ir jie įsitempę. Visi įsitempę. Ir tada monitoriuje pamačiau... mirusią merginą. Štai tada ir supratau, dėl ko viskas.

– Tas vyras, kurį matėte – ar galėtumėte pavaizduoti? – paklausė Konoras.

Apsaugininkas truktelėjo pečiais.

– Trisdešimties, trisdešimt penkerių. Vidutinio ūgio. Tamsiai mėlynu kostiumu, kokius visi dėvi. Iš tikrųjų tai jis buvo naujamadiškesnis, nei visi kiti. Ryšėjo kaklaraištį su trikampiais. Tiesa, ir randas ant rankos, lyg nudegimas, ar kažkas panašaus.

– Ant kurios rankos?

– Kairės. Pastebėjau, kai uždarinėjo lagaminėlį.

– Ar matėte, kas lagaminėlio viduje?

– Ne.

– Bet vyriškis jį uždarinėjo, kai įėjote į kambarį?

– Taip.

– Ar susidarė įspūdis, kad jis kažką iš šio kambario paėmė?

– Tikrai negaliu pasakyti, pone.

Filipso išsisukinėjimas pradėjo mane erzinti. Todėl tiesiai paklausiau:

– Kaip galvojate, ką jis paėmė?

Konoras metė į mane žvilgsnį.

Apsaugininkas tapo švelnesnis:

– Tikrai nežinau, pone.

– Savaime suprantama, nežinot, – pritarė Konoras. – Iš kur gi galite žinoti, kas kieno nors lagaminėlyje. Tarp kitko, ar įrašinėjate iš apsaugos kamerų?

– Taip, įrašinėjame.

– Ar galėtumėte parodyti, kaip viskas vyksta?

– Žinoma.

Apsaugininkas pakilo nuo suolo ir atidarė duris tolimajame kambario gale. Nusekėme paskui jį į kitą mažą kambariuką, beveik sieninę spintą, nuo grindų iki lubų prikrautą mažų metalinių dėžučių, trafaretu pažymėtų japoniškais *kanji* rašmenimis ir arabiškais skaitmenimis, kiekviena su šveičiančia raudona lempele ir šviesos diodo langeliu su bėgančiais skaičiais.

– Štai čia mūsų įrašymo prietaisai, – aiškino Filipsas. – Į juos ateina signalai iš visų pastate įtaisytų kamerų. Naudoja aštuonių milimetrų didelės raiškos vaizdo juostas.

Jis iškėlė mažą kasetę, panašią į garso kasetę.

– Kiekvienoje jų įrašomos aštuonios valandos. Keičiame devintą vakare, taigi pirmas dalykas, kurį darau atėjęs į budėjimą – ištraukiu senas ir perjungiu į naujas.

– Ir šį vakarą devintą valandą pakeitėte kasetes?

– Taip, pone. Kaip ir visada.

– O ką darote su ištrauktomis kasetėmis?

– Laikome jas dėkluose štai čia, – paaiškino Filipsas, pasilenkė ir parodė mums keletą ilgų, siaurų stalčių. – Viską iš kamerų saugome septyniasdešimt dvi valandas. Tai yra tris dienas. Taigi vienu metu saugome devynis juostų rinkinius. Ir tiesiog perstumiame kiekvieną rinkinį, kas tris dienas. Suprantate?

Konoras dvejojo.

– Gal geriau užsirašysiu.

Išsitraukė nedidelį bloknotą ir rašiklį.

– Kiekviena juosta trunka aštuonias valandas, taigi turite devynis skirtingus rinkinius...

– Visai teisingai.

Konoras kurį laiką rašė, paskui pradėjo pašėlusiai kratyti rašiklį.

– Prakeiktas rašiklis. Baigėsi tušas. Kur šiukšlių dėžė?

Filipsas parodė į kampą.

– Štai ten.

– Dėkoju.

Konoras išmetė rašiklį. Daviau jam savo. Jis toliau užsirašinėjo.

– Sakėte, pone Filipsai, kad turite devynis rinkinius...

– Teisingai. Kiekvienas rinkinys sužymėtas raidėmis nuo A iki I. Taigi, atėjęs devintą, išimu juostas ir žiūriu, kokia raidė ten buvo, tada įdedu kitą. Kaip ir šį vakarą, išėmiau rinkinį C, taigi įdėjau D, į kurį įrašinėjama dabar.

– Supratau, – pasakė Konoras. – O tada juostų rinkinį C įdėjote į vieną iš šių stalčių?

– Teisingai. – Jis patraukęs atidarė stalčių. – Rinkinys štai čia.

– Ar galiu? – paprašė Konoras.

Jis peržvelgė kruopščiai sužymėtas juostų eiles. Tada greitai atidarė kitus stalčius, užmetė žvilgsnį į kitas juostų krūvas. Išskyrus skirtingas raides, visi stalčiai atrodė vienodi.

– Manau, dabar suprantu, – patikino Konoras. – Tiesiog rotacijos principu naudojate devynis rinkinius.

– Būtent.

– Taigi kiekvienas rinkinys naudojamas kas trys dienos.

– Teisingai.

– O kiek laiko apsaugos tarnyba naudoja šią sistemą?

– Pastatas naujas, bet mes darbuojamės kokius du mėnesius.

– Turiu pasakyti, sistema labai gerai suorganizuota, – su išmanymu pasakė Konoras. – Ačiū, kad mums paaiškinote. Turiu jau tik porą paskutinių klausimų.

– Klauskit.

– Pirmiausia, šie langeliai, – kalbėjo Konoras, rodydamas į šviesos diodo langelius ant įrašo prietaisų. – Atrodo, jie rodo prabėgusį laiką. Teisingai? Kadangi dabar beveik vienuolikta, o jūs įdėjote juostas devintą, vienas įrašymo prietaisas rodo valandą penkiasdešimt penkias ir trisdešimt, kitas – valandą penkiasdešimt penkias ir dešimt ir taip toliau.

– Taip, teisingai. Įdedu juostą vieną po kitos, taigi tarp įrašų atsiranda kelių sekundžių skirtumas.

– Suprantu. Visi prietaisai rodo beveik dvi valandas. Bet pastebėjau, jog vienas įrašymo prietaisas štai čia rodo praslinkus tik trisdešimt minučių. Ar tai reiškia, jog jis sugedęs?

– O, – raukydamasis prabilo Filipsas, – tikriausiai taip ir yra. Kadangi pakeičiau juostas vieną po kitos, kaip ir sakiau. Bet šie įrašymo prietaisai – naujausių technologijų. Kartais atsiranda staigių gedimų. Arba būna problemų su srove. Gali taip nutikti.

– Taip, visai įmanoma, – sutiko Konoras. – Ar galite pasakyti, kuri kamera pritvirtinta prie šio įrašymo prietaiso?

– Taip, žinoma. – Filipsas patikrino įrašymo prietaiso numerį, tada nuėjo į pagrindinę patalpą su monitoriais. – Čia kamera keturi šeši pasviras brūkšnys šeši, – pasakė. – Štai tas vaizdas. – Ir parodė į ekraną.

Čia buvo kamera iš atrijaus, rodanti visą keturiasdešimt šeštojo aukšto vaizdą.

– Bet, matote, – aiškino Filipsas, – sistemos gerumas tas, kad jei vienas įrašymo prietaisas ir nusimuš, aukšte yra kitos kameros, o kiti vaizdo įrašymo prietaisai, atrodo, dirba puikiai.

– Taip, tikrai, – patvirtino Konoras. – Tarp kitko, gal galite pasakyti, kodėl keturiasdešimt šeštame aukšte tiek daug kamerų?

– Iš manęs šito neišgirsite, – atsakė Filipsas. – Bet, žinote, kaip jie mėgsta produktyvumą. Tikriausiai jie ketina *kaizen* įstaigos darbuotojus.

– Taigi iš esmės šios kameros įtaisytos tam, kad dienos metu stebėtų tuos, kurie dirba ir padėtų pagerinti našumą?

– Girdėjau taip kalbant.

– Ką gi, manau, taip ir yra, – pritarė Konoras. – O, dar vienas klausimas. Ar turite Tedo Kolio adresą?

Filipsas papurtė galvą.

– Neturiu.

– Ar buvote kur nors kartu nuėję, ar bendravote?

– Šiek tiek, labai nedaug. Jis keistas vyrukas.

– Kada nors lankėtės jo bute?

– Ne. Jis iš tų, paslaptingųjų. Tikriausiai gyvena su motina ar panašiai. Paprastai einame į tą barą „Palomino“, netoli oro uosto. Jam ten patinka.

Konoras linktelėjo.

– Ir paskutinis klausimas: kur arčiausiai yra taksofonas?

– Vestibiulyje, dešinėje, prie tualetų. Bet maloniai prašom pasinaudoti šiuo telefonu.

Konoras šiltai pakratė apsaugininko ranką.

– Pone Filipsai, labai dėkoju už pokalbiui sugaištą laiką.

– Nėra už ką.

Padaviau apsaugininkui savo vizitinę.

– Jei vėliau prisiminsite ką nors, kas galėtų mums padėti, pone Filipsai, nesivaržykite skambinti.

Tada išėjau.

Konoras stovėjo prie taksofono vestibiulyje. Čia buvo viena iš tų naujai atsiradusių būdelių, turinčių du ragelius, – vienoje ir kitoje pusėje, kurie leidžia dviem žmonėms vienu metu kalbėti ta pačia linija. Tokios kabinos prieš metus buvo įrengtos Tokijuje, o dabar pradėjo dygti visame Los Andžele. Žinoma, *Pacific Bell* jau nebuvo vienintelis Amerikos viešųjų taksofonų tiekėjas. Japonų gamintojai prasiskverbė ir į šią rinką. Stebėjau, kaip Konoras į užrašų knygelę rašosi telefono numerį.

– Ką darote?

– Šią naktį turime atsakyti į du nesusijusius klausimus. Pirmasis: kaip mergina atsidūrė administracijos aukšte, kur buvo nužudyta. Bet taip pat reikia surasti pirmą paskambinusį ir pranešusį apie žmogžudystę.

– Manote, jog galėjo skambinti iš šio telefono?

– Gali būti.

Užvertęs užrašų knygelę, Konoras pažvelgė į laikrodį.

– Vėlu. Geriau jau eikim.

– Manau, darome didelę klaidą.

– Kodėl gi? – pasiteiravo Konoras.

– Nežinau, ar galime apsaugos patalpoje palikti juostas. O kas, jei, kol mūsų nebus, jas kas nors sukeis?

– Jos jau sukeistos, – atsakė Konoras.

– Iš kur žinot?

– Paaukojau puikų rašiklį, – paaiškino. – Dabar eime.

Jis pasuko į garažą vedančių laiptų link. Nusekiau iš paskos.

– Matai, – kalbėjo Konoras, – kai Filipsas pirmą kartą aiškino tą paprastą rotacijos sistemą, akimirksniu supratau, kad juostos gali būti sukeistos. Tik kilo klausimas, kaip tą įrodyti.

Betoninėje laiptinėje jo balsas aidėjo. Konoras leidosi, vienu metu peršokdamas du laiptelius. Skubinausi, kad neatsilikčiau.

– Jei kas nors sukeitė juostas, tai kaip? – tęsė kolega. – Juk dirbo paskubomis, jautė spaudimą. Baiminosi suklysti. Tikriausiai nenorėjo palikti jokių inkriminuojančių įrašų. Taigi tikriausiai paėmė visą rinkinį, o padėjo kitą. Bet pakeitė kuo? Negalėjo tiesiog išimti. Kadangi apskritai tėra devyni juostų rinkiniai, per daug kristų į akis, kad vienas rinkinys dingo, teliko aštuoni. Akis badytų akivaizdžiai ištuštėjęs stalčius. Ne, pasiimtą rinkinį reikėjo pakeisti visiškai nauju. Dvidešimt visiškai naujų juostų. O tas reiškė, kad turiu patikrinti šiukšles.

– Tai štai kodėl išmetėt rašiklį.

– Taip. Nenorėjau, kad Filipsas susigaudytų, ką darau.

– Ir?

– Šiukšlių dėžė buvo pilna sulamdytų plastikinių pakuočių. Tokių, į kokias būna įvyniotos naujos vaizdo juostos.

– Suprantu.

– Kadangi žinojau, jog juostos buvo pakeistos, teliko sužinoti, kuris rinkinys. Taigi suvaidinau kvailį ir pažiūrėjau į visus stalčius. Tikriausiai pastebėjai, kad rinkinio C, kurį Filipsas išėmė atėjęs į

budėjimą, etiketės šiek tiek baltesnės? Labai subtilu, juo labiau kad tarnyba dirba dar tik du mėnesius, bet galima pastebėti.

– Suprantu.

Kažkas atėjo į apsaugos patalpą dvidešimčia naujutėlių juostų nešinas, jas išvyniojo, užrašė naujas etiketes ir sukišo į vaizdo aparatūrą, pakeisdamas ten buvusias juostas, įrašiusias žmogžudystę.

– Jei paklaustumėt manęs, tai Filipsas žino daugiau, negu pasakė, – tariau.

– Galbūt, – nesiginčijo Konoras, – bet turime daug svarbių darbų. Bet kuriuo atveju žinome nedaug. Apie žmogžudystę telefonu pranešė dvidešimtą trisdešimt. Filipas atvyko be penkiolikos devintą. Taigi žmogžudystės jis nematė. Galime tarti, kad ankstesnysis apsaugininkas Kolis matė. Bet be penkiolikos devintą Kolio jau nebuvo, apsaugos kambaryje lagaminėlį uždarinėjo nežinomas japonų tautybės vyras.

– Manote, jog būtent jis sukeitė juostas?

Konoras linktelėjo.

– Labai tikėtina. Tiesą sakant, labai nenustebčiau, jei tas vyras ir būtų žudikas. Tikiuosi ką nors išsiaiškinti ne čia, o panelės Ostin apartamentuose.

Jis atidarė duris ir įėjo į garažą.

Pobūvio svečiai išsirikiavę laukė, kol patarnautojai atvarys jų automobilius. Pamačiau Išigurą, besišnekučiuojantį su meru Tomasu ir jo žmona. Konoras palydėjo mane prie jų. Stovėdamas greta mero, Išiguras atrodė toks širdingas, beveik vergiškai nuolankus. Mums plačiai nusišypsojo.

– O, džentelmenai. Ar tyrimas vyksta sėkmingai? Gal galiu dar kuo nors padėti?

Iki tos akimirkos smarkiai nepykau. Bet, kai pamačiau, kaip jis šunuodegiauja merui, taip įsiutau, kad pradėjau raudonuoti. Tačiau Konoras žiūrėjo į viską ramiai.

– Dėkoju, *Išigurai-san*, – pasakė nežymiai nusilenkdamas. – Tyrimas vyksta puikiai.

– Ar jums suteikė visą pagalbą, kurios prašėte? – teiravosi Išiguras.

– O, taip, – patikino Konoras. – Visi noriai bendradarbiavo.

– Gerai, gerai. Džiaugiuosi.

Išiguras dirstelėjo į merą ir vėl nusišypsojo. Atrodė, jis visas – viena šypsena.

– Bet, – staiga tarė Konoras, – yra dar vienas dalykėlis.

– Tik pasakykit. Jeigu galėsime padėti...

– Atrodo, buvo paimtos apsaugos juostos.

– Apsaugos juostos? – Išiguras susiraukė, akivaizdžiai užkluptas.

– Taip, – pakartojo Konoras, – apsaugos kamerų įrašai.

– Nieko apie tai nežinau, – išsisuko Išiguras. – Bet leiskite užtikrinti, jei kokios nors juostos egzistavo, jas gausite.

– Dėkoju, – kalbėjo mano kolega, – deja, atrodo, esminės juostos iš *Nakamoto* apsaugos biuro buvo paimtos.

– Paimtos? Džentelmenai, tikiu, jog įvyko kažkokia klaida.

Meras atidžiai sekė pokalbį.

– Galbūt, – tarė Konoras, – bet nemanau. Būtų ramiau, pone Išigurai, jei jūs asmeniškai pasidomėtumėte šiuo klausimu.

– Būtinai pasidomėsiu, – patikino Išiguras. – Bet privalau dar pakartoti: negaliu įsivaizduoti, kapitone Konorai, jog dingo kokios nors juostos.

– Ačiū už pagalbą, pone Išigurai.

– Nėra už ką, kapitone, – atsakė tas, vis dar šypsodamasis. – Malonu pasitarnauti kaip tik galiu.

– Kalės vaikas, – neiškenčiau. Važiavome į vakarus Santa Monikos greitkeliu. – Mažas pirdžius žiūri tiesiai į akis ir *meluoja*.

– Tas erzina, – sutiko Konoras, – bet supranti, Išiguro požiūris kitas. Stovėdamas greta mero, jis mato save kitokiame kontekste, su kitokiais įsipareigojimais ir elgesio reikalavimais. Kadangi jis toks jautrus kontekstui, gali elgtis labai skirtingai, visai kitaip, nei anksčiau. Mums jis atrodo kaip visai kitas žmogus. O Išiguras tiesiog jaučiasi tinkamas.

– Mane siutina, kad jis elgiasi taip užtikrintai.

– Žinoma, užtikrintai, – pasakė Konoras. – Ir labai nustebtų sužinojęs, kad ant jo pyksti. Tu laikai jį nemoraliu, jis laiko tave naiviu. Nes japonams pastovus elgesys atrodo neįmanomas. Apsupti kitokio rango asmenų, japonai tampa kitais žmonėmis. Kitais žmonėmis jie tampa net tada, kai savo namuose pereina iš vieno kambario į kitą.

– Aha, – pasakiau. – Nuostabu, bet tiesa ta, kad tas kalės vaikas meluoja.

Konoras dirstelėjo į mane.

– Ar šitaip kalbiesi ir su motina?

– Žinoma, ne.

– Taigi ir pats keitiesi priklausomai nuo situacijos, – paaiškino Konoras. – Tiesa ta, kad visi keičiamės. Tiesiog amerikiečiai tiki, kad yra kažkokia individuali esmė, kuri nuo vienos akimirkos iki kitos nepasikeičia. O japonai tiki, jog viską nulemia situacija.

– Skamba, – pasakiau, – kaip atleidimas už melą.

– Jis nemanė, kad meluoja.

– Bet jis melavo.

Konoras gūžtelėjo pečiais.

– Tik tavo požiūriu, *kohai*. Ne jo.

– Velniai rautų!

– Klausyk, gali pasirinkti: suprasti japonus ir turėti reikalų su tokiais, kokie jie yra, arba ant visko nusispjaut. Bet mūsų šalies problema yra ta, kad nesugebame bendrauti su japonais taip, kaip jie nusipelno.

Automobilis pateko į gilią išgraužą ir pašoko taip staiga, jog automobilinis telefonas išlėkė iš laikiklio. Konoras pakėlė jį nuo grindų ir padėjo atgal.

Priešais pamačiau išvažiavimą į Bandį (Bundy). Pasukau į dešiniąją juostą.

– Neaiškus dar vienas dalykas, – pasakiau. – Kodėl manote, kad vyriškis su lagaminėliu apsaugos kambaryje gali būti žudikas?

– Dėl laiko sekos. Matai, apie žmogžudystę pranešė aštuonios trisdešimt. Mažiau nei už penkiolikos minučių, dvidešimtą ketu-

riasdešimt penkios, japonas buvo apačioje, keitė juostas, organizavo nuslėpimą. Labai greita reakcija. Gerokai per greita japonų kompanijai.

– Kodėl gi?

– Iš tikrųjų japonų kompanijos labai lėtai reaguoja į krizę. Jų sprendimų priėmimai remiasi precedentais, kai situacija neprecedentinė, žmonės nėra tikri, kaip pasielgti. Prisimeni faksus? Esu tikras, faksai kiaurą naktį skries pirmyn atgal į *Nakamoto* būstinę Tokijuje. Be abejonės kompanija tebesistengia nuspręsti, ką daryti. Japonų organizacija naujoje situacijoje paprasčiausiai negali greitai veikti.

– O vienas veikiantis asmuo gali?

– Taip. Būtent.

– Todėl galvojate, kad žmogus su lagaminėliu gali būti žudikas? – paklausiau.

Konoras linktelėjo.

– Taip. Arba žudikas, arba kas nors, glaudžiai susijęs su žudiku. Bet daugiau sužinosime panelės Ostin apartamentuose. Tikriausiai tas namas priešais, dešinėje.

Imperial Arms buvo pastatas su nuomojamais butais prie trijų juostų gatvės – kilometras į vakarus nuo Vestvud Vilidžo. Tiudorų stilių imituojančios sijos prašyte prašėsi dažų ir teptuko, o visas statinys, atrodė, tuoj sugrius. Bet šitai nebuvo neįprasta tokiems viduriniosios klasės butams, kuriuos nuomojo ką tik mokslus baigę studentai ir jaunos šeimos. Tiesą sakant, pigi *Imperial Arms* išorė garantavo anonimiškumą: galima važiuoti pro tokį statinį kiekvieną dieną ir jo net nepastebėti.

– Puiku, – pasakė Konoras, kai kopėme laipteliais prie įėjimo, – būtent tai jiems patinka.

– Kas kam patinka?

Įžengėme į vestibiulį, kuris buvo renovuotas pačiu primityviausiu Kalifornijos stiliumi: pasteliniai sienų apmušalai su gėlių raštu, minkštos kušetės, pigios keraminės lempos ir chromuotas kavos

staliukas. Vienintelis dalykas, skyręs jį nuo šimtų kitų apartamentų vestibiulių, buvo apsaugos stalas kampe, už kurio sėdintis stambaus sudėjimo japonas durininkas pakėlė galvą nuo komiksų knygelės aiškiai nedraugiškai.

– Kuo galiu?

Konoras parodė ženklelį. Paklausė, kur Šerilės Ostin butas.

– Pranešiu, – pasakė durininkas, siekdamas telefono.

– Nesivarginkit.

– Ne. Pranešiu. Galbūt ji turi svečių.

– Esu tikras, neturi, – patikino Konoras. – *Kore va keisacu no šigoto da.*

Pasakė, kad atliekame oficialią policijos užduotį.

Durininkas įsitempęs nusilenkė.

– *Kiugo šitu.*

Ir ištiesė Konorui raktus.

Praėjome pro antras stiklines duris ir nužingsniavome išklotu kilimu koridoriumi. Kiekvieno koridoriaus gale stovėjo mažas lakuotas staliukas, ir, būdamas toks paprastas, interjeras atrodė stebėtinai elegantiškas.

– Tipiškai japoniška, – šypsodamasis tarė Konoras.

Pamaniau, aplūžęs, imituojantis Tiudorų stilių apartamentų pastatas Vestvude? Tipiškai japoniškas?

Iš kambario kairėje sklido pašėlęs repas: naujausias *Hammer* hitas.

– Tai todėl, kad išorė visiškai neatskleidžia vidaus, – paaiškino Konoras. – Toks esminis japonų mąstymo principas. Viešas fasadas – tik maskuotė: architektūroje, žmogaus veide – visur, visada taip būna. Tik pažiūrėk į senus samurajų namus Takajamoje ar Kiote. Iš išorės nieko nepasakysi.

– Tai čia japonų pastatas?

– Žinoma. Kodėl gi dar japonų tautybės asmuo, vargiai kalbantis angliškai, būtų durininkas? Be to, jis – jakudza. Tikriausiai pastebėjai tatuiruotę.

Nepastebėjau. Jakudzos – japonų gangsteriai. Nežinojau, kad Amerikoje yra jakudzų, taip ir pasakiau.

– Privalai suprasti, – aiškino Konoras, – kad egzistuoja šešėlinis pasaulis. Čia, Los Andžele, Honolulu, Niujorke. Dažniausiai jo net nepastebi. Gyvename įprastame amerikietiškame pasaulyje, vaikštome Amerikos gatvėmis ir net nepastebime, kad gretimais mūsų pasaulio yra kitas. Labai slaptas, labai privatus. Galbūt Niujorke pastebėjai japonus verslininkus, įeinančius pro duris be iškabų ar šmėstelinčius klubų užkulisiuose. Galbūt būsi girdėjęs apie mažus sušio barus Los Andžele, kur mokestis – tūkstantis du šimtai dolerių žmogui: Tokijo kainos. Bet tokie barai nepažymėti turistų vadovuose. Jie nėra amerikietiško pasaulio dalis. Jie – šešėlinio pasaulio dalis, prieinama tik japonams.

– Ir ši vieta?

– Čia *betaku*. Meilės buveinė, kur laikomos meilužės. Ir čia yra panelės Ostin butas.

Konoras atrakino duris durininko duotu raktu. Įėjome vidun.

Patekome į dviejų miegamųjų būstą, apstatytą brangiais didelių matmenų pastelinės rausvos ir žalios spalvų nuomojamais baldais. Aliejiniai paveikslai ant sienos taip pat buvo nuomoti. Etiketė vieno rėmo šone skelbė: „Briunerio nuoma". Virtuvės bufetas buvo tuščias, stovėjo tik vaisių dubuo. Šaldytuve radome tik jogurto ir dietinės kolos skardinių. Sofos svetainėje atrodė taip, tarsi ant jų niekas niekada nebūtų sėdėjęs. Ant kavos stalelio gulėjo Holivudo žvaigždžių nuotraukų albumas ir vaza su džiovintomis gėlėmis. Visur mėtėsi tuščios peleninės.

Vienas miegamasis buvo paverstas jaukiu poilsio kambariu su kušete, televizoriumi ir dviračiu treniruokliu kampe. Viskas buvo visiškai nauja. Ant televizoriaus ekrano skersai kampe tebesipuikavo lipdukas, skelbiantis: „Skaitmeninis reguliavimas." Dviračio vairas tebebuvo apvyniotas plastikiniu įpakavimu.

Šeimininkės miegamajame galų gale užtikau šiokios tokios žmogiškos netvarkos. Veidrodinės spintos durys buvo atidarytos, ant lovos gulėjo numestos trys brangios pobūvių suknios. Akivaizdu, ji bandė išsirinkti, ką apsivilkti. Ant tualetinio staliuko buvo išdėlio-

ti kvepalų buteliukai, deimantų vėrinys, auksinis *Rolex*, įrėmintos nuotraukos ir peleninė su *Mild Seven Menthol* cigaretės nuorūka. Viršutinis stalčius su kelnaitėmis ir apatiniais – truputį pravertas. Pamačiau kampe įgrūstą pasą ir greitai perverčiau. Pastebėjau vizas į Saudo Arabiją, į Indoneziją ir tris įvažiavimo į Japoniją įspaudus.

Garso aparatūra kampe tebebuvo įjungta, leistuvas išmetęs kasetę. Įstūmiau ją, ir uždainavo Džeris Li Liuisas: „Tu draskai mano nervus ir trikdai mano protą, per daug meilės paverčia vyrą bepročiu..." Teksaso muzika, pernelyg senamadiška tokiai jaunai merginai. Bet gal jai patinka senos geros dainos.

Vėl atsisukau į tualetinį staliuką. Keletas įrėmintų padidintų spalvotų Šerilės Ostin nuotraukų, kuriose ji šypsojosi kažkur Azijoje – fone buvo matyti raudoni šventyklos vartai, taisyklingas sodas, gatvė su pilkais dangoraižiais, traukinių stotis. Atrodė, jog nuotraukos darytos Japonijoje. Daugumoje fotografijų Šerilė buvo viena, bet keliose ją lydėjo vyresnis vyras japonas su akiniais ir nuo kaktos prasidedančia plike. Paskutinė nuotrauka rodė ją buvus kažkur, kas panašu į Amerikos Vakarus. Šerilė stovėjo greta dulkėto sunkvežimio, šypsojosi greta trapios, į senelę panašios moters su saulės akiniais. Senoji nesišypsojo ir, atrodė, nesijaučia patogiai.

Užkišti greta staliuko stovėjo keli dideli popieriaus ritiniai. Vieną išskleidžiau. Tai buvo Šerilės su bikiniu plakatas. Ji šypsojosi ir laikė butelį *Asahi* alaus. Visi užrašai ant plakato buvo japoniški.

Patraukiau į vonią.

Kampe pamačiau sulamdytus džinsus, ant spintutės mėtėsi baltas megztukas. Ant kabyklos prie dušo kabinos – šlapias rankšluostis, kabinos viduje – vandens lašai. Prie spintelės – išjungtos elektrinės žnyplės plaukams. Už veidrodžio rėmo buvo užkištos Šerilės, stovinčios ant Malibu molo su kitu japonu, nuotraukos. Šis vyras buvo įpusėjęs ketvirtą dešimtį, malonus. Vienoje nuotraukoje jis buvo familiariai užmetęs ranką jai ant peties. Aiškiai mačiau randą.

– *Bingo,* – pasakiau.

Konoras įėjo į kambarį.

– Kažką radai?

– Vyruką su randu.

– Puiku.

Konoras įdėmiai apžiūrėjo nuotrauką. Dar kartą apžiūrėjau į netvarką vonioje. Pažvelgiau į šlamštą greta plautuvės.

– Žinote, – pasakiau, – kažkas šioje vietoje man neduoda ramybės.

– Būtent?

– Žinau, kad ji gyveno čia neilgai. Ir žinau, kad viskas nuomota... bet vis dėlto... negaliu atsikratyti jausmo, kad šitos vietos vaizdas išgalvotas. Tik negaliu perprasti, kodėl.

Konoras nusišypsojo.

– Labai gerai, leitenante. Vaizdas tikrai dirbtinis. Ir tam yra priežastis.

Jis padavė man polaroido nuotrauką. Joje buvo pavaizduotas vonios kambarys, kuriame mudu stovėjome. Kampe nusviesti džinsai. Pakabintas rankšluostis. Žnyplės ant spintelės. Bet ji buvo padaryta su tuo ypač plataus kampo fotoaparatu, kuris viską iškraipo. Kartais įkalčiams fotografuoti tokius naudoja tyrėjai.

– Kur šitą gavote?

– Iš šiukšlių dėžės koridoriuje, prie liftų.

– Taigi nufotografuota šį vakarą, bet anksčiau.

– Taip. Ar pastebi, kuo skiriasi?

Atidžiai apžiūrėjau polaroidą.

– Ne, viskas atrodo taip pat... Luktelkit minutėlę. Tos už rėmo užkištos nuotraukos. Polaroide jų nėra. Nuotraukos pridėtos.

– Tiksliai, – Konoras vėl patraukė į miegamąjį. Pakėlė nuo tualetinio staliuko vieną įrėmintą nuotrauką. – Dabar pažvelk į šitą, – pasakė. – Panelė Ostin ir jos draugas japonas Šinjuku stotyje Tokijuje. Tikriausiai ją nusitempė į Kabukičo rajoną[1], o galbūt ji tiesiog apsipirkinėjo. Atkreipk dėmesį į dešinį nuotraukos kraštą. Pastebi siaurą šviesesnę juostelę?

---

[1] Raudonųjų žibintų kvartalas Tokijuje.

– Taip. – Supratau, ką ta juostelė reiškia: ant šios viršaus buvo kita fotografija, kyšojo tik šios nuotraukos kraštelis ir buvo saulės nublukintas. – Nuimta ant viršaus buvusi nuotrauka.

– Taip, – pritarė Konoras.

– Butas buvo apieškotas.

– Taip, – tarė Konoras. – Labai kruopštus darbas. Japonai atėjo anksčiau, pasidarė nuotraukas polaroidu, apieškojo kambarius, o paskui sudėjo daiktus atgal. Bet neįmanoma viską atlikti tiksliai. Daugumoje sudėtingų situacijų japonai elgiasi nemokšiškai. Ir niekaip negali pasikeisti, yra tarsi apsėsti. Todėl rėmelius su nuotraukomis pernelyg išrikiuoja ant staliuko, šiek tiek per daug rūpestingai išdėlioja kvepalų buteliukus. Tiesiog truputį persistengia. Akis mato, jei smegenys ir nesuvokia.

– Bet kam apieškoti kambarį? – paklausiau. – Kokias nuotraukas jie išsinešė? Jos su žudiko atvaizdu?

– Neaišku, – atsakė Konoras. – Akivaizdžios jos sąsajos su Japonija ir su japonais vyrais nebuvo smerktinos. Bet buvo kažkas, ką jie turėjo pašalinti, ir tai gali būti tik...

Tada iš svetainės nedrąsus balselis paklausė:

– Lyn? Širdele? Ar tu ten?

Dairydamasi ji stovėjo tarpdury. Basa, su šortais ir palaidinuke su petnešėlėmis. Gerai neįžiūrėjau veido, bet mergina akivaizdžiai buvo tokia, kokią mano senas kolega Andersonas pavadintų pašėlusiai seksualia.

Konoras parodė ženklelį. Ji pasisakė esanti Džulija Jang. Kalbą truputį bjaurojo pietietiškas akcentas. Džonas įjungė šviesą, taigi galėjome ją geriau matyti. Mergina buvo daili. Nedrąsiai įėjo į kambarį.

– Girdėjau muziką – ar ji čia? Ar Šerilinai nieko neatsitiko? Žinau, kad šį vakarą ji išėjo į vakarėlį.

– Nieko negirdėjau, – pasakė Konoras, metęs staigų žvilgsnį į mane. – Pažįstate Šeriliną?

– Taip, žinoma. Gyvenu kitoje koridoriaus pusėje, aštuntame numeryje. Kodėl visi jos kambaryje?

– Visi?

– Na, judu. Ir tie du vyrukai japonai.

– Kada jie čia buvo?

– Nežinau. Gal prieš pusvalandį. Ar kažkas nutiko Šerilinai?

– Ar matėte tuos vyrus, panele Jang? – paklausiau, galvodamas, kad ji galėjo pažiūrėti pro durų akutę.

– Na, ko gera, taip. Pasisveikinau.

– Kaip tai?

– Vieną jų puikiai pažįstu. Edį.

– Edį?

– Edį Sakamurą. Visi pažįstame Edį. Spartuolį Edį.

– Ar galite jį pavaizduoti? – paprašiau.

Ji keistai į mane dirstelėjo.

– Jis – tas vyrukas nuotraukose – jaunas vyras su randu ant rankos. Maniau, Edį Sakamurą visi pažįsta. Jis visą laiką švysčioja laikraščiuose. Labdara ir narkotikai. Jis – šaunusis vakarėlių liūtas.

– Gal turite kokių minčių, kur galėtume jį rasti? – paklausiau.

– Edis Sakamura yra vienas polineziečių restorano „Bora Bora“ Beverli Hilse savininkų. Jis ten dažnai lankosi, – įsiterpė Konoras.

– Panašu į jį, – paaiškino Džulija. – Ta vieta jam tarsi biuras. Pati negaliu ten išbūti, per daug triukšminga. Bet Edis tik ir šlaistosi aplink, medžiodamas aukštas blondines. Jis mėgsta paieškoti mergaičių.

Ji atsišliejo į stalą, gundančiai nusibraukė nuo veido tankius rudus plaukus, dirstelėjo į mane ir patempė lūpą.

– Ar judu partneriai?

– Taip, – atsakiau.

– Jis parodė man ženklelį, o tu savo neparodei.

Išsitraukiau piniginę. Ji pasižiūrėjo.

– Piteris, – perskaitė. – Pats pirmas mano vaikinas buvo vardu Piteris. Bet ne toks mielas, kaip tu.

Ji man nusišypsojo. Konoras atsikrenkštė ir pasakė:

– Ar anksčiau esate buvusi Šerilinos bute?

– Na, ko gera. Gyvenu tik skersai kelio. Bet pastaruoju metu jos beveik nebūna mieste. Atrodo, tarsi ji visą laiką keliautų.

– Keliautų kur?

– Visur. Niujorkas, Vašingtonas, Sietlas, Čikaga... visur. Jos draugužis daug keliauja. Iš tikrųjų manau, kad jiedu susitinka tik tada, kai šalia nėra jo žmonos.

– Tas draugas vedęs?

– Na, kažkas stovi skersai kelio. Na, žinai. Trukdo.

– Ar žinote, kas jis?

– Ne. Kartą Šerilina prasitarė, jog jis niekada neateina į jos butą. Jis yra kažkoks labai svarbus. Tikrai turtingas. Atsiunčia jai lėktuvą, ir ji išskrenda. Kad ir kas jis bebūtų, varo Edį iš proto. Bet, žinai, Edis – pavydus tipas. Padarytų *iro otoko* visoms merginoms. Jaudinantis meilužis.

– Ar Šerilinos ryšiai su tuo draugužiu – paslaptis? – paklausė Konoras.

– Nežinau. Niekada negalvojau, kad galėtų būti. Jie tikrai stiprūs. Ji beprotiškai įsimylėjusi tą vyruką.

– Beprotiškai įsimylėjusi?

– Net neįsivaizduojat. Mačiau, kaip viską meta ir bėga su juo susitikti. Vieną vakarą parvažiuoja, kiša man du bilietus į Springstino koncertą, visa tokia susijaudinusi, nes vyksta į *Detroitą*. Rankose laiko mažą mielą rankinuką, apsivilkusi mielą mergaitišką suknelę, nes anas ką tik, prieš dešimt minučių paskambino ir pasakė: „Pasitik mane.“ Ji visa švyti, atrodo kaip penkiametė. Nesuprantu, kaip ji nesugeba suprasti.

– Suprasti ko?

– Kad tas vyrukas ja tik naudojasi.

– Kodėl taip sakote?

– Šerilina nuostabi ir tikrai atrodo subtiliai. Ji dirbo modeliu visame pasaulyje, daugiausia Azijoje. Bet giliai viduje liko mažo miestelio mergaičiukė. Nesvarbu, kad Midlandas – naftininkų miestas, jame sukasi daugybė pinigų, bet jis vis tiek yra mažas miestelis. Taigi Šerilina nori žiedo ant piršto, vaikų ir kieme pririšto šuns. O tas vyrukas šito pasiūlyti neketina. Ji nesupranta.

– Bet juk nežinote, kas tas vyriškis? – pasakiau.

– Ne, nežinau, – jos veidu nuslinko gudri mina. Ji perkėlė svorį, nuleido vieną petį, taigi krūtinė išsišovė priekin. – Bet juk jūs čia tikrai ne dėl kažkokio seno dragužio?

– Tikrai ne, – linktelėjo Konoras.

Džulija žinančiai nusišypsojo.

– Juk tai Edis, tiesa?

– Hmmm... – išsisuko Konoras.

– Taip ir žinojau, – rėžė mergina. – Žinojau, kad anksčiau ar vėliau jis pateks į bėdą. Visos taip sakėme, visos čia gyvenančios merginos. – Ji išsiblaškiusi mostelėjo. – Nes jis visko nori per greitai. Spartuolis Edis. Net nepagalvotum, kad jis japonas – toks staigus.

– Jis iš Osakos? – paklausė Konoras.

– Jo tėvas ten stambus pramonininkas, dirba su *Daimatsu*. Jis puikus senyvas vyriškis. Kai čia atvyksta, kartais susitinka su viena mergina iš antro aukšto. Edis. Buvo tikimasi, jog per kelerius metus Edis čia įgis išsilavinimą, tada grįš namo dirbti *kaiša*, kompanijoje. Bet jis negrįš namo. Jam patinka čia. Kodėl gi ne? Jis turi viską. Nusiperka naują Ferrari, kai tik sudaužo senąjį. Jis turi daugiau pinigų nei Dievas. Gyvena čia jau pakankamai seniai ir atrodo kaip tikras amerikietis. Malonus. Seksualus. Ir dar tie narkotikai. Žinot, Edis tikras vakarėlių liūtas. Kam jam Osaka?

– Bet minėjote, visada nujautėte... – pertraukiau.

– Kad jis prisidarys bėdos? Žinoma. Dėl tos savo pašėlusiosios pusės. To *alkio*. – Ji truktelėjo pečiais. – Dauguma jų tokie – vyrukai atvyksta iš Tokijo, ir net jei jie turi *šokai*, rekomendacijas, vis tiek reikia būti atsargioms. Tiems vyrukams nieko nereiškia per naktį išleisti dešimt ar dvidešimt tūkstančių. Jiems tokie pinigai tarsi arbatpinigiai. Palieka stalčiuje. Bet tai, ką jie nori daryti, bent jau kai kurie iš jų...

Mergina nutilo. Akyse atsirado tuštuma, žvilgsnis pradėjo klaidžioti. Nieko nesakiau, tiesiog laukiau. Konoras žiūrėjo į ją užjaučiamai linksėdamas.

Staiga ji vėl prašneko, tarsi ir nepadariusi pauzės.

– Jiems jų norai, jų troškimai yra tokie pat natūralūs kaip duoti arbatpinigių. Savaime suprantami. Net nekalbu apie silpną geltoną srovelę ar, pavyzdžiui, antrankius, suprantate. Netgi smagu, jeigu vyrukas patinka. Bet nieku gyvu nesileisčiau pjaustoma. Nesvarbu už kokią sumą. Jokių tų dalykėlių su peiliais ir kardais... bet jie kartais būna... dauguma jų, jie būna tokie mandagūs, tokie korektiški, bet kai užsiveda, jie gali... šitaip jie... – Ji nutilo, papurtė galvą. – Jie – keisti žmonės.

Konoras dirstelėjo į laikrodį.

– Panele Jang, jūs labai padėjote. Mums gali reikėti dar su jumis pasikalbėti. Leitenantas Smitas užsirašys jūsų telefono numerį...

– Taip, žinoma.

Atverčiau užrašų knygutę.

– Einu, persimesiu keliais žodžiais su durininku, – pasakė Konoras.

– Šinišis, – tarstelėjo mergina.

Konoras išėjo. Paklausiau Džulijos numerio. Ji apsilaižė lūpas ir stebėjo mane rašantį. Tada pasakė:

– Gali man pasakyti. Jis ją nužudė?

– Kas?

– Edis. Ar jis nužudė Šeriliną?

Džulija buvo miela mergina, bet jos akyse mačiau jaudulį. Žiūrėjo į mane nemirksėdama, švytinčiomis akimis. Tai kėlė baimę.

– Kodėl klausi?

– Todėl. Jis visada ketino. Kad ir šią popietę – jai grasino.

– Edis buvo čia šią popietę? – paklausiau.

– Žinoma, – ji gūžtelėjo. – Jis čia sukiojasi visą laiką. Šią popietę užsuko tikrai įsiutęs. Kai tvarkė šitą namą, į sienas įdėjo papildomos garso izoliacijos. Bet vis tiek galiu girdėti juos spiegiančius vienas ant kito. Jį ir Šeriliną. Jau negana, kad ji savo Džerį Li Liuisą groja dieną naktį, kol beveik išprotėji, paskui dar jie rėkia ir svaido daiktus. Jis visada šaukia: „Nudėsiu tave, nudėsiu tave, kale." Taigi. Nudėjo?

– Nežinau.

– Bet ji negyva? – merginos akys vis dar švytėjo.

– Taip.

– Taip ir turėjo atsitikti, – pasakė. Atrodė visiškai rami. – Visi tą žinojome. Čia buvo tik laiko klausimas. Jei norėsi, paskambink. Jei reikės daugiau informacijos.

– Taip, paskambinsiu. – Padaviau jai savo kortelę. – Ir jei dar ką nors prisiminsi, gali skambinti man šiuo numeriu.

Ji pasisukusi įsikišo kortelę į šortų kišenėlę ant klubo.

– Man patiko su tavim šnekučiuotis, Piteri.

– Taip. Puiku.

Nuėjau koridoriumi. Priėjęs galą, atsisukau. Ji stovėjo savo buto tarpduryje ir mojavo atsisveikindama.

Konoras skambino iš telefono vestibiulyje, o durininkas niūriai stebėjo, tarsi norėdamas jį sustabdyti, bet negalėdamas sugalvoti priežasties.

– Teisingai, – kalbėjo Konoras, – visus išeinančius skambučius iš šio telefono nuo aštuonių iki dešimtos vakaro. Teisingai. – Akimirką klausėsi. – Gerai, man nerūpi, kad jūsų duomenys taip neapdoroti, tiesiog juos man pateikite. Kiek tai užtruks? Rytoj? Nebūkit juokingi. Kas, manote, čia vyksta? Man reikia per dvi valandas. Perskambinsiu. Taip. Ir jūs eikit šikt. – Jis pakabino ragelį. – Eime, ***kohai***.

Išėjome į lauką, prie mašinos.

– Tikrinote savo ryšius? – paklausiau.

– Ryšius? – jis atrodė suglumęs. – O, Greihamas užsiminė apie mano kontaktus. Neturiu jokių ypatingų informatorių. Greihamas tik galvoja, kad turiu.

– Paminėjo Arakavos bylą.

Konoras atsiduso.

– Seni dalykėliai.

Nuėjome link mašinos.

– Nori sužinoti? Viskas paprasta. Nužudyti du japonai. Departamentas bylą atiduoda detektyvams, nekalbantiems japoniškai. Galų gale po savaitės atiduoda bylą man.

– O ką darote jūs?

– Arakavos buvo apsistoję *New Otani* viešbutyje. Gavau jų skambučių į Japoniją išklotines ir paskambinau tais numeriais, pasikalbėjau su keliais žmonėmis Osakoje. Tada paskambinau į Osaką ir pasikalbėjau su tenykšte policija. Vėl japoniškai. Jie buvo nustebę, kai sužinojo, kad mes nežinome visos istorijos.

– Supratau.

– Ne visiškai, – tęsė Konoras, – nes policijos departamentas labai sutriko. Spauda atsidūrė nepavydėtinoje padėtyje, nes kritikavo departamentą, visokiausi žmogeliai siuntė gėles. Jie surengė didžiulį užuojautos šou tiems, kas pasirodė besą gangsteriai. Apsiriko daugybė žmonių. Taigi visą kaltę suvertė man. Spręsdamas bylą atidengiau kažką slapta. Įkyrėjo iki gyvo kaulo, pasakysiu.

– Tai štai kodėl išvykote į Japoniją?

– Ne. Čia jau kitas pasakojimas.

Priėjome automobilį. Atsigręžęs į *Imperial Arms* pamačiau lange stovinčią Džuliją Jang ir žiūrinčią į mus.

– Patraukli, – pasakiau.

– Tokias moteris japonai vadina *širigaru ona*. Sako, jų lengva subinė. – Jis atidarė automobilio dureles ir įlipo. – Bet ji apsvaigusi. Taigi negalime tikėti nė vienu jos žodžiu. Net jei taip, ryškėja vaizdas, kuris man nepatinka. – Dirstelėjęs į laikrodį Konoras papurtė galvą. – Velniai rautų, užtrunkame per ilgai. Geriau važiuojam į „Palominą“ pasimatyti su ponu Koliu.

Vairavau į pietus, link oro uosto. Konoras sėdėjo atsilošęs, ant krūtinės sukryžiavęs rankas. Spoksojo į savo pėdas ir atrodė nelinksmas.

– Kodėl sakote, kad ryškėjantis vaizdas jums nepatinka?

– Pakuotės šiukšlių krepšyje, – atsakė Konoras. – Polaroido nuotrauka tarp atliekų. Neturėtų būti taip akivaizdžiai palikta.

– Pats sakėte, kad jie skubėjo.

– Galbūt. Bet žinai, jog japonai amerikiečių policiją laiko nekompetentinga. Šis aplaidumas gali būti nepagarbos ženklas.

– Na, nesame nekompetentingi.

Konoras papurtė galvą.

– Palyginti su japonais, *esame*. Japonijoje sugaunami visi nusikaltėliai. Už svarbesnius nusikaltimus nuteisiama devyniasdešimt devyni procentai. Taigi kiekvienas nusikaltėlis Japonijoje iš anksto žino, kad bus sučiuptas. O čia nuteisiama vos septyniolika procentų. Mažiau nei kas penktas. Taigi Valstijose nusikaltėliai žino, kad tikriausiai nebus sugauti, o jei ir bus, tai nebus nuteisti, dėl tų legalių apsaugos garantijų. Ir, kaip žinai, kiekvienas Amerikos policijos efektyvumo tyrimas rodo, kad mūsų detektyvai arba išnagrinėja bylą per pirmas šešias valandas, arba niekada jos neišpainioja.

– Ką norite pasakyti?

– Noriu pasakyti, jog nusikaltimas įvykdytas tikintis, kad nebus išnarpliotas. O aš noriu jį išaiškinti, *kohai*.

Kitas dešimt minučių Konoras tylėjo. Sėdėjo labai ramus, sunėręs rankas, smakrą nuleidęs ant krūtinės. Kvėpavo giliai ir lygiai. Būčiau pagalvojęs, kad miega, jeigu ne atmerktos akys.

Tiesiog vairavau ir klausiausi ramaus kvėpavimo.

Galų gale jis tarė:

– Išiguras.

– Ką norite pasakyti?

– Jei sužinotume, kas privertė Išigurą elgtis taip, kaip jis elgėsi, perprastume šią bylą.

– Nesuprantu.

– Amerikiečiui sunku aiškiai perprasti japoną, – pasakojo Konoras, – nes Amerikoje galvojama, kad tam tikras klaidų kiekis yra normalu. Tikiesi, kad lėktuvas vėluos. Tikiesi, kad pašto gali nepristatyti. Tikiesi, kad skalbiamoji mašina gali sulūžti. Visada tikiesi, kad kas nors atsitiks ne taip.

– Japonijoje yra kitaip. Japonijoje viskas *veikia*. Tokijo traukinių stotyje, jei atsistosi ant pažymėtos vietos, kai traukinys sustos, durys atsidarys tiesiog prieš tave. Traukiniai atvyksta laiku. Lagaminai nepasimeta. Ryšiai nenutrūksta. Laikomasi terminų. Viskas vyksta kaip ir planuota. Japonai yra išsilavinę, pasirengę ir motyvuoti. Jie moka tvarkyti reikalus. Jie neužsiiminėja niekais.

– Aha...

– O šis vakaras buvo didysis *Nakamoto* korporacijos vakaras. Gali būti tikras, jie suplanavo viską iki smulkiausių detalių. Pasirūpino vegetariškais *hors d'oeuvres*, kuriuos taip mėgsta Madona, pasamdė jos mėgstamus fotografus. Patikėk manimi: jie pasiruošė kiekvienai kritinei situacijai. Žinai, kaip buvo? Jie susėdo ir aptarinėjo begalines galimybes: o kas, jei kils gaisras? Jei įvyks žemės drebėjimas? Bus paslėpta bomba? Dings elektra? Begalinis mažiausiai tikėtinų įvykių pergalvojimas. Tai lyg apsėdimas, bet kai ateina lemiamas vakaras, jie jau apgalvoję viską ir viską visiškai kontroliuoja. Labai blogas tonas nekontroliuoti. Sutinki?

– Sutinku.

– Bet mūsų draugužis Išiguras, oficialus *Nakamoto* atstovas, stovi priešais negyvą merginą ir akivaizdžiai nevaldo padėties. Jis *jošiki no*, priešinasi vakarietišku stiliumi, bet jaučiasi nejaukiai. Esu tikras, pastebėjai prakaitą virš lūpos. Ir delnai drėksta, vis šluosto juos į kelnes. Jis *rikucupoi*, per daug ginčijasi. Per daug kalba.

– Trumpai tariant, jis elgiasi taip, tarsi net nežinotų, kas toji mergina, o tikrai žino, nes pažįsta visus, pakviestus į pobūvį, ir apsimeta, kad nenutuokia, kas ją nužudė, kai ir šitai tikriausiai numano.

Mašina smuko į duobę, gerokai krestelėjo.

– Palaukit minutėlę, Išiguras žino, kas nužudė tą merginą?

– Esu tikras. Ir ne jis vienas. Kas ją nužudė, šiuo metu turėtų žinoti mažiausiai trys žmonės. Sakei, jog buvai atstovas spaudai?

– Taip. Pernai.

– Ar turi kokių ryšių TV žiniose?

– Nedaug, – atsakiau. – Gali būti parūdiję. Kam?

– Norėčiau peržiūrėti kai kurias šiandien nufilmuotas juostas.

– Tik pažiūrėti? Nekviečiant į teismą?

– Teisingai. Tik pažiūrėti.

– Tada sunkumų neturėtų kilti, – pasakiau. Pagalvojau, kad galiu paskambinti Dženiferei Liuis iš *KNBC* arba Bobui Arturui iš *KCBS*. Geriau – Bobui.

– Turėtų būti kas nors, su kuo susisiektum asmeniškai, – paaiškino Konoras. – Kitu atveju stotis mums nepadės. Ar pastebėjai,

jog šiąnakt nusikaltimo vietoje nebuvo TV komandų? Daugumoje nusikaltimo vietų turi tiesiog brautis pro kameras, kad patektum už juostos. Bet šįvakar nebuvo nei kamerų, nei reporterių. Nieko.

Gūžtelėjau pečiais.

– Dirbame tik fiksuotu ryšiu. Žurnalistai negalėjo nugirsti radijo perdavimų.

– Jie jau buvo tenai, – atkirto Konoras, – nušvietinėjo vakarėlį su Tomu Kruzu ir Madona. O tada aukštu aukščiau nužudoma mergina. Taigi, kur TV komanda?

– Kapitone, aš jų nepapirkau, – pasakiau.

Būdamas spaudos atstovas sužinojau vieną dalyką – negali būti jokios konspiracijos. Žurnalistai labai skirtingi ir, tam tikra prasme, labai dezorganizuoti. Tiesą sakant, tais retais atvejais, kai reikėdavo embargo, pavyzdžiui, esant pagrobimui kai vyksta derybos dėl išpirkos, sugaišdavome begalę laiko, mėgindami susitarti.

– Laikraščiai užsidaro anksčiau. TV komandos turi parengti vienuoliktos valandos žinias. Tikriausiai jie grįžo redaguoti savo pasakojimų.

– Nesutinku. Manau, japonai išreiškė susirūpinimą savo *kigiou*, kompanijos įvaizdžiu, ir spauda sutiko nenušviesti. Patikėk manimi, *kohai*: buvo panaudotas spaudimas.

– Negaliu patikėti.

– Pasikliauk mano žodžiu, – tvirtino Konoras. – Spaudimas yra.

Tada suskambėjo automobilio telefonas.

– Velniai tave rautų, Piteri, – suriaumojo pažįstamas šiurkštus balsas, – koks ten velnias vyksta su tuo žmogžudystės tyrimu?

Šefas. Balsas skambėjo taip, tarsi būtų išgėręs.

– Ką turite omeny, šefe?

Konoras dirstelėjo į mane ir paspaudė garsiakalbio mygtuką, kad galėtų girdėti.

– Ar jūs, vyručiai, įžeidinėjat japonus? – barėsi šefas. – Ar departamentui vėl pateiks kaltinimus rasizmu?

– Ne, pone, – tikinau. – Tikrai ne. Nežinau, ką ten nugirdote...

– Nugirdau, kad sušiktas kvailys Greihamas, kaip paprastai, svaidosi įžeidinėjimais, – atrėžė šefas.

– Na, nepasakyčiau, kad įžeidinėjimais, šefe...

– Klausyk, Piteri, nemaustyk manęs. Fredas Hofmanas jau atsiėmė už tai, kad į įvykio vietą pasiuntė Greihamą. Noriu, kad tas rasistinis šūdžius nedalyvautų tyrime. Nuo dabar visi turime eiti išvien su japonais. Taip sutvertas pasaulis. Ar girdi, Piteri?

– Taip, pone.

– Dabar apie Konorą. Vežiojiesi jį kartu, tiesa?

– Taip, pone.

– Kodėl jį įpainiojai?

Pagalvojau: „Kodėl *aš* jį įpainiojau?“ Tikriausiai Fredas Hofmanas nusprendė pasakyti, kad Konoras – mano mintis, o ne jo.

– Atsiprašau, – pasakiau, – bet aš...

– Suprantu, – pasakė šefas. – Tikriausiai pagalvojai, kad pats su byla nesusitvarkysi. Norėjai šiokios tokios pagalbos. Bet, bijau, patirsi daugiau rūpesčių nei pagalbos. Nes japonai nemėgsta Konoro. Ir ketinu tau pasakyti, jog kažkada su Džonu turėjau reikalų. Penkiasdešimt devintaisiais kartu įstojome į akademiją. Jis visada buvo vienišius, visada keldavo rūpesčių. Žinai, kiekvienas, kuris išvažiuoja gyventi į užsienį, taip elgiasi dėl to, kad negali pritapti čia, namuose. Nenoriu, kad jis sugadintų šį tyrimą.

– Šefe...

– Man taip atrodo, Piteri: tiri nužudymą, greičiau prasisuk ir baikim. Padaryk viską švariai ir tvarkingai. Prižiūrėsiu tave ir tik tave vieną. Ar girdi?

– Taip, pone.

– Ar ryšys geras?

– Taip, pone, – atsakiau.

– Prasisuk, Pitai, – pasakė šefas. – Nenoriu, kad man dar kas nors skambinėtų.

– Taip, pone.

– Pabaik vėliausiai iki rytojaus. Viskas.

Ir padėjo ragelį.

Įstačiau telefoną į laikiklį.

– Taigi, – prabilo Konoras, – sakiau, kad panaudotas spaudimas.

Važiavau 405-uoju greitkeliu į pietus, link oro uosto. Čia tvyrojo dar tirštesnis rūkas. Konoras spoksojo pro langą.

– Japonų organizacijose tokio skambučio niekuomet nesulaktum. Šefas paprasčiausiai tave sudirbo. Jis neprisiima atsakomybės, viskas – tavo paties problema. Ir kaltina tave dalykais, niekuo su tavimi nesusijusiais, kaip Greihamas ir aš, – Konoras papurtė galvą. – Japonai taip nedaro. Japonai turi posakį: ieškok problemos, o ne kaltininko. Amerikiečių organizacijose viskas tik ir sukasi apie tai, *kuris* prisidirbo. Kieno galva nulėks. Japonų organizacijose aiškinasi, *kas* negerai ir kaip tą pataisyti. Niekas nieko nekaltina. Jų būdas geresnis.

Konoras nutilo, tylomis žvelgė pro langą. Važiavome pro Slausoną, virš mūsų rūke kilo tamsus Marinos greitkelio skliautas.

– Šefas tiesiog blogos nuotaikos, tai ir viskas.

– Taip. Ir, kaip visada, blogai informuotas. Bet, jei ir taip, nuskambėjo, tarsi turėtume išnagrinėti bylą, kol jis rytoj atsikels iš lovos.

– O ar galime?

– Taip, jei Išiguras pateiks juostas.

Vėl suskambo telefonas. Atsiliepiau. Skambino Išiguras. Padaviau telefoną Konorui.

Per garsiakalbį Išiguro balsą girdėjau silpnai. Jis kalbėjo įsitempęs, greitai bėrė žodžius:

– *A, moši moši, Konor-san desuka. Keibi no hejani denva šitandesugane. Daremo denaindesujo.*

Konoras uždengė telefoną delnu ir išvertė:

– Jis kvietė apsaugininkus, bet nė vieno nebuvo.

– *Sorede, čiuokeibišicu ni renraku šite, hito vo okute moraimasite, isšio ni tepu o kakunin šite kimašita.*

– Tada paskambino į centrinę apsaugos būstinę ir paprašė nulipti kartu su juo patikrinti juostų.

– *Tepu va subete rekoda no naka ni arimasu. Nakunatemo torika-eraretemo imasen. Subete daidžiobu desu.*

– Visos juostos yra įrašymo įrenginiuose. Jokios juostos nedingusios ir nesukeistos. – Konoras susiraukė ir atsakė: – *Ija, tepu va surikaerarete iru hadzu nanda. Tepu o sagase!*

– *Dakara, daidžiobu nandesu, Konor-san. Doširo to iun desu ka.*

– Jis tvirtina, kad viskas tvarkoje.

Konoras pasakė:

– *Tepu o sagase!*

Atsisukęs į mane paaiškino:

– Pasakiau, kad noriu prakeiktų juostų.

– *Daidžiobu da to iterudešiou. Došite sonani tepu ni kodavarundesuka.*

– *Ore niva vakate irunda. Tepu va nakunate iru.* Žinau daugiau, negu jūs manote, pone Išigurai. *Moičido iu, tepu o sagasunda!*

Konoras metė telefoną į laikiklį ir atsisėdo, piktai raukydamasis.

– Bjaurybės. Tvirtina, kad juostos nedingo.

– Ir ką? – paklausiau.

– Jie nusprendė žaisti grubiai. – Konoras žiūrėjo pro langą į kelią ir tapšnojo pirštu dantis. – Jie niekuomet to nedarytų, jei nejaustų, jog turi stiprias pozicijas. Neįveikiamas pozicijas. Tai reiškia...

Konoras paskendo apmąstymuose. Pravažiuojant gatvės apšvietimo lempą, jo veidas trumpai atsispindėdavo ant stiklo.

– Ne, ne, ne, – pasakė galų gale, tarsi su kažkuo kalbėtųsi.

– Kas – „ne“?

– Negali būti Greihamas. – Papurtė galvą. – Greihamas – per daug rizikinga. Per daug praeities vaiduoklių. Taip pat ir ne aš. Aš – senas paukštis. Taigi, turėtum būti tu, Piteri.

– Apie ką čia kalbate? – paklausiau.

– Kažkas nutiko, – paaiškino Konoras, – jei Išiguras galvoja, kad gali turėti įtakos. Ir, spėju, tas kažkas susijęs su tavimi.

– Su manimi?

– Aha. Tai beveik šimtu procentų kažkas asmeniška. Ar turėjai problemų praeityje?

– Kokių problemų?

– Kokių nors ankstesnių areštų, vidaus reikalų tyrimų, įtarimų netinkamu elgesiu, tarkim, gėrimai, homoseksualumas ar moterų persekiojimas? Kokia nors narkotikų reabilitacija, problemos su partneriais, problemos su vyresnybe. Bet kas asmeniška arba iš profesinės pusės. Bet kas.

Truktelėjau pečiais.

– Po paraliais! Nežinau.

Konoras, žiūrėdamas į mane, tiesiog laukė. Galų gale pratarė:

– Jie mano, kad kažką turi, Piteri.

– Aš išsiskyręs. Esu vienišas tėvas. Turiu dukterį Mišelę. Jei dveji metukai.

– Taip...

– Gyvenu ramiai. Rūpinuosi vaiku. Esu atsakingas.

– O tavo žmona?

– Mano buvusi žmona – apygardos prokuroro teisininkė.

– Kada judu išsiskyrėte?

– Prieš dvejus metus.

– Prieš gimstant kūdikiui?

– Šiek tiek po gimimo.

– Kodėl išsiskyrėte?

– Kristau. Kodėl visi išsiskiria?

Konoras nieko nepasakė.

– Buvome susituokę vos metus. Kai susitikome, ji buvo jaunutė. Dvidešimt ketverių. Kupina visokiausių svajonių. Susitikome teisme. Ji manė, jog esu šiurkštus ištvermingas detektyvas, kiekvieną dieną susiduriantis su pavojais. Jai patiko, kad nešioju ginklą. Tokie niekai. Taigi pradėjome romaną. Kai pastojo, nepanorėjo darytis aborto. Verčiau jau ištekėti. Tokia buvo viena jos romantiškų svajonių. Iš tikrųjų visko gerai neapmąstė. Bet nėštumas pasitaikė sunkus, o abortui jau buvo per vėlu, taigi ji labai greitai nusprendė, jog nenori gyventi su manimi, nes mano butas mažas, neužkalu pakankamai pinigo ir gyvenu Kalver Sityje, o ne Brentvude. Kai galų gale gimė vaikas, ji buvo visiškai nusivylusi. Pasakė, jog suklydo. Norėjo tęsti

karjerą. Nenorėjo būti ištekėjusi už faro. Nenorėjo auginti kūdikio. Pasakė, jog apgailestauja, bet viskas buvo klaida. Ir išėjo.

Konoras klausėsi užmerktomis akimis.

– Taip...

– Nesuprantu, kokią tai turi reikšmę. Ji išėjo prieš dvejus metus. O tada aš negalėjau, nebenorėjau dirbti detektyvu, nes reikėjo auginti kūdikį, taigi įveikiau testus ir perėjau į specialiąsias tarnybas, pradėjau dirbti atstovu spaudai. Ten – jokių problemų. Viskas klostėsi puikiai. Paskui, praeitais metais, pasitaikė tas ryšių pareigūnų Azijos šalims darbas, priedo, geriau apmokamas. Atliekama pora šimtinių per mėnesį. Taigi kreipiausi su prašymu.

– Aha...

– Noriu pasakyti, turiu kur išleisti pinigus. Turiu papildomų išlaidų, pavyzdžiui, Mišelės lopšelis. Nutuokiate, kiek dvimečiui kainuoja lopšelis? Turiu tvarkyti visą namų ūkį, o Lorena sumoka geriausiu atveju pusę alimentų. Sako, jog negali išgyventi iš algos, bet ką tik nusipirko naują *BMW*, taigi nežinau. Noriu pasakyt, o ką daryt, temptis ją į teismą? Ji dirba suknistam apygardos prokurorui.

Konoras tylėjo. Prieš akis mačiau virš greitkelio besileidžiančius lainerius. Artėjome prie oro uosto.

– Bet kuriuo atveju, – tęsiau, – apsidžiaugiau, kai pasitaikė šitas ryšių pareigūno darbas. Nes apsimokėjo ir pagal valandas, ir pagal pinigus. Tai štai kodėl atsidūriau šičia. Šiame automobilyje su jumis. Viskas.

– *Kohai*, – tyliai ištarė Konoras, – mudu abu įsivėlę, tiesiog pasakyk. Kokia problema?

– Nėra jokios problemos.

– *Kohai*.

– Nėra.

– *Kohai*...

– Klausykit, Džonai, – atrėžiau, – kai ką jums pasakysiu. Kai pasiprašai tapti specialiųjų tarnybų ryšių pareigūnu, tavo bylą perkrato penkios skirtingos komisijos. Norėdamas gauti ryšių pareigūno darbą, turi būti *švarus*. Komisijos perkratė mano dosjė. Ir nerado nieko esminio.

Konoras linktelėjo.

– Bet *kažką* rado?

– Kristau, – sudejavau, – juk penkerius metus atidirbau detektyvu. Neįmanoma taip ilgai dirbti ir nesulaukti jokių kaltinimų. Juk pats žinot.

– O kokie tie kaltinimai prieš tave?

Papurčiau galvą.

– Nieko rimta. Vieni niekai. Pirmais metais suėmiau vyruką, jis apkaltino mane perdėtu jėgos panaudojimu. Po tyrimo kaltinimus atmetė. Už ginkluotą apiplėšimą sulaikiau moterį. Ji pareiškė, jog pakišau dozę. Kaltinimus atmetė – narkotikai buvo jos. Kaltinamasis nužudymu tvirtino, kad kvotos metu jį mušiau ir spardžiau. Bet visą tą laiką dalyvavo ir kiti pareigūnai. Išgėrusi moteris, kaltinama smurtu namuose, vėliau paskambino ir aiškino, kad tvirkinau jos vaiką. Pati atsiėmė kaltinimus. Paauglys gaujos vadeiva, sulaikytas už nužudymą, pareiškė, jog liečiau jį kaip pedikas. Kaltinimai atmesti. Viskas.

Jei esi faras, žinai, jog tokie kaltinimai tėra foninis triukšmas – kaip eismo gaudimas gatvėje. Nieko negali pakeisti. Esi priešiškoje aplinkoje – visą laiką kaltini žmones nusikaltimais. Jie, savo ruožtu, kaltina jus. Jeigu kaltinimai nesikartoja, departamentas nekreipia jokio dėmesio. Jei vyrukas per porą metų tris ar keturis kartus apkaltinamas perdėta jėga, atliekamas tyrimas. Taip pat atliekamas tyrimas po daugybės rasinių kaltinimų. Bet kitais atvejais, kaip visą laiką kartoja viršininko padėjėjas Olsonas, būti faru – darbas storaodžiams.

Konoras ilgokai nieko nesakė. Susiraukęs viską pergalvojo. Galų gale pratarė:

– O tos skyrybos? Gal yra kokių problemų?

– Nieko neįprasta.

– Ar judu su buvusia kalbatės?

– Taip. Mes sutariame. Ne puikiai, bet gerai.

Jis vis dar raukėsi. Vis dar kažko ieškojo.

– Detektyvų padalinį palikai prieš dvejus metus?

– Taip.

– Kodėl?

– Jau sakiau.

– Sakei, kad negalėjai dirbti valandų valandomis.

– Taip, daugiausia dėl to.

– Tai ir kas dar?

Gūžtelėjau.

– Po skyrybų tiesiog nebenorėjau tirti nužudymo bylų. Jaučiausi, na, nežinau. Nusivylęs. Turėjau kūdikėlį, o žmona išsinešdino. Ji ketino gyventi savo gyvenimą, pasisamdydama advokate kokiam šului. Buvau paliktas rūpintis vaiku. Jaučiausi išvargęs. Daugiau nebenorėjau būti detektyvas.

– Tuo metu ieškojai pagalbos? Gydeisi?

– Ne.

– Turėjai bėdų su narkotikais ar alkoholiu?

– Ne.

– Kitų moterų buvo?

– Keletas.

– Santuokos laikotarpiu?

Susvyravau.

– Harlei? Iš mero kabineto?

– Ne. Ji buvo vėliau.

– Bet kažkas buvo ir santuokos metu?

– Taip. Bet šiuo metu ji gyvena Finikse. Jos vyrą perkėlė.

– Ji dirbo departamente?

Truktelėjau pečiais.

Konoras atsilošė sėdynėje.

– Gerai, *kohai*, – pasakė, – jei tikrai viskas, tu švarus.

Dirstelėjo į mane.

– Viskas.

– Bet turiu tave įspėti, – pridūrė. – Jau turėjau panašių reikalų anksčiau, su japonais. Kai japonai žaidžia šiurkščiai, reikalai gali pakrypti nemalonia linkme. *Tikrai* nemalonia.

– Mėginat mane įbauginti?

– Ne. Tiesiog pasakoju, kas laukia.

– Prakeikti japonai, – pasakiau. – Neturiu ko slėpti.

– Puiku. Dabar, manau, geriau paskambink savo bičiuliams į kanalą ir pasakyk, kad būsime, kai susitvarkysime šioje stotelėje.

Tiesiog virš galvų riaumojo 747, lėktuvo nusileidimo žiburiai blyksėjo rūke. Laineris praskrido blykčiojančią neoninę iškabą: „MERGINOS! MERGINOS! VIEN TIK NUOGOS! MERGINOS!" Kai įėjome, buvo beveik pusė dvyliktos.

Pavadinti „Palomino" klubą striptizo baru, – vadinasi, pernelyg pagražinti. Čia buvo tiesiog pertvarkytas boulingas su ant sienų ištapytais arkliais ir kaktusais. Viduje pasirodė gerokai mažesnis, nei tikėjomės iš išorės. Oranžinėje šviesoje apatiškai raivėsi kokių keturiasdešimties metų moteris sidabru ornamentuota klubų juostele. Jai atrodė taip pat nuobodu, kaip ir lankytojams, susibūrusiems apie mažus rausvus staliukus. Dūmų kupiname ore vaikštinėjo padavėjos nuogomis krūtimis. Magnetofono grojamoje muzikoje buvo girdėti garsus šnypštimas.

Vyrukas prie durų pasakė;

– Dvylika baksų. Mažiausiai du gėrimai.

Konoras parodė ženklelį.

– Ką gi, gerai, – tarstelėjo vyrukas.

Apsidairęs aplink, Konoras pasakė:

– Nežinojau, kad čia lankosi japonai.

Mačiau tris verslininkus tamsiai mėlynais kostiumais, sėdinčius prie kampinio stalelio.

– Labai jau retai, – patikino apsauginis. – Jiems labiau patinka „Star Strip" miesto centre. Daugiau blizgučių, daugiau spenelių. Jei manęs paklaustumėte, tai tie vyrukai atsiliko nuo grupės.

Konoras linktelėjo:

– Ieškau Tedo Kolio.

– Prie baro. Vyrukas su akiniais.

Tedas Kolis sėdėjo prie baro. *Nakamoto* apsaugininko uniformą slėpė striukė. Bukai pažiūrėjo, kai priėjome ir atsisėdome šalia.

Priėjo barmenas.

– Du *Budo*.

– Neturim *Budo*. *Asahi* tiks?

– Tiks.

Konoras išsitraukė ženklelį. Kolis papurtė galvą ir nusisuko. Įdėmiai spoksojo į šokėją.

– Nieko nežinau.

– Apie ką? – paklausė Konoras.

– Apie nieką. Rūpinuosi tik savo reikalais. Šiuo metu nedirbu,– jis buvo truputį įkaušęs.

– Kelintą išėjote iš darbo? – paklausė Konoras.

– Šį vakarą išėjau anksčiau.

– Kodėl gi?

– Skrandžio bėdos. Turiu opą, kartais ji pasireiškia. Taigi išėjau anksčiau.

– Kelintą valandą?

– Vėliausiai dvidešimtą penkiolika.

– Ar pažymėjote išvykimo laiką?

– Ne. Mes to nedarome. Nėra laikmačio.

– Kas pavadavo?

– Mane pakeitė.

– Kas?

– Viršininkas.

– Kas jis toks?

– Nepažįstu. Japonas. Anksčiau nebuvau jo matęs.

– Jūsų viršininkas, o nesate matęs?

– Naujas. Japonas. Nepažįstu. Apskritai, ko iš manęs norite?

– Tiesiog užduoti keletą klausimų, – atsakė Konoras.

– Neturiu ko slėpti, – drėbė Kolis.

Vienas iš sėdėjusių kampe japonų atsistojo ir priėjo prie baro. Atsirėmė netoliese ir paklausė barmeno:

– Kokios rūšies cigarečių turite?

– *Marlboro*, – atsakė barmenas.

– Kokių dar?

– Gal *Kools*. Turiu pažiūrėti. Bet tikrai žinau, kad turim *Marlboro*. Ar norit *Marlboro?*

Tedas Kolis žiūrėjo į japoną. Stovintis prie baro japonas, atrodė, jo nepastebi.

– O *Kent?* – paklausė japonas. – Gal turit kokių lengvų *Kent?*

– Ne. Neturime *Kent*.

– Gerai, tada *Marlboro*, – sutiko japonas. Atsisukęs į mus, nusišypsojo. – Juk čia *Marlboro* šalis, tiesa?

– Teisingai, – sutiko Konoras.

Kolis pakėlė alų ir siurbtelėjo. Visi tylėjome. Japonas muzikos ritmu barbeno į barą.

– Puiki vieta, – pasakė. – Nuostabi atmosfera.

Nesupratau, apie ką jis kalba. Čia buvo tikra landynė.

Japonas įsitaisė baro kėdėje greta mūsų. Kolis tyrinėjo alaus butelį tarsi niekada anksčiau nebūtų jo matęs. Sukiojo delnuose, brėždamas ratus ant baro paviršiaus.

Barmenas atnešė cigaretes, japonas ant stalo mestelėjo penkių dolerių banknotą.

– Grąžą pasilikite.

Atplėšęs pakelį išsiėmė cigaretę ir vėl nusišypsojo.

Konoras išsitraukė žiebtuvėlį ir pridegė. Kai vyrukas atsilošė nuo liepsnos, pasakė:

– *Doko kaišia iteno?*

Vyriškis sumirksėjo.

– Atsiprašau?

– *Vakane no?* – pakartojo Konoras. – *Doko kaišia iteno?*

Vyriškis nusišypsojo, nuslydo iš baro kėdės.

– *Soro soro ikanakuteva. Šicurei šimasu.*

Lengvai mostelėjo ir skersai patalpos patraukė prie draugų.

– *Deva mata*, – tarstelėjo Konoras. Apėjo ir atsisėdo ant kėdės, kurioje sėdėjo japonas.

– Ką visa tai reiškia?

– Tiesiog paklausiau, kokioje kompanijoje jie dirba, – paaiškino Konoras. – Bet jis nepanoro kalbėtis. Spėju, skubėjo grįžti pas bičiu-

lius. – Konoras perbraukė rankomis pastalę, čiuopdamas. – Atrodo, švaru.

Pasisukęs į Kolį, Konoras paklausė:

– Taigi, pone Koli, teigiate, kad jus pakeitė viršininkas. Kelintą valandą?

– Dvidešimtą penkiolika.

– Ir jūs jo nepažįstate?

– Ne.

– O prieš tai, kol budėjote, ar įrašinėjote į vaizdo juostas?

– Žinoma. Apsaugos tarnybą visą laiką įrašinėja iš kamerų.

– Ar viršininkas išėmė juostas?

– Išėmė? Nemanau. Kiek žinau, juostos vis dar ten.

Jis žvelgė į mus suglumęs.

– Jums, vyručiai, rūpi juostos?

– Taip, – patvirtino Konoras.

– Nes aš niekuomet į juostas nekreipiau daug dėmesio. Mane labiau domino kameros.

– Kaip suprasti?

– Pastatą ruošė milžiniškam pobūviui, paskutinėmis akimirkomis daug ką reikėjo nuveikti. Bet lieka tik stebėtis, kad jie paėmė tiek daug kamerų iš kitų pastato dalių ir sutempė į tą aukštą.

– Ką padarė?

– Vakar rytą tiek daug kamerų keturiasdešimt šeštame aukšte nebuvo, – paaiškino Kolis. – Jos buvo išsibarsčiusios aplink statinį. Dieną jas kažkas perkėlė. Jas lengva perkelti, žinote, nes jos nepritvirtintos laidais.

– Kameros neturi laidų?

– Ne. Pastato viduje veikia korinis ryšys. Taip įrengta. Štai kodėl nėra garso. Koriniu negalima perduoti viso intervalo. Taigi siunčia tik vaizdą. Bet gali kilnoti tas kameras pagal poreikį. Matyti, ką nori pamatyti. Nežinojot?

– Ne, – atsakiau.

– Stebiuosi, kad niekas jums nepaaiškino. Tai viena pastato ypatybių, kuria jie labai didžiuojasi. – Kolis siurbtelėjo alaus. – Man rū-

pėjo tik viena: kodėl reikėtų paimti penkias kameras ir įdiegti aukšte *virš* vakarėlio? Nes nėra jokių saugumo sumetimų. Galima neleisti liftams kilti aukščiau tam tikro aukšto. Taigi, dėl apsaugos reikėtų kamerų aukštuose žemiau vakarėlio. Ne aukščiau.

– Bet liftai nebuvo užrakinti.

– Ne. Pagalvojau pats sau, jog tas kiek neįprasta, – skersai dirstelėjo į japonus. – Greitai turėsiu eiti.

– Gerai, – pasakė Konoras. – Buvot labai naudingas, pone Koli. – Norėsim dar kartą jus apklausti...

– Užrašysiu savo telefono numerį, – pasakė Kolis, skrebendamas ant servetėlės.

– Ir adresą?

– Taip, gerai. Bet, tiesą sakant, kelioms dienoms išvykstu iš miesto. Motina pasijuto blogai ir paprašė keletui dienų nuvežti į Meksiką. Tikriausiai važiuosiu šį savaitgalį.

– Ilga kelionė?

– Maždaug savaitei. Dar turiu atostogų, atrodo, tinkamas metas jas išnaudoti.

– Žinoma, – pritarė Konoras. – Suprantu, kaip svarbu. Dar kartą ačiū už pagalbą. – Jis papurtė Kolio ranką ir lengvai spustelėjo petį. – Ir pasirūpinkite *savo* sveikata.

– Žinoma, pasirūpinsiu.

– Liaukitės gėręs ir saugiai grįžkite namo, – trumpai patylėjo, – ar kur benuspręstumėte šią naktį vykti.

Kolis linktelėjo:

– Manau, jūs teisus. Nebloga mintis.

– Žinau, jog esu teisus.

Kolis pakratė mano ranką. Konoras ėjo link durų.

– Nesuprantu, ko jūs vyručiai, varginatės.

– Dėl juostų?

– Dėl japonų. Ką jūs padarysite? Jie visais požiūriais mus lenkia. Ir laiko savo kišenėse didelius šulus. Šiuo metu neįmanoma jų pričiupti. Jūs dviese niekaip jų nepričiupsite. Jie tiesiog per geri.

Lauke, po mirgančiomis neono šviesomis, Konoras pasakė:

– Eime, švaistome laiką.

Įsiropštėme į automobilį. Jis ištiesė man servetėlę. Spausdintinėmis raidėmis ant jos buvo išvedžiota: „JIE PAVOGĖ JUOSTAS."

– Važiuojam, – pasakė Konoras.

Užvedžiau variklį.

Vienuoliktos valandos žinios jau buvo pasibaigusios, o žinių redakcija šį vakarą – beveik tuščia. Mudu su Konoru patraukėme koridoriumi į garso studiją, kur dar tebedegė užrašas: „Vyksta laida".

Prietaisuose išjungus garsą buvo kartojama šio vakaro laida.

– Aš ne kvailys, Bobai. Viską stebiu. Pastaruosius tris vakarus įžangą ir suvestinę skaitė ji, – rodydamas į monitorių kalbėjo diktorius. Paskui jis atsilošė krėsle ir sukryžiavo rankas. – Laukiu, ką pasakysi, Bobai.

Mano draugas Bobas Arturas, apkūnus, nuvargęs vienuoliktos valandos žinių prodiuseris, iš didžiulės kaip jo kumštis stiklinės gurkštelėjo gryno viskio.

– Džimai, šitaip suplanuota.

– Iškrušk mane šitaip, – atšovė diktorius.

Diktorė, spalvinga raudonplaukė žudančia figūra jau pernelyg ilgai vartė savo užrašus, taigi buvo aišku, jog pasiliko slapta pasiklausyti Bobo ir diktoriaus pokalbio.

– Klausyk, – aiškino diktorius, – mano kontrakte parašyta: pusė įžangų ir pusė suvestinių. Taip sutarta.

– Bet, Džimai, šio vakaro įžanga buvo Paryžiaus mados ir *Nakamoto* vakarėlis. Tai žmonėms įdomiausias mėšlas.

– Galėjome papasakoti apie serijinį žudiką.

Bobas atsiduso.

– Kaltinimus atidėjo. Bet kuriuo atveju, publika pavargo nuo serijinių žudikų.

Diktorius nenorėjo sutikti.

– Publika pavargo nuo serijinių žudikų? Čia dabar, iš kur ištraukei?

– Gali pats paskaityti apklausos duomenis, Džimai. Serijiniai žudikai per dažnai pasirodo. Mūsų publikai rūpi ekonomika. Žmonėms nebereikia serijinių žudikų.

– Mūsų publika domisi ekonomika, taigi pasirodome su *Nakamoto* ir Paryžiaus madomis?

– Teisingai, Džimai, – kalbėjo Bobas Arturas. – Sunkiais laikais rodom žvaigždžių vakarėlius. Tą, ką žmonės nori matyti: madas ir svajones.

Diktorius atrodė paniuręs.

– Aš žurnalistas. Esu čia, kad skaityčiau rimtas žinias, ne madas.

– Teisingai, Džimai, – pritarė prodiuseris, – štai kodėl šiandien įžangą skaitė Liza. Norime pasilaikyti tave rimtesnėms žinioms.

– Tedis Ruzveltas vedė šią šalį iš Didžiosios depresijos tikrai ne madomis ir svajonėmis.

– Franklinas Ruzveltas.

– Nesvarbu. Supranti, ką noriu pasakyti. Jei žmonės jaudinasi, tai ir rodykim ekonomiką. Rodykim mokėjimų balansus ar ką ten dar.

– Teisingai, Džimai. Bet čia vietinės televizijos vienuoliktos valandos žinios ir žmonės nenusiteikę girdėti...

– Štai kas Amerikoje blogai, – paskelbė diktorius, baksnodamas orą pirštu, – žmonės nenusiteikę girdėti tikrų žinių.

– Teisingai, Džimai. Tu visiškai teisus. – Jis uždėjo ranką diktoriui ant peties. – Eik kiek pailsėti, gerai? Pasikalbėsime rytoj.

Tikriausiai tai buvo koks sutartinis ženklas, nes diktorė sutvarkė užrašus ir išžingsniavo.

– Aš žurnalistas, – pakartojo diktorius. – Tik noriu daryti darbą, kurio buvau mokomas.

– Gerai, Džimai. Rytoj. Geros nakties.

– Kvailas kiaušingalvis, – pasakė Bobas Arturas, lydėdamas mus koridoriumi. – Tedis Ruzveltas. Jėzau. Jie – ne žurnalistai. Jie – aktoriai. Ir skaičiuoja savo eilutes, kaip ir visi aktoriai, – atsidusęs truktelėjo škotiško. – Dabar dar kartą paaiškink, ką judu, vyručiai, norite pamatyti?

– Juostas iš *Nakamoto* atidarymo.

– Kalbi apie transliuotą laidą? Medžiagą, kurią leidome šį vakarą?

– Ne, norime pamatyti pradinę filmuotą medžiagą iš kameros.

– Jėzau, darbines juostas. Tikiuosi, jos dar likusios. Gali būti iškrautos.

– Iškrautos?

– Išmagnetintos. Ištrintos. Per dieną nufilmuojame keturiasdešimt kasečių. Dauguma jų beveik iš karto ištrinamos. Darbines juostas turėtume saugoti savaitę, bet, žinote, mažiname išlaidas.

Vienoje žinių redakcijos pusėje stovėjo lentynos, prikrautos *Betamax* kasečių. Bobas pirštais perbėgo dėžutes.

– *Nakamoto*... *Nakamoto*... ne, nematau.

Pro šalį ėjo moteris.

– Sindi, ar Rikas tebėra?

– Ne, išėjo namo. Ar ko nors reikia?

– Darbinių *Nakamoto* juostų. Lentynose jų nėra.

– Patikrink Dono kambarį. Jis jas karpė.

– Gerai.

Bobas nulydėjo mus per žinių redakciją į tolimąjį galą, į redagavimo skyrių. Atidarė vienerias duris. Įėjome į mažą, netvarkingą kambarėlį su dviem monitoriais, keliais magnetofonais ir redagavimo konsole. Ant grindų mėtėsi juostos dėžutėse. Bobas pasiknaisiojo.

– Nuostabu, vyručiai, jums pasisekė. Kameros pradinės. Čia jų daugybė. Paprašysiu Dženės jas perleisti. Ji – mūsų geriausia stebėtoja. Viską žino. – Jis iškišo galvą pro duris. – Džene? Džene!

– Nagi, pažiūrėkime, – po kelių minučių pasakė Dženė Gonzales, akiniuota stamboka moteris, įpusėjusi ketvirtą dešimtį. Ji peržvelgė redaktoriaus užrašus ir susiraukė. – Nesvarbu, kiek bekartočiau, niekas nieko tinkamai nesutvarko... pagaliau. Štai jos. Keturios juostos. Dvi – atvykstančių limuzinų. Dvi – klaidžiojimų viduje, vakarėlyje. Ką norite pamatyti?

– Pradėkime nuo atvykimų, – pasakė Konoras. Dirstelėjęs į laikrodį, paklausė: – Ar yra koks būdas pagreitinti? Mes skubame.

– Kaip pageidaujate. Esu įpratusi. Peržiūrėkime dideliu greičiu.

Ji paspaudė mygtuką. Kai paleido dideliu greičiu, pamatėme stabtelinčius limuzinus, staiga atsidarančias dureles, iššokančius ir trūkčiojančia eisena nuskubančius svečius.

– Ieškote ko nors konkretaus? Nes redaguojant mačiau kažkieno sužymėtą juostą su garsenybėmis.

– Garsenybių neieškome, – pasakiau.

– Tada blogai. Nes tik jas ir filmuojame.

Stebėjome juostą. Dženė kalbėjo:

– Čia senatorius Kenedis. Šiek tiek sublogo, tiesa? Kad tave, dingo. Ir senatorius Mortonas. Atrodo labai prideramai. Nieko keista. Tas baisusis jo patarėjas. Pamačius plaukai pasišiaušia. Senatorius Rouvas, kaip paprastai, be žmonos. Tomas Henksas. O šito japono nepažįstu.

– Hirošis Masukava, *Micui* viceprezidentas, – paaiškino Konoras.

– Štai, prašau. Senatorius Čalmeris, plaukų transplantacija pavyko puikiai. Kongresmenas Levinas, kongresmenas Danielsas. Kad ir kaip keista, blaivus. Žinote, aš nustebusi, kad *Nakamoto* pavyko prisikviesti tiek vašingtoniečių.

– Kodėl taip sakote?

– Na, kai geriau pagalvoji, juk čia tiesiog naujo pastato atidarymas. Įprastos kolektyvinės išgertuvės Vakariniame krante. O *Nakamoto* šiuo metu gana kontroversiškas. Barbara Straizand. Nepažįstu jos palydovo.

– *Nakamoto* kontroversiškas? Kodėl?

– Dėl *MicroCon* pardavimo.

– Kas yra *MicroCon?* – paklausiau.

– *MicroCon* yra amerikiečių kompanija, gaminanti kompiuterių įrangą. Ją mėgina nusipirkti japonų kompanija, kuri vadinasi *Akai Ceramics*. Kongresas priešinasi pardavimui, nes baiminasi, kad Amerika atiduos technologijas Japonijai.

– O ką tai turi bendra su *Nakamoto?* – paklausiau.

– *Nakamoto* yra motininė *Akai* kompanija. – Pirmoji juosta baigėsi ir iššoko. – Nieko, ko ieškojot?

– Nieko. Tęskime.

– Gerai, – ji įstūmė kitą juostą. – Bet kuriuo atveju stebiuosi, kiek daug senatorių ir kongresmenų nusprendė, jog tinkama čia šį vakarą pasirodyti. Gerai, tęskime. Dar svečių. Rodžeris Hilermanas, antrasis valstybės sekretorius Ramiojo vandenyno klausimams ir jo patarėjas. Keničis Aikou, Japonijos generalinis konsulas Los Andžele. Ričardas Mejeris, architektas. Dirba *Getty*. Šitos nepažįstu. Kažkoks japonas...

– Hisašis Kojama, *Honda* Jungtinėse Valstijose viceprezidentas.

– O, taip, – tarstelėjo Dženė. – Jis čia jau kokius trejus metus. Tikriausiai greitai vyks namo. Čia Edna Moris, ji vadovauja Jungtinių Valstijų delegacijai *GATT* derybose. Žinote, Bendrasis susitarimas dėl muitų ir prekybos. Negaliu patikėti, kad ji čia pasirodė, tai akivaizdus interesų konfliktas. Bet ji čia, besišypsanti ir atsipalaidavusi. Čakas Norisas. Edis Sakamura. Savotiškas vietinis pleibojus. Jo palydovės nepažįstu. Tomas Kruzas su australe žmona. Ir, žinoma, Madona.

Pagreitintoje juostoje beveik nepaliaujamai mirksėjo blykstės, kai iš limuzino didžiuodamasi išlipo Madona.

– Norite sulėtinti? Jums įdomu?

– Ne šį vakar, – atsakė Konoras.

– Na, ją tikriausiai rodys ilgai, – pasakė Dženė. Ji prasuko pirmyn dideliu greičiu, vaizdas tapo pilkas. Kai sustabdė, Madona kraipė klubus lifto link, parimusi ant liauno ispanų berniuko su ūsiukais rankos. Vaizdas sumirguliavo, kai kamera atsisuko į gatvę, paskui vėl išsilygino.

– Danielis Okimoto, Japonijos pramonės policijos ekspertas. Arnoldas su Marija. O paskui juos – Stivas Martinas su Arata Isozakiu, muziejų suprojektavusiu architektu...

– Palaukit, – sustabdė Konoras.

Ji paspaudė konsolės mygtuką. Vaizdas sustingo. Dženė atrodė nustebusi.

– Domitės Isozakiu?

– Ne. Truputį atgal, prašyčiau.

Juostai sukantis atgal, blykčiojo ir mirguliavo kadrai su Stivu Martinu, paskui – su kitais, atvykstančiais limuzinais. Bet vieną akimirką panoraminiame vaizde ekrane pasirodė grupelė žmonių, jau išlipusių iš limuzinų ir einančių kilimu išklotu šaligatviu.

– Čia, – pasakė Konoras.

Kadras sustingo. Šiek teik išsiliejusiame vaizde mačiau aukštą blondinę juoda kokteilių suknele, einančią greta malonaus vyriškio tamsiu kostiumu.

– O, – tarstelėjo Dženė, – domitės ja ar juo?

– Ja.

– Leiskite pagalvoti, – suraukusi kaktą pasakė Dženė, – jau kokius devynis mėnesius matau ją vakarėliuose su tais tipais iš Vašingtono. Ji – šių metų Kelė Emberg. Atletiškas modelis. Bet subtili, tarsi kokia Tatjana. Ji vardu... Ostin. Sindė Ostin, Kerė Ostin... Šerilė Ostin. Tikrai.

– Dar ką nors žinote? – paklausiau.

Dženė papurtė galvą.

– Klausykit, manau, sužinoti vardą jau yra pakankamai daug. Tos merginos visur rodosi. Kas šeši mėnesiai, kas metai pamatai naują, o paskui jos pradingsta. Dievai žino, kur. Kas jas suseks?

– O jos palydovas?

– Ričardas Levitas. Plastikos chirurgas. Padarė daugybę didelių žvaigždžių.

– Ką jis čia veikia?

Ji truktelėjo pečiais.

– Tiesiog sukiojasi. Kaip ir daugybė kitų vyrukų. Jis lydi žvaigždes, kai joms to reikia. Jei jo pacientai išsiskiria, ar panašiai, jis lydi moteris. Kai jo nepasikviečia nė vienas klientas, jis drauge pasikviečia modelį – kaip ši. Kartu jie tikrai gerai atrodo.

Monitoriuje Šerilė ir jos palydovas ėjo link mūsų trūkčiojančiais judesiais – vienas kadras per trisdešimt sekundžių. Žengė lėtai. Pastebėjau, jog jie visai nežiūri vienas į kitą. Ji atrodė įsitempusi, kažko laukianti.

– Taigi. Plastikos chirurgas ir modelis, – pasakė Dženė Gonzales. – Ar galiu paklausti, koks čia su jais susijęs reikaliukas? Nes tokį vakarą, kaip šis, jiedu tėra, žinote, tik smulkmė.

– Ji šiąnakt buvo nužudyta, – pasakė Konoras.

– O, tai *ji?* Įdomu.

– Ką nors girdėjote apie žmogžudystę? – paklausiau.

– Na, žinoma.

– Ar pranešė žiniose?

– Ne, vienuoliktos valandos – nepranešė, – atsakė Dženė. – Ir tikriausiai rytoj dar irgi nepaskelbs. Pati nemačiau. Tai tikrai ne medžiaga žinioms.

– Kodėl gi? – paklausiau, dirstelėjęs į Konorą.

– Na, čia šuo ir pakastas.

– Nesuprantu.

– *Nakamoto* teigia, jog čia žinios tik todėl, kad viskas nutiko jų vakarėlyje. Japonai laikosi pozicijos, jog bet koks pranešimas juos apšmeiš. Bet tam tikra prasme jie teisūs. Noriu pasakyti, jei ši mergina būtų nužudyta greitkelyje, ji tikrai nepatektų į žinias. Jei ją nušautų per maisto prekių parduotuvės apiplėšimą, į žinias nepatektų. Kas vakarą tokių būna dvi ar trys. Taigi faktas, kad ją nužudė vakarėlyje... kam rūpi? Tai vis dar ne pagrindas žinioms. Ji jauna ir daili, bet ne ypatinga. Juk ji nėra aktorė, ar kas panašaus.

Konoras dirstelėjo į laikrodį.

– Ar užmesime akį į kitas juostas?

– Medžiagą iš vakarėlio? Žinoma. Ieškosite šios konkrečios merginos?

– Taip.

– Gerai, pradedam. – Dženė įstūmė trečią juostą.

Pamatėme epizodus iš vakarėlio keturiasdešimt penktajame aukšte: svinguojančią grupę, po kabančiomis dekoracijomis šokančius žmones. Minioje ieškojome šmystelint merginos. Dženė pasakė:

– Japonijoje mums nereikėtų to daryti rankiniu būdu. Toje šalyje pakankamai ištobulinta vaizdo atpažinimo įranga. Japonai turi programą, kurioje nurodai vaizdą, tarkim, veidą, o ji automatiškai

peržiūri juostą ir randa visus to veido pavyzdžius. Randa ir minioje, ir bet kur, kur jis pasirodo. Yra galimybė nustatyti pavienio trimačio objekto vaizdą ir atpažinti tą objektą kituose vaizduose. Labai sumanu. Bet lėta.

– Stebiuosi, kad stotis tokios neturi.

– O, čia ja neprekiaujama. Pažangiausia japonų vaizdo įranga galima tik jų šalyje. Jie laiko mus trimis ar penkeriais metais atsilikusiais. Čia jų privilegija. Tos technologijos jų, taigi gali daryti ką nori. Bet tikrai būtų naudinga tokiu kaip šis atveju.

Pašėlusiai mirgėdami pro šalį skriejo vakarėlio vaizdai.

Staiga ji sustabdė vaizdą.

– Čia. Fonas kameros kairėje. Jūsiškė Ostin kalbasi su Edžiu Sakamura. Žinoma, jis ją pažįsta. Sakamura pažįsta visus modelius. Paleisti normaliu greičiu?

– Prašau, – paprašė Konoras, įsistebeilydamas į ekraną.

Kamera lėtai parodė panoraminį kambario vaizdą. Šerilė Ostin išliko matoma beveik per visą kadrą. Atmetusi galvą atgal, ilsindama plaštaką ant jo rankos juokėsi su Edžiu Sakamura, atrodė laiminga greta jo. Edis vaipydamasis ją linksmino. Atrodė, mėgaujasi galimybe ją prajuokinti. Bet kartkartėmis jo akys sužaibuodavo, apskriedamos kambarį. Tarsi jis lauktų ko nors atsitinkant. Arba ko nors atvykstant.

Kažkuriuo metu Sakamura suprato, jog ne visiškai užvaldė merginos dėmesį. Griebęs už rankos, šiurkščiai ją prisitraukė. Šerilė nusuko veidą. Jis palinko arčiau ir kažką piktai burbtelėjo. Tada priekin, visai arti kameros, žengė plikas vyriškis. Jo veidą nušvietė blykstė, išblukinusi bruožus, o jo galva užstojo Edžio ir merginos vaizdą. Paskui kamera pasuko kairėn ir juos pametėme.

– Velniai rautų.

– Dar kartą?

Dženė atsuko juostą ir peržiūrėjome vaizdą dar kartą.

– Edis akivaizdžiai su ja nelaimingas.

– Pritariu.

Konoras susiraukė.

– Taip sunku suprasti, ką matome. Ar čia yra garsas?

Žinoma, – patikino Dženė, – bet tikriausiai ne koks.

Ji suspaudė mygtukus ir dar kartą paleido įrašą. Garso takelyje buvo girdėti nepaliaujamas kokteilių vakarėlio gaudesys. Tik trumpam nugirsdavome atskiras frazes.

Vienu metu Šerilė Ostin pažvelgė į Edį Sakamurą ir pasakė: „... nepadės, jei tau svarbu, aš..." Jo atsakas buvo išsikraipęs, bet vėliau aiškiai pasigirdo: „Nesupranti... Viskas dėl šeštadienio susitikimo..."

Keliose paskutinėse panoraminio vaizdo sekundėse prisitraukdamas jis šiurkščiai ištaria kažką panašaus į „...būk kvaila... nesipigink..."

– Ar jis pasakė „nesipigink"? – paklausiau.

– Kažkaip panašiai, – atsakė Konoras.

– Ar dar kartą sukti? – paklausė Dženė.

– Ne, – atsakė Konoras. – Čia daugiau nieko nesužinosime. Žiūrėkime toliau.

– Gerai, – pasakė Dženė.

Vaizdas paspartėjo: puotautojai tarsi pašėlo, juokėsi ir kėlė taures, paskubom gurkšnodami. Paskui pasakiau:

– Palaukit.

Vėl normalus greitis. Blondinė šilkiniu *Armani* kostiumėliu kratė ranką plikiui, matytam vos prieš kelias akimirkas.

– Kas čia? – paklausė Dženė, žiūrėdama į mane.

– Čia jo žmona, – paaiškino Konoras.

Moteris palinko ir švelniai pabučiavo plikį į lūpas. Paskui žengė atgal ir pasakė kelis žodžius apie jo vilkimą kostiumą.

– Ji – apygardos prokuroro teisininkė, – pasakė Dženė. – Lorena Deivis. Ji padėjo keliose didelėse bylose. Saulėlydžio smaugiko, Kelermano žudynėse. Ji labai ambicinga. Apsukri ir turinti ryšių. Sako, kad turi ateitį, jei pasiliks kabinete. Tikriausiai tiesa, jeigu Veilandas neleidžia jai pasirodyti. Kaip matai, ji puikiai atrodo, bet jis laiko ją nuošaly nuo mikrofonų. Plikis, su kuriuo ji kalba – Džonas Makena, vienas iš *Regio Makenos* atstovų. Tai San Fransisko kompanija, reklamuojanti daugumą aukštųjų technologijų firmų.

– Žiūrėkime toliau, – pasakiau.

Dženė paspaudė mygtuką.

– Ji tikrai tavo žmona, ar partneris pajuokavo?

– Taip, tikrai mano žmona. Buvusi.

– Judu išsiskyrėte?

– Aha.

Dženė atsisuko į mane, žiojosi kažką sakyti, paskui apsigalvojo ir vėl nusigręžė į ekraną. Monitoriuje labai sparčiai tęsėsi vakarėlis.

Pagavau save galvojantį apie Loreną. Kai ją pažinau, buvo ryški ir ambicinga, bet tikrai ne itin sumani. Ji augo išlepinta, lankė Gebenių lygos mokyklas ir kaip dauguma privilegijuotų asmenų buvo giliai įsitikinusi, kad viskas, ką pagalvos, – tikriausia tiesa. Bent jau pakankamai sumanu. Niekam nereikėtų trukdyti susidurti su realybe.

Ji buvo jauna, čia ir esmė. Ji vis dar čiuopė pasaulį, aiškinosi, kaip jis veikia. Buvo kupina entuziazmo ir aistringai aiškinosi savo įsitikinimus. Bet, savaime suprantama, jos įsitikinimai nuolat keitėsi, priklausomai nuo to, su kuo ji paskutinįsyk buvo kalbėjusi. Lorena labai pasiduodavo įtakai. Ji matavosi idėjas taip, kaip kitos moterys renkasi skrybėlaites. Ji visą laiką nutuokė apie naujausias kryptis. Kurį laiką laikiau tą merginą jaunatviška ir žavinga, galiausiai ji pradėjo mane nervinti.

Lorena neturėjo jokios šerdies, jokios realios esmės. Ji tarsi televizijos programa: tiesiog rodė naujausius serialus. Kad ir kas beatsitiktų, niekuomet neabejodavo.

Galiausiai didžiuoju Lorenos talentu tapo prisitaikymas. Ji pasidarė tikra televizijos, laikraščių, viršininkų, visų, ką laikė autoritetais, stebėjimo ir nustatymo, iš kur pučia vėjai, ekspertė. Ir pateikdavo save taip, kad atsidurtų ten, kur ir turėtų būti. Nenustebau, kad ji ropštėsi pirmyn. Jos vertybės, kaip ir jos drabužiai, visada buvo madingi ir šiuolaikiški...

– ...jums, leitenante, bet jau vėlu... leitenante?

Sumirksėjęs atitokau. Dženė kalbėjo su manimi. Ji rodė į ekraną, kuriame buvo matyti sustingusi Šerilė Ostin juoda suknute, stovinti greta dviejų pagyvenusių kostiumuotų vyrų.

Atsisukau į Konorą, bet jis buvo nusigręžęs ir kalbėjo telefonu.

– Leitenante? Ar jums įdomu?

– Taip, žinoma. Kas jie?

Dženė normaliu greičiu paleido juostą.

– Senatorius Džonas Mortonas ir senatorius Stefanas Rouvas. Jie abu priklauso Senato Finansų komitetui. Tam pačiam, kuriame svarstomas *MicroCon* pardavimas.

Šerilė ekrane juokiasi ir linkčioja. Ji nepaprastai daili. Jos judesiai – nenusakomas nekaltumo ir seksualumo mišinys. Kartais merginos veidas atrodo visa išmanantis ir beveik atšiaurus. Panašu, kad ji pažįsta abu vyrus, bet gal nelabai gerai. Ji nepriėjo arčiau nė prie vieno jų, nė vieno nepalietė, tik kai sveikindamasi spaudė rankas. Savo ruožtu, senatoriai atrodė gerai įsisąmoninę, jog stovi priešais kamerą ir elgėsi draugiškai, nors gal šiek tiek ceremoningai.

– Mūsų šalis ritasi velniop, o senatoriai antradienio vakarą pokštauja su modeliais, – piktinosi Dženė. – Nieko keista, kad turime sunkumų. O šie vyrukai tikrai svarbūs. Apie Mortoną kalbama kaip apie kandidatą į prezidentus kituose rinkimuose.

– O ką žinote apie jų asmeninius gyvenimus? – paklausiau.

– Abu vedę. Ką gi, Rouvas pusiau išsiskyręs, jo žmona palikta namuose Virdžinijoje, o jis keliauja. Linkęs per daug truktelėti.

Pažvelgiau į Rouvą ekrane. Mačiau tą patį vyruką, kuris anksčiau veržėsi į mūsų liftą. Tuomet buvo įkaušęs, net svirduliavo. Bet kol kas tikrai blaivas.

– O Mortonas?

– Ko gera, jis Ponas Doruolis. Buvęs atletas, pakvaišęs dėl geros fizinės būklės. Valgo tik sveiką maistą. Šeimos tėvas. Mortono arkliukas – mokslas ir technologijos. Aplinka. Amerikos konkurentiškumas, amerikietiškos vertybės. Visa tai. Bet tokiam doram būti neįmanoma. Girdėjau, turįs jauną draugužę.

– Ar tikrai?

Dženė truktelėjo pečiais.

– Gandai sklinda, jo darbuotojai stengiasi viską paneigti. Bet kas gali pasakyti, kas tiesa, kas – pramanai?

Juosta iššoko, Dženė įstūmė kitą.

– Šita paskutinė, vyručiai.

Konoras padėjo ragelį, atsistojo ir tarė:

– Pamiršk juostas, *kohai*, turime vykti.

– Kodėl?

– Kalbėjausi su telefonų kompanija apie skambučius iš taksofono *Nakamoto* bokšto vestibiulyje tarp dvidešimtos ir dvidešimt antros valandos.

– Na ir?

– Tuo metu niekas neskambino..

Žinojau Konorą manius, kad kažkas išbėgo iš apsaugos posto ir paskambino iš taksofono – Kolis arba vienas japonų. Dabar jo viltys šitaip atsekti skambutį sužlugo.

– Labai blogai, – pasakiau.

– Labai blogai? – nustebęs pasitikslino Konoras. – Sakyčiau, ypač naudinga. Pastebimai susiaurina paiešką. Panele Gonzales, ar turite nors vieną juostą, kurioje nufilmuoti iš pastato išeinantys žmonės?

– Išeinantys? Ne. Vos svečiai susirenka, visos komandos lipa į viršų filmuoti patį pobūvį. Paskui, pobūviui tebevykstant, sutempia juostas čia, kad spėtume paruošti medžiagą.

– Nuostabu. Tuomet manau, čia baigėme. Dėkui už pagalbą. Jūsų žinioms nėra lygių. *Kohai*, eime.

Vėl važiuojame. Šį kartą – pagal adresą Beverli Hilse. Jau buvo pirma nakties, jaučiausi pavargęs.

– Kodėl taksofonas vestibiulyje toks svarbus? – paklausiau.

– Todėl, – atsakė Konoras, – kad visa šios bylos esmė sukasi apie tai, ar skambino kažkas iš to taksofono, ar ne. Šiuo metu svarbiausias klausimas – kuri japonų kompanija nesutaria su *Nakamoto*.

– Kuri japonų kompanija? – pasitikslinau.

– Taip. Visiškai aišku, jog korporacijos priklauso skirtingoms *keirecu*, – paaiškino Konoras.

– *Keirecu?* – pakartojau.

– Savo verslą japonai formuoja didelėmis organizacijomis, vadinamomis *keirecu*. Japonijoje tokios yra šešios pagrindinės, tikrai milžiniškos. Pavyzdžiui, *Mitsubishi keirecu* sudaryta iš septynių šimtų

atskirų kompanijų, kurios arba kartu dirba, arba turi susijusius finansus, arba įvairiausių rūšių bendrų sutarčių. Tokios didelės struktūros Amerikoje neegzistuoja, nes pažeistų antimonopolinius įstatymus. Bet Japonijoje jos yra norma. Mes linkę galvoti, kad bendrovė yra atskira. Kad perprastum japonų požiūrį, turi įsivaizduoti, tarkim, *IBM*, *Citybank*, *Ford* ir *Exxon* asociaciją: bendrovės turi slaptų tarpusavio bendradarbiavimo sutarčių, dalijasi finansais ir tyrimais. Vadinasi, japonų bendrovė niekuomet nėra atskira, ji visuomet bendradarbiauja su šimtais kitų kompanijų. Ir konkuruoja su kitos *keirecu* kompanijomis.

– Taigi, kai galvoji, kuo užsiima *Nakamoto* korporacija, turi savęs paklausti, kuo užsiima *Nakamoto keirecu* Japonijoje. Ir kokios kitos *keirecu* kompanijos su ja varžosi. Nes šis nužudymas nepalankus *Nakamoto*. Jį galima laikyti tik prieš *Nakamoto* nukreipta ataka.

– Ataka?

– Pats pagalvok. *Nakamoto* ruošia milžinišką, žvaigždžių perpildytą savo pastato atidarymo vakarą. Nori, jog viskas pavyktų tobulai. Dėl kažkokios priežasties pasmaugiama pobūvio viešnia. Taigi klausimas – kas paskambino?

– Kas pranešė apie žmogžudystę?

– Teisingai. Nes, tarp kitko, aplinką visiškai kontroliuoja *Nakamoto*: čia jų pastatas, jų vakarėlis. Jie ramiausiai galėjo luktelti iki vienuoliktos, kol baigsis pobūvis, išsiskirstys svečiai, ir tik tuomet pranešti. Jei man rūpėtų, kaip atrodo iš šalies, rūpėtų viešosios išorės niuansai, taip ir pasielgčiau. Nes niekas negali labiau pakenkti *Nakamoto* korporacijos įvaizdžiui.

– Supratau.

– Bet pranešimo neuždelsė, – tęsė Konoras. – Priešingai, kažkas skambino dvidešimtą trisdešimt dvi, vos įsibėgėjus pobūviui, šitaip ant kortos pastatydami visą vakarą. Todėl esminis klausimas lieka: kas skambino?

– Paliepėt Išigurui rasti skambinusįjį, – pasakiau, – bet jis iki šiol to nepadarė.

– Teisingai. Nes negali.

– Jis nežino, kas skambino?

– Teisingai.

– Nemanote, kad skambino kas nors iš *Nakamoto* korporacijos?

– Taip.

– Skambino *Nakamoto* priešas?

– Duodu galvą nukirst.

– Tuomet, kaip sužinosime, kas paskambino ir pranešė? – negalėjau suprasti.

Konoras nusijuokė.

– Štai kodėl tikrinau taksofoną vestibiulyje. Jis atsakant į šį klausimą labai svarbus.

– Kodėl labai svarbus?

– Įsivaizduok, dirbi konkurentų bendrovėje ir nori žinoti, kas vyksta *Nakamoto* viduje. Išsiaiškinti negali, nes japonų korporacijos savo darbuotojus samdo visam gyvenimui. Tarnautojai jaučiasi esą šeimos dalis. Ir niekuomet neišduoda savo šeimos. Taigi *Nakamoto* korporacija likusio pasaulio akivaizdoje dėvi kaukę, pro kurią neįmanoma prasiskverbti, dėl to net smulkiausios detalės tampa reikšmingos: kurie tarnautojai iš Japonijos atvykę šičia, kas su kuo susitinka, ateina, išeina ir taip toliau. Tas detales gali sužinoti, jei užmegsi ryšius su amerikiečiu apsaugininku, kiaurą dieną sėdinčiu prie monitorių. Ypač jei šis apsaugininkas buvo susidūręs su japonų nusistatymu prieš juodaodžius.

– Tęskite, – paprašiau.

– Japonai dažnai mėgina papirkti vietinius konkurentų įmonių saugos darbuotojus. Japonai – garbingi, bet jų papročiai tokį elgesį leidžia. Meilėje ir kare tinka visos priemonės, o japonai verslą laiko karu. Papirkinėti – puiku, jei mokate tuo pasinaudoti.

– Aišku.

– Taigi esame tikri, jog per keletą pirmų akimirkų po žmogžudystės tik du žmonės žinojo, kad mergina nužudyta. Vienas – pats žudikas. Antras – apsaugininkas Tedas Kolis, viską stebėjęs monitoriuje.

– Palaukit, palaukit. Tedas Kolis viską stebėjo monitoriuje? Jis žino, kas žudikas?

– Akivaizdu.

– Mums pasakė, kad išėjo dvidešimtą penkiolika.

– Melavo.

– Bet jei žinojote, kodėl mes ne...

– *Mums* jis niekuomet nepasakys, – atrėžė Konoras. – Taip, kaip nepasakojo ir Filipsas. Štai kodėl nesulaikiau Kolio, nenuvežiau jo kvosti. Galų gale viskas pasirodytų besą laiko švaistymas, o laikas mums gyvybiškai svarbus. Žinome, jog mums jis nepasakys. Klausiu: *ar jis dar kam nors pasakė?*

Pradėjau nutuokti, kur link jis suka.

– Norite pasakyti, ar Kolis nuėjo iš apsaugos kambario prie taksofono vestibiulyje, kam nors paskambino ir pranešė, kad įvykdyta žmogžudystė?

– Teisingai. Nes negalėjo pasinaudoti kabineto telefonu. Pasinaudojo taksofonu ir kam nors paskambino – *Nakamoto* priešui, konkuruojančiai bendrovei. Kažkam.

– Bet dabar žinome, jog iš to taksofono skambinta nebuvo, – pasakiau.

– Teisingai, – nesiginčijo Konoras.

– Taigi visa jūsų priežastingumo seka suyra.

– Ne visiškai. Galima paaiškinti. Jei Kolis niekam nepranešė, tuomet kas skambino į policiją? Visiškai aišku, jog šaltinis gali būti tiktai pats žudikas.

Pajutau, kaip nukrėtė šiurpas.

– Žudikas paskambino, kad pakenktų Nakamoto?

– Tikriausiai, – pritarė Konoras.

– Tuomet iš kur jis skambino?

– Dar neaišku. Darau prielaidą, jog kažkur iš pastato vidaus. Tačiau yra keletas kitų dar neapsvarstytų trikdančių detalių.

– Pavyzdžiui?

Suskambėjo telefonas. Konoras atsiliepė ir ištiesė ragelį man.

– Skambina tau.

– Ne, ne, – kalbėjo ponia Askenijo. – Vaikučiui viskas gerai. Prieš kelias minutes žiūrėjau. Viskas gerai. Leitenante, norėjau pasakyti, kad skambino ponia Deivis.

Šitaip ji vadino mano buvusią žmoną.

– Kada?

– Manau, prieš dešimt minučių.

– Ar paliko telefono numerį?

– Ne. Pasakė, jog šią naktį bus nepasiekiama. Bet norėjo jums perduoti: kažkas atsitiko ir jai gali tekti išvykti iš miesto. Todėl minėjo, kad šį savaitgalį tikriausiai nepasiims vaikelio.

Atsidusau.

– Ką padarysi.

– Pasakė, jog paskambins rytoj ir pasakys konkrečiau.

– Gerai.

Nenustebau. Lorenai būdinga viską pakeisti paskutinę minutę. Niekuomet nieko negalima planuoti, įtraukiant Loreną, nes ji visuomet persigalvoja. Galbūt šis paskutinis pakeitimas reiškia, jog ji turi naują draugužį ir išvyks su juo. Iki rytojaus Lorena nežinos.

Aš visada galvojau, kad toks nenuspėjamumas neduos nieko gero Mišelei, kad mergytė gali jaustis nesaugi. Bet vaikai labai praktiški. Atrodo, Mišelė suprato, jog toks jos motinos būdas, todėl nenusimindavo.

Nusimindavau aš.

– Ar greitai grįšite, leitenante? – paklausė ponia Askenijo.

– Ne. Atrodo, užtruksiu visą naktį. Ar galite pasilikti?

– Taip, bet ryte devintą turėsiu išeiti. Ar galiu pasikloti ant sofos?

Svetainėje stovėjo sofa. Kaimynė joje miegodavo, kai tekdavo pasilikti.

– Taip, žinoma?

– Ką gi, viso geriausio, leitenante.

– Labanakt, ponia Askenijo.

– Kas nors atsitiko? – paklausė Konoras.

Nustebau, jo balse išgirdęs įtampą.

– Ne. Tik mano buvusioji mala įprastą šūdą. Ji nėra tikra, ar šį savaitgalį pasiims mergaitę. Kodėl klausiat?

Konoras truktelėjo pečiais.

– Tiesiog paklausiau.

Negalvojau, kad viskas taip paprasta.

– Ką turėjote omeny, anksčiau pasakydamas, kad ši byla gali tapti bjauri? – pasiteiravau.

– Gal ir ne, – atsakė Konoras. – Geriausias sprendimas būtų išsiaiškinti viską per keletą artimiausių valandų. Gali būti, mums pavyks. Priešais, kairėje, yra restoranas.

Pamačiau neono iškabą. „Bora Bora".

– Čia Sakamuros restoranas?

– Taip. Tiesą sakant, jis tik dalininkas. Neleisk patarnautojui nuvaryti automobilio. Sustok raudonoje zonoje. Gali tekti paskubomis išsinešdinti.

„Bora Bora" buvo šios savaitės madingiausias Los Andželo restoranas. Vidaus dekoras – tikra polinezietiškų kaukių ir skydų maišalynė, virš baro kaip dantys styrojo žaliosios citrinos spalvos mediniai irklai. Virš atviros virtuvės milžiniškame penkių metrų įstrižainės ekrane tarsi vaiduoklis tampėsi Princas. Meniu siūlė Ramiojo vandenyno baseino patiekalus, triukšmas buvo kurtinantis, klientai – daugiausiai daug žadantys kino verslo atstovai. Visi buvo apsirengę juodai.

Konoras šypsojosi.

– Atrodo kaip „Trader Vic"[1] po bombos sprogimo, tiesa? Liaukis spoksojęs. Argi jie tau dar neatsibodo?

– Tiesą sakant, ne, – atsakiau.

Konoras nusisuko pasikalbėti su azijietiškų ir europietiškų bruožų turinčia administratore. Aš žiūrėjau į barą, kur tiesiai į lūpas bučiavosi dvi moterys. Šiek tiek tolėliau japonas odiniu piloto švarku laikė apkabinęs stambią blondinę. Jiedu abu klausėsi vyriškio išretėjusiais plaukais ir, atrodo, linkusio ginčytis. Jis man pasirodė panašus į direktorių...

---

[1] Polinezietiškų restoranų tinklas.

– Nagi, – tarė man Konoras, – eime.

– Ką?

– Edžio čia nėra.

– Tai kur jis?

– Kažkokiam vakarėlyje. Važiuojam.

Pagal adresą reikėjo kilti vingiuotu keliu į kalvą virš Sanseto bulvaro. Nuo tos vietos atsiveria nuostabi miesto panorama, bet viską dengė rūkas. Privažiavę pamatėme, kad abi gatvės pusės prigrūstos prabangių automobilių: daugiausiai *Lexus* sedanų, bet buvo ir *Mercedes* kabrioletų, keletas *Bentley*. Tvarkdariai atrodė nustebę, kai pastatėme savo *Chevy* sedaną ir patraukėme prie namo.

Kaip ir kitas gatvės rezidencijas, namą juosė trijų metrų siena, įvažiavimas buvo užtvertas nuotolinio valdymo plieno vartais. Virš vartų buvo įtaisyta apsaugos kamera, dar viena kabėjo virš tako, vedančio į patį namą. Prie tako stovėjęs asmens sargybinis patikrino mūsų ženklelius.

– Kieno šitas namas? – paklausiau.

Prieš dešimtmetį tokią įmantrią apsaugą Los Andžele turėjo tik mafijos bosai arba žvaigždės, tokios kaip Stalonė, kurių grėsmingi vaidmenys traukė grėsmingą dėmesį. Bet vėliau, atrodo, visos pasiturinčios rezidencijos įsitaisė apsaugą. To buvo tikimasi, beveik madinga. Žingsniavome kaktusų sodu šiuolaikiško betoninio, tvirtovę primenančio namo link. Garsiai skambėjo muzika.

– Šis namas priklauso *Maxim Noir* savininkui.

Tikriausiai Konoras pastebėjo sutrikusį mano žvilgsnį.

– Tai prabangi drabužių parduotuvė, garsėjanti pasipūtusiais pardavėjais. Ten perka Šer ir Džekas Nikolsonas.

– Šer ir Džekas Nikolsonas? – pasitikslinau, purtydamas galvą. – Iš kur žinote tokius dalykus?

– Šiuo metu *Maxim Noir* apsiperka nemažai japonų. Kaip ir dauguma prabangių amerikiečių parduotuvių, ši bankrutuotų, jei nesulauktų klientų iš Tokijo. *Maxim Noir* priklausoma nuo japonų.

Kai priėjome prie paradinių durų, pasirodė stambus vyriškis sportiniu kostiumu. Jis laikė segtuvą su pavardėmis.

– Apgailestauju, ponai, tik su pakvietimais.

Konoras švystelėjo ženkleliu.

– Norėtume pasikalbėti su vienu svečių, – paaiškino.

– Kuriuo gi svečiu, pone?

– Ponu Sakamura.

Vyrukas neatrodė laimingas.

– Palaukite čia, prašau.

Pro įėjimą šiek tiek matėme svetainę. Ji buvo perpildyta – vakarėlių šulai iš pirmo žvilgsnio atrodė beveik tie patys, kaip ir *Nakamoto* priėmime. Kaip ir restorane, beveik visi vilkėjo juodai. Bet mano dėmesį patraukė pats kambarys: sniego baltumo, beveik be apdailos. Jokių paveikslų ant sienų. Jokių baldų. Tik plikos baltos sienos ir tuščias kilimas. Atrodė, svečiams nepatogu. Jie laikė servetėles ir gėrimus, dairydamiesi kokios nors vietelės, kur galėtų viską pasidėti.

Į valgomąjį pro mus praėjo pora.

– Rodas visada žino, ką daryti, – pasakė moteris.

– Taip, – pritarė vyriškis. – Toks elegantiškas minimalizmas. Šitokios *detalės*, šitaip sutvarkytas kambarys. Neįsivaizduoju, kur jam apskritai pavyko gauti tokių dažytojų. Darbas atliktas *tobulai*. Jokio teptuko dryžio, jokios dėmelės. Tobulas paviršius.

– Na, taip ir turėjo būti, – kalbėjo moteris. – Viskas įsilieja į bendrą kambario koncepciją.

– Tikrai labai drąsu, – pritarė vyriškis.

– Drąsu? – pasitikslinau. – Apie ką jie kalba? Čia tik tuščias kambarys.

Konoras nusišypsojo.

– Pavadinčiau tai *faux zen*. Stiliumi be turinio.

Žvalgiau minią.

– Čia yra senatorius Mortonas.

Jis stovėjo kampe kažką pamokslaudamas. Labai priminė kandidatą į prezidentus.

– Žinoma.

Apsaugininkas vis negrįžo, taigi žengėme kelis žingsnius į kambarį. Priėjęs artyn prie senatoriaus Mortono, išgirdau šį sakant:

– Taip, galiu jums tiksliai pasakyti, kodėl nerimauju dėl japonų savininkų masto Amerikos pramonėje. Jei prarasime galimybę gaminti savo pačių produktus, prarasime galimybę lemti savo likimą. Viskas labai paprasta. Pavyzdžiui, dar tūkstantis devyni šimtai aštuoniasdešimt septintaisiais sužinojome, kad *Toshiba* pardavė rusams svarbią technologiją, leidusią sovietams nutildyti povandeninių laivų propelerius. Taigi, rusų povandeniniai tūno prie pat mūsų krantų, bet negalime jų susekti, nes jie įsigijo japonišką technologiją. Kongresas įtūžo, Amerikos piliečiai pasiruošė kovai. Ir teisingai, viskas tikrai piktino. Kongresas suplanavo ekonominį kerštą prieš *Toshiba*. Bet Amerikos kompanijų lobistai prašė užtarimo, nes kai kurios Amerikos kompanijos, pavyzdžiui, *Hewlett-Packard* ir *Compaq* buvo priklausomos nuo *Toshiba* kompiuterių dalių. Jos nebūtų ištvėrusios boikoto, nes neturėjo kito tiekimo šaltinio. Tiesa ta, jog nesugebėjome atkeršyti. Japonai gali parduoti gyvybiškai svarbias technologijas mūsų priešams, o mes ničnieko negalime padaryti. Štai čia slypi problema. Dabar mes priklausomi nuo japonų, o aš tikiu, jog Amerika neturi priklausyti nuo jokios kitos tautos.

Kažkas uždavė klausimą, Mortonas linktelėjo.

– Taip, tiesa, mūsų pramonė išgyvena ne geriausius laikus. Tikras uždarbis šioje šalyje siekia šešiasdešimt antrųjų lygį. Amerikos darbininkų perkamoji galia tokia pat, kaip ir prieš trisdešimt metų. O tai turi reikšmės net ir pasiturintiems žmonėms, kuriuos regiu šiame kambaryje, nes tai reiškia, jog amerikiečiai vartotojai neturi pinigų žiūrėti filmų, pirkti automobilių ar drabužių, ar kitkam, ką mūsų žmonės nori parduoti. Tiesa ta, kad mūsų tauta ritasi žemyn.

Moteris uždavė kitą klausimą. Klausimo neišgirdau, o Mortonas pasakė:

– Taip, sakiau tūkstantis devyni šimtai šešiasdešimt antrųjų lygis. Suprantu, sunku patikėti, bet prisiminkim šeštą dešimtmetį, kai Amerikos darbininkai pajėgė įsigyti namus, kurti šeimas, vaikus išleisti į koledžus vien iš atlyginimo. O dabar, nors abu tėvai dirba, dauguma žmonių vis dar neišgali įsigyti namo. Doleris vertas mažiau, viskas brangsta. Žmonės kovoja, kad bent jau išlaikytų tą, ką turi. Jie negali judėti pirmyn.

Pajutau, jog klausausi ir linkčioju. Maždaug prieš mėnesį ieškojau namo, tikėdamasis, kad Mišelė galės žaisti kieme. Bet namų kainos Los Andžele tiesiog neįmanomos. Jei nevesiu antrą kartą, niekuomet nesugebėsiu įsigyti namo, gal net ir tada ne, priklausomai nuo...

Pajutau stiprų smūgį į šonkaulius. Apsisukau ir pamačiau apsauginінką. Jis mostelėjo galva link paradinių durų.

– Atgal, vyruti.

Supykau. Dirstelėjau į Konorą, bet jis ramiausiai pėdino išėjimo link.

Tarpduryje tvarkdarys pareiškė:

– Patikrinau. Pono Sakamuros čia nėra.

– Ponas Sakamura, – pasakė Konoras, – yra japonas, stovintis kambario gale į dešinę nuo jūsų ir kalbantis su rudaplauke.

Durininkas papurtė galvą.

– Apgailestauju, vyručiai, bet, jeigu neturite kratos orderio, turiu paprašyti jus išeiti.

– Nėra jokios problemos, – tarė Konoras. – Ponas Sakamura – mano draugas. Žinau, jog mielai su manim pasikalbės.

– Apgailestauju. Ar turite kratos orderį?

– Ne, – atsakė Konoras.

– Tuomet tai piktnaudžiavimas. Prašau jus išeiti.

Konoras kuo ramiausiai stovėjo.

Durininkas žengtelėjo atgal ir plačiai praskėtė kojas.

– Manau, turėtumėte žinoti, kad turiu juodą diržą, – pasakė.

– Ar tikrai? – pasišaipė Konoras.

– Džefas – taip pat, – pridūrė durininkas, kai priėjo antras vyriškis.

– Džefai, – paklausė Konoras, – ar tai tu veši savo draugužį į ligoninę?

Džefas reikšmingai nusijuokė.

– Ei, žinai, mėgstu humorą. Juokinga. Gerai, ponas gudruti, esi netinkamoje vietoje. Tau jau paaiškino. Nešdinkis. *Dabar*, – ir trumpu storu pirštu dūrė Konorui į krūtinę.

– Čia užpuolimas, – tyliai pasakė Konoras.

– Iškrušk, žąsine, – atrėžė Džefas. – Sakiau, kad esi netinkamoje vietoje...

Staiga Konoras kažkaip labai greitai sujudėjo ir Džefas atsidūrė ant grindų vaitodamas iš skausmo. Nusiritęs vyrukas atsitrenkė į juodas kelnių klešnes. Dirstelėjęs į viršų pamačiau, kad juodų kelnių savininkas visas vilki juodai: juodi marškiniai, juodas kaklaraištis, juodas atlaso švarkas. Jis buvo baltų plaukų, elgėsi teatrališkai, Holivudo stiliumi.

– Aš – Rodas Dvaieris. Čia mano namai. Kokios problemos?

Konoras mandagiai mus pristatė ir parodė ženklelį.

– Mes čia su oficialia užduotimi. Prašiau leisti pasikalbėti su vienu svečių, ponu Sakamura, tuo vyriškiu, stovinčiu štai ten, kampe.

– O šis vyrukas? – paklausė Dvaieris, rodydamas į kampe orą gaudantį ir kosintį Džefą.

– Jis mane puolė, – ramiai atsakė Konoras.

– Iškrušk, nepuoliau! – suriko Džefas, pasiremdamas alkūnėmis ir užsikosėdamas.

– Ar palietei šį vyriškį? – paklausė Dvaieris.

Džefas, piktai spoksodamas, tylėjo.

Dvaieris vėl atsisuko į mus.

– Apgailestauju, kad taip nutiko. Šie vaikinai – naujokai. Net nežinau, kas jiems šovė į galvą. Gal galiu pasiūlyti ko išgerti?

– Dėkui, mes dirbame, – atsisakė Konoras.

– Tuomet paprašysiu Sakamurą ateiti su jumis pasikalbėti. Prašom pakartoti pavardę.

– Konoras.

Dvaieris nužingsniavo. Durininkas padėjo Džefui atsistoti ant kojų. Nušlubčiodamas Džefas sumurmėjo:

– Prakeikti subingalviai.

– Ar menate kokį atvejį, kai policija buvo gerbiama? – paklausiau.

Bet Konoras tik papurtė galvą žiūrėdamas į grindis.

– Man labai gėda, – suniurnėjo.

– Kodėl?

Tačiau paaiškinti nespėjo.

– Sveiki, Džonai! Džonas Konoras! *Hisašiburi dana!* Ilgai nesimatėme! Tai kaip laikaisi, vyruti? Ei! – vyrukas kumštelėjo Konorui į petį.

Iš arti Edis Sakamura nebuvo toks dailus. Veidas buvo pilkšvas, oda raupléta, iš burnos tvoskė vakarykščiu viskiu. Judėjo kampuotai, kažkaip pernelyg aktyviai, kalbėjo labai greitai. Spartuolis Edis nebuvo romus žmogus.

– Puikiai laikausi, Edi. O kaip gi tu? Kaip tu gyveni?

– Na, negaliu skųstis, kapitone. Gal tik vienu kitu niekeliu. Pagal penki vienas: vairavimas išgėrus, mėginimas sprukti, bet žinai, su mano charakteristika, darosi sunku. Ei! Gyvenimas tęsiasi! Ką tu čia darai? Pašėlusi vietelė, tiesa? Naujausia mada: jokių baldų! Rodas pradeda naują stilių. Nuostabu! Daugiau niekas nebesėdi! – Jis prajuko. – Naujas stilius! Nuostabu!

Jaučiau, jog jis apsvaigęs nuo narkotikų. Buvo per daug maniakiškas. Gerai įsižiūrėjau į randą ant kairės rankos: raudonai purpurinis, kokių trijų keturių centimetrų. Atrodė kaip senas nudegimas.

Konoras tylesniu balsu pratarė:

– Tiesą sakant, Edi, mes čia dėl *jakaigoto Nakamoto* bokšte šį vakarą.

– Ach, tai, – taip pat tyliau atsiliepė Edis. – Nieko keista, kad ji taip prastai baigė. Čia *hentai*.

– Ji buvo prievartaujama? Kodėl taip sakai?

– Gal nori paeiti į šoną? – paklausė Edis. – Mėgstu parūkyti, o Rodas namie traukti dūmo neleidžia.

– Gerai, Edi.

Išėjome į lauką ir sustojome kaktusų sodelio pakrašty. Edis prisidegė *Mild Seven Menthol.*

– Nagi, kapitone, nežinau, kiek jau esi girdėjęs. Bet toji mergaitė, ji dulkinosi su kai kuriais čia esančiais. Dulkinosi su Rodu. Ir su kai kuriais kitais. Taigi. Čia galime ramiai pasikalbėti, teisingai?

– Žinoma.

– Tikrai gerai pažinojau tą merginą. Iš tikrųjų gerai. Žinai, aš *hiparidako*, supranti? Nieko negaliu padaryti. Populiarus vyrukas! O ji visur. Visą laiką.

– Žinau, Edi. Bet sakai, kad ji turėjo bėdų?

– Didelių bėdų, amigo. Rimtų problemų. Pasakysiu tau. Ji buvo ligonė, ta mergaitė. Ji kaifavo nuo skausmo.

– Pasaulyje tokių daug, Edi.

Jis čiulpė cigaretę.

– Ei, ne, – paprieštaravo. – Kalbu apie dar kai ką. Pasakoju, kaip ji kaifuoja. Kai tikrai smarkiai ją skaudini, ji patiria orgazmą. Ji vis laiką prašo: dar, dar. Stipriau. Spausti tvirčiau.

– Kaklą? – paklausė Konoras.

– Aha. Kaklą. Teisingai. Spausti kaklą. Aha. Ar girdi? Ir kartais dar – plastikinis maišelis. Žinai, maišas iš valyklos? Užmauni ant galvos ir užverži, laikai rankas ant kaklo, kol ją kruši, o ji čiulpia plastiką ir mėlynuoja. Nagais vagoja tau nugarą. Gaudo orą ir inkščia. Dieve Visagali. Nesijaudinkit, viskas gerai. Bet sakau jums, ta mergiotė turėjo nieko sau putę. Noriu pasakyti, su ja – pašėlęs pasijodinėjimas. Tokio nepamiršti. Sakau jums. Bet man – šiek tiek per daug. Visą laiką ant ašmenų, supranti? Visą laiką – rizika. Visą laiką kraštutinumai. O gal šį kartą? Gal šis kartas paskutinis? Suprantat, ką sakau? – jis nuspriegė cigaretę, ta nuskriejo tarp kaktusų kamienų. – Kartais jaudina. Kaip rusiška ruletė. O paskui nebegali ištverti, kapitone. Rimtai. Aš nepajėgiu. O tu mane pažįsti, man patinka pašėlusios pramogos.

Pagalvojau, kad nuo Edžio Sakamuros mane krečia šiurpas. Kol jis kalbėjo, mėginau žymėtis, bet žodžiai iš jo virte virto, nespėjau. Drebančiomis rankomis jis prisidegė dar vieną cigaretę ir toliau paskubomis liejo žodžius, o norėdamas ką nors pabrėžti, švaistėsi žėrinčiu cigaretės galiuku.

– Noriu pasakyti, kad pati mergina buvo *problema*, – kalbėjo Edis. – Žinoma, panelė daili. Labai daili. Bet kartais negali niekur išeiti, nes atrodo visai ne kaip. Kartais jai reikia daug grimo, nes kaklo

oda labai jautri, ponai. O josios – vienos mėlynės. Žiedai palei apykaklę. Ne kaip. Tikriausiai matėte. Ar matėte ją negyvą, kapitone?

– Taip, mačiau.

– Taigi tuomet... – jis sudvejojo. Atrodė, persigalvojęs atsitraukia. Nukratė cigaretės pelenus. – Taigi, ji uždusinta, ar ne?

– Taip, Edi. Pasmaugta.

Jis įkvėpė.

– Taip. Suprantama.

– Ar matei ją, Edi?

– Aš? Ne. Apie ką kalbat? Kaip galėjau ją matyti, kapitone? – jis iškvėpė, išpūsdamas dūmus į naktį.

– Edi, pažiūrėk į mane.

Edis atsisuko į Konorą.

– Žiūrėk man į akis. O dabar pasakyk. Ar matei kūną?

– Ne. Kapitone, baikit. – Edis trumpai nervingai sukikeno ir nusisuko. Jis spriegė cigaretę taip, kad ta persivertė ore, pažerdama kibirkštis. – Ką tai reiškia? Trečio laipsnio? Ne. Aš nemačiau kūno.

– Edi.

– Prisiekiu, kapitone.

– Edi. Kaip tu su šituo susijęs?

– Aš? Mėšlas. Ne aš, kapitone. Pažįstu merginą, tiesa. Kartais ją matau. Dulkinu ją, ir tas tiesa. Ji šiek tiek keista, bet miela. Žavi panelė. Puiki subinė. Štai kaip, žmogau. Bet tai ir viskas. – Jis apsidairė, prisidegė dar vieną cigaretę. – Nuostabus kaktusų sodelis, tiesa? Vadinamas *Xeriscape*[1]. Naujausios mados klyksmas. Los Andželas grįžta į dykumą. Tai *hajaterunosa*: labai madinga.

– Edi.

– Liaukitės, kapitone. Negali būti. Seniai vienas kitą pažįstame.

– Žinoma, Edi. Bet yra šiokių tokių problemų. O kaip apsaugos juostos?

Edis atrodė suglumęs, nekaltas.

– Apsaugos juostos?

---

[1] *Xeriscape*™ – dirbtinai sukurtas landšaftas, kuriam nereikia papildomo drėkinimo. *Ksero...* (gr.) – sausas, *landscape* (angl.) – kraštovaizdis.

– Vyriškis su randu ant rankos ir kaklaraiščiu su trikampiukais įėjo į *Nakamoto* apsaugos biurą ir paėmė apsaugos vaizdajuostes.

– Šūdas. Koks apsaugos biuras? Ką norite pasakyti, kapitone?

– Edi.

– Kas jums pasakė? *Pramanai*, žmogau. Paėmiau apsaugos juostas? Niekada nieko panašaus nedarau. Tu ką, pamišęs? – Jis apsuko kaklaraištį, dirstelėjo į etiketę. – Čia *Polo* kaklaraištis, kapitone. Ralfas Lorenas. *Polo*. Tokių daugybė, prisiekiu.

– Edi. O ką pasakysi apie *Imperial Arms?*

– O ką turėčiau?

– Ėjai ten šį vakarą?

– Ne.

– Sutvarkei Šerilės kambarį?

– Ką? – Edis buvo šokiruotas. – Ką? Ne. Tvarkau jos kambarį? Kur semi visą tą mėšlą, kapitone?

– Mergina kitapus koridoriaus... Džulija Jang, – paaiškino Konoras. – Sakė, kad matė tave šį vakarą, su kitu vyriškiu. Šerilės kambaryje *Imperial Arms*.

Edis teatrališkai ištiesė rankas.

– Jėzau. Kapitone. Paklausyk. Toji merga nesupranta, ar matė mane praeitą naktį, ar praeitą mėnesį, žmogau. Ta merga – prakeikta narkomanė. Pažiūrėk jai tarp kojų pirštų – rasi žymių. Pažiūrėk po liežuviu. Dirstelk į putę. Visur rasi žymių. Tikra svajoklė, žmogau. Ji nežino, kas aplinkui vyksta. Žmogau. O tu ateini pas mane ir aiškini tokius dalykus. Man nepatinka. – Edis išmetė savo cigaretę ir tuojau pat prisidegė kitą. – Man tai visai nepatinka. Ar supranti, kas čia vyksta?

– Ne, – atsakė Konoras, – papasakok man, Edi. Kas čia vyksta?

– Tas mėšlas – pramanai, žmogau. Viskas – melas, – jis greitai šnopavo. – Žinai, dėl ko viskas? Čia ne dėl kokios suknistos mergiotės, žmogau. Čia dėl šeštadienio susirinkimo. *Dojou kai, Konoraisan*. Slapto susirinkimo. Štai dėl ko viskas.

Konoras spragtelėjo pirštais.

– *Sona bakana*.

– Ne *bakana, Konorai-san.* Ne nesąmonės.

– Ką mergiotė iš Teksaso žino apie *Doju kai?*

– Kai ką žino. *Honto nanda.* O ji mėgsta pridaryti problemų, ta mergiotė. Jai patinka kelti sąmyšį.

– Edi, galvoju, gal geriau važiuok su mumis.

– Puiku. Nuostabu. Puikiai jiems pasitarnausite. *Kuromaku,* – jis atsisuko į Konorą. – Mėšlas, kapitone. Baikit. Juk žinot, kaip būna. Šią merginą nužudė *Nakamoto* pastate. Žinote mano šeimą, mano tėvą, *daimacu.* Staiga Osakoje visi perskaito, kad *Nakamoto* bokšte nužudyta mergina, o ryšium su tuo areštuotas aš. Jo sūnus.

– Sulaikytas.

– Sulaikytas. Koks skirtumas. Pats supranti, ką tas reiškia. *Taihenakoto ni naru dzo.* Mano tėvas atsistatydina, jo kompanija turi atsiprašyti *Nakamoto.* Galbūt pateikti kompensaciją. Suteikti pranašumą versle. Čia galingas *osavagi ni narudzo.* Taip atsitiks, jei mane sulaikysit. – Jis nuspriegė cigaretę. – Eikit sau! Jei manot, kad aš įvykdžiau tą žmogžudystę, areštuokit mane. Puiku. Bet jei tik norit pridengt savo subines, gal per daug žalos man pridarysit. Kapitone, viską kuo puikiausiai suprantat.

Konoras kurį laiką nepratarė nė žodžio. Tyla truko ilgai. Jie suko ratus po sodą.

Galų gale Edis pasakė:

– *Konorai-san, mate kure jo...*

Jo balsas skambėjo kaip maldavimas. Atrodė, tarsi jis prašytų paleisti.

Konoras atsiduso.

– Ar turi pasą, Edi?

– Taip, žinoma. Visada.

– Atiduok.

– Taip, žinoma. Gerai, kapitone. Štai, imkit.

Konoras dirstelėjo į dokumentą ir ištiesė jį man. Įsikišau į kišenę.

– Gerai, Edi. Bet geriau čia nebūtų *murina koto.* Arba būsi paskelbtas *persona non grata,* Edi. Tada aš asmeniškai įsodinsiu tave į kitą lėktuvą Osakon. *Vakataka?*

– Kapitone, jūs ginat mūsų šeimos garbę. *On ni kiru jo*, – ir jis prispaudęs rankas prie šonų ceremoningai nusilenkė,.

Konoras atsakydamas taip pat nusilenkė.

Tiesiog spoksojau. Negalėjau patikėti tuo, ką matau. Konoras ketino jį paleisti. Pagalvojau, kad vyrukas tikras beprotis, jei taip pasielgs.

Ištiesiau Edžiui savo vizitinę kortelę ir susakiau įprastus žodžius: kad jis gali paskambinti man vėliau, jei ką nors prisimins. Edis truktelėjo pečiais ir įsikišo kortelę į marškinių kišenę, o paskui prisidegė eilinę cigaretę. Aš nieko nereiškiau – jis tvarkė reikalus su Konoru.

Edis žengė namo link, paskui stabtelėjo:

– Čia yra tokia rudaplaukė, labai įdomi, – pasakė. – Išėjęs iš vakarėlio, keliausiu namo. Jei manęs prireiks, būsiu ten. Labanakt, kapitone. Labos nakties, leitenante.

– Labanakt, Edi.

Nulipome laiptais.

– Tikiuosi, žinot, ką darot, – pasakiau.

– Ir aš tikiuosi, – atitarė Konoras.

– Todėl, kad man jis pasirodė kaltas kaip kažin ką.

– Gali būti.

– Jei manęs paklaustumėte, aš verčiau būčiau jį sulaikęs. Taip saugiau.

– Gali būti.

– Gal norite grįžti ir jį sulaikyti?

– Ne. – Jis papurtė galvą. – Mano *dai rokan* sako „ne“.

Žinojau tą žodį – jis reiškė „šeštasis pojūtis“. Japonai intuicijai skyrė daug dėmesio.

– Na, gerai, – pasakiau, – tikiuosi, jūs teisus.

Tamsoje leidomės laiptais.

– Bet kuriuo atveju, – tarė Konoras, – aš jam skolingas.

– Už ką?

– Vienu tarpu, prieš keletą metų, man prireikė šiokios tokios informacijos. Ar prisimeni žuvies fugu nuodų verslą? Ne? Na, bet

kuriuo atveju, niekas iš japonų bendruomenės nieko man nesakė, tik visokeriopai trukdė. O man reikėjo žinoti. Tai buvo... tai buvo svarbu. Edis viską papasakojo. Baiminosi, nes norėjo, kad niekas nesužinotų. Bet vis tiek papasakojo. Ko gera, aš jam skolingas gyvybę.

Pasiekėme laiptų apačią.

– Ir jis jums tai priminė?

– Jis niekada nepriminś. Tai mano reikalas – atsiminti.

– Nuostabu, kapitone, – pasakiau. – Visi šitie įsipareigojimai žavūs ir kilnūs. Ir aš abiem rankom už tarprasinę harmoniją. Bet, be kita ko, visai įmanoma, jog jis ją nužudė, pavogė juostas ir sutvarkė jos butą. Edis Sakamura man pasirodė prisprogęs narkotikų. Elgėsi kaip įtariamasis. O mes paprasčiausiai nuėjome. Leidome jam pasitraukti.

– Teisingai.

Žingsniavome nesustodami. Viską pergalvojau ir dar labiau sunerimau.

– Žinote, – pasakiau, – oficialiai – čia mano tyrimas.

– Oficialiai čia Greihamo tyrimas.

– Aha, tiksliai. Bet pasirodysime kaip avigalviai, jei paaiškės, kad čia Sakamuros darbas.

Konoras atsiduso, tarsi būtų beprarandąs kantrybę;

– Gerai. Permąstykim viską. Kaip galvoji, viskas buvo? Edis nužudė merginą, teisingai?

– Teisingai.

– Jis gali su ja bet kada susitikti, bet nusprendžia išdulkinti ant posėdžių kambario stalo, paskui nužudo. Vėliau nusileidžia į vestibiulį ir apsimeta vienu iš *Nakamoto* administracijos, nors Edis Sakamura mažiausiai panašus į administracijos darbuotoją. Bet, sakykim, jis tokiu apsimeta. Pavyksta suklaidinti apsaugininką. Paima juostas. Išeina, vos atėjus Filipsui. Tada pasileidžia į Šerilės apartamentus visko sutvarkyti, bet kažkodėl palieka už veidrodžio užkištą savo nuotrauką. Paskui stabteli „Bora Bora“ ir visiems pasipasakoja vykstąs į vakarėlį Holivude. Čia jį ir randame kambaryje be baldų, ramiausiai kabinantį rudaplaukę. Tai šitaip, tavo manymu, klostėsi šio vakaro reikalai?

Nieko neatsakiau. Nelabai ir supratau, kai jis viską taip išdėstė. Antra vertus...

– Tik tikiuosi, kad jis to nepadarė.

– Ir aš tikiuosi.

Nusileidome į gatvę. Patarnautojas nubėgo atvaryti mūsų automobilio.

– Žinot, – pasakiau, – jis taip stačiokiškai pasakoja apie visus tuos dalykus, na, tą maišą ant galvos, tiesiog šiurpą kelia.

– O, šitai nieko nereiškia, – patikino Konoras. – Prisimink, japonai niekada nepripažino Froido ar krikščionybės. Jie niekuomet nesijautė kalti ar sutrikę dėl sekso. Jokių problemų dėl homoseksualumo, jokių problemų dėl iškrypusių santykių. Tiesiog dalykiškai konstatuojama: kai kuriems žmonėms tai patinka, kai kurie – taip elgiasi, na ir kas, po paraliais. Japonai negali suprasti, kodėl mes taip susinerviname dėl paprasčiausių kūno funkcijų. Jie mano, kad mes truputį perdedame dėl sekso. Ir turi pagrindo, – Konoras dirstelėjo į laikrodį.

Prišliuožė apsaugos automobilis. Galvą iškišo uniformuotas vyrukas.

– Ei, ar ten, vakarėlyje, kilo problemų?

– Pavyzdžiui?

– Pora vyrukų įsiveržė jėga? Ar kažkaip panaudojo jėgą? Turime pranešimą telefonu.

– Nežinau, – atsakė Konoras, geriau nueikite ir patikrinkite.

Apsaugininkas išlipo iš automobilio, pasitaisė didelį pilvą ir pradėjo lipti laiptais. Konoras atsigręžė į aukštas sienas.

– Ar žinai, jog šiuo metu privačių apsaugos tarnybų yra daugiau, negu policijos. Visi renčia sienas ir samdo sargybinius. O Japonijoje vidury nakties gali nueiti sau į parką ir sėdėti ant suoliuko, ir nieko tau nenutiks. Esi absoliučiai saugus ir dieną, ir naktį. Gali eiti bet kur. Nebūsi nei apiplėštas, nei primuštas, nei nugalabytas. Nereikia nepaliaujamai dairytis, nuolat nerimauti. Nereikia sienų ir asmens sargybinių. Tavo saugumas yra visos visuomenės saugumas. Esi laisvas. Nuostabus jausmas. O čia visi nori užsirakinti. Užrakinti duris.

Užrakinti automobilius. Žmonės, leidžiantys visą gyvenimą užsirakinę, yra kaliniai. Beprotybė. Tai nužudo dvasią. Bet viskas trunka taip seniai, kad amerikiečiai pamiršo, ką reiškia jaustis tikrai saugiai. Nesvarbu. Štai mūsų automobilis. Važiuojam.

Vos pradėjome leistis gatve žemyn, paskambino kriminalinio skyriaus operatorė.

– Leitenante Smitai, – pasakė, – reikia specialiųjų tarnybų pagalbos.

– Esu labai užimtas, – atsakiau, – gal galėtų perimti rezervas?

– Leitenante Smitai, – paaiškino moteris, – patruliuojantys pareigūnai reikalauja specialiųjų tarnybų dėl „Es, aso“ devynioliktam rajone.

Ji norėjo man pasakyti, kad yra problemų su garbingą postą užimančiu svečiu.

– Suprantu, – pasakiau, – bet jau dirbu su viena byla. Perduokit rezervui.

– Bet problema kilo Sanseto aikštės apvažiavime, – nepasidavė operatorė, – argi jūs ne...

– Taip, – pasakiau. Dabar supratau, kodėl ji taip primygtinai prašo. Iškvietimas vos už kelių kvartalų. – Gerai, – pasidaviau, – kokia problema?

– „Es, asas“, V. I. Pranešta kaip „A-lygis plius vienas“. Pavardė – Rouvas.

– Supratau, – pasakiau. – Važiuojam.

Padėjau ragelį ir apsukau automobilį.

– Įdomu, – tarstelėjo Konoras. – „A-lygis plius vienas“ yra Amerikos vyriausybė?

– Taip, – patvirtinau.

– Pamatysim senatorių Rouvą?

– Panašu, – pasakiau. – Vairavimas išgėrus.

Juodas *Lincoln* sedanas stovėjo pievutėje prie namo stačiojoje Sanseto aikštės apvažiavimo dalyje. Prie kelkraščio šliejosi du kelių patrulių automobiliai, mirksintys raudonomis lemputėmis. Ant pie-

velės greta Linkolno stovėjo koks pustuzinis piliečių: vyriškis vonios chalatu, ant krūtinės sukryžiavęs rankas, pora mergaičių trumpomis blizgančiomis žvyneliais nusagstytomis suknutėmis, labai išvaizdus maždaug keturiasdešimties blondinas su smokingu ir jaunesnis vyriškis mėlynu kostiumu, kurį atpažinau kaip jaunuolį, kartu su senatoriumi Rouvu ankstėliau stovėjusį prie lifto.

Patrulis laikė pakėlęs vaizdo kamerą, ir ryški šviesa plieskė tiesiai senatoriui Rouvui į veidą. Tas šliejosi prie priekinių apsauginių *Lincoln* grotelių ir pakėlęs rankas bandė prisidengti nuo ryškios šviesos. Kai mudu su Konoru išlipome, senatorius garsiai burnojo.

Prie mūsų atskubėjo vyriškis vonios chalatu ir pareiškė:

– Noriu žinoti, kas už visa tai sumokės.

– Palaukit minutę, pone, – pasakiau eidamas.

– Negalima tiesiog taip suniokoti mano pievelę. Už tai turi būti atlyginta.

– Tiesiog duokite man minutę, pone.

– Pragariškai išgąsdino mano žmoną, o jai, be kita ko, vėžys.

– Pone, maldauju, duokite man vieną minutę, – pakartojau, – paskui su jumis pasikalbėsiu.

– *Ausies* vėžys, – pasakė pabrėžtinai. – *Ausies*.

– Taip, pone. Supratau, pone, – žingsniavau link *Lincoln* ir ryškios šviesos.

Kai ėjau pro padėjėją, tas prisigretino prie manęs ir pareiškė:

– Galiu viską paaiškinti, detektyve. – Vyrukas buvo kokių trisdešimties ir tos nuobodžios kongresmeno etatinio darbuotojo išvaizdos. – Esu tikras, galiu viską sutvarkyti.

– Tik minutėlę, – pasakiau. – Leiskite pasikalbėti su senatoriumi.

– Senatorius nekaip jaučiasi, – kalbėjo padėjėjas. – Jis labai pavargęs, – žengė prieš mane. Paprasčiausiai apėjau aplink. Padėjėjas skubėjo mane sulaikyti. – Tai ritmo sutrikimas dėl laiko skirtumo, štai kur bėda. Kaltas skrydis.

– Privalau pasikalbėti su senatoriumi, – kartojau, įžengdamas į ryškią šviesą. Rouvas vis dar laikė rankas pakeltas. – Senatoriau Rouvai?

– *Išjunk* šitą supistą daiktą, velniai tave rautų, – burnojo Rouvas. Jis buvo stipriai apkvaitęs. Žodžiai pynėsi, buvo sunku suprasti, ką sako.

– Senatoriau Rouvai, – pakartojau, – bijau, turiu jūsų paklausti...

– Pisau tave ir tavo kalę.

– Senatoriau Rouvai, – nepasidaviau.

– *Išjunk tą prakeiktą kamerą.*

Dirstelėjau į patrulį ir daviau jam ženklą. Vyrukas nenoriai išjungė kamerą. Šviesa dingo.

– Jėzau *Kristau*, – sudejavo Rouvas, pamažu nuleisdamas rankas. Pažvelgė į mane apdujusiomis akimis. – Kas čia, velniai griebtų, vyksta?

Prisistačiau.

– Tai kodėl nieko *nedarot* tiem prakeiktiems *avigalviam*, – papriekaištavo Rouvas, – aš tiesiog važiuoju į savo *suknistą viešbutį*.

– Suprantu, senatoriau.

– Nesuprantu... – jis abejingai mostelėjo ranka, – kokios čia, velniai griebtų, *problemos*.

– Senatoriau, ar jūs vairavote tą automobilį?

– Iškrušk. Vairavau, – jis nusisuko. – Džeri? Paaiškink jiems. Vardan Kristaus.

Padėjėjas akimirksniu pribėgo.

– Atsiprašau dėl visko, – tarė sklandžiai, – senatorius nekaip jaučiasi. Tik vakar vakarą sugrįžome iš Tokijo. Ritmo sutrikimas dėl laiko skirtumo. Jis kaip ne savas. Jis pavargęs.

– Kas vairavo automobilį? – paklausiau.

– Aš, – tarė padėjėjas, – tikrai.

Viena mergiūkščių sukikeno.

– Ne, ne jis, – iš kitos automobilio pusės šūktelėjo vyriškis vonios chalatu. – *Šitas* vairavo. Ir net iš mašinos nepajėgė išlipti, pardribo.

– Jėzau, tai subinkišys, – kasydamas galvą nusikeikė senatorius Rouvas.

– Detektyve, – tarė padėjėjas, – automobilį vairavau aš, o šios dvi moterys paliudys, kad taip ir buvo, – jis mostelėjo merginų vakarėlio suknelėmis link. Reikšmingai į jas žvilgtelėjo.

– Prakeiktas melas, – rėžė vyras su chalatu.

– Ne, tai tiesa, – pirmą kartą prašneko išvaizdus vyriškis su smokingu. Jis buvo įdegęs saule, elgėsi laisvai, buvo matyti, kad jo nurodymų klausomasi. Tikriausiai Volstrito berniukas. Neprisistatė.

– Aš vairavau automobilį, – pakartojo padėjėjas.

– Eikit visi šikt, – murmėjo Rouvas, – noriu į viešbutį.

– Ar kas nors sužeistas? – paklausiau.

– Niekas nesužeistas, – paskubėjo atsakyti padėjėjas, – visi jaučiasi gerai.

Kreipiausi į greta stovintį patrulį:

– Ar turite formą vienas–dešimt?

Tokia forma reikalinga pranešimui apie nuosavybės žalą eismo įvykio metu.

– Neprireiks, – pareiškė patrulis. – Automobilis – vienas, nuostoliai – nepakankami. Formą reikia pildyti tik tuomet, kai žala viršija du šimtus dolerių. Gali prireikti tik penki–vienas. Jei norit sukti šitą reikalą.

Nenorėjau. Svarbiausias dalykas, kurį išmoksti dirbdamas specialiosiose tarnybose, yra SAR – situaciją atitinkantis reagavimas. SAR reiškia, kad, kai turi reikalų su renkamais pareigūnais arba garsenybėmis, jei niekas neketina kelti kaltinimų, reikia juos paleisti. Iš tiesų tai reiškia, jog nesuimama trūkstant nusikaltimo sudėties.

Padėjėjui pasakiau:

– Užsirašykite nuosavybės savininko pavardę ir adresą, tuomet galėsite susitarti dėl žalos pievelei atlyginimo.

– Mano pavardę ir telefoną jis jau turi, – atsiliepė vyriškis vonios chalatu, – tačiau noriu sužinoti, kokių priemonių bus *imtasi?*

– Pasakiau, kad atlyginsime visus nuostolius, – pasakė padėjėjas. – Užtikrinau. Atrodo, jis turėtų būti...

– Prakeikimas, pažiūrėkit: jos augalai *suniokoti.* O ji serga *ausies vėžiu.*

– Minutėlę, pone, – padėjėjo paklausiau: – Kas dabar vairuos automobilį?

– Aš, – patikino padėjėjas.

– Puiku, – pasakiau, – norėčiau patikrinti jus alkotesteriu...

– Žinoma, suprantu...

– Ir pamatyti jūsų vairuotojo licenciją.

– Žinoma.

Vaikinas papūtė į alkotesterį ir padavė man savo vairuotojo licenciją. Išduota Teksase. Džeroldas D. Hardinas, trisdešimt ketverių. Adresas Ostine, Teksase. Užsirašiau duomenis ir licenciją atidaviau.

– Gerai, pone Hardinai, ketinu senatorių šį vakarą atiduoti jūsų priežiūrai.

– Ačiū, leitenante. Vertinu jūsų supratingumą.

– Ketinate *jį paleisti?* – pasipiktino vyriškis vonios chalatu.

– Minutėlę, pone, – pasisukau į Hardiną, – norėčiau, kad šiam ponui duotumėte savo vizitinę kortelę ir palaikytumėte ryšį. Tikiuosi, jog žala kiemui bus atlyginta pagal savininko pageidavimus.

– Savaime suprantama. Žinoma. Taip, – Hardinas įkišo ranką į kišenę ieškodamas kortelės. Ištraukė kažką baltą tarsi nosinaitę ir paskubomis susigrūdo atgal. Paskui nužirgliojo atiduoti kortelės vyriškiui su vonios chalatu.

– Pasiruoškite atsodinti visas jos begonijas.

– Žinoma, pone, – neprieštaravo Hardinas.

– Visut visutėles.

– Taip. Savaime suprantama, pone.

Senatorius Rouvas pasitraukė nuo priekinių grotelių ir stovėjo naktyje svyruodamas.

– Suknistos begonijos, – burnojo, – Kristau, kas per sušikta naktelė. Ar turi žmoną?

– Ne, – atsakiau.

– O aš turiu, – tarė Rouvas. – Suknistos begonijos. Iškrušk.

– Štai čia, senatoriau, – kalbėjo Hardinas. Jis padėjo Rouvui įsitaisyti keleivio sėdynėje. Merginos įsiropštė į galą, abipus dailiai atrodančio Volstrito berniuko. Padėjėjas įsitaisė prie vairo ir paprašė Rouvą raktelių. Atsisukau pažiūrėti, kaip nuo šalikelės pajuda juodai balti patrulių automobiliai. Kai vėl atsigręžiau, Hardinas nuleido šoninį stiklą ir dirstelėjo į mane. – Ačiū jums už viską.

– Atsargiai vairuokit, pone Hardinai, – pasakiau.

Varydamas automobilį atbulomis nuo pievelės, Hardinas pervažiavo gėlių lysvę.

– Dar *ir* irisai, – šūktelėjo vyriškis vonios chalatu, kai automobilis nuriedėjo ant kelio. Jis žiūrėjo tiesiai į mane. – Sakau jums, vairavo kitas vyrukas ir buvo visiškai girtas.

– Štai mano vizitinė, – pasakiau. – Jei reikalai jūsų netenkins, paskambinkit.

Jis pažvelgė į kortelę, papurtė galvą ir nukėblino į namą. Mudu su Konoru susėdome į automobilį. Riedėjome nuo kalvos.

– Surinkai informaciją apie padėjėją? – pasiteiravo Konoras.

– Taip, – atsakiau.

– Kas buvo jo kišenėje?

– Manyčiau, moteriškos kelnaitės.

– Ir man taip pasirodė, – pritarė Konoras.

Žinoma, nieko padaryti negalėjome. Asmeniškai aš būčiau su mielu noru apsukęs tą pasipūtusį šunsnukį, prispaudęs prie automobilio ir apieškojęs tiesiog vietoje. Bet abu žinojome, jog mūsų rankos surištos: neturėjome pakankamos priežasties nei apieškoti Hardiną, nei jį suimti. Jaunas vyriškis važiuoja su dviem panelėmis ant galinės sėdynės, – bet kuri jų galėjo būti be kelnaičių, – ir girtu Jungtinių Valstijų senatoriumi keleivio vietoje. Vienintelis protingas poelgis buvo juos paleisti.

Atrodė, jog visą vakarą taip visus ir paleidinėsime.

Suskambo telefonas. Paspaudžiau mygtuką.

– Leitenantas Smitas.

– Sveikas, širduk. – Skambino Greihamas. – Tupiu morge, ir žinai, ką? Kažkoks japoniūkštis lenda reikalaudamas dalyvauti autopsijoje. Nori sėdėt ir spoksot, ar gali patikėti tokiu mėšlu? Tiesiog perširdo, kad pradėjome skrodimą be jo. Bet laboratorija jau įsismagino, nesustabdysi. Japonų šulams tas nepatinka. Pasakyčiau, kažkokia japonų invazija. Taigi: atvarai čia, ar kaip?

Dirstelėjau į Konorą. Šis linktelėjo.

– Atvažiuojam, – pasakiau.

Greičiausias kelias į lavoninę vedė pro Centrinės apygardos ligoninės priimamąjį. Eidami matėme ant patiesalo sėdintį kruviną juodaodį, kuris, apimtas narkotikų sukelto susijaudinimo, be paliovos šaukė: „Užmušk dvasininkus! Žudyk dvasininkus! Iškrušk!“ Pustuzinis medikų bandė jį apraminti. Vyriškio pečiuose ir rankose buvo matyti šautinės žaizdos. Priimamojo sienos ir grindys buvo aptaškytos krauju. Koridoriumi žingsniavo valytojas ir valė kraują šluoste. Praėjimuose buvo pilna prisėdę juodaodžių ir ispanakalbių. Kai kurie glėbiuose laikė vaikus. Visi grėžėsi šalin nuo kruvinos šluostės. Iš koridoriaus galo sklido riksmai.

Suėjome į liftą. Čia buvo tylu.

– Kas dvidešimt minučių – žmogžudystė, – pasakė Konoras. – Kas septynios minutės – išžaginimas. Kas dvidešimt minučių nužudomas vaikas. Jokia kita šalis nepakęstų tokio smurto lygio.

Durys atsivėrė. Palyginus su priimamuoju, apygardos lavoninės koridoriuje rūsyje buvo tikrai ramu. Jautėsi stiprus formaldehido kvapas. Priėjome prie registratūros stalo, kur prie kažkokių popierių palinkęs aukštas prakaulus stažuotojas Haris Lendonas kramsnojo sumuštinį su kumpiu. Net nepakėlė akių.

– Sveiki, vyručiai.

– Sveikas, Hari.

– Jūs čia – dėl ko? Dėl Ostin skrodimo?

– Aha.

– Pradėjo maždaug prieš pusvalandį. Spėju, ta mergiotė kelia nemenką sumaištį?

– Kaip suprasti?

– Na, šefas iš lovos išvertė daktarą Timą, liepė jam pasiskubinti. Tas gerokai suirzo. Juk žinot, koks nepaprastas daktaras Timas, – stažuotojas nusišypsojo. – Sukviesta daugybė laboratorijos darbuotojų. Ar kada nors girdėjot apie visų pajėgų pajungimą vidury nakties?

Noriu pasakyt, kiek visa tai kainuos, juk teks mokėti už viršvalandžius!

– O kur Greihamas? – paklausiau.

– Šlaistosi kažkur. Jį persekioja kažkoks japoška. Prilipo kaip lapas. Maždaug kas pusvalandį tas mažius klausia manęs, ar galėtų paskambinti, tada skambina. Kalba japoniškai. Paskui grįžta nervinti Greihamą. Ar galit patikėt: sako, kad nori pažiūrėt skrodimą. Lenda iki šleikštulio. Tačiau japoniūkštis prieš dešimt minučių paskutinį syk paskambino, ir staiga kažkas pasikeitė. Aš buvau čia, prie stalo, mačiau iš jo veido. Jis purtė galvą, kartojo *modžio, modžio,* tarsi negalėtų patikėti savo ausimis. O paskui *išbėgo.* Taip ir norėjau pasakyti: *išbėgo.*

– Kur atliekamas skrodimas?

– Antroj laboratorijoj.

– Ačiū, Hari.

– Uždarykit *duris.*

– Sveiki, Timai, – pasakiau įeidamas į skrodimo patalpą. Timas Jošimura, visiems žinomas kaip daktaras Timas, buvo palinkęs virš nerūdijančio plieno stalo. Nors buvo be dvidešimt antra, vidurys nakties, vyriškis atrodė kaip visad nepriekaištingai. Viskas buvo savo vietoje. Plaukai rūpestingai sušukuoti. Kaklaraištis tobulai sumegztas. Iš standaus laboratorinio chalato kišenėlės tvarkingai išlygiuoti kyšojo rašikliai.

– Ar *girdi* mane?

– Uždarinėju, Timai.

Durys turėjo pneumatinį savaeigį uždarymo mechanizmą, bet tikriausiai daktarui Timui šis buvo per lėtas.

– Tik dėl to, kad nenoriu, jog čia kaišiotų nosį tas japonų tautybės pilietis.

– Jis išėjo, Timai.

– Nejaugi? Bet gali grįžti. Neįtikėtinai įkyrus ir erzinantis tipas. Japonai gali būti tikra rakštis subinėj.

– Keista iš tavęs girdėti, Timai, – pasakiau.

– Ach, aš – ne japonas, – rimtai pasakė vyriškis, – aš – japonoamerikietis, jų akimis žiūrint, *gaidžin*. Jei nuvykčiau į Japoniją, jie elgtųsi su manimi kaip su bet kuriuo užsieniečiu. Nesvarbu, kaip atrodau, gimiau Toranse, ir taškas. – Jis dirstelėjo per petį. – Kas čia su tavimi? Ar tik ne Džonas Konoras? Visą amžių tavęs nemačiau, Džonai.

– Sveikas, Timai.

Mudu su Konoru priėjome prie stalo. Mačiau, jog skrodimas jau buvo gerokai įsibėgėjęs, jau atliktas „Y“ formos pjūvis, pirmieji organai išimti ir kruopščiai sudėlioti ant nerūdijančio plieno padėklų.

– Galbūt dabar *kas nors* man galėtų pasakyti, kodėl šita byla tokia svarbi? – paklausė Timas. – Greihamas toks susinervinęs, jog nenori nieko sakyti. Jis nuėjo į kaimyninę laboratoriją pažiūrėti pirmųjų rezultatų. Bet vis tiek noriu žinoti, kodėl dėl šio darbo mane išvertė iš lovos. Budi Markas, bet jis tikriausiai nepakankamai patyręs šitai užduočiai. O M. E., žinoma, nėra mieste, jis konferencijoje San Fransiske. Dabar, kai turi tą naują draugužę, jo nuolat nėra. Taigi paskambino man. Neprisimenu, kada paskutinįsyk buvau išverstas iš lovos.

– Neprisimeni? – nustebau. Daktaras Timas buvo preciziškas visuomet, net ir kalbant apie atmintį.

– Paskutinįsyk – sausio mėnesį prieš trejus metus. Bet tada reikėjo *pavaduoti*. Beveik visas personalas buvo išgriuvęs dėl gripo, bylas vis atidėjinėjome. Galų gale pasibaigė spintelės. Kūnai buvo tiesiog maišuose suguldyti ant grindų. Sukrauti krūvomis. Reikėjo kažką daryti. Kvapas tapo nepakenčiamas. Bet ne, negaliu prisiminti, kad būčiau iškviestas vien dėl to, kad byla politiškai *įtempta*. Kaip ši.

– Mes taip pat nesame tikri, kodėl byla įtempta, – įsiterpė Konoras.

– Bet gal vis tiek geriau nutuokiate. Nes jaučiu daug spaudimo. M. E. paskambino iš San Fransisko ir pasakė: „Padaryk dabar, šiąnakt, ir padaryk gerai.“ Atsakiau: „Žinoma, Bili“, o jis pridūrė: „Klausyk, Timai, atlik viską tinkamai. Dirbk lėtai, daug fotografuok, daug užrašinėk. Užsirašinėk iki smulkmenų. Fotografuok su dviem fotoa-

paratais. Nes nujaučiu, jog visi, kuriems teks padirbėti su šia byla, gali giliai įklimpti į mėšlą". Taigi natūralu pasidomėti, kas čia per byla.

– Kelintą valandą tau paskambino? – paklausė Konoras.

– Maždaug dvidešimt antrą trisdešimt, gal apie vienuoliktą.

– M. E. užsiminė, kas skambino jam?

– Ne, bet paprastai tik vienas iš dviejų: policijos viršininkas arba meras.

Timas apžiūrėjo kepenis, atskyrė skiltis ir padėjo ant plieninio padėklo. Padėjėjas su blykste nufotografavo organą, paskui atidėjo į šalį.

– Taigi, ką suradote?

– Jei atvirai, įdomiausi radiniai iki šiol – išoriniai, – atsakė daktaras Timas. – Ant jos kaklo – storas grimo sluoksnis, dengiantis daugybinių sumušimų žymes. Įvairiausio senumo mėlynės. Be spektrinės hemoglobino irimo produktų kreivės mėlynių vietoje vis tiek sakau, jog sumušimai – skirtingo laikotarpio, iki dviejų savaičių senumo. Gal ir dar senesni. Atitiktų nuolatinius, pasikartojančius kaklo sužalojimus. Nemanau, jog kyla kokių klausimų: matome seksualinės asfiksijos atvejį.

– Ji – gasper? dūsuotoja?

– Taip. Buvo.

Taip manė ir Kelis. Bent kartą Kelis buvo teisus.

– Dažniau būdinga vyrams, bet pasitaiko ir tarp moterų. Sindromas pasireiškia tuo, kad asmuo seksualiai susijaudina tik atsiradus hipoksijai dėl smaugimo. Tokie žmonės savo sekso partnerių prašo juos smaugti arba ant galvos užmauti plastikinį maišelį. Būdami vieni, kartais ant kaklo mauna virvę ir besimasturbuodami kariasi. Kadangi poveikiui pajusti jie turi būti smaugiami beveik iki mirties, labai lengva suklysti ir nueiti per toli. Taip ir atsitinka – nuolat.

– Ir šiuo atveju?

Timas truktelėjo pečiais.

– Na, ant kūno yra fizinių požymių, susijusių su ilgai trunkančiu seksualinės asfiksijos sindromu. Jos makštyje rasta spermos, ant išo-

rinių lytinių lūpų yra nubrozdinimų, rodančių priverstinį lytinį aktą mirties naktį.

– Ar esi tikras, jog lytinių organų įbrėžimai atsirado prieš mirtį? – paklausė Konoras.

– O, taip. Tai neabejotinai priešmirtiniai sužalojimai. Nėra jokių abejonių, kad kažkuriuo metu prieš mirtį ji turėjo priverstinių seksualinių santykių.

– Teigiat, kad ji buvo žaginama?

– Ne, taip tvirtai neteigčiau. Kaip matote, įbrėžimai nesmarkūs, be to, ant kitų kūno vietų atitinkamų sužalojimų nėra. Tiesą sakant, visai nėra fizinio pasipriešinimo ženklų. Taigi manyčiau, kad požymiai susiję su skubotu įsiskverbimu į makštį pakankamai nesudrėkus išorinėms lytinėms lūpoms.

– Sakot, kad ji nebuvo sudrėkusi? – įsiterpiau.

Timas atrodė įžeistas.

– Taip. Grubiais teisėtvarkininkų terminais kalbant.

– Maždaug kiek laiko prieš mirtį atsirado šie nubrozdinimai?

– Galėtų būti net valanda ar dvi. Tikrai ne prieš pat mirtį. Galima pasakyti pažiūrėjus į kraujosruvas ir pažeistų plotų paburkimą. Jei mirtis būtų ištikusi greitai po sužalojimo, kraujo tekėjimas sustotų, todėl paburkimas būtų mažesnis arba nebūtų visai. Šiuo atveju, kaip matote, paburkimai gana stipriai išreikšti.

– O sperma?

– Pavyzdžiai nunešti į laboratoriją. Drauge su visais įprastais skysčiais. – Timas truktelėjo pečiais. – Palaukit ir pamatysit. Nagi, tai gal judu galėtumėte suteikti papildomos informacijos? Nes man atrodo, jog anksčiau ar vėliau ši mažylė būtų prisidariusi bėdos. Noriu pasakyti, ji *daili*, bet iškrypus. Taigi... koks čia rimtas reikalas? Kodėl mane išspyrė iš lovos vidury nakties atlikti rūpestingą, dokumentuotą kažkokios mažos iškrypėlės skrodimą?

– Nenutuokiu, – pasakiau.

– Liaukis. Iš tikrųjų, – kalbėjo daktaras Timas, – aš savo kortas atidengiau, dabar jūsų eilė.

– Klausyk, Timai, – įsiterpė Konoras, – juokauji.

– Eikit šikt, – nervinosi Timas, – judu, vyrukai, man skolingi. Nagi.

– Bijau, Piteris nemeluoja, – patikino Konoras. – Težinome, jog ši žmogžudystė įvykdyta didelio viešo japonų priėmimo metu, ir jie nekantrauja kuo greičiau viską išsiaiškinti.

– Suprantama, – sutiko Timas. – Paskutinįsyk čia kilo pragariškos aistros, kai su byla buvo susijęs Japonijos konsulatas. Prisimenat Takašimos pagrobimo bylą. Gal ir neprisimenat: ji nebuvo patekusi į laikraščius. Japonai sugebėjo viską sutvarkyti *labai* tyliai. Bet vis tiek, sargybinis buvo nužudytas labai keistomis aplinkybėmis, ir net dvi dienas jie mūsų įstaigą pašėlusiai spaudė. Buvau nustebintas to, ką jie sugeba. Pats senatorius Rouvas asmeniškai mums skambino ir aiškino, kaip elgtis. Asmeniškai skambino gubernatorius. Visi skambino. Pagalvotum, kad pagrobė prezidento atžalą. Noriu pasakyti, tie žmonės turi *įtakos*.

– Žinoma, turi. Jie dosniai už viską sumoka, – įeidamas į patalpą pareiškė Greihamas.

– Uždaryk *duris*, – pabrėžė Timas.

– Bet šį kartą visa suknista įtaka nepadės, – tarė Greihamas, – nes šį kartą sučiupome juos už pautų. Turime nužudymą, ir, remiantis laboratorijos duomenimis, be jokių abejonių galime teigti, kad žudikas – japonas.

Dideliame gretimame kambaryje su tvarkingomis mikroskopų eilėmis, apšviestame lygiomis eilėmis fluorescencinių lempų, buvo įsikūrusi patologijos laboratorija. Bet vėlyvą naktį didelėje erdvėje darbavosi tik du laborantai. Greta jų piktdžiugiaudamas stovėjo Greihamas.

– Patys pasižiūrėkit. Iššukavus gaktiplaukius rastas vyro gaktos plaukas, vidutiniškai garbanotas, kiaušininio pjūvio, beveik šimtu procentų azijiečio. Iš pirminių spermos tyrimų nustatyta kraujo grupė: AB, sąlyginai reta tarp baltųjų, bet daug įprastesnė tarp azijiečių. Pirminė spermos skysčio baltymų analizė rodo neigiamą genetinę žymę... ko? Kaip jis vadinasi?

– Etanolio dehidrogenazės, – atsakė laborantas.

– Teisingai, etanolio dehidrogenazės. Tai baltymas. Jo neturi japonai. Jo nėra ir spermos skystyje. Tačiau yra Diego faktorius – kraujo grupės baltymas. Laukiame kitų tyrimų rezultatų, bet tampa aišku, jog ši mažulė, prieš ją nužudant, turėjo smurtinių lytinių santykių su vyru japonu.

– Aišku tik tiek, jog jos vaginoje radote japono spermos, – atšovė Konoras, – ir viskas.

– Kristau, – susinervino Greihamas, – japono sperma, japono gaktiplaukis, japono kraujo faktorius. Kalbame apie japoną įtariamąjį.

Jis buvo išsidėliojęs nusikaltimo vietos nuotraukas, kuriose ant posėdžių salės stalo gulėjo Šerilė. Pradėjo vaikštinėti į kairę ir į dešinę.

– Žinau, kur, jūs, vyručiai, buvot ir žinau, jog tik švaistėt laiką, – pareiškė Greihamas. –Nuėjot vaizdo juostų, bet jos buvo dingusios, tiesa? Tada nusibeldėte į jos butą, bet, prieš jums ten atsirandant, viskas buvo sutvarkyta. Būtent to ir reikėtų tikėtis, jei nusikaltėlis – japonas. Viskas aišku kaip du kart du.

Greihamas parodė į nuotraukas.

– Štai mūsų mažulė. Šerilė Ostin iš Teksaso. Dailutė. Jauna. Puikiai sudėta. Ji – aktorė, na, kažkas panašaus. Nusifilmuoja keliose reklamose. Galbūt *Nissan*. Nesvarbu. Sutinka keletą žmonių. Užmezga šiokių tokių pažinčių. Patenka į kai kuriuos sąrašus. Sutinkate?

– Taip, – pritariau Greihamui. Konoras įdėmiai žiūrėjo į nuotraukas.

– Vienaip ar kitaip, mūsų Šerilei neblogai sekasi, todėl, pakviesta į didįjį *Nakamoto* bokšto atidarymą, gali apsivilkti juodą *Jamamoto* drapanėlę. Ji atvyksta su kažkokiu biču, gal draugu, o gal kirpėju. Tikras iššūkis. Gal ji pažįsta kitus, dalyvaujančius pobūvyje, gal ir ne. Bet, bėgant laikui, kažkas, didis ir galingas, pasiūlo jai trumpam ištrūkti. Ji sutinka lipti viršun. Kodėl gi ne? Ši mergaitė mėgsta nuotykius. Jai patinka pavojai. Ji ieško kliaučių. Taigi kopia į viršų – gal su kitu vyriškiu, gal viena. Bet kuriuo atveju, jie susitinka viršuje ir ieško

vietos tam padaryti. Jaudinančios vietelės. Ir nusprendžia, tikriausiai jis, padaryti tai ant suknisto posėdžių stalo. Taigi, jie pradeda, krušasi, bet reikalai išslysta iš rankų. Jos meilužis šiek tiek persistengia, galbūt jis irgi iškrypęs, ir... suspaudžia jos kaklą šiek tiek per stipriai. Ji miršta. Vis dar klausotės?

– Taip...

– Taigi meilužiui kyla sunkumų. Jis užlipo laiptais iškrušti mergos, bet, nelaimei, ją nužudė. Taigi, ką jis daro? Ką jis gali daryti? Jis leidžiasi žemyn, vėl įsilieja į pobūvį, ir, kadangi jis didelis samurajų šulas, pasako vienam savo pavaldinių, kad turi nedidelę problemėlę: ką tik nutraukė vietinės kekšės gyvastį. Labai nepatanku, kai tvarkaraštis toks užimtas. Taigi parankiniai palaksto ir išmėžia boso mėšlą. Jie išvalo inkriminuojančius įkalčius viršutiniame aukšte. Išima vaizdo juostas. Nuvyksta į butą ir pašalina visus įkalčius. Viskas puiku, tik užtrunka. Todėl kažkas turi sulaikyti policiją. Štai tada pasirodo meilikaujantis suskis teisininkas Išiguras. Jis užkalbinėja mums dantis geras pusantros valandos. Taigi. Kaip skamba?

Kai jis baigė, stojo tyla. Laukiau, kol prabils Konoras.

– Na, – galų gale pratarė Konoras, – keliu prieš tave skrybėlę, Tomai. Dauguma atžvilgių, tokia įvykių seka skamba nepriekaištingai.

– Tu velniškai teisus, nepriekaištingai, – pasipūtė Greihamas, – velniškai teisus.

Suskambo telefonas.

– Ar čia yra kapitonas Konoras? – paklausė laborantas.

Konoras nuėjo atsiliepti. Greihamas atsisuko į mane:

– Žinai, ką pasakysiu, japoškė nužudė tą mažulę, o mes tuojau jį surasime ir nudirsime kailį. *Nudirsime.*

– Vis tiek, kodėl tu ant jų griežį dantį? – paklausiau.

Greihamas dėbtelėjo į mane paniuręs.

– Apie ką kalbi?

– Kalbu apie tai, kaip tu nekenti japonų.

– Ei, paklausyk, – užsivedė Greihamas, – išsiaiškinkim kai ką, *Pitai-san*. Aš nieko ne nekenčiu. Dirbu savo darbą. Juodas, baltas, japonas – jokio skirtumo.

– Supratau, Tomai.

Buvo vėlu, nenorėjau ginčytis.

– Ne, velniai rautų. Tu sušiktai galvoji, kad aš iš anksto nusistatęs.

– Tiesiog pamirškim, Tomai.

– Ne, po paraliais. Nepamirškim. Ne dabar. Leisk man kai ką tau pasakyti, *Pitai-san*. Tu sau susiveikei šitą sukruštą ryšių pareigūno darbą, tiesa?

– Teisybė, Tomai.

– Ir kodėl prašei to darbo? Kad labai mėgsti japonų kultūrą?

– Na, tuo metu dirbau atstovu spaudai...

– Ne, ne, nemalk šūdo. Tu parašei prašymą, – pyko Greihamas, – nes ten papildomai moka, tiesa? Du, trys tūkstančiai per metus. Mokymo stipendija. Departamentas gauna pajamų iš Japonijos ir Amerikos draugystės fondo, o naudoja jas kaip mokymo stipendiją pajėgų nariams, kad jie galėtų tobulinti japonų kalbą, susipažintų su kultūra. Taigi. Kaip sekasi tos studijos, *Pitai-san?*

– Mokausi.

– Kaip dažnai?

– Vieną vakarą per savaitę.

– Vieną vakarą per savaitę. O jei praleisi pamoką, stipendiją prarasi?

– Ne.

– Tu suknistai teisus, neparasi. Tiesą sakant, nėra jokios skirtumo, lankai pamokas, ar ne. Tiesa ta, širduk, jog tu gauni kyšį. Tau į kišenę įkrenta trys tūkstančiai baksų, tiesiai iš tekančios saulės šalies. Žinoma, ne tiek jau ir daug. Niekas už tris gabalus tavęs nenupirks, tiesa? Žinoma, ne.

– Klausyk, Tomai...

– Reikalas tas, jog jie tavęs neperka. Jie tiesiog daro tau *įtaką*. Tiesiog nori, kad tu du kartus pagalvotum. Kad palankiau į juos žiūrėtum.. ir kodėl gi ne? Tokia žmogaus prigimtis. Jie daro tavo gyvenimą trupučiuką geresnį. Jie įneša dalį į tavo gerovę. Tavo šeimos. Tavo mažylės. Jie kaso tau nugarą, tai kodėl tu negalėtum jiems pakasyti? Ar ne taip, *Pitai-san?*

– Ne, ne taip, – pradėjau pykti.

– Būtent taip, – nepasidavė Greihamas. – Būtent taip veikia įtaka. Neginčytinai. Sakai, jog tai netiesa. Pats sau neigi, bet viskas tiesa. Vienintelis būdas likti švariam – tai būti *švariam*, žmogau. Jeigu negautum savo dalies, jei negautum iš ten jokių pajamų, tuomet galėtum kalbėti. Antra vertus, žmogau, jie tau moka, o aš sakau, jog tu jiems priklausai.

– Tik sušiktą minutę...

– Taigi ne tau kalbėti apie neapykantą, žmogau. Ši šalis įsitraukusi į karą. Kai kurie žmonės tą supranta, o kai kurie kiti palaiko priešo pusę. Kaip ir Antrajam pasauliniam kare – kai kuriems mokėjo Vokietija, kad jie skelbtų nacių propagandą. Niujorko laikraščiai spausdino vedamuosius tiesiai iš Adolfo Hitlerio lūpų. Kartais žmonės to net nežinojo. Bet taip buvo, taip ir būna kare, žmogau. O *tu* – sušiktas kolaborantas.

Buvau dėkingas, kai tą akimirką sugrįžo Konoras. Mudu su Greihamui jau ketinome kibti vienas kitam į atlapus, kai Konoras ramiai pasakė:

– Klausyk, Tomai, pagal tavo scenarijų, kur po merginos nužudymo pasidėjo juostos?

– O, po paraliais, tos juostos pragaišo, – atsakė Greihamas. – Niekuomet daugiau jų nepamatysite.

– Na, tuomet įdomu. Nes skambino iš skyriaus. Atrodo, centre apsilankė ponas Išiguras. Ir atsinešė dėžutę su vaizdo juostomis. Mums peržiūrėti.

Aš išvažiavau su Konoru. Greihamas sėdo į savo automobilį.

– Kodėl, – paklausiau, – sakėt, kad japonai niekada neliestų Greihamo?

– Greihamo dėdė, – pradėjo pasakoti Konoras, – Antrojo pasaulinio karo metu buvo karo belaisvis. Buvo dislokuotas Tokijuje, ten ir pradingo. Greihamo tėvas po karo vyko išsiaiškinti, kas jam nutiko. O kas nutiko – nemaloni istorija. Tikriausiai žinai, kad kai kurie amerikiečiai karo belaisviai Japonijoje mirė nuo pragaištingų medi-

cininių eksperimentų. Buvo pasakojama, kad japonai pokštaudami maitino savo pavaldinius jų kepenimis ir panašūs dalykėliai.

– Ne, nieko panašaus nežinojau, – atsakiau.

– Manau, visi linkę tuos laikus pamiršti, – pasakė Konoras, – ir gyventi toliau. Ir tikriausiai teisingai. Dabar ten visai kita šalis. Dėl ko užsivedė Greihamas?

– Dėl mano ryšių pareigūno stipendijos.

– Sakei, kad tik penkiasdešimt per savaitę, – tarstelėjo Konoras.

– Truputėlį daugiau.

– Kiek daugiau?

– Beveik šimtas dolerių per savaitę. Penki tūkstančiai penki šimtai per metus. Bet čia mokesčiams už kursus, knygoms, praktikos pratimams, ateinančiai auklei, viskam.

– Taigi, gauni penkis gabalus, – konstatavo Konoras. – Ir ką?

– Greihamas sako, kad tai daro įtaką mano sprendimams. Kad japonai mane papirkinėja.

– Na, tikriausiai bando, – pritarė Konoras. – Ypač subtiliai.

– Bandė ir jus?

– O, žinoma, – jis patylėjo. – Ir dažnai sutikdavau. Duoti dovanas užsitikrinant, kad bus pažiūrėta palankiai – japonai taip elgiasi instinktyviai. Nedaug skiriasi nuo to, ką darome mes, pavyzdžiui, kviesdami bosą vakarienės. Reputacija yra reputacija. Bet mes nekviečiam boso vakarienės, kai tikimės paaukštinimo. Tinkama yra pakviesti bosą ankstėliau, kai niekas nestatoma ant kortos. Tuomet telieka gera valia. Tas pats ir su japonais. Jie tiki, jog turėtum gauti dovaną anksčiau, todėl kad tuomet tai dar nėra kyšis. Tai – dovana. Būdas užmegzti ryšius, kol dar nėra jokio spaudimo.

– Manote, jog tai normalu?

– Manau, jog taip sukasi pasaulis.

– Nemanote, jog čia kvepia korupcija?

Konoras dirstelėjo į mane ir paklausė:

– O tu?

Užtruko, kol atsakiau.

– Taip. Manau, tikriausiai.

Jis pradėjo juoktis.

– Na, koks palengvėjimas, – pasakė, – nes, kitu atveju, japonai visus savo pinigus tau švaistytų veltui.

– O kas čia taip juokinga?

– Tavo sutrikimas, *kohai*.

– Greihamas mano, jog čia karas.

– Na, tai tiesa, – nesiginčijo Konoras. – Mes neginčytinai kariaujame su japonais. Todėl pažiūrėkime, kokį siurprizą šiam susirėmimui mums paruošė ponas Išiguras.

Kaip paprastai, centro kriminalinio skyriaus vestibiulis penktame aukšte virte virė, netgi antrą valandą nakties. Detektyvai stumdėsi tarp sumuštų prostitučių ir apklausai atitemptų trūkčiojančių narkotikų prekeivių. Kampe vyriškis languotu sportiniu kostiumu moteriai pareigūnei su segtuvu šūkavo: „Pasakiau, prikąsk prakeiktą liežuvį!"

Šiame verpetuojančiame triukšme Masao Išiguras akivaizdžiai atrodė ne vietoje. Apsivilkęs tamsiai mėlynu šviesiais ruoželiais kostiumu, sėdėjo kampe suglaudęs kelius, nuleidęs galvą. Ant kelių laikė kartoninę dėžę.

Pamatęs mus, pašoko ant kojų. Prispaudęs rankas prie šlaunų, žemai nusilenkė, taip pabuvo net kelias sekundes – gilios pagarbos ženklas. Atsitiesęs tučtuojau dar kartą nusilenkė, šį kartą laukė, pasilenkęs ir spoksodamas į grindis, kol Konoras kažką jam sakė japoniškai. Išiguras atsakė taip pat japoniškai, jo atsakymas buvo ramus ir pagarbus. Nepaliovė spoksojęs į grindis.

Tomas Greihamas truktelėjo mane prie vandens šaldytuvo.

– Šventas Kristau, – pratarė, – atrodo, lyg čia vyktų kokia sušikta išpažintis.

– Aha, o gal? – atsakiau. Nebuvau tikras. Jau anksčiau teko matyti, kaip Išiguras keičia savo elgseną.

Stebėjau su Išiguru kalbantį Konorą. Japonas tebeatrodė kaltas. Visą laiką žiūrėjo į grindis.

– Niekuomet nebūčiau įsivaizdavęs, kad čia jis, – pasakė Greihamas, – net po milijono metų. Niekada – kad jis.

– Kaip tai?

– Tu ką, juokauji? Nužudyti merginą, paskui pasilikti kambaryje ir visus siuntinėti. Kokie sušiktai plieniniai nervai. Bet pažiūrėk į jį dabar: Kristau, jis beveik bliauna.

Tas buvo tiesa: ašaros jau kaupėsi Išiguro akyse. Konoras paėmė dėžę ir nusisuko, skersai kambario atėjo prie mūsų. Padavė dėžę man.

– Susitvarkyk su šituo. Aš užrašysiu Išiguro parodymus.

– Taigi, – paklausė Greihamas, – jis prisipažino?

– Ką?

– Kad nužudė.

– Po paraliais, ne, – nustebo Konoras, – kas privertė tave taip pagalvoti?

– Na, jis visą laiką lankstosi ir inkščia...

– Čia tiesiog *sumimasen*. Nežiūrėčiau į šitai per daug rimtai.

– Jis praktiškai verkia, – pridūrė Greihamas.

– Vien todėl, kad mano, jog ašaros jam padės.

– Tai jis neprisipažino?

– Ne, bet, be kita ko, jis pripažino, kad juostos buvo paimtos. Tai reiškia, jog vyrukas rimtai suklydo viešai girdamasis mero akivaizdoje. Dabar gali būti apkaltintas įkalčių slėpimu. Jam gali uždrausti verstis advokato praktika. Jo bendrovė gali patekti į nemalonę. Išiguras turi rimtų nemalonumų ir tą supranta.

– Tai todėl jis buvo toks nusižeminęs? – paklausiau.

– Taip. Japonijoje, jei susimauni, geriausia, ką gali padaryti, tai eiti pas valdžią ir surengti didelį vaidinimą: kaip tu apgailestauji ir kaip blogai jautiesi, ir kaip niekada daugiau to nedarysi. Čia tik *pro forma*, bet administracijai susidarys įspūdis, kad išmokai pamoką. Tai ir yra *sumimasen*: begalinis atsiprašinėjimas. Savotiška japoniška atsidavimo teismo malonei versija. Japonijoje tai suprantama kaip geriausias būdas gauti atleidimą. Štai kaip elgėsi Išiguras.

– Norit pasakyti, jis vaidino, – pasitikslino Greihamas. Detektyvo žvilgsnis sugriežtėjo.

– Ir taip, ir ne. Labai sunku paaiškinti. Klausyk, peržvelk juostas. Išiguras sakė, kad atnešė kasetinį vaizdo magnetofoną, nes visos juostos įrašytos neįprastu formatu ir jis baiminasi, jog peržiūrint gali kilti sunkumų. Gerai?

Atidariau kartoninę dėžutę. Pamačiau dvidešimt mažų aštuonių milimetrų laikmenų, panašių į garso juostų laikmenas ir mažą *Walkman* dydžio dėžutę, kuri ir buvo kasetinis vaizdo magnetofonas. Kartu buvo įdėti ir laidai prijungti prie televizoriaus.

– Gerai, – pasakiau, – užmeskim akį.

Pirmojoje juostoje, rodžiusioje keturiasdešimt šeštą aukštą, buvo vaizdas iš kameros, pakabintos aukštai atriume ir nukreiptos žemyn. Juostoje buvo matyti biure besidarbuojantys žmonės, tarsi ir įprasta darbo diena. Prasukome greičiau. Saulės šviesos stulpas, krintantis pro langus, nubrėžė aukštą arką, paskui pradingo. Iš lėto blėstant dienos šviesai, apšvietimas aukšte silpo, bluko. Viena po kitos įsižiebė stalinės lempos. Darbuotojai judėjo lėčiau. Pamažu pradėjo išeidinėti, vienas po kito palikinėjo savo darbo stalus. Kai žmonių praretėjo, pastebėjome dar šį tą. Dabar kamera retkarčiais pajudėdavo ir parodydavo panoraminį vaizdą su pro šalį praėjusiu darbuotoju. Tačiau anksčiau kamera tokio vaizdo nerodė. Pamažu supratome, kad kamera nustatyta automatiniam sufokusavimui ir sekimui. Jei kadre daug juda – keletas žmonių laksto į skirtingas puses, – kamera nejuda. Bet jei kadras beveik tuščias, kamera susifokusuoja į pro šalį einantį atskirą individą ir jį seka.

– Keista sistema, – nusistebėjo Greihamas.

– Gal apsaugos kamerai tai normalu, – pasakiau. – Jiems daug labiau rūpi atskiras žmogus aukšte, negu minia.

Mums bestebint įsižiebė naktinės lempos. Prie rašomųjų stalų nieko nebeliko. Dabar juosta pradėjo smarkai mirksėti, beveik kaip stroboskopas.

– Kažkas nutiko juostai? – įtariai prisimerkė Greihamas. – Jie ką, mus mulkina? – Nežinau. Ne, palaukit. Ne tai. Pažiūrėk į laikrodį.

Ant sienos buvo matyti biuro laikrodis. Minutinė rodyklė lėtai sukosi nuo septintos trisdešimt link aštuntos valandos.

– Laiko slinktis, – pasakiau.

– Kas čia, fotografuojama?

Linktelėjau.

– Tikriausiai, jei sistema kurį laiką nieko neidentifikuoja, kas dešimt ar dvidešimt sekundžių ji fotografuoja pavienius kadrus, kol...

– Nagi, o kas čia?

Mirksėjimas liovėsi. Kamera pradėjo rodyti panoraminį ištuštėjusio aukšto dešinės pusės vaizdą. Bet kadre nieko nebuvo. Tik tušti rašomieji stalai ir atsitiktinės naktinės lempelės, mirksinčios vaizdo juostoje.

– Gal kameroje įmontuotas plataus spektro sensorius, – pasakiau, – kuris jaučia už paties vaizdo ribų. Arba taip, arba kamera pajudinta mechaniškai. Galbūt, apsauginінko. Galbūt iš apsaugos pulto apačioje.

Panoraminis vaizdas sustojo ties lifto durimis tolimame dešiniajame kampe, giliame šešėlyje, po kažkokia vaizdą užstojančia lubų pertvara.

– Po perkūnais, na ir tamsu. Ar ten kas nors yra?

– Nieko nematau, – pasakiau.

Vaizdas kaitaliojosi, niekaip nesusifokusavo.

– Kas dabar nutiko? – stebėjosi Greihamas.

– Atrodo, kad automatinis sufokusavimas sutriko. Galbūt negali nuspręsti, į ką susifokusuoti. Galbūt pertvara kliudo loginei grandinei. Maniškė kamera lygai taip pat elgiasi. Sutrinka, kai negali suprasti, ką filmuoju.

– Taigi kamera bando ties kažkuo susitelkti? Nes aš tai nieko neįžiūriu. Tiesiog juoda ir viskas.

– Ne, įsižiūrėk. Ten kažkas matyti. Pora blyškių kojų. Labai plonos.

– Kristau, – pratarė Greihamas, – čia mūsų mažulė. Stovi prie lifto. Ne, palauk. Dabar ji juda.

Po akimirkos Šerilė Ostin žengė iš po lubų perdangos, ir pirmą kartą ją aiškiai pamatėme.

Daili ir pasitikinti, nedvejodama nužingsniavo į patalpos vidų. Ėjo tiesiai, tikslingai, absoliučiai lengvai, spindėdama jaunatvišku nerūpestingumu.

– Jėzau, ji tikrai gerai atrodo, – pasakė Greihamas.

Šerilė Ostin buvo aukšta ir liekna, dėl trumpų šviesių plaukų atrodė dar aukštesnė. Buvo tiesi. Lėtai apsisuko, apžiūrėjo kambarį taip, tarsi jis jai priklausytų.

– Negaliu patikėti, kad tai matome, – sumurmėjo Greihamas.

Supratau, ką jis nori pasakyti. Matėme vos prieš keletą valandų nužudytą merginą. Regėjome ją vaizdo juostoje, vaikštinėjančią vos kelios minutės prieš mirtį...

Ekrane Šerilė Ostin nuo vieno rašomojo stalo pakėlė spaudę, pasukiojo rankose, padėjo atgal. Atsisegė rankinę, vėl užsegė. Paskui dirstelėjo į laikroduką.

– Pradeda nerimauti.

– Jai nepatinka, kad yra verčiama laukti, – paaiškino Greihamas. – Ir, lažinuosi, dažnai laukti jai netenka. Tik jau ne tokiai merginai.

Į stalo paviršių ji pradėjo pirštais bilsnoti aiškų ritmą. Man jis pasirodė pažįstamas. Lingavo galvą tuo ritmu. Greihamas sužvairavo į ekraną:

– Ar ji kalba? Ar ji kažką sako?

– Panašu, – atsakiau. Vos įžiūrėjome judant jos lūpas. Ir tuomet staiga perpratau jos judesius, supratau, jog galiu skaityti iš lūpų: „Kramtau nagus ir laužau nykščius. Tikrai panikuoju, bet jaučiuosi smagus. Mažyte, mane tu iš proto varai..."

– Jėzau, – apstulbo Greihamas, – tu teisus. Ir kaip tau šovė į galvą?

– Kilni, maloninga ir stipri kaip ugnis...

Šerilė liovėsi dainavus. Atsisuko į liftą.

– A, na, štai.

Mergina pasuko link liftų. Vos žengusi po perdanga, apsivijo rankomis atvykusį vyriškį. Jiedu apsikabino ir šiltai pasibučiavo. Bet vyriškis liko po perdanga. Matėme Šerilę glėbiančias jo rankas, bet niekaip neįžiūrėjome veido.

– Velnias, – nusikeikė Greihamas.

– Nesijaudink, – pasakiau, – netrukus jį pamatysime. Jei ne su šita kamera, tai su kita. Bet, manau, tikrai galima pasakyti, jog su juo ji tikrai ne ką tik susipažino. Šitą ji jau pažįsta.

– Nebent ji *tikrai* draugiška. Ei, pažiūrėk, tas vyrukas laiko nešvaisto.

Vyriškio rankos nuslydo juoda suknute, pakėlė sijoną. Suspaudė sėdmenis. Šerilė Ostin prisispaudė prie vyriškio. Jiedu apsikabino stipriai, aistringai. Nepaleisdami vienas kito, lėtai sukdamiesi, ėjo gilyn į patalpą. Dabar į mus buvo atsukta vyriškio nugara. Šerilės sijonas buvo užraitotas iki juosmens. Ji siekė ranka ir trynė jam tarpkojį. Porelė pusiau nuėjo, pusiau nuklupčiojo prie artimiausio stalo. Vyriškis atlošė merginos nugarą, bet staiga ji užprotestavo ir jį atstūmė.

– Oi, oi, ne taip greitai, – pasišaipė Greihamas. – Be kita ko, mūsų merginos laikosi tam tikrų nuostatų.

Nustebčiau, jei viskas dėl to. Šerilė, atrodė, jau beveik jį prisileido, paskui staiga apsigalvojo. Pastebėjau, kad jos nuotaika pasikeitė beveik akimirksniu, todėl pradėjau spėlioti, ar tik ji visą tą laiką neapsimetinėjo, ar jos aistra nebus suvaidinta. Vyriškis tikrai neatrodė ypatingai nustebintas staigaus jos pasikeitimo. Sėdėdama ant stalo, ji nepaliovė jo stūmusi, beveik piktai. Vyriškis atsitraukė. Buvo vis dar atsukęs mums nugarą. Veido negalėjome matyti. Vos jis žengtelėjo atgal, Šerilė vėl pasikeitė: dabar koketiškai šypsojosi. Lėtai nusliuogė nuo stalo, pasitaisė sijoną, provokuodama sukiojosi, vis dairėsi. Matėme vyriškio ausį ir veido šoną, pakankamai, kad pastebėtume judant žandikaulius. Jis kažką sakė merginai. Ji šypsodamasi priėjo artyn, vėl apsivijo rankomis kaklą. Jiedu vėl pradėjo bučiuotis, rankomis glamonėjo vienas kitą. Lėtai patraukė per biurą pasitarimų kambario link.

– Taigi, vadinasi, pasitarimų kambarį išsirinko ji?

– Sunku pasakyti.

– Velnias, vis dar nematau jo veido.

Šiuo metu pora jau buvo beveik pasiekusi patalpos vidurį, kamera filmavo beveik tiesiai žemyn.

– Ar jis tau panašus į japoną? – paklausiau.

– Iškrušk, kas pasakys. Kiek dar kamerų buvo šioje patalpoje?

– Dar keturios.

– Nuostabu. Visose keturiose jo veido negali nesimatyti. Mes tą šiknių vis tiek nutversim.

– Žinai, Tomai, – pasakiau, – šitas vyrukas atrodo didžiulis. Jis atrodo už ją aukštesnis. O Šerilė aukšta mergina.

– Kas gali pasakyti, nelygu kaip pažiūrėsi. Aišku tik tiek, kad jis vilki kostiumą, nieko daugiau. Na gi, štai kur jie nudrožė. Į konferencijų salę.

Pasiekus pasitarimų kambarį, ji staiga vėl pradėjo priešintis.

– Oho, – tarstelėjo Greihamas, – ji vėl ožiuojasi. Jauniklė nepastovios nuotaikos.

Vyriškiai ją stipriai sugriebė, o Šerilė staigiai apsisuko, mėgino išsilaisvinti. Jis pusiau nešė, pusiau vilko ją į kambarį. Tarpduryje ji dar kartą pasisuko ir priešindamasi sugriebė durų rėmą.

– Ar čia ji pametė rankinę?

– Tikriausiai. Aiškiai nemačiau.

Pasitarimų kambarys buvo tiesiai priešais kamerą, taigi aprėpėme visos patalpos vaizdą, bet viduje buvo taip tamsu, kad du žmonės tebuvo siluetai dangoraižių šviesų, matomų pro stiklą, fone. Vyriškis pakėlė merginą ant rankų ir aukštielninką paguldė ant stalo. Ji gulėjo pasyvi, bejausmė, kol jis raitojo sijoną ant šlaunų. Atrodė, ji sutinka, skuba jo pasitikti. Tada jis padarė staigų judesį ir kažkas nuskriejo.

– Štai ir kelnaitės.

Atrodė, jog jos nukrito ant grindų, bet buvo sunku pasakyti. Jei ten tikrai buvo kelnaitės, tai juodos arba kokios kitos tamsios spalvos. „Per daug, – pagalvojau, – senatoriui Rouvui“.

– Kai mes atvykome, kelnaitės buvo dingusios, – žiūrėdamas į ekraną pareiškė Greihamas. – Prakeiktas įkalčių slėpimas, aišku ir paprasta, – jis pasitrynė rankas. – Nepasilik *Nakamoto* akcijų, širduk, aš savo jau pardaviau, nes iki rytojaus popietės jos bus ir sudilusio skatiko nevertos.

Ekrane ji vis dar kvietė, vyriškis krapštėsi su užtrauktuku, kai staiga ji atsisėdo ir smarkiai smogė jam į veidą.

– Na štai, prasideda, – tarstelėjo Greihamas, – šiek tiek prieskonių.

Vyriškis sugriebė jos rankas, pabandė pabučiuoti, bet ji priešinosi, suko veidą šalin. Jis prispaudė Šerilės nugarą prie stalo. Užgulė visu svoriu ir taip laikė. Jos nuogos kojos spardėsi ir maskatavo.

Du siluetai jungėsi ir skyrėsi. Buvo sunku nustatyti, kas tiksliai vyksta. Atrodė, tarsi Šerilė tebemėgintų atsisėsti, o vyriškis tebestumtų jos nugarą. Žmogėnas laikė ją prispaudęs, vieną ranką uždėjęs ant krūtinės, tuo tarpu ji spardė jį kojomis, sukiodamasi ant stalo. Jis sugebėjo merginą išlaikyti, bet atrodė, kad veiksmas reikalauja daugiau pastangų, negu jaudina. Ilgainiui man pasidarė sunku stebėti vaizdą, kurį matau. Ar čia buvo tikras žaginimas? Ar ji vaidina? Be kita ko, ji nepaliovė spardytis ir kovoti, bet niekaip nepajėgė jo nustumti. Žinoma, vyriškis gali būti stipresnis, bet man susidarė įspūdis, kad būtų jį nuspyrusi, jei tikrai būtų norėjusi. O kartais atrodydavo, kad jos rankos apsiveja jo kaklą ir visai nemėgina stumti. Bet sunku ką nors tikrai pasakyti, kai matai...

– Oho, nemalonumai.

Vyriškis liovėsi ritmingai judėjęs, Šerilė po juo suglebo. Merginos rankos nuslydo nuo jo pečių, nukrito ant stalo. Jos kojos atsipalaidavusios tysojo abipus vyriškio.

– Ar čia tai? – nusistebėjo Greihamas. – Ar tai ką tik įvyko?

– Negaliu pasakyti.

Vyriškis paplekšnojo jai per skuostus, paskui aršiau papurtė. Atrodė, kažką sako. Kurį laiką jis taip pabuvo, kokias trisdešimt sekundžių, o paskui nusiropštė nuo kūno. Mergina liko ant stalo. Vyriškis apėjo aplink. Judėjo lėtai, tarsi negalėdamas patikėti.

Paskui jis dirstelėjo į kairę, tarsi būtų ką nors išgirdęs. Pastovėjo akimirką sustingęs, paskui, atrodo, susivokė. Ėmė veikti: vaikščiojo po kambarį, metodiškai dairydamasis. Kažką pagriebė nuo grindų.

– Kelnaitės.

– Jis pats jas paėmė, – susinervino Greihamas, – mėšlas.

Paskui vyriškis apėjo aplink merginą ir trumpam iš kitos pusės pasilenkė prie jos kūno.

– Ką jis ten daro?

– Nežinau. Nematau.

– Mėšlas.

Vyriškis atsitiesė ir išskubėjo iš pasitarimų kambario atgal į atriumą. Dabar matėme nebe siluetą. Dabar turėjome galimybę nustatyti vyriškio asmenybę. Bet jis ėjo atsigręžęs į pasitarimų kambarį. Į mirusią merginą.

– Ei, katinėli, – kreipėsi Greihamas į vaizdą ekrane, – pažiūrėk čionai, katinėli. Nagi, tik minutėlei.

Ekrane, tebežiūrėdamas į negyvą draugę, vyriškis žengė dar kelis žingsnius atriumu. Tuomet pasuko ir sparčiai nužingsniavo į kairę.

– Jis neketina grįžti prie liftų, – pasakiau.

– Ne. Ir nematau jo veido.

– Kur jis pasileido?

– Tolimame gale yra laiptai, – paaiškino Greihamas. – Atsarginis išėjimas.

– Kodėl jis eina ten, o ne prie liftų?

– Kas žino. Aš tik noriu dirstelėti jam į veidą. Tik kartelį.

Bet dabar vyriškis jau buvo toli į kairę nuo kameros, ir, nors nebebuvo nusisukęs, matėme tik jo kairę ausį ir skruostikaulį. Jis sparčiai žingsniavo. Netrukus jis pradings mums iš akiračio po lubų perdanga tolimajame patalpos gale.

– Ach, po paraliais, tas kampas netikęs. Pažiūrėkime kitą juostą.

– Minutėlę, – paprašiau.

Mūsiškis vyrukas žingsniavo link tamsaus praėjimo, vedusio prie laiptų. Bet pakeliui praėjo pro dailų veidrodį paauksuotais rėmais,

kabantį ant sienos praėjimo dešinėje. Jis praėjo pro veidrodį, beveik iš karto pasilenkė po perdanga ir galutinai pradingo tamsoje.

– Štai dabar!

– Kaip sustabdyti šitą daiktą?

Pašėlusiai maigiau magnetofono mygtukus. Galų gale radau vieną, kuris sustabdė juostą. Atsukome atgal. Tada vėl paleidome pirmyn.

Ir vėl vyriškis tikslingai žengė tamsaus praėjimo link ilgais, sparčiais žingsniais. Jis praėjo pro veidrodį ir tik akimirkai – vieninteliam vaizdo kadre – galėjome pamatyti veidrodyje atsispindėjusį jo veidą – aiškiai pamatyti. Paspaudžiau stabdymo mygtuką vaizdui sulaikyti...

– Bingo, – pasakiau.

– Sukruštas japoškė, – apsidžiaugė Greihamas, – o ką aš sakiau.

Iš veidrodžio sustingęs žvelgė veidas žudiko, žingsniavusio laiptų link. Nebuvo sunku atpažinti įsitempusio Edžio Sakamuros bruožus.

– Šitas mano, – pareiškė Greihamas. – Byla mano. Ketinu eiti ir suimti šunsnukį.

– Žinoma, – nesiginčijo Konoras.

– Noriu pasakyti, – tarė Greihamas, – geriau aš eisiu vienas.

– Žinoma, – neprieštaravo Konoras, – čia tavo byla, Tomai. Elkis, kaip tau atrodo geriausia.

Kapitonas brūkštelėjo Greihamui Edžio Sakamuros adresą.

– Tai nereiškia, jog nevertinčiau jūsų pagalbos, – kalbėjo Greihamas, – bet geriau susitvarkysiu pats. Dabar geriau tiesiai paklausiu: judu, vyručiai, šį vakarą jau kalbėjotės su juo ir nesulaikėte?

– Teisingai.

– Gerai jau, nesijaudinkit, – tęsė Greihamas, – raporte apie tai pamiršiu. Negrįšiu prie jūsų, pažadu. – Besimėgaudamas būsimu Sakamuros areštu Greihamas tapo kilniaširdis. Dirstelėjo į laikrodį. – Suknistas „Puikiai". Mažiau nei šešios valandos po pirmo skambučio, o jau turim žudiką. Neblogai.

– Na, tiesiog čia žudiko neturime, – paprieštaravo Konoras. – Jei būčiau tavo vietoje, areštuočiau jį nieko nelaukdamas.

– Jau einu, – spirgėjo Greihamas.

– Taip, Tomai, – tarstelėjo link durų einančiam Greihamui Konoras, – Edis Sakamura – keistas bičas, bet tikrai ne smurtautojas. Labai abejočiau, ar jis ginkluotas. Tikriausiai net neturi ginklo. Jis su rudaplauke patraukė namo iš vakarėlio. Dabar tikriausiai su ja lovoje. Manau, turėtų būti akivaizdu, jog sulaikyti jį reiktų gyvą.

– Ei, – nusistebėjo Greihamas, – kas čia judviem pasidarė?

– Tiesiog pasiūliau, – pasakė Konoras.

– Tikrai manot, kad ketinu nušauti tą mažą subingalvį?

– Juk ketini pasiimti porą patrulių pastiprinimui, tiesa? – nesiliovė Konoras. – Patrulius lengva sudirginti. Tiesiog dėstau faktus.

– Klausyk, ačiū už tokią suknistą pagalbą, – atrėžė Greihamas ir išėjo. Jis buvo toks stambus, jog, norėdamas praeiti pro duris, turėjo truputį pasisukti.

Stebėjau jį išeinantį.

– Kodėl leidot jam tvarkytis vienam?

– Čia jo byla, – truktelėjo pečiais Konoras.

– Bet visą naktį atkakliai nagrinėjote šią bylą. Kodėl dabar liovėtės?

– Leiskime Greihamui prisiimti šlovę, – atsakė Konoras. – Tarp kitko, ką tai turi bendra su mumis? Aš – atsistatydinęs faras, o tu viso labo korumpuotas ryšių pareigūnas. – Linktelėjo į vaizdo magnetofoną. – Ar parodysi, prieš parveždamas mane namo?

– Žinoma, – atsukau juostą.

– Dar būtų neblogai išlenkti puodelį kavos, – tarė Konoras. – Kriminalinio skyriaus laboratorijoje ją ruošia puikiai. Bent jau anksčiau.

– Norit, kad nueičiau kavos, kol stebėsit juostą? – pasitikslinau.

– Būtų nuostabu, *kohai*, – šyptelėjo Konoras.

– Žinoma, – paleidau juostą ir pasisukau eiti.

– Ir, *kohai*, kol esi čia, paklausk naktinio budėtojo, kokia vaizdo įranga yra departamente. Nes visa tai reikia perrašyti. Be to, gali pri-

reikti kokybiškų kai kurių kadrų kopijų. Ypač jei departamentą dėl Sakamuros arešto apkaltins japonų puolimu. Mums gali prireikti nuotraukos kaip pateisinančio dokumento. Patiems apsiginti.

Geras požiūris.

– Gerai, – pasakiau, – patikrinsiu.

– Norėčiau juodos su šaukšteliu cukraus, – dar pasakė Konoras ir nusisuko į ekraną.

Kriminalinės tyrimų skyrius, arba KTS, buvo Parker Centro rūsyje. Kai nusileidau, jau buvo po antros nakties ir dauguma sekcijų uždarytos. KTS daugiausia dirbo nuo devynių iki penkių. Žinoma, komandos darbavosi ir naktį, rinko įkalčius iš nusikaltimų vietų, bet paskui įkalčiai iki kito ryto buvo saugomi arba centro, arba vieno iš padalinių spintelėse.

Nuėjau prie kavos aparato mažoje kavinukėje prie Slaptų atspaudų skyriaus. Visur aplink kabojo maždaug tokie užrašai: „AR PLOVEISI RANKAS? TAU SVARBU“ arba „NEKELK PAVOJAUS BIČIULIAMS PAREIGŪNAMS. PLAUKIS RANKAS“. Priežastis paprasta: KTS komandos naudojo nuodus, ypač kriminalistų komanda. Aplink maišėsi tiek daug gyvsidabrio, arseno ir chromo, kad anksčiau pareigūnai kartais apsirgdavo vos atsigėrę iš plastikinio puodelio, kurį atsitiktinai palietė kitas laboratorijos darbuotojas.

Bet dabar žmonės tapo daug atsargesni. Paėmiau du puodelius kavos ir nuėjau prie naktinio budėtojo posto. Budėtoja Džekė Levin, stambi moteris toreadoro kelnėmis ir oranžiniu peruku, sėdėjo ant stalo susikėlusi kojas. Nepaisant keistuoliškos išvaizdos ji buvo plačiai pagarsėjusi kaip geriausia departamento sunkiaatletė. Skaitė žurnalą „Šiuolaikinė nuotaka“.

– Ketini dar kartą pabandyti, Džeke? – paklausiau.

– Po paraliais, ne, – atšovė moteris. – Mano duktė.

– Ji išteka?

– Paplepėkim apie ką nors linksmesnio, – paprašė Džekė. – Ar viena tų kavų – man?

– Atleisk, – pasakiau, – bet turiu tau klausimą. Kas tvarkosi su vaizdo įkalčiais?

– Vaizdo įkalčiais?

– Pavyzdžiui, juostomis iš sekimo kamerų. Kas jas analizuoja, daro pilnametražes kopijas ir panašiai?

– Na, mums nedažnai dėl šito skambina, – tarė moteris. – Anksčiau tvarkėsi tie, kas dirba su elektronika, bet dabar užleido. Šiuo metu vaizdo juostos keliauja į Slėnį ar Medlar Holą. – Ji atsisėdo tiesiai, pervertė adresų knygą. – Jei nori, gali pasikalbėti su Bilu Heirelsonu iš Medlaro. Bet, jei turi ką ypatinga, gal geriau perduokim RVL arba Sudėtingų vaizdų laboratorijai prie Pietų Kalifornijos universiteto. Nori kontaktinių numerių ar eisi per Heirelsoną?

Kažkas jos balse pašnibždėjo, kaip reikia elgtis.

– Tikriausiai paimsiu kontaktinius numerius.

– Taip, ir aš taip pasielgčiau.

Užsirašiau telefonų numerius ir pasukau atgal į skyrių. Konoras jau buvo peržiūrėjęs juostą ir dabar suko ją pirmyn atgal toje vietoje, kur veidrodyje pasirodo Sakamuros veidas.

– Ir kaip? – paklausiau.

– Čia tikrai Edis, viskas teisingai, – jis atrodė ramus, beveik abejingas. Paėmė kavą ir siurbtelėjo. – Siaubinga.

– Taip, žinau.

– Kitados buvo geresnė, – Konoras padėjo puodelį, išjungė vaizdo magnetofoną, atsistojo ir pasirąžė. – Ką gi, manau, šį vakarą puikiai pasidarbavome. Ką pasakytum, jei šiek tiek numigtume? Rytą Sanset Hilse turiu svarbų golfo mačą.

– Gerai, – sutikau. Sudėjau į dėžutę juostas, rūpestingai įstačiau ir vaizdo magnetofoną.

– Ką ketini daryti su tomis juostomis? – paklausė Konoras.

– Padėsiu įkalčių saugykloje.

– Čia originalai, – pasakė Konoras, o kopijų neturime.

– Žinau, bet iki rytojaus nieko negaliu padaryti.

– Būtent taip ir manau. Todėl kodėl tau jų nepasiėmus?

– Pasiimti namo?

Departamento veikė visa krūva draudimų dėl įkalčių nešimosi namo. Švelniai tariant, tai prieštaravo taisyklėms.

Jis gūžtelėjo pečiais.

– Aš jų nepalikčiau, nerizikuočiau. Pasiimk juostas, o rytoj pats galėsi padaryti kopijas.

Pasikišau dėžutę po pažastimi ir paklausiau:

– Ar nemanote, jog kas nors iš departamento galėtų...

– Žinoma, ne, – patikino Konoras, – bet čia esminiai įkalčiai ir juk nenorime, kad, kol miegosime, kas nors įkalčių saugykloje pasivaikščiotų su stipriu magnetu.

Taigi vis dėlto juostas pasiėmiau. Pasukę link išėjimo, praėjome pro ramutėliai sėdintį ir atgailaujantį Išigurą. Konoras kažką greitai pasakė jam japoniškai. Išiguras pašoko ant kojų, paskubomis nusilenkė ir nužingsniavo.

– Ar jis tikrai toks išsigandęs?

– Taip, – patikino Konoras.

Išiguras greitai skuodė koridoriumi mums priešaky, žemai nuleidęs galvą: tikra baikštaus, įsibaiminusio žmogaus karikatūra.

– Kodėl? – stebėjausi. – Juk jis gyvena čia pakankamai seniai, kad žinotų, jog bet kokia byla, kurią galime jam iškelti dėl įkalčių nuslėpimo, nebus svari. Ir turime dar mažiau argumentų prieš *Nakamoto*.

– Viskas ne taip, – atsakė Konoras. – Jis jaudinasi ne dėl teisėtumo. Jis jaudinasi dėl skandalo. Nes, jei būtume Japonijoje, būtinai kiltų skandalas.

Pasukome už kampo. Išiguras laukė prie liftų. Mes taip pat lūkuriavome. Akimirka buvo kebli. Atvažiavo pirmas liftas, ir Išiguras mus praleisdamas žengė į šoną. Durys užsidarė, o jis vis linkčiodamas liko vestibiulyje. Liftas pajudėjo žemyn.

– Japonijoje ir su juo, ir su jo kompanija būtų amžiams baigta.

– Kodėl?

– Nes Japonijoje skandalas yra dažna priemonė, griaunanti nusistovėjusią tvarką. Padedanti atsikratyti galingo oponento. Ten tokia procedūra gana įprasta. Atrandate pažeidžiamą vietą, pateikiate spaudai arba vyriausybės tyrėjams. Neišvengiamai kyla skandalas, o asmuo arba organizacija žlunga. Štai kaip per šauktinių skandalą buvo nuverstas ministras pirmininkas Takešita. Arba finansų skan-

dalas, aštuntame dešimtmetyje nuvertęs ministrą pirmininką Tanaką. Šitaip japonai prieš porą metų apmulkino *General Electric*.

– Apmulkino *General Electric?*

– *Yokogava* skandalas. Juk girdėjai? Ne? Na, čia klasikinis japoniškas ėjimas. Prieš keletą metų *General Electric* gamino geriausią pasaulyje tyrimų įrangą ligoninėms. *General Electric* suformavo dukterinę bendrovę *Yokogava Medical*, kuri užsiimtų kompanijos įrangos pardavimu Japonijoje. *General Electric* darė verslą japonišku būdu: numušė kainas, kad užkariautų dalį rinkos, pasiūlė puikų tiekimą ir aptarnavimą, smagino klientus – dovanojo potencialiems pirkėjams lėktuvų bilietus ir kelionės čekius. Mes vadintume tai kyšiais, bet Japonijoje tokia procedūra standartinė. *Yokogava* greitai tapo rinkos lyderė, aplenkdama japonų kompanijas, pavyzdžiui, *Toshiba*. Japonų bendrovėms tai nepatiko ir jos pradėjo skųstis neteisybe. Taigi vieną dieną vyriausybės agentai surengė reidus *Yokogava* biuruose ir rado kyšininkavimo įrodymų. Areštavo keletą *Yokogava* tarnautojų ir skandalu apjuodino įmonės vardą. *General Electric* pardavimai Japonijoje itin sumažėjo. Niekam nerūpėjo, kad japonų kompanijos taip pat siūlo kyšius. Dėl tam tikrų priežasčių į pinkles pateko ne japonų bendrovė. Nuostabu, kaip kartais nutinka.

– Ar tikrai taip blogai? – pasmalsavau.

– Japonai gali būti labai ryžtingi, – pasakojo Konoras. – Jie sako: „Verslas – tai karas“, tą ir turi omenyje. Juk žinai, jog japonai visą laiką mums teigia, kad jų rinka atvira. Tačiau, jei anksčiau japonas nusipirkdavo amerikietišką automobilį, vyriausybė jam atlikdavo auditą. Taigi labai greitai amerikietiškų automobilių niekas nebepirko. Valdininkai tik gūžčiojo pečiais: ką jie gali padaryti? Jų rinka atvira: jie negali padėti, jei niekas nenori amerikietiškų transporto priemonių. Trukdymai begaliniai. Kiekvienas importuojamas automobilis dar doke atskirai turi būti patikrintas, ar atitinka išmetamųjų dujų standartus. Kartą buvo uždraustos užsieninės slidės, nes japoniškas sniegas neva drėgnesnis nei amerikietiškas ar europietiškas sniegas. Štai kaip japonai elgiasi su kitomis šalimis, todėl nieko keista, kad bijo, jog gali tekti pajusti savo pačių vaistų skonį.

– Taigi Išiguras tikisi kažkokio skandalo? Nes taip nutiktų Japonijoje?

– Taip. Jis bijo, kad su *Nakamoto* bus susidorota vienu kirčiu. Galimybių yra, toks verslo tvarkymas bus įprastas rytojaus Los Andžele.

Nuvežiau Konorą atgal į jo butą. Kai jis lipo iš mašinos, pasakiau:

– Na, buvo įdomu, kapitone. Ačiū už kartu praleistą laiką.

– Nėra už ką, – atsakė Konoras. – Jei kada reikės pagalbos, skambink.

– Tikiuosi, jog jūsų rytdienos golfo mačas nelabai anksti.

– Tiesą sakant, septintą, bet mano amžiuje jau nereikia daug miego. Žaisiu Sanset Hilse.

– Ar ten ne japonų kortai?

Pastaruoju metu Los Andžele Sanset Hilso užmiesčio klubo įsigijimas buvo vienas labiausiai piktinančių dalykų. Tūkstantis devyni šimtai devyniasdešimtais metais vakarų Los Andželo golfo aikštynas buvo nupirktas už nežmoniškai didelę grynųjų sumą: du šimtus milijonų dolerių. Tada nauji savininkai japonai pareiškė, jog nieko nekeis. Bet šiuo metu nariai amerikiečiai iš lėto išstumiami paprasta procedūra: vos amerikietis išstoja, jo vieta pasiūloma japonui. Tokijuje vieta Sunset Hilso golfo klube parduodama už milijoną dolerių. Yra ilgas laukiančiųjų sąrašas.

– Na, – tarė Konoras, – žaidžiu su vienu japonu.

– Ar dažnai?

– Japonai, kaip žinai, pamišę dėl golfo. Stengiuosi žaisti du kartus per savaitę. Kartais sužinau įdomių dalykėlių. Labanakt, *kohai*.

– Labanakt, kapitone.

Nuvažiavau namo.

Sukau į Santa Monikos greitkelį, kai suskambo telefonas. Skambino kriminalinio skyriaus operatorė.

– Leitenante, turime specialiųjų tarnybų iškvietimą. Detektyvui įvykio vietoje reikia ryšių pareigūno pagalbos.

– Gerai, – atsidusau.

Mergina padiktavo mobiliojo numerį.

– Sveikas, širduk.

Greihamas.

– Sveikas, Tomai, – pasakiau.

– Ar tu jau vienas?

– Taip. Važiuoju namo. O ką?

– Galvoju, – pasakė Greihamas, – gal šiame arešte verčiau tegu dalyvauja ir ryšių pareigūnas japonams?

– Maniau, nori susitvarkyti vienas.

– Aha, na, galbūt norėtum atvykti ir padėti. Na, kad viskas būtų pagal įstatymą?

– Ar reikia PTŠ? – paklausiau. Turėjau omeny – pridengti tavo šikną.

– Ei. Tai ar padėsi man, ar ne?

– Žinoma, Tomai. Aš pakeliui.

– Laukiam.

Edis Sakamura gyveno mažame namelyje vienoje tų siaurų besisukančių gatvelių aukštai Holivudo kalvose virš 101-ojo greitkelio. Buvo be penkiolikos trečia, kai po dar vieno posūkio pamačiau du juodai baltus patrulių automobilius išjungtomis šviesomis ir gelsvai rudą Greihamo sedaną, pastatytus šalikelėje. Greihamas, stovėdamas su patruliu, rūkė cigaretę. Turėjau pavažiuoti šiek tiek atgal, kol radau vietą sustoti. Tada nuėjau pas vyrus.

Žvelgėme į Edžio namą, iškilusį virš gatvės lygyje esančio garažo. Namas buvo penkto dešimtmečio statybos, vieno ar dviejų miegamųjų, baltai nutinkuotas. Šviesos nedegė, girdėjome dainuojant Frenką Sinatrą.

– Jis ne vienas, – nusprendė Greihamas, – atsivedė keletą mergšių.

– Kaip nori elgtis? – paklausiau.

Greihamas ėmė pasakoti:

– Vaikinai liks čia. Nesijaudink, liepiau jiems nešaudyti. Mudu su tavim nueisime ir jį suimsime.

Statūs laiptai vedė iš garažo į namą.

– Gerai, tu eini per priekį, aš eisiu iš galo.

– Po paraliais, ne, – paprieštaravo Greihamas. – Noriu, kad būtum su manim, širduk. Juk jis nepavojingas, tiesa?

Pamačiau pro vieną langą praeinant moters siluetą. Ji atrodė nuoga.

– Turėtų būti, – pasakiau.

– Tuomet gerai, imkim ir padarykim.

Po vieną pradėjome kopti laiptais. Frenkas Sinatra dainavo „Mano kelias“. Girdėjome moterų juoką. Atrodė, jog tikrai krizena daugiau nei viena.

– Kristau, tikiuosi, jie prisiuostę kokių prakeiktų narkotikų.

Pagalvojau, jog tikimybė tikrai didelė. Vis lankstydamiesi, kad nebūtume pamatyti pro langus, pasiekėme laiptų viršų.

Priekinės ispaniškos durys buvo sunkios ir tvirtos. Greihamas luktelėjo. Žengiau keletą žingsnių link namo galo, kur mačiau žalsvą baseino lempučių švytėjimą. Tikriausiai buvo ir į baseiną vedančios galinės durys. Mėginau nustatyti, kur jos yra.

Greihamas patapšnojo man per petį. Grįžau. Jis atsargiai pasuko priekinių durų rankeną. Atrakinta. Greihamas išsitraukė revolverį ir dirstelėjo į mane. Paėmiau savo ginklą.

Jis luktelėjo, pakėlęs tris pirštus. Skaičiavo iki trijų.

Greihamas spyrė į priekines duris, ir mudu staigiai įpuolėme, šaukdami: „Ramiai, policija! Nė iš vietos, policija!“ Prieš patekdamas į svetainę, girdėjau moterų spiegimą.

Jos buvo dvi, visiškai nuogos, lakstė po kambarį ir spiegė iš visų plaučių: „Edi, Edi!“ Edžio niekur nebuvo.

– Kur jis? – rėkis Greihamas. – Kur Edis Sakamura?

Rudaplaukė, pastvėrusi nuo sofutės pagalvę, prisidengė ir suspiegusi: „Nešdinkis iš čia, tu išpera!“, sviedė pagalvę į Greihamą. Kita

mergina, blondinė, cypdama nukūrė į miegamąjį. Nusekiau ją, o rudaplaukė sviedė į mus kitą pagalvę.

Miegamajame blondinė parkrito ant grindų ir suvaitojo iš skausmo. Greihamas pasilenkė prie jos su revolveriu.

– Nešauk! – suklykė mergina. – Aš nieko nepadariau!

Greihamas sugriebė ją už kulkšnies. Jos nuogas kūnas pašėlusiai sukiojosi. Mergina puolė į isteriją.

– Kur Edis? – klausė Greihamas. – Kur jis?

– Susitikime! – suspiegė mergina.

– Kur?

– Susitikime! – ir suspurdėjusi laisvąja koja spyrė Greihamui į pautus.

– O, Kristau, – sumaurojo Greihamas ir paleido merginą. Jis užsikosėjo ir sunkiai sudribo ant grindų. Aš grįžau į svetainę. Rudaplaukė apsiavė aukštakulnius, bet daugiau – nieko.

– Kur jis? – paklausiau.

– Jūs – niekšai, – iškošė mergina, – jūs sukrušti niekšai.

Nuėjau pro ją link durų tolimajame kambario kampe. Užrakintos. Rudaplaukė pasivijusi pradėjo kumštukais daužyti mano nugarą.

– Palik jį ramybėje! Palik jį ramybėje!

Kol ji mane trankė, mėginau atidaryti užrakintas duris. Atrodė, jog iš kitapus girdžiu sklindančius balsus. Kitą akimirką į duris trenkėsi stambus Greihamo korpusas ir medis išlakstė į šipulius. Durys atsidarė. Pamačiau virtuvę, apšviestą žalių lauko baseino šviesų. Patalpa buvo tuščia. Galinės durys atidarytos.

– Velnias.

Dabar rudaplaukė užšoko man ant nugaros ir kojomis apsivijo liemenį. Rėkaudama nešvankybes, rovė man plaukus. Sukausi ratais, mėgindamas ją nusimesti. Čia buvo vienas tų keistų momentų, kada, vidury sumaišties, galvoji: „Būk atsargus, tik nesužeisk jos", nes atrodys nekaip, jei jaunai mergaitei lūš ranka ar trekštelės šonkaulis. Vis vien visi įžiūrės vien policijos brutalumą, nesvarbu, kad šiuo momentu ji su šaknimis rauna man plaukus. Rudaplaukė įkando man į

ausį, baisiai suskaudo. Bloškiausi į sieną ir išgirdau, kaip ji krioktelėjo, tarsi pritrūkus kvapo. Atsikabino.

Pro langą mačiau laiptais žemyn bėgančią tamsią figūrą. Greihamas ją irgi matė.

– Iškrušk, – nusikeikė.

Jis nuskuodė, aš pasileidau iš paskos, bet rudaplaukė tikriausiai pakišo man koją, nes sunkiai dribau, o kai atsistojau, išgirdau įsijungiant patrulių automobilių sirenas ir užsivedant variklius.

Tuomet jau buvau lauke, bėgau laiptais žemyn. Gal dešimčia metrų, kokias trisdešimt pėdų atsilikau nuo Greihamo, kai Edžio *Ferrari* išsuko iš garažo, įkalė pavarą ir nuriaumojo gatve.

Patrulių automobiliai akimirksniu pradėjo jį persekioti. Greihamas bėgo prie savo sedano. Jis jau nuvažiavo paskui patrulius, o aš vis dar bėgau prie savo automobilio, pastatyto tolėliau gatvėje. Greihamo automobiliui švystelint pro mane, mačiau jo veidą – nuožmų ir piktą.

Įšokau į savo automobilį ir nusekiau.

Greitai lėkti kalvose ir kalbėti telefonu neįmanoma. Net nemėginau. Buvau gal per kokį puskilometrį atsilikęs nuo Greihamo, o jis dar šiek tiek – nuo dviejų patrulių automobilių. Kai pasiekiau viaduką per 101-ąjį, mačiau greitkeliu lekiančius mirksinčius žiburėlius. Turėjau įjungti atbulinę pavarą, sugrįžti iki išvažiavimo žemiau Malholando, o paskui įsukau į pietų kryptimi riedančių automobilių srautą.

Kai eismas sulėtėjo, ant stogo prisitvirtinau švyturėlį ir įsukau į dešinę avarinę juostą.

Privažiavau apsauginį betono pylimą maždaug trisdešimt sekundžių vėliau, kai *Ferarri* rėžėsi tiesiai į jį šimto šešiasdešimties kilometrų per valandą greičiu. Spėju, jog nuo smūgio sprogo degalų bakas, penkiolika metrų į viršų šoko liepsnos. Karštis buvo nepakeliamas. Atrodė, jog gali užsidegti net medžiai ant kalvos. Niekaip negalėjai prisiartinti prie sumaitoto automobilio liekanų.

Kartu su dar trimis juodai baltais patrulių automobiliais atvažiavo pirma gaisrinė. Visur švysčiojo žiburėliai, spygavo sirenos.

Pavažiavau atgal, padarydamas vietos tarnybų sunkvežimiams, paskui nuėjau pas Greihamą. Kai gaisrininkas pradėjo ant nuolaužų pilti putas, jis užsirūkė.

– Kristau, – sumurmėjo, – kokia sušikta makalynė.

– Kodėl pastiprinimo patruliai nesulaikė, kol jis buvo garaže?

– Nes, – atrėžė Greihamas, – aš liepiau jiems nešaudyti. O mūsų ten nebuvo. Jie sprendė, ką daryti, o vyrukas išvažiavo, – detektyvas papurtė galvą. – Raporte visa tai atrodys kaip tikras mėšlas.

– Vis dėlto taip turbūt geriau, negu kad būtum jį nušovęs, – raminau.

– Galbūt, – jis numetė nuorūką ant žemės.

Tuo tarpu gaisrininkai jau užgesino liepsną. Iš į betoną sugurusio *Ferrari* teliko tik niekam tikęs smilkstantis metalo laužas. Ore sklido aitrus dvokas.

– Na, – tarstelėjo Greihamas, – jokio tikslo čia pasilikti. Grįšiu atgal į namą. Pažiūrėsiu, ar tos mergiotės vis dar ten.

– Ar tau manęs dar reikia?

– Ne. Kuo ramiausiai gali eiti. Rytas už vakarą gudresnis. Šūdas, kol viskas baigsis, laukia dar kalnai popierizmo. – Greihamas dirstelėjo į mane. Dvejojo. – Mes sutariame dėl to, kas įvyko? Dėl viso šito?

– Po paraliais, taip, – pasakiau.

– Nėra prasmės traktuoti skirtingai, – pridūrė Greihamas, – kiek matau.

– Taip, – pritariau, – čia tik vienas iš daugybės panašių nutikimų.

– Gerai, širduk, pasimatysim rytoj.

– Labanakt, Tomai.

Mudu sulipome į automobilius.

Nuvažiavau namo.

Ponia Askenijo garsiai knarkė ant sofos. Buvo be penkiolikos ketvirta ryto. Ant pirštų galiukų nupėdinau pro miegančią moterį ir dirstelėjau į Mišelės kambarį. Dukrytė miegojo ant nugaros, nuspy-

rusi apklotą, rankas pakėlusi virš galvos. Pro vaikiškos lovelės virbus kyšojo pėdutės. Apkamšiau mažylę ir nuėjau į savo kambarį.

Televizorius vis dar veikė. Išjungiau. Nusirišęs kaklaraištį, atsisėdau ant lovos nusiauti batų. Staiga suvokiau, koks esu pavargęs. Nusivilkau švarką, nusimoviau kelnes ir užmečiau juos ant televizoriaus. Atsigulęs ant nugaros pagalvojau, jog turėčiau nusivilkti marškinius. Jaučiausi suprakaitavęs ir purvinas. Akimirkai užsimerkiau ir leidau galvai grimzti į pagalvę. Paskui pajutau žnaibymą ir kad kažkas tampo mano akių vokus. Girdėjau čirpimą ir baimės akimirką pamaniau, jog mano akis kapoja paukščiai.

Girdėjau balsą, sakantį:

– Atsimerk, tėtuk. Atsimerk.

Tuomet supratau, jog čia mano duktė, bandanti mažais pirštukais praverti mano akių vokus.

– Ojojoi, – sumurmėjau. Probėgšmais pamačiau dienos šviesą, persiverčiau ir įsikniaubiau veidu į pagalvę.

– Tėtuk, atsimerk. Atsimerk, tėtuk.

– Tėtukas vakar vėlai grįžo, – murmėjau. – Tėtukas pavargęs.

Ji nekreipė jokio dėmesio.

– Tėtuk, atsimerk. Atsimerk, tėtuk. Atsimerk, tėtuk.

Žinojau, kad ji kartos ir kartos tą patį, kol aš prarasiu nuovoką arba atsimerksiu. Apsiverčiau ant nugaros ir užsikosėjau.

– Tėtukas vis dar labai pavargęs, Šele. Eik ir pažiūrėk, ką daro ponia Askenijo.

– Tėtuk, atsimerk.

– Argi negali leisti tėtukui truputį pamiegoti? Šį rytą tėtukas nori pamiegoti truputį ilgiau.

– Dabar jau rytas, tėtuk. Atsimerk. Atsimerk.

Atsimerkiau. Ji buvo teisi.

Buvo rytas.

Prakeikimas.

ANTROJI DIENA

– Valgyk blynus.

– Daugiau nenoriu.

– Dar vieną kąsnelį, Šele.

Pro virtuvės langą liejosi saulės spinduliai. Žiovavau. Buvo septinta valanda ryto.

– Ar mamytė šiandien ateis?

– Nekeisk temos. Nagi, Šele. Dar vieną kąsnelį. Prašau.

Mudu sėdėjome prie vaikiško staliuko virtuvės kampe. Kartais įkalbindavau ją pavalgyti prie mažo staliuko, kai nepavykdavo to padaryti prie normalaus. Bet šiandien sekėsi nekaip. Mišelė nenuleido nuo manęs akių.

– Ar mamytė ateis?

– Tikriausiai. Nežinau. – Nenorėjau jos nuvilti. – Palaukim ir pamatysim.

– Ar mamytė vėl ketina išvykti iš miesto?

Atsakiau:

– Tikriausiai, – ir pagalvojau, ką žodžiai „išvykti iš miesto" reiškia dvimetei, kokie vaizdiniai jai iškyla.

– Ar ji ketina išvykti su dėde Riku?

Kas toks dėdė Rikas? Laikiau šakutę jai prieš veidą.

– Nežinau, Šele. Nagi, išsižiok. Dar kąsnelį.

– Jis turi naują automobilį, – pasakė Mišelė, rimtai linksėdama, kaip visada, kai pranešdavo man svarbią naujieną.

– Tikrai?

– Aha. Juodą.

– Supratau. O kokia tai mašina?

– *Desas.*

– Sedanas?

– Ne, *desas.*

– Turi omeny *mersedesą?*

– Aha. Juodą.

– Nuostabu, – pasakiau.

– Kada mamytė ateis?

– Dar kąsnelį, Šele.

Ji išsižiojo, aš greitai pastūmiau šakutę, bet paskutinę akimirką mergaitė pasuko galvą į šoną ir suspaudė lūpas. – Ne, tėtuk.

– Gerai, – pasakiau, – pasiduodu.

– Aš ne alkana, tėtuk.

– Matau.

Prieš išeidama į savo butą, ponia Askenijo tvarkė virtuvę. Už penkiolikos minučių ateis namų šeimininkė Eleinė ir nuves Mišelę į lopšelį. Dar turėjau ją aprengti. Dėjau mergaitės lėkštę į kriauklę, kai suskambo telefonas. Skambino Elina Farli, mero atstovė spaudai.

– Ar žiūri?

– Ką?

– Žinias. Septintą kanalą. Būtent dabar rodo automobilio avariją.

– Tikrai?

– Perskambink, – pasakė moteris.

Nuėjau į miegamąjį ir įsijungiau televizorių. Balsas sakė: „...pranešimas apie persekiojimą dideliu greičiu Holivudo greitkelyje pietų kryptimi, pasibaigusį, kai įtariamasis įvairavo savo sportinį *Ferrari* į Vainstrito viaduką netoli nuo Holivud Boulo. Mačiusieji pasakoja, kad automobilis rėžėsi į apsauginį betoninį pylimą daugiau nei šimto mylių per valandą greičiu ir tučtuojau pradingo liepsnose. Į įvykio vietą buvo iškviestos gaisrininkų brigados, bet gyvų neliko. Vairuotojo kūnas taip liepsnojo, kad net jo akiniai išsilydė. Už gaudynes atsakingas pareigūnas, detektyvas tomas Greihamas sakė, kad vairuotojas, ponas Edvardas Sakamura buvo paieškomas įtariant

moters nužudymu miesto centre. Bet šiandien pono Sakamuros draugai išreiškė nepasitikėjimą tokiu kaltinimu ir pasiskundė, kad policijos taktika vartojant jėgą išgąsdino įtariamąjį ir paskatino jį bėgti. Yra nusiskundimų, kad incidentas rasiškai motyvuotas. Nėra aišku, ar policija ketino apkaltinti poną Sakamurą nužudymu, o apžvalgininkai pažymi, kad tai jau trečiasis persekiojimas dideliu greičiu 101-ąjame greitkelyje per pastarąsias dvi savaites. Klausimas, ar policija turi teisę šitaip persekioti, buvo iškeltas praeitų metų sausį, kai gaudynių dideliu greičiu metu žuvo moteris iš Komptono. Nepavyko gauti interviu nei iš detektyvo Greihamo, nei iš jo padėjėjo leitenanto Piterio Smito, o mes laukiame žinių – ar pareigūnai buvo sudrausminti, ar departamentas nušalins..."

Jėzau.

– Tėtuk...

– Minutėlę, Šele.

Ekrane rodė sumaitotą rūkstantį laužą, kraunamą ant sunkvežimio su platforma skubant patraukti nuo greitkelio krašto. Ten, kur automobilis rėžėsi į seną, ant betono juodavo dėmė.

Laida vėl grįžo į studiją, kur diktorė, atsisukusi į kamerą, kalbėjo:

– Iš kitų šaltinių *KNBC* pavyko sužinoti, jog du policijos pareigūnai anksčiau tą patį vakarą ryšium su byla apklausė poną Sakamurą, bet jo neareštavo. Kapitonas Džonas Konoras ir leitenantas Piteris Smitas gali susidurti su drausmine patikra, bus keliami klausimai dėl galimų procedūrinių neatitikimų. Tačiau geroji žinia ta, kad pietų kryptimi 101-ąjame greitkelyje transportui nebėra apribojimų. Dabar tavo eilė, Bobai.

Be jausmo spoksojau į televizorių. *Drausminė patikra.*

Suskambėjo telefonas. Vėl Elina Farli.

– Supratai viską?

– Aha, supratau. Negaliu patikėti. Kodėl taip? Elina.

– Niekas nepasklido iš mero kabineto, jei to klausi. Bet japonų bendruomenė jau ir anksčiau buvo nepatenkinta Greihamu. Jie mano, jog jis rasistas. Ir panašu, jog vyrukas padarė ėjimą jų naudai.

– Buvau ten. Greihamas elgėsi teisingai.

– Aha, žinau, kad ten buvai, Pitai. Jei atvirai, tai tikra nelaimė. Nenorėčiau matyti tavęs tempiamo ant to paties kurpalio.

– Greihamas elgėsi teisingai, – pakartojau.

– Ar klausaisi, Pitai?

– Kaip suprasti tą nušalinimą ir drausminę patikrą?

– Pirmą kartą išgirdau, – atsakė Elina, – tikriausiai žinios sklinda iš vidaus. Viskas plaukia iš tavo departamento, Pitai. Tarp kitko, ar tai tiesa? Ar judu su Konoru paeitą naktį matėte Sakamurą?

– Taip.

– Ir jo nesuėmėte?

– Ne. Tuo metu, kai kalbėjomės, neturėjome jokio pagrindo areštuoti. Pagrindas atsirado jau vėliau.

– Ar tikrai manote, jog jis galėjo įvykdyti tą žmogžudystę? – pasiteiravo Elina.

– Tiksliai žinome. Turime juostą.

– Juostą? Tu ką, rimtai?

– Aha. Turime vienos *Nakamoto* apsaugos kamerų užfiksuotą ir vaizdo juostoje įrašytą žmogžudystę.

Kurį laiką ji tylėjo.

– Elina? – pašaukiau.

– Klausyk, – pasakė Elina, – ne protokolui, gerai?

– Žinoma.

– Nesuprantu, kas čia vyksta, Pitai. Kažkas, ko nesuprantu.

– Kodėl praeitą vakarą man nepasakei, kas toji mergina?

– Apgailestauju. Turėjau daug kuo pasirūpinti.

– Elina.

Tyla. O paskui:

– Pitai, ta mergelė visur sukiojosi. Pažinojo daugybę žmonių.

– Ar pažinojo ir merą?

Tyla.

– Ar artimai jį pažinojo?

– Paklausyk, – prabilo Elina, – tiesiog sakykim, kad ji buvo daili merguželė ir mieste pažinojo daugybę žmonių. Asmeniškai aš ma-

nau, kad buvo nesveika, bet pašėlusiai gerai atrodė ir darė pragarišką poveikį vyrams. Turėtum pamatyti, kad patikėtum. Dabar iš to skaldoma per daug malkų. Ar matei šiandienykštį *Times*?

– Ne.

– Užmesk akį. Jei manęs paklaustum, porą dienų tau reikia būti labai atsargiam. Sutvarkyk viską iki smulkmenų, sudėk visus taškus ant i. Viską daryk pagal taisykles. Ir saugokis, gerai?

– Gerai. Ačiū, Elina.

– Nedėkok. Aš tau neskambinau. – Paskui jos balsas suminkštėjo – Pasirūpink savimi, Piteri.

Girdėjau pypsėjimą.

– Tėtuk?

– Minutėlę, Šele.

– Ar galiu pažiūrėti filmukus?

– Žinoma, saulute.

Suradau kanalą, rodantį kažkokius animacinius filmukus ir nuėjau į svetainę. Atidaręs priekines duris nuo kilimėlio pasiėmiau *Times*. Šiek tiek užtruko, kol paskutiniame puslapyje, *Metro* skiltyje, radau medžiagą.

RASISTINIS POLICIJOS IŠPUOLIS
APTEMDĖ JAPONŲ VAKARĖLĮ

Permečiau pirmą paragrafą. Oficialūs asmenys iš *Nakamoto* korporacijos skundėsi „beširdžiu ir bejausmiu" policijos elgesiu, kuris, jų teigimu, sumenkino žvaigždžių perpildytą naujo dangoraižio *Figueroa* atidarymo vakarėlį. Vienas *Nakamoto* darbuotojas išreiškė požiūrį, kad policijos veiksmai buvo „rasistiškai motyvuoti". Atstovas sakė: „Netikime, kad Los Andželo policijos departamentas būtų taip pat elgęsis, jei nebūtų įpainiota japonų bendrovė. Mes aiškiai jautėme, kad policijos veiksmai atspindi dvigubus elgesio su japonais, patekusiais į amerikiečių pareigūnų rankas, standartus. Ponas Hirošis Ogura, *Nakamoto* valdybos narys dalyvavo vakarėlyje, pritraukusiame daugybę garsenybių, kaip antai Tomas Kruzas ar Ma-

dona, bet negalėjome su juo susisiekti, kad pakomentuotų incidentą. Atstovas teigia, kad „ponas Ogura giliai sunerimęs dėl to, kad pareigūnų priešiškumas galėjo aptemdyti susibūrimą. Jis labai apgailestauja dėl kilusių nemalonumų. Pasak mačiusiųjų, meras Tomasas nusiuntė savo darbuotoją derėtis su policija, bet tai beveik nedavė rezultatų. Policija nepakeitė savo elgesio, nepaisant to, jog dalyvavo specialus ryšių pareigūnas japonams leitenantas Piteris Smitas, kurio darbas – sušvelninti rasiškai jautrią situaciją...

Ir taip toliau.

Reikėjo perkaityti keturias pastraipas, kad sužinotum, jog įvykdyta žmogžudystė. Ši konkreti detalė atrodė beveik nereikšminga.

Pažiūrėjau į santrumpą. Medžiagą pateikia miesto naujienų tarnyba, taigi autoriaus pavardės nerasiu.

Pakankamai supykau, kas pasiryžčiau paskambinti savo senam pažįstamam iš *Times* Kenui Šubikui. Kenas buvo pagrindinis *Metro* skilties reporteris. Jis tiesiog gyveno laikraščiu, todėl žinojo viską, kas vyksta. Kadangi buvo dar tik aštunta ryto, paskambinau jam į namus.

– Kenai, čia Pitas Smitas.

– O, sveikas, – pasakė kitame laido gale, – džiaugiuosi, kad gavai mano žinutę.

Fone girdėjau kažką panašaus į paauglės zirzimą: „Nagi, liaukit, tėti, kodėl negaliu?“

– Dženifere. Leisk man minutėlę pasikalbėti, – pasakė Kenas.

– Kokią žinutę? – paklausiau.

– Skambinau tau praeitą naktį, nes maniau, kad privalai iš karto sužinoti, – atsakė Kenas. – Jis akivaizdžiai nenuspėjamas. Bet gal turi kokių minčių, kas už viso to slypi?

– Už ko? – paklausiau. Neturėjau supratimo, apie ką jis kalba. – Apgailestauju, Kenai, negavau jokios tavo žinutės.

– Tikrai? – negalėjo patikėti bičiulis. – Skambinau tau praeitą vakarą, maždaug pusė dvyliktos. Kriminalinio skyriaus dispečerė pasakė, kad tu tiri bylą, bet turi automobilio telefoną. Pasakiau jai,

kad svarbu ir kad perduotų tau, kad būtinai paskambintum man į namus. Nes, buvau tikras, norėsi žinoti.

Fone mergiotė zirzė: „Tėti, *nagi*, turiu nuspręsti, ką apsivilkti".

– Dženifere, prakeikimas, – susinervino vyriškis, – atsiknisk. – Man jis pasakė: – Juk turi dukrą, tiesa?

– Taip, – atsakiau, – bet jai ar tik dveji.

– Truputį palauk, – tarė Kenas, – klausyk, Pitai, tu tikrai negavai mano žinutės?

– Ne, – patikinau. – Aš skambinu dėl kai ko kita – medžiagos rytiniame laikraštyje.

– Kokios medžiagos?

– *Nakamoto* įvykių nušvietimas aštuntame puslapyje. Tas apie beširdžius rasistus policininkus atidarymo pokylyje.

– Jėzau, net negalvojau, kad jau vakar turėjome medžiagą apie *Nakamoto*. Žinojau, kad Džudi nušviečia vakarėlį, bet ta medžiaga nepasirodys iki rytojaus. Žinai, japonus traukia blizgučiai. Bet Džefas vakar nieko nepateikė *Metro* maketui.

Džefas buvo *Metro* redaktorius.

– Šio ryto laikraštyje yra medžiaga apie nužudymą.

– Kokį nužudymą? – nesuprato Kenas. Jo balsas skambėjo keistai.

– Praeitą vakarą *Nakamoto* įvykdyta žmogžudystė. Maždaug dvidešimtą trisdešimt. Buvo nužudyta viena viešnia.

Kitame ragelio gale Kenas tylėjo. Dėliojo daiktus į vietas. Galų gale paklausė:

– Ir tu su tuo susijęs?

– Žmogžudysčių skyrius pasikvietė mane kaip ryšių pareigūną japonams.

– Hmmm, – numykė Kenas, – paklausyk, gal aš nuvažiuosiu į darbą ir pažiūrėsiu, ką galiu iškapstyti. Pasikalbėsime po valandos. Ir padiktuok man savo numerį, kad galėčiau tiesiogiai tau paskambinti.

– Gerai.

Jis atsikrenkštė.

– Klausyk, Pitai, tik tarp mūsų. Ar kilo kokių bėdų?

– Pavyzdžiui?

– Moralinių problemų, problemų su banko sąskaita. Nesutapimų apie praneštas pajamas... Bet ko, ką turėčiau žinoti. Kaip draugas.

– Ne, – pasakiau.

– Man nereikia smulkmenų. Bet jei yra kažkas, kas ne visai tvarkoje...

– Nieko, Kenai.

– Nes jei turėsiu tave užstoti, nenorėčiau pasijusti įmynęs į mėšlą.

– Kenai, kas čia vyksta?

– Nenoriu tiesiog dabar leistis į detales. Bet ekspromtu pasakyčiau, jog kažkas ruošiasi tave iškrušti į subinę, – pareiškė Kenas.

– Tėti, tai pasi*šlykšt*ėtina, – pasipiktino mergaitė.

– Na, nesitikėjau, kad klausaisi, Pitai?

– Taip, atsakiau, – klausau.

– Paskambink man po valandos, – paprašė Kenas.

– Tu tikras draugas, – sušukau, – aš tau skolingas.

– Tu velniškai teisus, – patikino Kenas ir padėjo ragelį.

Apžvelgiau butą. Viskas tebeatrodė taip pat. Ryto saulė vis dar skverbėsi į kambarį. Mišelė, sėdėdama savo mėgstamoje kėdėje, žiūrėjo filmukus ir čiulpė nykštį. Bet kažkodėl viską suvokiau kitaip. Buvo kažkaip baugu, tarsi pasvirtų pasaulis.

Bet turėjau daug ką nuveikti. O laikas slinko. Turėjau aprengti dukrą prieš Eleinės atėjimą nuvesti į lopšelį. Pasakiau, kad laikas rengtis, mergytė pradėjo verkti, todėl išjungiau televizorių, o manoji puolė ant grindų ir pradėjo spardytis bei spiegti. „Ne, tėtuk! *Multikų*, tėtuk!“

Pasičiupau ją, persimečiau per ranką ir nusinešiau į miegamąjį perrengti. Ji spiegė iš visos gerklės. Vėl suskambėjo telefonas. Šį kartą skambino skyriaus dispečerė.

– Labas rytas, leitenante. Turiu jūsų neišklausytas žinutes.

– Tuojau pasiimsiu pieštuką, – pasakiau. Nuleidau Mišelę ant žemės. Ji verkė dar garsiau. – Gal galėtum išsirinkti batukus, kuriuos norėtum šiandien avėti? – paprašiau.

– Skamba, lyg pas jus ten būtų įvykusi žmogžudystė, – pajuokavo dispečerė.

– Mergaitė nenori rengtis į mokyklą.

Mišelė tampė man už kojos.

– Ne, tėtuk. Ne mokyklą. Tėtuk.

– Taip, mokyklą, – pasakiau ryžtingai. Ji įsibliovė. – Diktuokit, – pasakiau dispečerei.

– Gerai. Vakar dvidešimt trečią trisdešimt skambino Kenas Subotikas ar Subotnikas iš *Los Angeles Times*, jis paprašė jam paskambinti. Skaitau žinutę: „Žebenkštis tave tikrina". Sakė, suprasit, ką tai reiškia. Galite paskambinti jam į namus. Turite numerį?

– Taip.

– Puiku. Pirmą keturiasdešimt dvi jums skambino ponas Edis Saka... panašu į Sakamura. Jis sakė, kad skubu, prašė paskambinti jam į namus, 555–8434. Čia dėl dingusių juostų. Supratot?

Mėšlas.

– Kada buvo tas skambutis? – pasitikslinau.

– Pirmą keturiasdešimt dvi ryte. Skambutis buvo perduotas apygardos centriniam ir, spėju, jų komutatorius negalėjo nustatyti jūsų buvimo vietos. Tikriausiai buvote lavoninėje ar panašiai.

– Aha.

– Apgailestauju, leitenante, bet jeigu nesate savo automobilyje, turime veikti per tarpininkus.

– Viskas gerai. Kas nors dar?

– Taip, šeštą keturiasdešimt trys ryte kapitonas Konoras paliko pranešimų gaviklio numerį, kuriuo galite skambinti. Sakė, šį rytą žais golfą.

– Supratau.

– Ir septintą dešimt skambino Robertas Vudsonas iš senatoriaus Mortono kabineto. Senatorius Mortonas norėtų šiandien pirmą valandą susitikti su jumis ir kapitonu Konoru Los Andželo priemiesčio

klube. Prašė, kad jūs paskambintumėte ir patvirtintumėte, ar susitiksite su senatoriumi. Mėginau su jumis susisiekti, bet jūsų telefonas buvo užimtas. Ar paskambinsite senatoriui?

Pasakiau, kad senatoriui paskambinsiu. Paprašiau dispečerės už mane perduoti pranešimą į Konoro pranešimų gaviklį, kad jis skambintų man į automobilį.

Išgirdau atsidarant priekines duris. Įėjo Eleinė.

– Labas rytas, – pasisveikino

– Bijau, kad Šelė dar neapsirengusi.

– Nieko tokio, – nuramino moteris, – aš aprengsiu. Kelintą valandą ponia Deivis ateis jos pasiimti?

– Laukiame žinių.

Eleinė jau buvo tai girdėjusi daugybę kartų.

– Eikš, Mišele. Išsirinkime drabužėlius šiai dienai. Laikas ruoštis į mokyklėlę.

Dirstelėjau į laikrodį ir ruošiausi įsipilti dar vieną puodelį kavos, kai suskambėjo telefonas.

– Prašyčiau leitenantą Smitą.

Čia buvo šefo pavaduotojas Džimas Olsenas.

– Sveikas, Džimai.

– Labas rytas, Pitai. – Skambėjo draugiškai. Bet Džimas Olsenas niekada niekam neskambindavo iki dešimtos valandos ryto, nebent kildavo didelių problemų. – Jaučiuosi, lyg už uodegos būtume nutvėrę barškuolę gyvatę, – pasakė Olsenas. – Ar matei šiandienos laikraščius?

– Taip, mačiau.

– Ar norėtum sužinoti rytmečio naujienas?

– Tikriausiai.

– Šefas paskambino man dėl žalos kontrolės. Norėjau prieš pateikdamas rekomendacijas sužinoti tavo pozicijas. Gerai?

– Taip.

– Ką tik kalbėjau telefonu su Tomu Greihamu. Jis sutinka, kad praeitą naktį kaip reikiant susimovė. Niekas nedžiūgauja.

– Manau, kad ne.

– Dvi nuogos mergšės sukliudė dviem stipriems pareigūnams ir sutrukdė sulaikyti įtariamąjį. Ar taip?

Skambėjo absurdiškai.

– Turėjote tai pamatyti, Džimai, – pasakiau.

– Aha, aha, – suniurnėjo jis. – Bet yra ir vienas geras dalykas. Patikrinau, ar buvo teisėtai surengtos gaudynės. Akivaizdu, taip. Turime kompiuterių įrašus, turime balsų įrašus iš radijo stočių, ir viskas griežtai pagal taisykles. Ačiū Dievui, niekas net neliudija. Galėsime atiduoti tuos įrašus žiniasklaidai, jei reikalai pablogės. Taigi čia turime priedangą. Bet didelė nesėkmė, kad Sakamura negyvas.

– Taip.

– Greihamas grįžo atgal sulaikyti merginų, bet namas jau buvo tuščias, merginos dingusios.

– Suprantu.

– Visoj toj sumaišty niekas nepaklausė merginų pavardžių?

– Ne, bijau, kad ne.

– Vadinasi, įvykiams name nėra liudytojų. Taigi esame šiek tiek pažeidžiami.

– Aha.

– Šį rytą jie iš nuolaužų išpjovė Sakamuros kūną, liekanas nuvežė į lavoninę. Greihamas, tiek, kiek jis susijęs, pasakė man, kad byla išspręsta. Suprantu, kad yra vaizdo juostos, kuriose Sakamura merginą nužudo. Greihamas sako esąs pasiruošęs įrašyti šitas išvadas penki–septyni–devyni ataskaitoje. Ar ir tau taip atrodo? Byla baigta?

– Spėju, taip, šefe. Žinoma.

– Tuomet galime tuos šiknius užčiaupti, – pasakė viršininkas. – Japonų bendruomenė laiko *Nakamoto* tyrimą trikdančiu ir įžeidžiančiu. Jie nenori, kad tyrimas tęstųsi ilgiau nei būtina. Taigi jei galime pasitenkinti pasiektais rezultatais, būtų gerai.

– Man tinka, – pasakiau, – tarkim, baigta.

– Tuomet viskas puiku, Pitai, – pasakė šefo pavaduotojas. – Ketinu pasikalbėti su viršininku, pažiūrėsiu, ar galime išvengti kokių nors drausminių veiksmų.

– Ačiū, Džimai.

– Pasistenk nesijaudinti. Aš pats nematau čia jokios drausminės medžiagos. Tol, kol turime juostas, rodančias, kad tai padarė Sakamura.

– Taip. Turime.

– Dėl tų juostų, – kalbėjo Džimas, – paliepiau Marčiui paieškoti įkalčių saugykloje. Atrodo, jis neranda.

Giliai įkvėpiau ir pasakiau;

– Neras, aš jas pasiėmiau.

– Praeitą naktį tu jų neužrakinai įkalčių saugykloje?

– Ne, norėjau padaryti kopijas, – pasakiau.

– Žinai ką pasakysiu, – tarė Džimas, – padaryk kopijas, ir kad originalai iki dešimtos gulėtų ant mano stalo. Supratai?

– Supratau.

– Gali užtrukti gana ilgai, kol įkalčių saugykloje surandi ko reikia. Žinai, kaip būna.

Tai reiškė, jog jis mane pridengs.

– Ačiū, Džimai.

– Nedėkok, nes aš nieko nepadariau, – atsakė vyriškis. – Kiek žinau, procedūros buvo laikomasi.

– Teisingai.

– Bet tik tarp mūsų: pradėk veikti dabar pat. Sugebėsiu atlaikyti tvirtovę tik porą valandų. Kažkas darosi tiesiog čia. Nežinau, iš kur tai ateina. Todėl nebandyk likimo, gerai?

– Supratau, Džimai, jau lekiu.

Padėjau ragelį ir nuskubėjau daryti kopijų.

Pasadina atrodė tarsi panardinta rūgpienio stiklinės dugne. Reaktyvinių variklių laboratorija buvo įsikūrusi miesto pakraštyje, priekalnyje netoli Rouz Boulo, bet net pusę devintos ryto kalnus mačiau pro gelsvai baltą miglą.

Pasikišau juostų dėžutę po pažastimi, parodžiau ženklelį, pasirašiau apsaugininko aplanke, patvirtindamas, jog esu Amerikos pilietis. Pareigūnas nusiuntė mane į centrinį pastatą skersai vidinio kiemo.

Dešimtmečius reaktyvinių variklių laboratorija buvo Amerikos kosminių erdvėlaivių, fotografuojančių Jupiterį ir Saturno žiedus ir siunčiančių nuotraukas kaip vaizdo medžiagą į žemę, valdymo centras. RVL buvo ta vieta, kur išrandami naujausi vaizdo medžiagos apdorojimo metodai. Jei kas nors ir gali padaryti mano juostų kopijas, tai jie.

Atstovė spaudai Meri Džeinė Keleher nusivedė mane į trečią aukštą. Nužingsniavome žaliųjų citrinų spalvos koridoriumi, praėjome keletą į tuščius kabinetus atvertų durų. Užsiminiau apie tai.

– Tiesa, – palingavo galvą moteris. – Netekome keleto puikių žmonių, Piteri.

– Kur jie išėjo?

– Daugiausiai į pramonę. Visuomet keletas pabėga į *IBM* Armonke arba į Belo laboratoriją Niudžersyje. Bet tos laboratorijos neturi pažangiausios įrangos, nėra labiau finansuojamos. O dabar atsirado japonų tyrimų laboratorijos: *Hitachi* Long Biče, *Sanyo* Toranse, *Canon* Inglvude. Dabar jos samdo daugybę Amerikos tyrinėtojų.

– Ar RVL dėl to kremtasi?

– Žinoma, – patikino moteris. – Visi žino, jog geriausias būdas perduoti technologiją – tai pernešti ją kieno nors galvoje. Bet ką galime padaryti? – ji truktelėjo pečiais. – Tyrinėtojai nori atlikti tyrimus. O Amerika jau nebeteikia tiek reikšmės tyrimams ir plėtrai. Biudžetas apkarpytas. Taigi geriau darbuotis japonams. Jie gerai moka ir nuoširdžiai gerbia tyrinėtojus. Jei tau reikia kokio įrenginio, jį gauni. Bent jau taip pasakoja draugai. Štai ir atėjom.

Ji įsivedė mane į laboratoriją, kimšte prikimštą vaizdo įrangos. Ant metalo lentynų ir metalo stalų pūpsojo juodos dėžės, grindimis driekėsi kabeliai, buvo pilna įvairiausių monitorių ir ekranų. Viso to viduryje šeimininkavo barzdotas ketvirtą dešimtį įpusėjęs vyriškis vardu Kevinas Hauzeris. Jo monitorius rodė kintančių vaivorykštės spalvų krumpliaračių mechanizmo vaizdą. Rašomasis stalas buvo nukrautas kolos skardinėmis, primėtytas tuščių saldainių popierėlių – tikriausiai vyrukas dirbo visą naktį.

– Kevinai, čia leitenantas Smitas iš Los Andželo policijos departamento. Jis turi keletą neįprastų vaizdo juostų, reikia kopijų.

– Tik kopijų? – nusivylė Hauzeris. – Nereikės nieko *daryti?*

– Ne, Kevinai, – pasakė moteris, – nereikės.

– Jokių problemų.

Parodžiau Hauzeriui vieną kasečių. Jis pasukiojo ją rankose ir gūžtelėjo pečiais.

– Atrodo kaip standartinė aštuonių milimetrų kasetė. Kas joje?

– Aukštos raiškos japonų televizija.

– Nori pasakyti, aukštos raiškos signalas?

– Tikriausiai.

– Neturėtų kilti sunkumų. Ar turi leistuvą, kuriuo galėčiau pasinaudoti.

– Taip, – išėmiau iš dėžės magnetofoną ir padaviau vyrukui.

– Po perkūnėliais, jie tuos daikčiukus dailiai padaro, tiesa? Gražuoliukas, – Kevinas ištyrinėjo priekinį valdymo panelį. – Taip, čia tikrai aukšta raiška, viskas puiku. Galiu sutvarkyti. – Jis apsuko dėžutę ir įsispoksojo į kištukus gale. Tada susiraukė. Šiek tiek pakreipė stalinę lempą ir atidaręs plastikinį kasetės dangtelį atidengė juostą. Ji turėjo silpną sidabro atspalvį. – Hm... Ar šios juostos susijusios su kuo nors teisišku?

– Iš tikrųjų, taip.

Jis padavė ją man atgal.

– Atleisk, negaliu jų kopijuoti.

– Kodėl ne?

– Matai sidabro spalvą. Čia garu metalizuota juosta. Labai didelio tankio. Kertu lažybų, toks formatas reikalauja skubaus slėgimo ir slėgio dekompensacijos, išeinančių iš tos dėžės. Negaliu padaryti kopijų, nes negaliu atiderinti formatų, vadinasi, negaliu suderinti atitinkamų signalų, kurie garantuotų skaitomumą. Galiu kopijuoti, bet negaliu užtikrinti, kad kopija bus tiksli, nes negaliu suderinti formatų. Taigi jei čia kokie teisiniai dalykai – o, darau prielaidą, taip ir yra, – turėtum neštis juos kopijuoti kur nors kitur.

– Pavyzdžiui, kur?

– Čia turėtų būti naujas patentuotas D-keturi formatas. Jei taip, tai vienintelė vieta, kur galima nukopijuoti – *Hamaguchi.*

– *Hamaguchi?*

– Tyrimų laboratorija Glyndeile, priklausanti *Kawakami Industries.* Jie turi visą žmonijai žinomą vaizdo įrangą.

– Manai, jie man padės? – paklausiau.

– Nukopijuoti? Žinoma. Pažįstu vienos laboratorijos viršininką Džimą Donaldsoną. Galiu paskambinti ir susitarti, jei nori.

– Būtų nuostabu.

– Jokių problemų.

Hamaguchi tyrimų institutas buvo niekuo neišsiskiriantis veidrodinio stiklo pastatas pramoniniame rajone Glendeilo šiaurėje. Nusinešiau savo dėžutę į vestibiulį. Už tviskančios registratūros mačiau atriumą pastato centre ir iš visų pusių jį supančias laboratorijas matinio stiklo sienomis.

Paklausiau daktaro Džimo Donaldsono ir atsisėdau vestibiulyje. Kol laukiau, įėjo du kostiumuoti vyriškiai, kaip su pažįstamu pasisveikino su priimamojo sekretoriumi ir klestelėjo ant sofos greta manęs. Nekreipdami į mane jokio dėmesio, ant kavos stalelio išskleidė blizgančias brošiūras.

– Pažiūrėk čia, – tarė vienas jų, – štai apie ką kalbėjau. Štai su šituo viską pabaigsime. Šitas viską sutvarkys.

Dirstelėjęs ton pusėn pamačiau lauko gėlių ir sniegu padengtų kalnų viršūnių vaizdus. Pirmas vyriškis baksnojo nuotraukas.

– Matai, čia Uoliniai Kalnai, drauguži. Jie visomis prasmėmis amerikietiški. Štai kodėl taip gerai perkami. Pragariškas sklypas.

– Kokio, sakei, jis dydžio?

– Šimtas trylika tūkstančių akrų. Didžiausias vis dar galimas įsigyti Montanos gabalas. Dvidešimt su dešimčia kilometrų nuostabiausio ūkio Uolinių Kalnų papėdėje. Tiesiog nacionalinio parko dydis. Turi didybės. Turi išmatavimus, užmojį. Labai gera kokybė. Tobula vieta japonų konsorciumui.

– Jie derėjosi dėl kainos?

– Dar ne. Bet žinai, ūkininkai dabar sunkioje padėtyje. Šiuo metu užsieniečiams leidžiama eksportuoti jautieną į Tokiją, o jautiena Japonijoje maždaug dvidešimt, dvidešimt du doleriai už kilą. Bet niekas Japonijoje nepirks amerikietiškos jautienos. Jei amerikiečiai siųs jautieną, ji supus dokuose. Bet jei parduos savo ūkį japonams, jautieną eksportuoti galės. Nes japonai pirks iš ūkio savininko japono. Visi ūkiai Montanoje ir Vajominge jau parduoti. Likusių rančų savininkai aptvertose ganyklose mato jodinėjančius japonų kaubojus. Jie mato, kaip kiti ūkiai įdiegia naujoves, atstato tvartus, perka šiuolaikinę įrangą ir panašiai. Nes kiti ūkiai Japonijoje gali užsiplėšti aukštą kainą. Taigi, amerikiečiai savininkai, jie ne kvailiai. Jie mato pragaištingus ženklus. Žino, jog negali varžytis. Todėl parduoda.

– Bet ką amerikiečiai daro paskui?

– Pasilieka ir dirba japonams. Čia ne problema. Japonams reikia ko nors, kas pamokytų ūkininkauti. Ir visiems gerai. Japonai jautrūs amerikiečių jausmams. Jie jautrūs žmonės.

– Žinau, bet man tai nepatinka, – paprieštaravo antras vyriškis. – Viskas man iš esmės nepatinka.

– Viskas nuostabu, Tedai. Ką norėtum padaryti? Parašyti savo kongresmenui? Vis tiek jie visi dirba japonams. Po paraliais, japonai eksploatuoja tas rančas su Amerikos vyriausybės subsidijomis. – Vyriškis pasukiojo auksinę grandinėlę ant riešo. Pasislinko arčiau pašnekovo. – Klausyk, Tedai. Gal apsieikime be moralizavimų, nes negaliu to pakęsti. Ir tu negali. Mes kalbame apie keturis procentus bendrų ir penkis metinių išmokų už septynių šimtų milijonų pirkinį. Būkim tikri, jog to nepraleisime, gerai. Asmeniškai tu žiūri į beveik pustrečio milijono vien per pirmus metus. Ir dar penkerių metų išmoka. Teisingai?

– Žinau. Bet man vis tiek neramu.

– Klausyk, Tedai, nemanau, kad nerimausi, kai sandėris bus baigtas. Bet reikia sutvarkyti dar keletą smulkmenų...

Tą akimirką, jie, atrodo, suvokė, kad klausausi. Atsistojo ir pasitraukė už girdimumo ribos. Dar išgirdau pirmą vyrą sakant kažką

apie „garantiją, kad Montanos valstija pritaria ir aprobuoja...", o antrais lėtai lingavo galvą. Pirmasis kumštelėjo jam į petį, truputį pralinksmindamas.

– Leitenante Smitai?

Prie mano kėdės stovėjo moteris.

– Taip.

– Aš – Kristen, daktaro Donaldsono asistentė. Jus atsiuntė Kevinas iš RVL? Jums reikia kažkokios pagalbos dėl juostų?

– Taip, reikia jas nukopijuoti.

– Apgailestauju, bet tuo metu, kai skambino Kevinas, manęs nebuvo. Atsiliepė kažkuri sekretorė, gerai nežinanti padėties.

– Kaip suprasti?

– Deja, daktaro Donaldsono šiuo metu čia nėra. Šį rytą jis skaito pranešimą.

– Suprantu.

– Todėl mums kyla sunkumų. Kai jo laboratorijoje nėra.

– Man tereikia perrašyti keletą juostų. Galbūt kas nors kitas iš laboratorijos galėtų padėti? – paklausiau.

– Paprastai – taip, bet, bijau, šiandien tai neįmanoma.

Stovėjau priešais japonų užtvarą. Labai delikačią, bet užtvarą. Atsidusau. Buvo tikriausiai nerealu įsivaizduoti, kad man padės japonų tyrimų kompanija. Netgi tokiame paprastame reikale, kaip juostų perrašymas.

– Suprantu.

– Šį rytą laboratorijoje išvis nieko nėra. Vakar visi skubėjo užbaigti vieną projektą, dirbo iki vėlumos. Spėju, kad užtruko iki apyaušrio. Taigi šiandien visi susirinks vėlai. Štai ko nesuprato kita sekretorė. Žmonės ateina vėlai. Taigi. Nežinau, ką jums pasakyti.

Mečiau paskutinį kozirį.

– Kaip žinot, mano bosas – policijos viršininkas. Čia jau antra vieta, kur šįryt lankausi. Jam tikrai skubiai reikia tų kopijų.

– Mielai jums padėčiau. Žinau, kad ir daktaras Donaldsonas su malonumu padėtų. Ir anksčiau esame atlikę ypatingas policijos už-

duotis. Ir, esu tikra, galime perrašyti bet kokią jūsų turimą medžiagą. Galbūt, šiandien vėliau. Arba jeigu galėtumėte palikti...

– Bijau, šito negaliu.

– Taip. Žinoma. Suprantu. Tiesiog, apgailestauju, leitenante. Galbūt galėtumėte atvykti vėliau? – ji vos matomai gūžtelėjo pečiais.

– Tikriausiai ne, – pasakiau. – Spėju, jog man tiesiog nepasisekė, kad visi vakar turėjo ilgai dirbti.

– Taip. Tokia gana neįprasta situacija.

– O kodėl, kažkas atsitiko? Kažkokios tyrimų problemos?

– Tikrai nežinau. Čia mes turime tiek vaizdo galimybių, retkarčiais gauname skubų reikalavimą atlikti ką nors neįprasta. Televizijos reklamoms reikia ypatingų specialiųjų efektų ar kažkas panašaus. Darbavomės su nauju Maiklo Džeksono vaizdo klipu *Sony* įrašų studijai. Arba kam nors prireikia atgaminti sugadintą juostą. Žinote, atgaminti signalą. Bet nežinau, kas nutiko praeitą vakarą. Išskyrus tai, kad turėjo būti daugybė darbo. Atrodo, reikėjo sutvarkyti apie dvidešimt juostų. Darbas tikrai skubus. Girdėjau, jie nebaigė iki paryčių.

Gali būti, – pagalvojau.

Mėginau galvoti, kaip pasielgtų Konoras, kaip mudu susidorotume. Pagalvojau, jog verta smogti iš pasalų.

– Ką gi, esu tikras, *Nakamoto* dėkingi už jūsų sunkų darbą, – pasakiau.

– O, tikrai. Nes žmonėms viskas puikiai pavyko. Užsakovai labai patenkinti.

– Minėjot, kad daktaras Donaldsonas skaito pranešimą...

– Daktaras Donaldsonas, taip...

– Kur?

– Kolektyvinio mokymo seminare „Bonaventūros“ viešbutyje. Tyrinėjimų valdymo metodai. Šį rytą turėtų būti labai pavargęs. Bet jis visada puikus oratorius.

– Dėkoju, – ištiesiau jai savo kortelę, – jūs man labai padėjote, ir jeigu dar ką prisiminsite ar norėsite man pasakyti, paskambinkit.

– Gerai, – moteris dirstelėjo į kortelę, – ačiū.

Apsisukau eiti. Man išeinant, kokių trisdešimties amerikietis su *Armani* kostiumu, pasipūtęs, verslo magistro, skaitančio madų žurnalus išvaizdos, nusileido laiptais ir pasakė kitiems dviem vyriškiam;

– Džentelmenai, ponas Nakagava jus priims.

Vyrai pašoko, sugriebė savo blizgančias brošiūras bei nuotraukas ir nusekė lifto link paskui padėjėją, žingsniuojantį ramiais, lygiais, vienodas žingsniais.

Išėjau į lauką, į smogą.

Koridoriuje pakabintame plakate perskaičiau: „DIRBAME KARTU: JAPONŲ IR AMERIKIEČIŲ VADOVAVIMO METODAI". Pasitarimų kambario viduje mačiau vykstantį vieną tų neaiškių verslo seminarų, kai vyrai ir moterys sėdi prie ilgų pilku audeklu uždengtų stalų ir rūškanais veidais užsirašinėja, ant pakylos monotoniškai kalbant lektoriui.

Kol ten stovėjau, prie stalo su vėluojančių ženkliukais su pavardėmis, prie manęs priėjo akiniuota moteris ir paklausė:

– Ar užsiregistravote? Ar gavote paketą?

Šiek tiek pasisukau ir parodžiau ženklelį.

– Norėčiau pasikalbėti su daktaru Donaldsonu, – pasakiau.

– Jis – mūsų kitas lektorius. Pradės po septynių ar aštuonių minučių. Gal dar kuo galiu padėti?

– Tiesiog išnaudosiu akimirką.

Moteris dvejojo.

– Bet juk tiek mažai liko iki jo pranešimo pradžios...

– Tai jūs geriau paskubėkit.

Ji pažvelgė į mane taip, lyg būčiau jai sudavęs. Nežinau, ko tikėjosi. Buvau policijos pareigūnas ir paprašiau su kai kuo pakalbėti. Gal ji manė, kad tai – svarstytina. Suirzau prisiminęs madingą jauną pamaivą *Armani* kostiumu. Vaikšto išmatuotais žingsneliais, tarsi ypatingos padėties ir svarbos asmuo, o nusivedė nekilnojamo turto pardavėjus. Kodėl tas vaikis mano, kad yra toks svarbus. Gal jis ir turi verslo magistro laipsnį, bet jis vis tiek atidarinėja duris savo bosui japonui.

Stebėjau kaip moteris pasuka į konferencijų kambarį ir nueina link pakylos, ant kurios laukdami savo pranešimų pradžios sėdi keturi vyriškiai. Verslo auditorija užsirašinėjo, o vyriškis ant podiumo smėlio spalvos plaukais pasakė: „Užsieniečiams japonų korporacijose *atsiranda* vietos. Žinoma, ne pačiose viršūnėse, galbūt net ne viršutiniuose ešelonuose. Bet vis tiek, žinoma, vietos. Turite suvokti, kad vieta, kurią jūs, kaip užsienietis, užimate japonų korporacijoje, yra svarbi, kad jūs esate gerbiamas ir kad turite atlikti darbą. Kaip užsieniečiui, jums gali tekti įveikti kai kurias ypatingas kliūtis, bet jūs sugebėsite. Jums pasiseks, jei prisiminsite, jog turite *žinoti savo vietą*".

Žiūrėjau į kostiumuotus verslininkus, užsirašinėjančius, palenktomis galvomis. Spėliojau, ką jie rašo? Žinoti savo vietą?

Oratorius tęsė: „Daug kartų išgirsite vadovus sakant: „Aš neturiu vietos japonų korporacijoje ir turiu išeiti." Arba išgirsite žmones kalbant: „Jie manęs nesiklauso, neturiu jokių galimybių įgyvendinti savo idėjas, jokios tikimybės gauti paaukštinimą". Tokie žmonės nesupranta užsieniečių vaidmens japonų visuomenėje. Jie nesugebėjo prisitaikyti, todėl turi išeiti. Bet čia *jų* problema. Japonai puikiai pasiruošę priimti amerikiečius ir kitus užsieniečius į savo kompanijas. Tikrai, jie netgi svajoja apie tokius darbuotojus. Ir jūs būsite priimtinas: tol, kol atsiminsite savo vietą".

Viena moteris pakėlė ranką ir paklausė:

– O kaip dėl nusistatymo prieš moteris japonų korporacijose?

– Nėra nusistatymo prieš moteris, – atsakė oratorius.

– Girdėjau, kad moterys negauna paaukštinimų.

– Tai paprasčiausiai netiesa.

– Tuomet iš kur visi tie ieškiniai? *Sumitomo* korporacija ką tik baigė didelę antidiskriminacinę bylą. Skaičiau, kad trečdalis japonų korporacijų gauna ieškinius, iškeltus amerikiečių tarnautojų. Ką į tai atsakysite?

– Tai puikiai suprantama, – nesutriko pranešėjas. – Kiekvieną kartą užsienio korporacijos, pradėjusi veiklą kitoje šalyje, suprantama, daro klaidų, kol prisitaiko prie tos šalies papročių ir modelių.

Kai amerikiečiai šeštame ir septintame dešimtmetyje kūrė tarptautines bendroves Europoje, jiems taip pat kilo sunkumų tose šalyse, kuriose kūrėsi, tuomet irgi buvo keliami ieškiniai. Taigi nėra nieko nepaprasta, kad japonų korporacijos patiria tam tikrą prisitaikymo periodą Amerikoje. Būtina išlikti kantriems.

– Ar kada nors būna momentų, kada su japonais nereikia būti kantriems? – juokdamasis paklausė kažkoks vyriškis. Bet nuskambėjo liūdnai, ne piktai.

Kiti kambaryje nepaliovė užsirašinėti.

– Pareigūne? Aš – Džimas Donaldsonas. Kam manęs prireikė?

Apsisukau. Daktaras Donaldsonas pasirodė esąs aukštas liesas akiniuotas vyriškis skrupulinga, gal net manieringa mina. Buvo apsirengęs akademiniu stiliumi – sportiniu tvido švarku ir raudonu kaklaraiščiu. Bet iš švarko kišenės kaip pas tikrą vėplą moksliuką styrojo rašikliai. Spėjau, jog jis – inžinierius.

– Turiu tik porą klausimų apie *Nakamoto* juostas.

– *Nakamoto* juostas?

– Tas, kurios praeitą naktį buvo jūsų laboratorijoje.

– Mano laboratorijoje? Pone, mmm...

– Smitas, leitenantas Smitas, – padaviau savo vizitinę.

– Leitenante, atsiprašau, bet nesuprantu, apie ką jūs kalbate. Juostos mano laboratorijoje praeitą naktį?

– Jūsų sekretorė Kristen sakė, kad visa laboratorija vakar iki vėlumos krapštėsi su kažkokiomis juostomis.

– Taip, teisybė. Dauguma personalo.

– O juostas gavote iš *Nakamoto.*

– Iš *Nakamoto?* – jis papurtė galvą. – Kas jums tą pasakė?

– Sekretorė.

– Užtikrinu jus, leitenante, juostos buvo ne iš *Nakamoto.*

– Girdėjau, kad buvo dvidešimt juostų.

– Taip, mažiausiai dvidešimt. Nesu tikras, koks tikslus skaičius. Bet jos buvo iš *McCann-Erickson.* Reklaminė *Asahi* alaus kampanija. Kiekvienoje kampanijos reklamoje turėjome pakeisti logo. Kad *Asahi* alus jau yra numeris pirmas Amerikoje.

– Bet *Nakamoto* klausimas...

– Leitenante, – nekantriai pertraukė daktaras, dirsčiodamas į pakylą, – leiskite kai ką paaiškinti. Dirbu *Hamaguchi* tyrimų laboratorijoje. *Hamaguchi* priklauso *Kawakami Industries. Nakamoto* konkurentams. Konkurencija tarp japonų kompanijų labai įtempta. Labai. Patikėkite mano žodžiu: laboratorija praeitą naktį nedirbo su jokiomis juostomis iš *Nakamoto.* Taip niekada nenutiktų, jokiomis aplinkybėmis. Jei mano sekretorė taip ir pasakė, ji suklydo. Tai jau visiškai iš fantastikos srities. Dabar turiu eiti skaityti pranešimą. Ar dar turite ko paklausti?

– Ne, – atsakiau. – Dėkoju.

Pasigirdo padriki plojimai ką tik baigusiam pranešėjui. Apsisukau ir išėjau.

Važiavau iš „Bonaventūros“, kai iš golfo aikštyno paskambino nusivylęs Konoras:

– Gavau tavo pranešimą. Turėjau nutraukti žaidimą. Geriau tegu būna verta.

Pasakiau apie pirmos valandos susitikimą su senatoriumi Mortonu.

– Gerai, – sutiko Konoras. – Pusę vienuolikos pasiimk mane iš čia. Dar kas nors?

Papasakojau apie savo kelionę į RVL ir *Hamaguchi*, paskui apie savo pokalbį su Donaldsonu.

Konoras atsiduso.

– Laiko švaistymas.

– Kodėl?

– Nes *Hamaguchi* remia Kawakami, o jie su *Nakamoto* – varžovai. Laboratorija jokiu būdu nesiims nieko daryti *Nakamoto* naudai.

– Būtent taip man ir paaiškino Donaldsonas, – pasakiau.

– Kur važiuoji dabar?

– Į PKU vaizdo laboratoriją. Vis dar mėginu padaryti juostų kopijas.

Konoras patylėjo.

– Gal dar ką nors turėčiau žinoti?

– Ne.

– Gerai. Pasimatysim pusę vienuoliktos.

– Kodėl taip anksti?

– Pusę vienuoliktos, – pakartojo jis ir padėjo ragelį.

Nespėjau padėti ragelio, kai telefonas vėl suskambo.

– Tikėjausi, kad paskambinsi, – papriekaištavo Kenas Šubikas. Buvo suirzęs.

– Atsiprašau. Užsiknisau. Gal galime pakalbėti dabar?

– Žinoma.

– Gavai informacijos?

– Klausyk, – jis patylėjo, – gal tu kur nors netoliese?

– Už kokių penkių kvartalų nuo tavęs.

– Tuomet užsuk puodelio kavos.

– Nenori kalbėti telefonu?

– Na...

– Liaukis, Kenai, tu visada mielai kalbi telefonu.

Šubikas, kaip ir visi *Times* reporteriai, sėdėdavo prie kompiuterio stalo užsidėjęs ausines ir visą dieną pliurpė telefonu. Toks buvo mėgstamiausias jo būdas tvarkyti reikalus: visas personalas prieš akis, kalbiesi ir kompiuteriu rašai straipsnius. Kai dirbau atstovu spaudai, mano biuras policijos būstinėje Parker Centre nuo *Times* pastato buvo vos už dviejų kvartalų. Ir vis tiek reporteriai, tokie kaip Kenas, mieliau kalbėdavo su manimi telefonu, nei susitikdavo asmeniškai.

– Tuomet laukiu, Pitai.

Dabar pakankamai aišku – Kenas kalbėti telefonu nenori.

– Gerai, puiku, – pasakiau. – Pasimatysim po dešimties minučių.

Los Angeles Times – pelningiausias Amerikos laikraštis. Žinių skyrius užima visą aukštą *Times* pastate, o tas plotas toks, kaip miesto kvartalas. Erdvė meistriškai padalyta, todėl niekada nesuprasi, kokia didelė ji iš tikrųjų yra ir kokia daugybė žmonių ten dirba. Bet vis tiek atrodo, jog niekaip nepaliauji ėjęs pro reporterius, įsitaisiusius prie

modulinių darbo stalų blokų su šviečiančiais kompiuterių ekranais, mirksinčiais telefonais ir prismeigtomis vaikų nuotraukomis.

Keno darbo vieta buvo *Metro* skyriuje, rytinėje pastato dalyje. Radau jį stovintį prie stalo, mindžiukuojantį. Laukiantį. Paėmė mane už alkūnės.

– Kavos, – pasakė, – eime gerti kavos.

– Kas čia vyksta? – nustebau. – Nenori būti su manim pamatytas?

– Ne, po paraliais, stengiuosi išvengti Žebenkšties. Šiuo metu jis kadrina tą naują panelę iš užsienio naujienų skyriaus. Kol kas mergiotė nieko neperprato, – Kenas linktelėjo link tolimojo patalpos galo. Ten, palei langus, pamačiau pažįstamą Vilio Vilhelmo, visiems žinomo kaip Žebenkštis Vilhelmas, figūrą. Siauras kaip šeško Vilio snukutis šiuo metu buvo užsidėjęs besišypsančio dėmesingumo kaukę, nes vyrukas juokavo su priešais terminalą sėdinčia blondine.

– Labai daili.

– Aha. Tik subinė per didelė. Ji olandė, – paaiškino Kenas. – Čia dar tik savaitę. Apie šitą tipą dar negirdėjo.

Daugumoje organizacijų yra panašių į Žebenkštį: jie labiau ambicingi, nei sąžiningi, visuomet randa būdų prisigerinti valdžiai, nors visi kiti aplinkui jų nekenčia. Toks buvo ir Žebenkštis Vilhelmas.

Kaip daugumą negarbingų žmonių, Žebenkštį visuomet domino tik blogiausios asmens ar reiškinio pusės. Visuomet galėjai tikėtis, jog įvykius jis nušvies pačiu nepalankiausiu kampu, visada pasirūpins, kad kuo mažiau būtų nutylėta. Jis turėjo uoslę žmonių silpnybėms, nuojautą melodramoms. Bet kuria kaina knisdavo kokios nors situacijos tiesą, puikiai numatydavo silpnąsias puses. Ta Žebenkšties iškapstyta tiesa visuomet būdavo didelis šlamštas, bet su tuo šlamštu jis ir dirbo.

Kiti *Times* reporteriai jo neapkentė.

Mudu su Kenu išėjome į centrinį koridorių. Nusekiau iš paskos iki kavos aparatų, bet jis nusivedė mane į biblioteką. Žinių skyriuje *Times* turėjo biblioteką, didesnę ir geriau aprūpintą nei dauguma bibliotekų koledžuose.

– Na, tai ką Žebenkštis? – paklausiau.

– Praeitą naktį jis čia buvo, – pasakė Kenas. – Atėjau po spektaklio pasiimti šiokių tokių užrašų, kurių reikėjo rytiniam interviu. Bibliotekoje pamačiau Žebenkštį. Tikriausiai vienuoliktą valandą vakaro. Pats žinai, kokie ambicingi tie maži suskiai. Mačiau tą jo veide. Jis užuodžia kraują. Taigi, natūralu, jog norėjau sužinoti, kieno.

– Savaime suprantama, – pritariau.

Žebenkštis buvo prityręs pasalūnas. Prieš metus sugebėjo patvarkyti, kad iš darbo būtų atleistas „Sekmadienio kalendoriaus" redaktorius. Tik paskutinę minutę jis suklydo ir pats nenusičiupo to darbo.

– Taigi pasišnibždėjau su Lile, naktine bibliotekininke, – pasakojo Kenas. – „Kas vyksta? Ko knisasi Žebenkštis?" Ji ir sako: „Tikrina policijos pranešimus apie kažkokį farą". Tik pagalvok, koks palengvėjimas. Bet paskui pradėjau stebėtis. Noriu pasakyti, aš vis dar vyriausias *Metro* reporteris. Vis dar porą kartų per mėnesį rengiu medžiagą iš Parker Centro. Ką žino jis, ko nežinau aš? Kaip suprantu, čia turėtų būti mano medžiaga. Taigi paklausiau Lilės, kokia to faro pavardė.

– Leisk man spėti, – pasakiau.

– Teisingai, – patvirtino Kenas. – Piteris Dž. Smitas.

– Kelintą tai buvo valandą?

– Apie vienuoliktą.

– Nuostabu, – pasakiau.

– Pagalvojau, kad norėsi žinoti, – pasakė Kenas.

– Žinoma.

– Taigi pasakiau Lilei – čia praeitą vakarą – pasakiau: „Lile, kokį šlamštą jis knisa?" O jis, pasirodo, knisa viską, visas senas iškarpas iš archyvo ir aiškiai Parkerio vidaus sistemoje turi šaltinį, kuris pasiruošęs atskleisti vidinių reikalų ataskaitas. Kažkoks svarstymas dėl vaiko tvirkinimo. Prieš dvejus metus mestas kaltinimas.

– Ot, šūdas, – nusikeikiau.

– Tai tiesa? – pasiteiravo Kenas.

– Buvo svarstyta, – pasakiau, – bet viskas – niekai.

Kenas dirstelėjo į mane.

– Apšviesk.

– Viskas vyko prieš trejus metus, – pradėjau pasakoti, – dar dirbau detektyvu. Mudu su partneriu išvažiavome pagal iškvietimą dėl buitinio smurto Laderos Aukštumose. Susimušė ispanakalbių pora. Abu gerokai įkalę. Moteris prašo, kad areštuočiau jos vyrą, o kai atsisakau, aiškina, kas jis seksualiai priekabiavo prie jų kūdikio. Nuėjau, pažiūrėjau į kūdikį. Viskas tvarkoje. Vis dar nesutinku areštuoti vyrą. Moteris įsiuto. Kitą dieną atsivilko ir apkaltino mane seksualiniu tvirkinimu. Buvo preliminarus svarstymas. Kaltinimai panaikinti nesant pagrindo.

– Supratau, – pasakė Kenas, – o gal buvo kokių abejotinų kelionių?

Susiraukiau.

– Kelionių?

– Žebenkštis pareitą naktį bandė iškapstyti kelionių ataskaitas. Skrydžius, piknikus, perdėtas išlaidas...

Papurčiau galvą.

– Neišdegs.

– Taip, supratau, jog čia jis apsirinka. Tu – vienišas tėvas, nesirengi į jokius piknikus.

– Niekada.

– Puiku.

Įlindome giliau į biblioteką. Priėjome prie kampo, iš kur pro stiklo sieną galėjome matyti žinių skyriaus *Metro* tarnybą. Mačiau Žebenkštį, tebekalbantį su mergina, ją kabinantį.

– Štai ko nesuprantu, Kenai, – pasakiau, – kodėl aš? Noriu pasakyti, su niekuo nesipykstu. Jokių polemikų. Jau trejus metus nedirbu detektyvu. Jau netgi nebesu atstovas spaudai. Tiesiog ryšių pareigūnas. Noriu pasakyti, dirbu politinį darbą. Tai kodėl *Times* reporteris mane medžioja?

– Nori pasakyti, vienuoliktą valandą antradienio naktį? – pridūrė Kenas. Jis žiūrėjo į mane, tarsi būčiau idiotas. Lyg man nuo smakro tįstų seilės.

– Manai, šito prireikė japonams? – nustebau.

– Manau, Žebenkštis kam nors dirba. Jis – parsidavėliškas šunkara. Dirba studijoms, įrašų kompanijoms, brokerių kontoroms, net prekeiviams nekilnojamu turtu. Jis – konsultantas. Žebenkštis šiuo metu vairuoja *Mercedes 500SL*, žinojai?

– O, tikrai?

– Truputį per gerai iš reporterio atlyginimo, ką pasakysi?

– Taip. Sakyčiau.

– Taigi, perbėgai kam nors kelią? Praeitą naktį?

– Gali būti.

– Nes kažkas paskambino Žebenkščiai ir užsakė tave pasekti.

– Negaliu patikėti, – pasakiau.

– Tai jau patikėk, – tarė Kenas. – Vienintelis mane neraminantis dalykas yra Žebenkšties šaltinis Parker Centro viduje. Kažkas iš departamento teikia medžiagą apie vidaus reikalus. Departamento viduje tavo reikalai tvarkoj?

– Manau, taip.

– Gerai, nes Žebenkštis ruošiasi savo įprastoms suktybėms. Šį rytą kalbėjau su Rodžeriu Baskombu, mūsų advokatu.

– Ir?

– Spėk, kas jam visas suirzęs skambino praeitą naktį? Žebenkštis. Gal nori spėti, kokį klausimą pateikė?

Nutylėjau.

– Jis paklausė, ar policijos atstovas spaudai yra privatus, ar viešas asmuo. Ar, kaip viešas asmuo, negali iškelti ieškinio dėl šmeižto?

– Jėzau, – pasakiau.

– Tikrai.

– O ką atsakė?

– Kam rūpi atsakymai? Žinai, kaip viskas veikia. Viskas, ką Žebenkštis turi padaryti, tai paskambinti keliems žmonėms ir pasakyti: „Sveiki, čia Bilas Vilhelmas iš *Los Angeles Times*. Rytoj pateiksime medžiagą apie vaikų prievartautoją leitenantą Piterį Smitą, ar galite kaip nors pakomentuoti?“ Keli skambučiai tinkamais adresais ir medžiagos išvis nereikės spausdinti. Redaktoriai gali viską paneigti, bet žala vis tiek padaryta.

Tylėjau. Žinojau, kad viskas, ką sako Kenas, tiesa. Jau ne kartą bijojau taip atsitiksiant.

– Ką galiu padaryti? – paklausiau.

Kenas nusijuokė.

– Gali pritaikyti savo mėgstamą Los Andželo policijos brutalumą.

– Nejuokinga.

– Niekas šitame laikraštyje apie tai nerašys, pažadu. Gali tą šiknių tiesiog nudėti. O ką, jei kas nors susuktų mėgėjišką filmuką? Žmonės, gal norite sukrapštyti centų ir pamatyti tai ekrane?

– Kenai.

Kenas atsiduso.

– Jau ir pasvajoti negalima. Gerai. Yra viena galimybė. Pernai, tada, kai Vilhelmas buvo įsitraukęs į tą, na, į pokyčius „Kalendoriaus“ vadovybėje, paštu gavau anoniminį paketą. Ir keletas kitų žmonių. Tuo metu niekas nieko nesiėmė. Per daug nešvaru. Susidomėjai?

– Aha.

Iš vidinės sportinio švarko kišenės Kenas išsitraukė vyniojamojo popieriaus voką, apnarpliotą pakavimo virvute. Voke buvo ant siauros popieriaus juostelės atspausdinta serija nuotraukų, kuriose Vilis Vilhelmas intymiai bendravo su juodaplaukiu vyruku – šio galva buvo sukišta Viliui į sterblę.

– Ne visais kampais Žebenkšties veidas gerai matomas, – pasakė Kenas, – bet čia tikrai jis. Nuotrauka reporterio, besilinksminančio su savo informacijos šaltiniu. Kaip sakoma, nuėjo išmesti kelių taurelių.

– Kas tas vyrukas?

– Teko paplušėti. Baris Bormanas. *Kaisei Elektronics* Pietų Kalifornijoje regioninių pardavimų vadovas.

– O ką su šituo galiu padaryti?

– Duok man savo vizitinę, – pasiūlė Kenas, – įdėsiu ją į voką ir pristatysiu Žebenkščiai.

Papurčiau galvą.

– Nemanau.

– Esu tikras, priverstume jį pagalvoti dukart.

– Ne, – pasakiau, – tai ne man.

Kenas gūžtelėjo pečiais.

– Tikrai. Tarp kitko, gali ir nesuveikti. Net jei ir sugriebsime Žebenkštį už pautų, japonai tikriausiai turi kitų kelių. Aš vis dar negaliu atknisti, kaip vakar naktį išėjo ta medžiaga. Viskas, ką girdžiu, tai: „Nurodymas iš aukščiau, nurodymas iš aukščiau". Kad ir ką tai reikštų. O gali ir nieko nereikšti.

– Kažkas turėjo straipsnį parašyti.

– Sakau, nerandu. Bet žinai, japonai laikraščiui daro labai didelę įtaką. Tai daugiau, negu užsakomosios reklamos. Daugiau, nei ta negailestinga visuomeninės informacijos ir reklamos mašina, būgnijanti iš Vašingtono, arba vietinis bandymas paveikti ir politinių figūrų bei organizacijų kampanijų rėmimas. Čia viskas kartu ir dar daug daugiau. Ir jau pradeda klaidinti. Būna, sėdi su personalu pasitarime, aptarinėji kokią medžiagą ir staiga supranti, jog niekas nenori jų įžeisti. Klausimas ne tas, ar medžiaga teisinga, nauja ar ne nauja. Tai nėra ir vienas su vienu lygtis, pavyzdžiui: „Negalime to skelbti, nes jie nutrauks savo reklamą". Viskas daug subtiliau. Kartais žiūriu į savo redaktorius ir galiu pasakyti, kad jie nenori spausdinti kokios nors medžiagos, nes bijo. Jie net tiksliai nežino, ko bijo. Tiesiog bijo.

– Ir tai vadinasi laisva spauda.

– Ei, – pertraukė Kenas, – neturime laiko vaikiškam mėšlui. Pats žinai, kaip viskas veikia. Amerikos spauda dėsto vyraujančią nuomonę. Vyraujanti nuomonė yra nuomonė grupės, esančios valdžioje. Šiuo metu valdžioje – japonai. Spauda skelbia, kaip visada – vyraujančią nuomonę. Jokių netikėtumų. Tiesiog būk atsargus.

– Pasistengsiu.

– Ir nedvejodamas skambink, jeigu nuspręsi, kad nori pasinaudoti pašto paslaugomis.

Norėjau pasikalbėti su Konoru. Pradėjau suprasti, kodėl kapitonas taip nerimavo ir kodėl norėjo greitai užbaigti tyrimą. Todėl, kad gerai organizuota užuominų kampanija yra siaubingas dalykas.

Patyręs praktikas – o Žebenkštis ir yra patyręs – suorganizuos viską taip, jog diena po dienos, net jeigu nieko ir neatsitiks, pasirodys vis nauja medžiaga. Sumirgės antraštes: „DIDŽIOJI ŽIURI NEAPSISPRENDŽIA DĖL POLICININKO KALTĖS", net jei prisiekusieji dar net nesusirinkę. Bet žmonės diena po dienos mato antraštes ir daro savo išvadas.

Tiesa ta, kad visuomet yra galimybė ką nors suregzti. Užuominų kampanijos pabaigoje – jeigu staiga subjektas pasirodo esąs tyras kaip krištolas, vis dar galima sugalvoti maždaug tokią antraštę: „DIDŽIOJI ŽIURI NENUSTATĖ POLICININKO KALTĖS" arba „APYGARDOS PROKURORAS NESIRYŽTA BAUSTI APKALTINTO FARO". Tokios antraštės nė kiek ne geresnės už nuosprendį.

O po ilgalaikių negatyvių atsiliepimų spaudoje nėra jokių galimybių atsitiesti. Kaltinimus prisimena visi. Atleidimo – niekas. Tokia žmogaus prigimtis. Jei kartą buvai apkaltintas, sunku grįžti į normalų gyvenimą.

Darėsi baugu, kankino bloga nuojauta. Sukdamas į stovėjimo aikštelę prie Pietų Kalifornijos universiteto Fizikos fakulteto jaučiausi šiek tiek susirūpinęs. Tuo metu vėl suskambėjo telefonas. Skambino šefo padėjėjas Olsenas.

– Piteri.

– Taip, pone.

– Jau beveik dešimta. Maniau, turėtum būti čia ir dėti juostas man ant stalo. Pažadėjai.

– Turiu sunkumų su tų juostų kopijavimu.

– Ar tuo ir užsiimi?

– Žinoma. Kodėl klausiat?

– Todėl, kad pasak skambučių, tu neapleidai tyrimo, – atsakė Džimas Olsenas. – Per pastarąją valandą uždavinėjai klausimus japonų tyrimų institute, paskui kvotei mokslininką, dirbantį japonų tyrimų institute. Slampinėjai kažkokiam japonų seminare. Pasakyk tiesiai, Piteri: tai byla baigta, ar ne?

– Baigta, – atsakiau, – aš tik bandau padaryti juostų kopijas.

– Užtikrink, kad taip ir būtų, – paliepė viršininkas.

– Gerai, Džimai.

– Viso departamento labui – ir jame dirbančių žmonių – noriu, kad viskas liautųsi.

– Gerai, Džimai.

– Nenoriu prarasti šios situacijos kontrolės.

– Suprantu.

– Tikiuosi, kad supranti, – tarė Olsenas, – daryk tas kopijas ir nešk šen savo subinę.

Ir padėjo ragelį.

Pastačiau automobilį ir patraukiau į Fizikos fakultetą.

Auditorijos viršuje laukiau, kol Filipas Sandersas baigs paskaitą. Mokslininkas stovėjo priešais sudėtingų formulių prirašinėtą lentą, patalpoje sėdėjo kokie trisdešimt studentų, dauguma – pirmose gretose. Mačiau tik jų pakaušius.

Daktaras Sandersas buvo kokių keturiasdešimties, vienas tų energingų tipų, kurie nuolat juda. Žingsniuoja pirmyn atgal ir baksnoja į lygtis ant lentos, trumpais pabrėžtinais bakstelėjimais kreida rodydamas „signalo kovarianto koeficiento nustatymą" ar „delta faktorialo triukšmo juostos plotį". Galėjau nebent spėti, kokį dalyką jis dėsto. Galų gale padariau išvadą, jog čia tikriausiai elektros inžinerija.

Nuskambėjus skambučiui studentai atsistojo ir susikrovė krepšius. Apstulbau: beveik visi klasėje buvo azijiečiai – ir vyrai, ir moterys. Japonai, kinai, indai ar pakistaniečiai. Iš trisdešimties studentų – tik vienas – baltasis!

– Teisingai, – vėliau, kai koridoriumi žingsniavome į laboratoriją, pasakė man Sandersas, – tokie kursai, kaip „Fizika–101" amerikiečių netraukia. Šitaip jau metai iš metų. Pramonė taip pat negali tokių rasti. Mes išeitume šunims šėko pjaut, jei nebūtų šitų rytiečių ir indų, kurie atvyksta čia įgyti matematikos ar inžinerijos daktaro laipsnį, o paskui darbuojasi Amerikos kompanijose.

Nusileidome kelis laiptelius žemyn ir pasukome į kairę. Sandersas sparčiai žingsniavo į rūsį vedančiu koridoriumi.

– Bet bėda ta, kad viskas keičiasi, – tęsė mokslininkas. – Maniškiai azijiečiai studentai pradėjo keliauti namo. Korėjiečiai grįžta į Korėją. Taip pat ir taivaniečiai. Net indai kartais grįžta. Jų šalyse pragyvenimo lygis kyla, gimtinėje dabar jie turi daugiau galimybių. Kai kuriose šių užsienio šalių yra labai daug puikiai išsimokslinusių žmonių. – Sandersas sparčiai vedė mane laiptais žemyn. – Ar žinote, kokiame pasaulio mieste yra didžiausias fizikos mokslo daktarų skaičius *per capita?*

– Bostone?

– Seule, Korėjoje. Prisiminkite tai, kai įžengsime į XXI amžių.

Lėkte lėkėme kitu koridoriumi. Paskui trumpam išėjome į lauką, į saulę, paėjėjome žemyn asfaltuotu keliuku į kitą pastatą. Sandersas vis žvalgėsi per petį, tarsi bijodamas mane pamesti. Bet nė akimirką nesiliovė kalbėjęs.

– O užsienio studentams grįžus į gimtinę nebelieka pakankamai inžinierių atlikti tyrinėjimų Amerikoje. Nepakanka kvalifikuotų darbuotojų. Sunkumų kyla net tokioms didelėms kompanijoms kaip *IBM*. Kvalifikuotų specialistų paprasčiausia nėra. Atsargiai – durys.

Durys sukosi tiesiai į mane. Praėjau.

– Bet jeigu tiek daug tuščių darbo vietų aukštų technologijų srityje, ar jos nepradės vėl traukti studentus?

– Ne taip, kaip investicinė bankininkystė arba teisė. – Sandersas nusijuokė. – Amerikoje gal ir trūksta inžinierių ir mokslininkų, bet užtat pasaulyje pirmaujame pagal teisininkų paruošimą. Amerikoje gyvena pusė viso pasaulio teisininkų. Tik pagalvokite, – jis papurtė galvą, – Jungtinėse Valstijose gyvena keturi procentai pasaulio gyventojų. Čia sukaupta aštuoniolika procentų pasaulio ekonomikos. Tačiau turime penkiasdešimt procentų pasaulio teisininkų. Ir dar trisdešimt penkiais tūkstančiais padaugėja kasmet – pasipila iš mokyklų. Štai kur nukreiptas mūsų produktyvumas. Štai kur mūsų nacionalinis dėmesio centras. Pusė amerikietiškų TV serialų – apie teisininkus. Amerika tampa teisininkų šalimi. Visi kelia ieškinius. Visi ginčijasi. Visi teismuose. Juk trys ketvirčiai milijono Amerikos

teisininkų turi ką nors daryti. Jie turi užkalti savo tris šimtus tūkstančių per metus. Kitos šalys galvoja, kad mes – bepročiai.

Sandersas atrakino duris. Pamačiau ranka rašytą ženklą: „SUDĖTINGŲ VAIZDŲ LABORATORIJA“ ir rodyklę. Mokslininkas nusivedė mane ilgu rūsio koridoriumi.

– Net gabiausi amerikiečių vaikai prastai išsilavinę. Geriausi mūsų vaikai dabar yra dvylikti pasaulyje po išsivysčiusių Europos ir Azijos šalių. Ir tai – mūsų geriausi studentai. O visur – dar blogiau. Trečdalis baigusiųjų aukštąsias mokyklas negali suprasti autobusų tvarkaraščio. Jie neraštingi.

Pasiekėme koridoriaus galą ir pasukome į dešinę.

– Ir tie vaikiai, kuriuos matau, – tinginiai. Niekas nenori dirbti. Mokau fizikos. Užtrunka kelerius metus, kol išmoksti. Bet visi tie vaikiai nori rengtis kaip Čarlis Šynas ir uždirbti milijoną dolerių dar nesulaukę dvidešimt aštuonerių. Vienintelis būdas gauti tokius pinigus yra teisė, investicinė bankininkystė, Volstritas. Vietos, kur žaidžiant gaunama popierinė nauda, kažkas už nieką. Bet būtent taip tie vaikiai šiomis dienomis ir nori žaisti.

– Gal tik PKU?

– Patikėkit manim, visur. Visi jie žiūri televizorių.

Jis pastūmęs atidarė dar vienerias duris, pamačiau dar vieną koridorių. Šiame dvelkė pelėsiais, drėgme.

– Žinau, žinau, aš – senamadiškas, – neužsičiaupė Sandersas, – tikiu, kad kiekviena žmogiška būtybė kažko verta. Jūs kažko vertas. Aš kažko vertas. Vien tik būdami šioje planetoje, vilkėdami drabužius, dirbdami darbus, mes kiekvienas ko nors vertas. Bet, atrodo, šitame mažame pasaulio kampelyje mes verti tiktai kimšti šlamštą. Aptarinėjame žinių laidas, stebime, kur kažkas šlaistėsi su tom prakeiktom kamerom. Nagrinėjame televizijos reklamas ir serialus, kur visas triukas...

Sandersas staiga sustojo.

– Kas atsitiko?

– Ar čia dar kas nors buvo? – paklausė. – Ar jūs atvažiavote dar su kuo nors?

– Ne. Tik aš.

– A, gerai, – Sandersas toliau skubėjo nutrūktgalvišku greičiu. – Aš visuomet nerimauju, kad nepamesčiau žmonių. Viskas gerai. Štai ir atėjom. Laboratorija, gerai. Durys ten, kur ir palikau.

Plačiu mostu jis atidarė duris. Sukrėstas įsistebeilijau į patalpą.

– Žinau, kad atrodo nekaip, – pasakė Sandersas.

Na, pagalvojau, *gerokai per švelniai pasakyta.*

Žiūrėjau į rūsį. Aprūdiję vamzdžiai ir armatūra karojo tiesiog nuo lubų, žalias linoleumas keliose vietose buvo užsiraitęs, lindo plikas betonas. Aplink kambarį buvo išrikiuoti sukiužę stalai, kiekvienas apkrautas įranga, nuo stalų šonų karojo laidai. Prie kiekvieno stalo, įdūręs akis į ekraną, sėdėjo studentas. Keliose vietose į ant grindų pastatytus kibirus lašėjo vanduo.

– Vienintelė vieta, kurią galėjome gauti, – paaiškino Sandersas, – šis rūsys. O pinigų tokiems malonumams kaip lubos neturime. Nekreipkite dėmesio, nesvarbu. Tiesiog saugokite galvą.

Profesorius nužingsniavo į kambario gilumą. Aš– maždaug metro aštuoniasdešimties ūgio, ne pilnai šešių pėdų, bet vis tiek įžengdamas į patalpą turėjau pasilenkti. Kažkur iš lubų viršuje sklido šaižus nemalonus džergždesys.

– Pačiūžos, – paaiškino Sandersas.

– Nesupratau?

– Mes po ledo arena. Priprasit. Tiesą sakant, dabar visai neblogai. Kai popietę vyksta ledo ritulio treniruotės, girdėti šiek tiek daugiau triukšmo.

Mokslininkas ėjo vis gilyn. Jaučiausi, lyg būčiau povandeniniame laive. Žvilgčiojau į dirbančius studentus. Visi buvo įkniubę į savo reikalus, mums praeinant niekas nesidairė.

– Kokias juostas norite kopijuoti? – pasiteiravo Sandersas.

– Aštuonių milimetrų japoniškas. Apsaugos vaizdajuostes. Gali būti sudėtinga.

– Sudėtinga? – nustebo Sandersas. – Labai abejoju. – Žinote, kai buvau jaunas, daug rašiau apie ankstyvuosius vaizdo perdavimo

stiprinimo algoritmus. Žinote, apie vaizdo išlyginimą, inversiją ir kontūro nustatymą. Panašius dalykus. Sanderso algoritmais visi naudojosi. Tuo metu baiginėjau Kalifornijos technologijų universitetą. Laisvu laiku dirbau RVL. Ne, ne, galime viską padaryti.

Padaviau jam juostą. Jis dirstelėjo.

– Mielas daikčiukas.

– O kas atsitiko? – paklausiau. – Jūsų algoritmams?

– Jie netiko komerciniam naudojimui, – atsakė mokslininkas. – Devintame dešimtmetyje tokios Amerikos kompanijos, kaip *RCA* ir *General Electric*, išvis pasitraukė iš komercinės elektronikos. Maniškės vaizdo patobulinimo programos Amerikoje didelės paklausos neturėjo. – Jis truktelėjo pečiais. – Taigi pamėginau parduoti jas *Sony*, japonams.

– Ir?

– Japonai jau buvo užpatentavę tuos produktus. Japonijoje.

– Norite pasakyti, jie jau turėjo algoritmus?

– Ne. Jie tiesiog įsigijo patentus. Patentavimas Japonijoje yra viena karo formų. Japonai patentuoja kaip pamišę. Ir turi labai keistą sistemą. Japonijoje gauti patentą užtrunka aštuonerius metus, bet jūsų prašymas paviešinamas po aštuonių mėnesių, o nuo tada galima užginčyti autorinį honorarą. Ir, žinoma, Amerika su Japonija neturi licencijavimo savitarpio sutarčių. Čia vienas būdų išsaugoti pranašumą.

– Bet kuriuo atveju, kai nuvykau į Japoniją, sužinojau, kad *Sony* ir *Hitachi* užregistravusios kažkokius panašius patentus. Tai vadinama „patentų tvindymu“, kitaip sakant, apsisaugoma nuo galimų panašių patentų. Jie neturėjo teisės panaudoti mano algoritmų, bet išsiaiškinau, kad ir aš neturiu. Nes jie jau užpatentavo mano išradimo licenciją. – Jis gūžtelėjo. – Sunku paaiškinti. Bet kuriuo atveju, čia sena istorija. Šiuo metu japonai išradę daug sudėtingesnę vaizdo aparatūrą, toli pranokstančią viską, ką turime mes. Šiuo metu jie gerokai mus lenkia. Bet šioje laboratorijoje mes kovojame. O štai ir žmogus, kurio mums reikia. Denai, ar tu labai užsiėmęs?

Nuo kompiuterio konsolės pakėlė galvą jauna moteris. Didelės akys po akiniais raginiais rėmeliais, tamsūs plaukai. Jos veidą šiek tiek dengė nuo lubų nukarę vamzdžiai.

– Čia ne Denas, – nustebęs pasakė Sandersas. – Kur Denas, Teresa?

– Laiko vidurio semestro egzaminus, – paaiškino Teresa, – aš tik padedu užbaigti skubius darbus. Jau beveik viskas.

Man susidarė įspūdis, jog ji vyresnė už kitus studentus. Tiksliai buvo sunku pasakyti, kodėl. Tikrai ne dėl drabužių: mergina ryšėjo ryškiaspalvį plaukų raištį, po džinsiniu švarku vilkėjo *U2* marškinėlius. Bet buvo kažkokia ypatingai rami ir gal dėl to atrodė vyresnė.

– Ar gali imtis kito darbo? – apeidamas aplink stalą ir žiūrėdamas į monitorių paklausė Sandersas. – Nes turim skubių reikalų. Reikia padėti policijai.

Daužydamas galvą į vamzdžius, sekiojau paskui Sandersą.

– Tikriausiai galėsiu, – atsakė moteris. Ji pradėjo išjunginėti blokus ant darbo stalo. Iš pradžių darbavosi atsukusi nugarą ir tik po kiek laiko pagaliau pamačiau, kaip ji atrodo – tamsaus gymio, egzotiškos išvaizdos, tikriausiai maišyto kraujo. Tiesą sakant, mergina buvo graži, nuostabiai graži. Ji atrodė kaip viena tų gerai apmokamų žurnalų gražuolių. Kurį laiką stovėjau sutrikęs, nes tokia moteris buvo per graži darbuotis elektronikos laboratorijoje kažkokiam rūsy. Nesuprantama.

– Susipažinkite su Teresa Asakuma, vienintele japonų studente, likusia dirbti čia.

– Sveika, – pasakiau. Nukaitau. Jaučiausi kvailai. Jaučiau, jog informacija užplūdo mane per staigiai. Viską apsvarsčius, verčiau jau japonams reikalų su tomis juostomis neturėti. Bet jos vardas ne japoniškas, ji nebuvo panaši į japonę, ji atrodė kaip europietė, na, gal turinti šiek tiek japonų kraujo, tokia egzotiška, gal ji netgi buvo...

– Labas rytas, leitenante, – pasisveikino mergina. Ištiesė kairę – ne tą – ranką pasisveikinti. Laikė ją įkypai – taip elgiasi tie, kurių dešinioji sužalota.

Paspaudėme vienas kitam rankas.

– Kaip laikotės, panele Asakuma?

– Teresa.

– Gerai.

– Argi ji ne graži? – įsiterpė Sandersas elgdamasis taip, tarsi už pagyrą gautų papildomų taškų. – Tiesiog gražuolė.

– Taip, – patikinau, – tiesą sakant, stebiuosi, kad jūs – ne modelis.

Stojo kebli akimirka. Negalėjau pasakyti, kodėl. Ji greitai nusisuko.

– Manęs tie dalykai niekuomet nedomino, – atsakė.

Akimirksniu įsikišo Sandersas ir pasakė:

– Teresa, leitenantui Smitui reikia kelių juostų kopijų. *Šitų* juostų.

Sandersas ištiesė jai vieną. Ji paėmė juostą kaire ranka ir pakėlė prieš šviesą. Dešinė taip ir liko sulenkta per alkūnę, prispausta prie liemens. Tada pamačiau, kad jos dešinioji nesveika, baigiasi mėsingu strampu, kyšančiu iš džinsinio švarkelio rankovės. Buvo panašu į talidomidu sukeltą apsigimimą.

– Visai įdomu, – pasakė ji, prisimerkusi apžiūrinėdama juostą. – Didelio tankio, aštuonių milimetrų. Galbūt čia patentuotas skaitmeninis formatas, apie kurį girdėjome. Tikriausiai čia vaizdas sustiprinamas realiam laike.

– Apgailestauju, nežinau, – pasakiau. Jaučiausi kvailai, kad užsiminiau apie modelį. Įkišau ranką į dėžutę ir ištraukiau leistuvą.

Teresa nieko nelaukdama paėmė atsuktuvą ir nusuko dangtelį. Palinko ties viduriais. Mačiau žalią mikroschemą, juodą varikliuką, tris mažus kristalinius cilindrus.

– Taip, čia naujos kartos prietaisas. Labai gudrus. Daktare Sandersai, pažiūrėkit, juos gamina tik su trimis galvutėmis. Plokštelė turėtų generuoti *RGB* komponentą, nes čia, – manote, čia suglaudimo schemos?

– Tikriausiai skaitmeninio konverteris į analogą, – pasakė Sandersas. – Labai dailus. Toks mažytis. – Jis pasisuko į mane, laikydamas dėžutę. – Žinote, kodėl japonai sugeba pagaminti tokius daik-

čiukus, o mes – ne? Jie juos *kaizen*. Nuolat, kantriai apgalvotai atlieka tobulinimo procesą. Kiekvienais metais produktas išeina truputį geresnis, truputį mažesnis, truputį pigesnis. Amerikiečiai taip nemąsto. Amerikiečiai visą laiko ieško kvantinio šuolio, didelio spurto pirmyn. Amerikiečiai mėgina išmušti žemę iš po kojų – iš karto nugalėti konkurentą, o paskui ilsėtis. Japonai išmušinėja po kruopelę ir niekuomet nesiilsi. Taigi šitas paprastas daikčiukas ne kas kita, o skirtingų filosofijų išraiška.

Šitaip kalbėdamas jis kurį laiką sukiojo cilindrus, jais žavėjosi. Galų gale pasakė:

– Ar galėsi nukopijuoti šitas juostas?

– Žinoma, – atsakė Teresa. – Iš konverterio galime išgauti šito prietaiso signalą ir perkelti jį į kokią tik norite laikmeną. Norėtumėte trijų ketvirčių? Profesionalią optinę? Paprastą vaizdo?

– Paprastą vaizdo, – pasakiau.

– Bus nesunku, – tarė mergina.

– Bet ar kopija bus tiksli? Žmonės RVL'e sakė, kad negali garantuoti kopijos tikslumo.

– O, prakeikta RVL, – nusikeikė Sandersas. – Jie taip kalba tik dėl to, kad dirba vyriausybei. O čia mes viską *padarome*. Tiesa, Teresa?

Bet Teresa nesiklausė. Stebėjau, kaip ji junginėdama kabelius ir laidus greitai darbuojasi sveikąja ranka, o strampu stabilizuoja ir prilaiko dėžutę. Kaip ir daugumos neįgalių žmonių, jos judesiai buvo tokie sklandūs, jog vos galėjai pastebėti, kad merginai trūksta dešinės plaštakos. Netrukus ji mažąjį magnetofoną prijungė prie kito ir dar kelių skirtingų ekranų.

– O kam šitie?

– Patikrinti signalą.

– Norite pasakyti, magnetofono?

– Ne. Didysis ekranas rodys vaizdą. Kituose galėsiu sekti signalo charakteristikas ir duomenų planą: kaip vaizdas gula į juostą.

– Ar tai būtina? – paklausiau.

– Ne. Tiesiog noriu pašniukštinėti. Labai smalsauju, kaip jie išgauna tokio didelio tankio formatą.

– Kas pirminis medžiagos šaltinis? – paklausė Sandersas.

– Medžiaga iš įstaigos apsaugos kamerų.

– O šios juostos – originalai?

– Taip manau. Kodėl klausiat?

– Na, jei čia originali medžiaga, norime būti itin atsargūs, – pasakė Sandersas. Jis kalbėjo Teresai, duodamas nurodymus. – Juk nenorime, kad atsirastų grįžtamojo ryšio kontūrai, įsirėšiantys laikmenos paviršiuje arba signalo pratekėjimas nuo galvutės, kuris sutrikdytų duomenų srauto integralumą.

– Nesijaudinkit, – atsakė mergina, – susitvarkysiu. – Ji parodė į nustatymus. – Matote? Tai įspės apie tariamosios varžos pokyčius. Taip pat stebėsiu centrinį procesorių.

– Puiku, – nusiramino Sandersas. Jis džiūgavo kaip išdidus tėvas.

– Kiek laiko užtruks? – paklausiau.

– Neilgai. Galime nustatyti labai spartų signalą. Greičio limitas yra leistuvo funkcija, o jis, atrodo, turi persukimo funkciją. Taigi, tikriausiai trys keturios minutės vienai juostai.

Dirstelėjau į laikrodį.

– Dešimt trisdešimt turiu susitikimą, į kurį negaliu vėluoti, o šitų nenoriu čia palikti...

– Jums reikia visų nukopijuotų?

– Tiesą sakant, tikrai svarbios yra penkios.

– Tuomet tas pirmas ir padarykim.

Vieną po kitos leidome pirmas kiekvienos juostos sekundes – ieškojome tų penkių, kuriose įrašyti vaizdai iš keturiasdešimt šešto aukšto. Kiekvienos juostos pradžioje įrašytą kameros nufilmuotą vaizdą mačiau pagrindiniame ekrane ant Teresos stalo. Šoniniuose monitoriuose signalo pėdsakai šokčiojo ir svyravo kaip intensyviosios terapijos skyriuje. Užsiminiau apie tai.

– Jūs iš dalies teisus, – pasakė mergina, – intensyvi terapija vaizdui. – Ji išėmė vieną juostą, įstūmė kitą ir paleido. – Ojojoi, sakot, kad šita medžiaga – originali? Tikrai ne. Šitos juostos – kopijos.

– Iš kur žinote?

– Nes gavome pabaigos pėdsaką, – Teresa pasilenkė prie įrangos ir, atidžiai stebėdama signalo takelį, pradėjo kažką atsargiai reguliuoti.

– Manau, štai ką jūs atsinešėte, taip, – pasakė Sandersas. Atsisuko į mane: – Matote, su leistuvu sunku nustatyti, ar vaizdas yra kopija. Senesnėse analoginio vaizdo juostose kopijose matyti šioks toks vaizdo pablogėjimas, bet tokiose kaip ši, skaitmeninėse sistemose, visiškai nėra skirtumo. Kiekviena kopija tikra to žodžio prasme identiška originalui.

– Tai kaip tuomet galite sakyti, kad juostos yra kopijos?

– Teresa nežiūri į vaizdą, – paaiškino Sandersas. – Ji žiūri į signalą. Net jei ir negalime atskirti kopijos pagal vaizdą, kartais galime pasakyti, ar vaizdas įrašytas iš kameros, ar iš kito vaizdo grotuvo.

Papurčiau galvą.

– Kaip?

– Reikia stebėti, koks signalas ateina per pirmą pusę sukimo sekundės. Jei prietaisas, kuris įrašo, pradėjo veikti anksčiau nei tas, kuris rodo, kartais, pastarajam įsijungus, atsiranda silpnas signalo leidimo svyravimas. Čia mechaninė funkcija: leistuvų varikliai negali akimirksniu įgauti reikiamo greičio. Šiam poveikiui sumažinti į leistuvus montuojamos elektroninės mikroschemos, bet visą laiką prieš pasiekiant greitį išlieka intervalas.

– Tai štai ką nustatėte?

Ji linktelėjo.

– Tai vadinama „suerzinimo žyme".

– Taip niekada nenutinka, jeigu signalas ateina tiesiai iš kamerų, – aiškino Sandersas, – nes kamera neturi judančių dalių ir yra akimirksniu pasiruošusi.

Susiraukiau.

– Taigi šios juostos – kopijos.

– Ar tai labai blogai? – paklausė Sandersas.

– Nežinau. Jei jos buvo nukopijuotos, tai galėjo būti ir pakeistos, tiesa?

– Teoriškai – taip, – patvirtino mokslininkas. – Praktiškai – reikia labai atidžiai apžiūrėti. Ir bus labai sunku tiksliai išsiaiškinti. Šios juostos – iš japonų kompanijos?

– Taip.

– *Nakamoto?*

Linktelėjau.

– Taip.

– Jei atvirai, aš nė kiek nenustebęs, kad jums įteikė kopijas, – tarė Sandersas. – Japonai ypač atsargūs. Jie ne itin pasitiki pašaliniais. O japonų korporacijos Amerikoje jaučiasi taip, lyg užsiimtų verslu Nigerijoje: jie mano, jog yra iš visų pusių apsupti laukinių.

– Ei, ei, – priminė apie save Teresa.

– Atsiprašau, – tarstelėjo Sandersas, – bet juk žinai, ką noriu pasakyti. Japonams atrodo, jog turi taikstytis su mūsų neišmanymu, lėtumu, kvailumu, kompetencijos stoka. Todėl ima saugotis. Taigi, jeigu šios juostos turi kokios nors teisinės svarbos, paskutinis dalykas, ką jie padarys – tai atiduos originalus tokiam barbarui policininkui kaip jūs. Ne, ne, jie atiduos jums kopijas, o originalus pasilaikys seife, gynybai. Ir bus visiškai tikri, jog su pasenusiomis amerikietiškomis vaizdo technologijomis vis tiek niekuomet nenustatysite, kad jūsų rankose – kopijos.

Susiraukiau.

– Kiek laiko užtruktų padaryti kopijas?

– Neilgai, – atsakė Sandersas, purtydamas galvą. – Taip, kaip dabar skenuoja Teresa, penkios minutės juostai. Įsivaizduoju, kad japonai gali padaryti daug greičiau. Tarkim, dvi minutės juostai.

– Vadinasi, praeitą naktį pridaryti kopijų jie turėjo marias laiko.

Mums kalbant, Teresa toliau keitė juostas, žiūrėjo kiekvienos pradžią. Vos pasirodydavo vaizdas, ji dirsteldavo į mane. Aš papurtydavau galvą. Vis mačiau vaizdus iš kitų apsaugos kamerų. Galų gale pasirodė pirma juosta iš keturiasdešimt šešeto aukšto: pažįstamas, jau matytas įstaigos vaizdas.

– Štai viena.

– Gerai, tuomet pradedam. Patalpinkim ją į *VHS*. – Teresa pradėjo pirmą kopiją. Paleido juostą pirmyn dideliu greičiu, greitai keitėsi dryžuotas vaizdas. Šoniniuose ekranuose signalas nervingai šokčiojo ir lankstėsi. – Ar tai kaip nors susiję su praeitą vakarą įvykdyta žmogžudyste? – paklausė mergina.

– Taip. Ką nors žinote?

Ji gūžtelėjo pečiais.

– Mačiau per žinias. Žudikas mirė automobilio avarijoje?

– Teisingai, – patvirtinau.

Ji nusisuko. Trijų ketvirčių kampu merginos profilis su aukštu skruostikaulio lanku buvo sukrečiančiai gražus. Pagalvojau, kad Edis Sakamura buvo žinomas pleibojus. Todėl paklausiau:

– Gal jį pažinojote?

– Ne, – atsakė mergina. Akimirką patylėjusi, pridūrė: – Jis buvo japonas.

Dar viena nesmagi akimirka užklupo mūsų būrelį. Atrodė, jog Teresa ir Sandersas žino kažką, apie ką nenutuokiu aš. Bet nebuvo kaip paklausti, todėl spoksojau į ekraną.

Dar kartą stebėjau lubomis judančią saulės šviesą. Paskui, sumažėjus personalo, įsižiebė kambario lempos. Paskui biuras ištuštėjo. O tada, dideliu greičiu, pasirodė vyriškio lydima Šerilė Ostin. Jiedu aistringai bučiavosi.

– Aha, – tarstelėjo Sandersas. – Čia tai?

– Taip.

Stebėdamas veiksmą, mokslininkas raukėsi.

– Norite pasakyti, žmogžudystė *įrašyta?*

– Taip, – pasakiau, – daugybėje kamerų.

– Juokaujat.

Stebėdamas tolesnius veiksmus, Sandersas nutilo. Dryžuotame pagreitintame vaizde buvo sunku įžiūrėti ką nors daugiau, nei esminius įvykius. Du žmonės nužingsniuoja į konferencijų salę. Staigi kova. Jos nugara, prispausta prie stalo. Staiga atsitraukiama šalin. Paskubomis išeinama iš kambario.

Niekas nekalbėjo. Visi stebėjome juostą.

Dirstelėjau į Teresą. Ji sėdėjo sumišusi. Vaizdas atsispindėjo akinių stikluose.

Edis praėjo pro veidrodį ir įžengė į tamsų koridorių. Juosta sukosi dar kelias sekundes, paskui kasetė iššoko.

– Čia viena. Minėjot, kad kasečių daugiau. Kiek iš viso?

– Manau, penkios, – atsakiau.

Ji lipduku pažymėjo pirmą kasetę. Į leistuvą įdėjo kitą kasetę ir dideliu greičiu pradėjo kopijuoti.

– Ar šios kopijos tikslios? – paklausiau.

– O, taip.

– Taigi jos teisėtos.

Sandersas susiraukė.

– Teisėtos kuria prasme?

– Na, kaip įkalčiai teismo rūmuose...

– Oi, ne, – atsakė mokslininkas, – šios juostos niekada nebus pripažintos teismo salėje.

– Bet jei kopijos tikslios...

– Nieko nepadarysi. Jokios fotografijos formos, tarp jų ir vaizdajuostės, daugiau nebepriimtinos teisme.

– Nesu to girdėjęs, – pasakiau.

– Dar ne, – patikslino Sandersas, – precedentinė teisė nėra visiškai aiški. Bet metas jau artėja. Visos fotografijos šiomis dienomis yra įtartinos. Nes dabar, su skaitmeninėmis sistemomis, jos gali būti tobulai pakeistos. *Tobulai*. Čia kažkas nauja. Prisiminkite, kaip prieš metus Rusija pašalino politikų nuotraukas iš Gegužės pirmosios parado fotografijų. Viskas buvo labai grubiai išpjauta ir sutvarkyta – visur galėjai matyti, kad kažkas pasidarbavo. Atsirado keista erdvė už likusių žmonių pečių. Arba bespalvės dėmės ant galinės sienos. Arba galima buvo įžiūrėti teptuko brūkštelėjimus, kai buvo mėginta retušuoti padarytą žalą. Tačiau, bet kuriuo atveju, viskas gana lengvai pastebima. Matyti, jog nuotrauka pakeista. Visas tas reikalas tiesiog komiškas.

– Prisimenu, – pasakiau.

– Nuotraukos visada buvo tikslios ir teisingos, nes jų nebūdavo įmanoma pakeisti. Todėl manėme, kad fotografijos atspindi tikrovę. Bet jau keletą metų kompiuteriai leidžia nuotraukose padaryti nematomų pakeitimų. Prieš keletą metų *National Geographic* viršelyje įdėjo Didžiosios Egipto piramidės nuotrauką. Redaktoriams nepatiko vieta, kur piramidė stovi, todėl pagalvojo, jog ji įsikomponuos geriau, jei bus truputį pastumta. Taigi jie paprasčiausiai pakeitė nuotrauką ir piramidę pastūmė. Niekas to nepasakytų. Bet jeigu su fotoaparatu nuvykęs į Egiptą pamėgintumėte tą nuotrauką pakartoti, pamatytumėte, kad negalite. Nes tikrovėje nėra tokios vietos, kur piramidės taip išsidėstytų. Nuotraukos daugiau nebeatspindi tikrovės. Niekas nepasakytų. Čia tik menkas pavyzdėlis.

– Ir kas nors tą patį gali padaryti su juostomis?

– Teoriškai, bet koks vaizdas gali būti pakeistas.

Ekrane stebėjau antrą kartą įvykstančią žmogžudystę. Ši kamera filmavo iš tolimojo patalpos galo. Žmogžudystė buvo matoma ne itin gerai, bet, kita vertus, aiškiai buvo matyti link kameros einantis Sakamura.

– Kaip galima pakeisti vaizdą? – paklausiau.

– Šiomis dienomis galite padaryti kokį tik norite velnišką keitimą, – nusijuokė Sandersas.

– Ar galėtumėte pakeisti žudiko asmenybę?

– Techniškai, taip, – atsakė Sandersas. – Veido perkėlimas ant sudėtingo judančio objekto dabar įmanomas. Techniškai įmanomas. Bet praktiškai – tikra kankynė.

Nutylėjau. Tegu taip ir lieka. Sakamura buvo mūsų pagrindinis įtariamasis, be to, negyvas. Šefas nekantravo užbaigti bylą. Todėl nieko ir nesakiau.

– Žinoma, – tęsė Sandersas, – japonai turi visokių fantastiškiausių vaizdo algoritmų išorės žymėjimui ir trijų matavimų transformacijoms. Jie gali atlikti tą, ką mes vargiai tegalime įsivaizduoti. – Jis vėl subarbeno pirštais į stalą. – Koks šių juostų grafikas? Kokia jų istorija?

– Žmogžudystė įvykdyta praeitą vakarą dvidešimtą trisdešimt, – pradėjau pasakoti, – taip rodo laikrodis. Mums pasakė, kad juostos

iš apsaugos pulto buvo išneštos maždaug dvidešimtą keturiasdešimt penkios. Paprašėme juostų, o paskui šiek tiek pasitampėme su japonais.

– Kaip visada. Ir kada galų gale jas gavote?

– Į departamento būstinę juostas atnešė naktį, apie pirmą trisdešimt.

– Supratau, – tarė Sandersas. – Vadinasi, juostas jie turėjo nuo dvidešimtos keturiasdešimt penkios iki maždaug pusės antros nakties.

– Teisingai. Truputį mažiau, nei penkias valandas.

Sandersas susiraukė.

– Penkios juostos, penki skirtingi kamerų kampai, reikia pakeisti per penkias valandas? – Mokslininkas papurtė galvą. – Jokiu būdu. Tiesiog neįmanoma, leitenante.

– Tikrai, – įsiterpė Teresa, – neįmanoma. Netgi japonams. Per daug pikselių reikia pakeisti.

– Jūs tikri? – pasitikslinau.

– Na, – tarė Teresa, – vienintelis būdas viską atlikti taip greitai – pasinaudoti automatine programa, tačiau net pačios pažangiausios programos reikalauja, kad detales nugludintum rankiniu būdu. Kokie nors netikslūs kontūrai gali viską sugadinti.

– Netikslūs kontūrai? – pakartojau. Supratau, jog su malonumu uždavinėju klausimus šiai merginai. Man patiko žiūrėti į jos veidą.

– Neteisingi judesio kontūrai, – įsiterpė Sandersas. – Vaizdas rodomas trisdešimt kadrų per sekundę greičiu. Įsivaizduok kiekvieną vaizdo kadrą kaip nuotrauką, fotografuotą vienos trisdešimtosios sekundės greičiu. O tai labai lėtai – daug lėčiau, nei filmuoja kišeninės kameros. Jei filmuosi bėgiką kas trisdešimtąją sekundės dalį, vietoj kojų bus matyti tik brūkšneliai. Netikslūs kontūrai.

– Tai vadinama judesio netikslumu. Jeigu judesį keiti mechaniškai, atrodo nekaip. Vaizdas tampa per aštrus, per glaustas. Kraštai keistai atrodo. Prisimenant rusus: galima įžiūrėti, jog pakeista. Tam, kad judesys būtų tikras, reikalingas tinkamas susiliejimas.

Supratau.

– O dar yra spalvų pasikeitimas, – pridūrė Teresa.

– Teisingai, – pritarė Sandersas, – pačiame susiliejime yra spalvų pasikeitimas. Pavyzdžiui, pažiūrėkit į monitorių. Vyriškis dėvi mėlyną kostiumą. Kai jis suka merginą aplink kambarį, sukasi ir švarkas. Dabar, jei paimtumėm šio judesio kadrą ir išskaidytumėm pikseliais, pamatytumėte, kad švarkas yra tamsiai mėlynas, bet kontūre yra progresuojantys šviesesnės mėlynos šešėliai, o prie pat kraštų jis atrodo beveik perregimas – iš vieno kadro tiksliai negalite pasakyti, kur baigiasi švarkas ir prasideda fonas.

Sunkiai įsivaizdavau.

– Tarkim...

– Jei krašto spalvos blunka netiksliai, tučtuojau tą pastebėsite. Gali užtrukti valandų valandas, kol sutvarkysite keletą juostos sekundžių, kaip daroma reklaminiuose klipuose. Bet jei to nepadarysite, išvysite maždaug *šitai,* – ir jis spragtelėjo pirštais.

– Taigi, nors juostas japonai nukopijavo, jų pakeisti negalėjo?

– Ne per penkias valandas, – atsakė Sandersas. – Jiems tiesiog nebūtų pakakę laiko.

– Tuomet matome viską, kas iš tikrųjų atsitiko.

– Nėra abejonių, – patvirtino Sandersas. – Bet, kai išeisite, mes dar pašniukštinėsim po šituos vaizdus. Teresa nori pasikrapštinėti, žinau, taip ir padarys. Taigi ir aš padėsiu. Susisieksime vėliau. Pasakysime, ar radome ką nors keista. Bet, iš esmės, visko pakeisti nebuvo įmanoma. Bent jau tokioje laboratorijoje.

Kai įsukau į ratą prie Sanset Hilso užmiesčio klubo, pamačiau prieš didelį tinkuotą klubo pastatą stovintį Konorą. Jis nusilenkė trims greta stovėjusiems golfo žaidėjams, jie atsakė tuo pačiu. Paskui Konoras atsisveikino visiems paspausdamas rankas, įmetė lazdas ant galinės sėdynės ir įsėdo į automobilį.

– Vėluoji, *kohai.*

– Atsiprašau. Tik keletą minučių. Aš ką tik iš Pietų Kalifornijos universiteto.

– Tavo vėlavimas visiems pridarė nepatogumų. Iš mandagumo tie vyrai jautėsi turį palaikyti man kompaniją, kol laukiau tavęs. Tokios padėties žmonėms nejauku stoviniuoti. Jie užsiėmę. Bet jie jautėsi man įsipareigoję. Pridarei nemažai keblumų. Ir varganai pasirodei kaip departamento atstovas.

– Atsiprašau. Net nenutuokiau.

– Pradėk nutuokti, *kohai*. Pasauly gyveni ne vienas.

Įjungiau pavarą ir pajudėjau. Galinio vaizdo veidrodėlyje mačiau japonus. Jie mojavo mums tolstant. Neatrodė nelaimingi ar labai skubantys.

– Su kuo žaidėte?

– *Aokis-san* – *Tokio Marine* Vankuveryje prezidentas. *Hanada-san* – *Mitsui Bank* Londone viceprezidentas, o Keničis Asaka valdo visas *Toyota*'s pietryčių Azijoje nuo Kuala Lumpūro iki Singapūro. Jo būstinė Bankoke.

– O ką jie veikia čia?

– Atostogauja, – atsakė Konoras. – Trumpos atostogos Valstijose pažaisti golfą. Jie mano, jog malonu pailsėti tokioje neskubrioje šalyje kaip mūsiškė.

Įsukau į vingį link Sanseto bulvaro ir sustojau prie šviesoforo.

– Kur važiuojam?

– Į „Keturių metų laikų“ viešbutį.

Pasukau į dešinę Beverli Hilso link.

– O kodėl šie vyrai su jumis žaidžia golfą?

– Na, mes jau senokai pažįstami, – atsakė Konoras. – Bėgant metams, keletas paslaugų ten, keletas šen. Aš nesu svarbus. Bet savitarpio santykius reikia puoselėti. Skambutis telefonu, maža dovanėlė, mačas, kai esi mieste. Nes niekuomet nežinai, kada tau prireiks ryšių. Savitarpio santykiai yra informacijos šaltinis, apsauginis vožtuvas, ankstyvo įspėjimo sistema. Šitaip japonai mato pasaulį.

– O kas pakvietė pažaisti?

– *Hanada-san* planavo žaisti, aš tik prie jo prisijungiau. Kaip žinai, esu neblogas žaidėjas.

– O kodėl norėjote žaisti?

– Nes norėjau daugiau sužinoti apie šeštadienio susirinkimus, – atsakė Konoras.

Prisiminiau šeštadienio susirinkimus. Žinių studijoje žiūrėtoje vaizdo juostoje matėme, kaip Sakamura sučiumpa Šerilę Ostin ir taria: „Tu nesupranti, viskas dėl šeštadienio susirinkimų."

– Jie jums papasakojo?

Konoras linktelėjo.

– Panašu, jog tie susitikimai prasidėjo labai seniai, – ėmė pasakoti, – kokiais tūkstantis devyni šimtai aštuoniasdešimtais metais. Iš pradžių vykdavo „Century Plaza", paskui – „Šeratone", o galiausiai – „Biltmore".

Konoras žiūrėjo pro langą. Automobilis šokinėjo per Sanseto bulvaro duobes.

– Keletą metų susirinkimai vyko reguliariai. Iškilūs japonų pramonininkai, kuriems pasitaikydavo tuo metu būti mieste, dalyvaudavo pastoviose diskusijose apie tai, ką reikėtų Amerikoje daryti. Arba kaip turėtų būti valdoma Amerikos ekonomika.

– *Ką?*

– Taip.

– Bet juk tai siaubinga!

– Kodėl? – nustebo Konoras.

– *Kodėl?* Juk čia *mūsų* šalis. Juk negali tuntas užsieniečių, susirinkusių į slaptą susitikimą, sėdėti ir spręsti, kaip ją tvarkyti!

– Japonams ne taip viskas atrodo, – tarė Konoras.

– Esu tikras, būtent taip! Ir dar žinau, jog jie galvoja esą velniškai teisūs!

Konoras gūžtelėjo pečiais.

– Tai jau tikrai, jie galvoja esą teisūs. Ir tiki, jog turi teisę spręsti...

– *Kristau...*

– Nes jie daug investavo į mūsų ekonomiką. Paskolino mums daugybę pinigų, Piteri: daugybę pinigų. Šimtus milijardų dolerių. Beveik visus pastaruosius penkiolika metų Jungtinės Valstijos per savaitę turi milijardo dolerių prekybos su Japonija deficitą. Milijardas dolerių kiekvieną savaitę, su kuriuo japonai turi kažką daryti. Pinigų

srautas, plūstantis tiesiai jiems į rankas. Jie neypatingai geidžia tokios daugybės dolerių. Ką jiems daryti su tais papildomais milijardais?

– Taigi japonai nusprendė skolinti pinigus mums patiems. Mūsų vyriausybė metai po metų vykdė biudžeto deficitą. Neišgalėjome susimokėti už savo pačių programas. Taigi mūsų biudžeto deficitą finansavo japonai. Jie į mus investavo. Skolino pinigus remdamiesi tam tikromis mūsų vyriausybės teikiamomis garantijomis. Vašingtonas pažadėjo japonams, kad savo namuose įvesime tvarką. Apkarpysime deficitą. Reformuosime švietimą, atstatysime infrastruktūrą, jei reikės – netgi padidinsime mokesčius. Trumpai tariant, pagerinsime savo veiksmus. Nes tik tokiu atveju investavimas į Ameriką taps priimtinas.

– A-ha, – sumurmėjau.

– Bet ničnieko nepadarėme. Dar pabloginome deficitą, devalvavome dolerį. Tūkstantis devyni šimtai aštuoniasdešimt penktaisiais jo vertė nukrito dvigubai. Ar žinai, kas atsitiko japonų investitoriams Amerikoje? Juos iškrušo. Tai, į ką jie investavo aštuoniasdešimt ketvirtaisiais, dabar buvo verta vos pusė tiek.

Miglotai kažką prisiminiau.

– Maniau, taip padarėme, kad išspręstume savo prekybos deficito reikalus, padidintume eksportą, – pasakiau.

– Taip ir buvo, bet niekas nesuveikė. Prekybos balansas su Japonija tik pablogėjo. Paprastai jeigu pusiau devalvuoji savo valiutą, padvigubėja viso importo kainos. Bet japonai gerokai sumažino kasetinių vaizdo magnetofonų ir kopijuoklių kainas, todėl išlaikė dalį rinkos. Atsimink, verslas – tai karas. Viskas, ką pasiekėme, – tai nupiginome Amerikos žemę ir Amerikos kompanijas, ir jas galėjo nusipirkti japonai, nes jena tapo du kartus stipresnė nei anksčiau. Visi didžiausi pasaulio bankai atiteko japonams. O Ameriką pavertėme neturtinga šalimi.

– O ką tas turi bendra su šeštadienio susirinkimais?

– Na, – padėjo Konoras, – įsivaizduok, jog turi išgeriantį dėdulę. Jis sako, jog, jei paskolinsi jam pinigų, liausis gėręs. Bet nesiliauja. O pinigus atgauti tu nori. Iš savo prastos investicijos nori susigrą-

žinti viską, kas tik įmanoma. Be to, žinai, kad išgėręs tavo dėdė visai pasiunta ir gali ką nors sužeisti. Jis tampa nevaldomas. Taigi kažką daryti reikia. Tada šeima susėda ir sprendžia, kaip elgtis su problematišku dėde. Štai ką nusprendė daryti japonai.

– Tikrai.

Konoras tikriausiai išgirdo skepticizmą mano balse.

– Paklausyk, – pasakė, – mesk šitas konspiracines nesąmones sau iš galvos. Ar norėtum užgrobti Japoniją? Nori valdyti jų šalį? Žinoma, ne. Jokia nuovoki šalis nenori užgrobti kitos šalies. Varyti biznį – taip. Palaikyti ryšius – taip. Bet ne užgrobti. Niekas nenori atsakomybės. Niekas nenori būti trukdomas. Visai kaip su girtuokliu dėde – rengi susitikimus tik tada, kai esi priverstas. Čia paskutinė priemonė.

– Tai štai kaip viską mato japonai?

– Jie regi milijardų milijardus savo dolerių, *kohai*. Investuotų didelių sunkumų turinčioje šalyje. Šalyje, pilnoje keistų individualistų, nepaliaujamai tauškiančių. Žmonių, kurie nuolat vienas su kitu ginčijasi, pešasi. Žmonių, kurie nėra gerai išsilavinę, apie pasaulį žino mažai, o informaciją semia iš televizijos. Žmonių, nemėgstančių sunkiai dirbti, toleruojančių smurtą, narkotikus ir nepanašu, jog ketinančių prieš tai protestuoti. Japonai įdėjo milijardus dolerių šioje keistoje šalyje ir visai norėtų tinkamo pelno iš savo investicijų. Ir net galvojant, kad Amerikos ekonomika žlunga – greitai ji taps trečiąja pasaulyje po Japonijos ir Europos – vis tiek svarbu pamėginti ją išlaikyti. Ką jie visi ir mėgina padaryti.

– Tikrai? – pasišaipiau. – Jie tiesiog daro gerą darbą – gelbsti Ameriką?

– Kažkam reikia gelbėti, – nepasidavė Konoras. – Toliau taip tęstis negali.

– Patys susitvarkysime.

– Šitaip visada sakė anglai. Bet dabar Anglija – vargana. Ir Amerika taip pat tampa vargšė.

– Kodėl gi tampa vargšė? – paklausiau garsiau nei ketinau.

– Japonai sako, taip yra todėl, kad Amerika tampa šalimi be pagrindo, be esmės. Leidžiame išslysti savo fabrikams. Daugiau nebegaminame daiktų. Kai gamini produktus, pridedi vertės žaliavai ir tikra tų žodžių prasme kuri turtą. Tačiau Amerika liovėsi tą dariusi. Amerikiečiai dabar kuria pinigus popierinėmis manipuliacijomis, o japonai teigia, kad mus tas įklampins, nes popierinis pelnas neatspindi tikro turto. Jie mano, kad mūsų susižavėjimas Volstritu ir niekam tikusiomis vertybėmis yra pamišėliškas.

– Ir todėl japonai turėtų mus valdyti?

– Jie mano, kad *kas nors* turėtų valdyti. Todėl linkę užsiimti tuo patys.

– Jėzau.

Konoras pasimuistė kėdėje.

– Patausok savo pasipiktinimą, *kohai*, nes, pasak *Hanada-san,* šeštadienio susirinkimai liovėsi tūkstantis devyni šimtai devyniasdešimt pirmaisiais.

– Tikrai?

– Taip. Tada, kai Japonija nusprendė nebesirūpinti, ar Amerika pagerins savo veiklą, ar ne. Jie pamatė esamos situacijos privalumus: Amerika snaudžia ir nebrangi įpirkti.

– Taigi šeštadienio susirinkimų daugiau nebėra.

– Tik atsitiktiniai. Dėl *ničibei kankei*: nuolatinių japonų ir amerikiečių ryšių. Dviejų šalių ekonomikos susijungusios. Nė viena šalis ne tik negali ištrūkti, bet ir nenori. Bet susitikimai jau nebesvarbūs. Jie daugiau socialinės reikšmės. Taigi tai, ką Sakamura pasakė Ostin – netiesa. Ir jos mirtis nieko bendra su šeštadienio susirinkimais neturi.

– Tai su kuo ji tada susijusi?

– Mano draugai linkę galvoti, kad viskas asmeniška. *Čijou no mocure,* aistros nusikaltimas. Nuostabi *irokičigai* moteris ir pavydus vyras.

– Ir jūs jais tikite?

– Na, reikalas tas, kad jie buvo vieningi. Visi trys verslininkai. Žinoma, japonai nenoromis pasakoja apie tarpusavio nesutarimus, net

neišsivysčiusios prasčiokiškos šalies golfo aikštynuose. Bet išmokau, kad vieningumas prie *gaidžin* gali dengti daugybę nuodėmių.

– Manote, jie melavo?

– Nebūtinai, – Konoras papurtė galvą, – bet man susidarė įspūdis, kad jie man kažką pasakė kažką nutylėdami. Šio ryto žaidimas buvo *hara no saguriai*. Mano bičiuliai nenorėjo pasipasakoti.

Konoras nupasakojo golfo mačą. Rytą visi ilgai tylėjo. Visas ketvertas buvo mandagūs ir dėmesingi, bet žodinės pastabos buvo retos ir santūrios. Beveik visą laiką vyrai vaikštinėjo aikštyne visiškai tylėdami.

– O juk nuėjot tenai informacijos? – nustebau. – Kaip ištvėrėte?

– O, informaciją aš surinkau.

Bet, kaip jau ir sakė, visi buvo nekalbūs. Iš esmės, japonai turi supratimą, paremtą bendros kultūros šimtmečiais, kad tarpusavy sugeba komunikuoti pojūčiais – be žodžių. Toks artumas Amerikoje egzistuoja tarp tėvų ir vaikų – vaikai dažnai supranta viską vien tik iš tėvų žvilgsnio. Bet amerikiečiai dažniausiai nepasikliauja neverbaline komunikacija, o japonai ja visiškai pasitiki. Yra taip, tarsi visi japonai būtų vienos šeimos nariai ir galėtų bendrauti be žodžių. Japonams tyla turi reikšmę.

– Nieko mistiška ar nuostabaus, – aiškino Konoras, – iš didžiosios dalies taip yra dėl to, kad japonus taip raizgo visokios taisyklės ir susitarimai, jog galų gale jie nebegali nieko pasakyti. Iš mandagumo ar norint išsaugoti reputaciją kitas asmuo yra priverstas suprasti padėtį, kontekstą, subtilias kūno pozas ir žodžiais neišsakytų jausmų ženklus. Nes pirmasis jaučia, jog iš tikrųjų žodžiais nieko išsakyti negali. Bet koks kalbėjimas būtų netaktas. Todėl esmė turi būti suprantamai perteikta kitais būdais.

– Ir šitaip jūs praleidote rytą? – nusistebėjau. – Nekalbėdamas?

Konoras papurtė galvą. Jis jautęs, jog pakankamai aiškiai bendrauja su japonų golfo žaidėjais, ir tyla jo visiškai netrikdė.

– Prašiau, kad jie papasakotų apie kitus japonus – šeimos narius – ir turėjau savo klausimą labai delikačiai pateikti. Taip, tarsi klausčiau,

ar tavo sesuo kalėjime ar ką nors, kas skausminga arba nemalonu. Tada reikia atkreipti dėmesį į tai, kiek laiko užtrukai prieš atsakydamas, į pauzes tarp teiginių, balso toną – visokius dalykus. Už žodinio bendravimo ribų. Supranti?

– Suprantu.

– Tai reiškia, jog jauti intuityviai.

– Ir ką intuicija jums pasakė?

– Japonai teigė: „Nepamiršome, jog anksčiau mums pasitarnavai. Jaučiame troškimą dabar padėti tau. Bet ši žmogžudystė – japonų reikalas, ir todėl negalime pasakyti tau visko, ką norėtume. Iš mūsų nutylėjimų pasidarysi naudingas išvadas apie giliai glūdinčią esmę". Štai ką jie man pasakė.

– Ir koks tas esminis klausimas?

– Na, – tarė Konoras, – jie kelis kartus paminėjo *MicroCon.*

– Tą aukštųjų technologijų kompaniją?

– Taip. Tą, kuri parduodama. Akivaizdu, jog tai maža kompanija Silicio slėnyje, gaminanti specializuotą kompiuterių įrangą. Parduodant iškilo politinių problemų. Jie kelis kartus užsiminė apie tas problemas.

– Taigi ši žmogžudystė gali būti susijusi su *MicroCon?*

– Manyčiau. – Jis vėl pasimuistė sėdynėje. – Tarp kitko, ką universitete sužinojai apie juostas?

– Pirmiausia, kad tai yra kopijos.

Konoras linktelėjo.

– Turėjau tokią prielaidą.

– Turėjot?

– Išiguras jokiu būdu neatiduotų mums originalų. Japonai galvoja, kad visi, kurie nėra japonai, tikri barbarai. Taip ir galvoja, tikra to žodžio prasme, *barbarai.* Dvokiantys, vulgarūs, kvaili barbarai. Jie mandagiai tyli, nes supranta, jog niekaip negali atitaisyti nesėkmės, jog negimei japonu. Bet taip galvoja.

Linktelėjau. Daugiau ar mažiau panašiai kalbėjo ir Sandersas.

– Antra vertus, – tęsė Konoras, – nors japonai ir klesti, bet nėra linkę rizikuoti. Jie intrigantai ir krapštukai. Taigi negali atiduoti

mums originalų, nes nenori praleisti jokios galimybės. Ką dar sužinojai?

– Kodėl galvojate, kad buvo dar kažkas? – paklausiau.

– Kai žiūrėjai į juostas, – atsakė Konoras, – esu tikras, pastebėjai svarbią detalę...

O tuomet jį pertraukė telefonas.

– Kapitone Konorai, – kreipėsi malonus balsas per telefono garsiakalbį, – čia Džeris Oras iš Sanset Hilso užmiesčio klubo. Išvažiavote nepasiėmęs dokumentų.

– Dokumentų?

– Paraiškos, – paaiškino Oras, – reikia ją užpildyti, kapitone. Žinoma, čia tik formalumas. Galiu užtikrinti, nekils jokių problemų, atsižvelgiant į tai, kas yra jūsų rėmėjas.

– Mano rėmėjas, – pakartojo Konoras.

– Taip, pone, – kalbėjo Oras. – Tarp kitko, sveikinu. Kaip žinote, šiomis dienomis beveik neįmanoma gauti narystę Sansete. Bet pono Hanados kompanija prieš kiek laiko nusipirko kolektyvinę narystę, tad nusprendė įtraukti ir jūsų pavardę. Turėčiau pasakyti, toks jūsų draugų gestas labai gražus.

– Taip, tikrai, – raukydamasis tarstelėjo Konoras. Žiūrėjau į kolegą.

– Jie žino, kaip mėgstate čia žaisti golfą, – nesiliovė Oras, – suprantama, žinote terminus. Narystė penkerius metus priklausys Hanadai, bet paskui bus perrašyta jūsų vardu. Taigi, kai išstosite iš klubo, galėsite vietą parduoti. Taigi, dokumentus prigriebsite čia ar norėtumėte, kad atsiųsčiau jums į namus?

Konoras atsakė;

– Pone Orai, būkite malonus, perduokite mano širdingiausią padėką ponui Hanadai už tokį neapsakomą dosnumą. Net nežinau, ką pasakyti. Bet paskambinsiu jums vėliau.

– Puiku. Tiesiog pasakykite, kur atsiųsti dokumentus.

– Paskambinsiu vėliau, – pakartojo Konoras.

Jis paspaudė pokalbio pabaigos mygtuką ir raukydamasis įsispoksojo į priekį. Stojo ilga tyla.

– Kiek verta narystė tame klube? – paklausiau.

– Septynis šimtus penkiasdešimt. Gal milijoną.

– Tiesiog nuostabi jūsų draugų dovana, – pasišaipiau. Vėl galvojau Greihamą ir apie tai, kad Greihamas numanė, jog Konoras sėdi japonų kišenėje. Dabar neatrodė, jog kiltų daug abejonių.

Konoras papurtė galvą.

– Nesuprantu.

– Ko čia nesuprasti? – pasakiau. – Jėzau, kapitone. Man atrodo visiškai nesudėtinga.

– Ne, aš nesuprantu, – pakartojo Konoras.

Vėl suskambėjo telefonas. Šį kartą – man.

– Leitenante Smitai? Čia Luiza Gerber. Taip džiaugiuosi, kad pavyko jums prisiskambinti.

Pavardė man nieko nesakė, taigi pasakiau:

– Taip?

– Kadangi rytoj šeštadienis, pagalvojau, gal surastumėte laiko apžiūrėti namui.

Tuomet prisiminiau, kas ji tokia. Prieš kokį mėnesį su agente apžiūrėjome keletą namų. Mišelė augo, norėjau ištraukti ją iš buto. Jei galėčiau duoti jai kiemą... Laukė vien nusivylimas. Net kritus nekilnojamojo turto vertei, už pačius mažiausius namus prašė keturių penkių šimtų tūkstančių. Iš savo atlyginimo niekuomet to neišgalėčiau.

– Situacija labai ypatinga, – kalbėjo mergina, – todėl pagalvojau apie jus ir apie jūsų mažąją dukrytę. Namelis nedidukas, Palmse, – labai nedidukas, bet sklypas kampinis, taigi yra puikus kiemas. Gėlės ir daili pievutė. Prašo trijų šimtų. Bet priežastis, kodėl pagalvojau apie jus, ta, kad pardavėjas nenori atiduoti visų dokumentų. Manau, galėtumėte gerokai nusiderėti. Ar norėtumėte pamatyti?

– O kas pardavėjas? – paklausiau.

– Tiksliai nežinau. Situacija neįprasta. Namo savininkė – senyva moteris, ketinanti persikelti į slaugos namus, o Topekoje gyvenantis jos sūnus ketina parduoti, bet norėtų pajamų įtekėjimo, ne pardavimo iškart. Nuosavybė dar formaliai neįtraukta į sąrašą, bet žinau, kad pardavėjas suinteresuotas. Jei galėtumėte rytoj pasirodyti, galėtumėte ko nors imtis. Kiemas nuostabus. Taip ir matau ten jūsų dukrytę.

Dabar jau Konoras žiūrėjo į mane.

– Panele Gerber, – pasakiau, – norėčiau daugiau apie tai sužinoti. Kas pardavėjas ir taip toliau.

Ji atrodė nustebusi.

– Ei, o aš galvojau, kad jūs tiesiog šokinėsit iš džiaugsmo. Tokios aplinkybės ne dažnai pasitaiko. Negi visai nenorit pažiūrėti?

Konoras linguodamas galvą žiūrėjo į mane. Pajudino lūpas, sakydamas „taip".

– Aš jums paskambinsiu, – pasakiau.

– Gerai, leitenante, – sutiko mergina. Balse jautėsi nusivylimas. – Nepalikite nežinioje.

– Paskambinsiu.

Ir padėjau ragelį.

– Kas, po velnių, čia vyksta? – nusistebėjau, nes nebuvo jokios galimybės suprasti. Tarp mūsų kalbant, mums ką tik pasiūlė krūvą pinigų. *Daugybę* pinigų.

Konoras papurtė galvą.

– Nežinau.

– Ar tai susiję su *MicroCon?*

– Nežinau. Maniau, kad *MicroCon* – nedidelė kompanija. Nesuprantama. – Jis atrodė labai sunerimęs. – Kas tiksliai yra *MicroCon*?

– Manau, žinau, ko paklausti, – pasakiau.

– *MicroCon?* – pasitikslino Ronas Levinas, prisidegdamas didelį cigarą. – Žinoma, galiu papasakoti apie *MicroCon*. Bjauri istorija.

Sėdėjome įsitaisę *American Financial Network*, kabelinės žinių tarnybos, įsikūrusios netoli oro uosto, žinių studijoje. Pro Rono

kambario langus ant gretimo garažo stogo mačiau baltas palydovines lėkštes. Ronas užsitraukė cigarą ir nusišiepė. Prieš imdamasis televizijos žurnalisto darbo, jis buvo *Times* finansų reporteris. *AFN* – viena nedaugelio televizijos tarnybų, kur priešais kameras kalbantiems žmonėms nebuvo rašomi scenarijai. Jie turėjo išmanyti tai, apie ką kalba, o Ronas tikrai išmanė.

– *MicroCon*, – prabilo Ronas, – prieš penkerius metus buvo suformuotas Amerikos kompiuterių gamintojų konsorciumas. Kompanija ketino gaminti naujos kartos rentgeno spindulių litografijos įrenginius kompiuterių lustams. Tuo metu, kai kūrėsi *MicroCon*, niekas Amerikoje litografijos įrenginių negamino – jie visi buvo išstumti iš verslo devintame dešimtmetyje po smarkios konkurencinės kovos su Japonija. *MicroCon* išvystė naują technologiją ir pradėjo gaminti įrenginius Amerikos kompanijoms. Suprantat?

– Suprantam, – atsakiau.

– Prieš dvejus metus *MicroCon* buvo parduotas *Darley-Higgins*, rinkodaros kompanijai iš Džordžijos. Kitos *Darley* operacijos strigo, taigi kompanija nusprendė parduoti *MicroCon*, kad pasididintų grynųjų kiekį. Jie rado pirkėją *Akai Ceramics*, Osakos kompaniją, kuri jau gamino litografijos įrenginius Japonijoje. *Akai* turėjo daugybę grynųjų ir troško nusipirkti Amerikos kompaniją, kad ir už aukštą kainą. Kongresas ėmėsi pardavimą stabdyti.

– Kodėl?

– Amerikos verslo nuosmukis pradėjo neraminti netgi Kongresą. Mes jau pralošėme tiek daug pagrindinių pramonės šakų japonams: plieno pramonę ir laivų statybą septintame, televizorius ir kompiuterių lustus – aštuntame, staklių gamybą – devintame dešimtmečiuose, kurią nors dieną kas nors pabus ir suvoks, kad šios pramonės šakos buvo gyvybiškai svarbios Amerikos gynybai. Praradome galimybę gaminti komponentus, būtinus mūsų nacionaliniam saugumui. Esame visiškai priklausomi nuo Japonijos tiekimo. Taigi Kongresas pradėjo nerimauti. Bet girdėjau, kad pardavimas vis tiek įvyks, bet kuriuo atveju. Kodėl klausiat? Judu, vyručiai, kažkaip susiję su pardavimu?

– Tam tikra prasme, – atsakė Konoras.

– Jums pasisekė, – papsėdamas cigarą pareiškė Ronas. – Jeigu esate susiję su pardavimais japonams, manykit, atradot naftos telkinį. Visi praturtėja. Įsivaizduoju, regite neblogas dovanas.

Konoras linktelėjo.

– Labai dideles.

– Esu tikras, – pareiškė Ronas, – japonai jumis pasirūpins: nupirks namus ar automobilius, suteiks lengvatinę paskolą ar kažką panašaus.

– Kam jiems to reikia? – paklausiau.

– O kodėl jie valgo sušį? – nusijuokė Ronas. – Šitaip jie tvarko verslą.

– Bet argi *MicroCon* – ne mažas pardavimas? – pasiteiravo Konoras.

– Taip, visai nedidelis. Kompanija verta šimto milijonų. *Akai* perka ją už šimtą penkiasdešimt. O priedo dar išleis papildomus dvidešimt milijonų kaip paskatinimą dabartiniams korporacijos tarnautojams, galbūt dešimt milijonų teisininkams, dešimt milijonų konsultacinėms įmokoms visur Vašingtone ir dešimt milijonų įvairiausioms dovanėlėms tokiems žmogeliams kaip judu. Taigi, pavadinčiau tai iš viso dviejų šimtų milijonų sandoriu.

– Du šimtai milijonų už kompaniją, vertą šimto milijonų? – negalėjau suprasti. – Kodėl jie moka daugiau, nei ji verta?

– Nemoka, – atkirto Ronas, – tiek, kiek jie suinteresuoti, ją gauna praktiškai už dyką.

– Kodėl?

– Nes, – paaiškino Ronas, – jei tu įsigyji įrengimus, naudojamus gaminti kažką tokio, kaip kompiuterių lustai, tu įsigyji ir susijusias pramonės šakas, kurios nuo tų įrengimų priklauso. *MicroCon* leis jiems valdyti Amerikos kompiuterių pramonę. Ir, kaip paprastai, leisime tam nutikti. Tokiu pat būdu, kaip praradome televizorių pramonę ir staklių gamybą.

– O kas nutiko televizorių pramonei? – paklausiau.

Ronas dirstelėjo į laikrodį.

– Po Antrojo pasaulinio karo Amerika buvo pasaulyje pirmaujanti televizorių gamintoja. Dvidešimt septynios Amerikos kompanijos, tokios kaip *Zenith*, *RCA*, *GE* ir *Emerson* stipriai technologiškai lenkė užsienio gamintojus. Amerikos kompanijoms sekėsi visame pasaulyje, išskyrus Japoniją. Į Japonijos rinką nepavyko prasiskverbti. Buvo pasakyta: jei norite pardavinėti Japonijoje, turite leisti savo technologijas licencijuoti Japonijos kompanijoms. Ir televizorininkai tą padarė, nenoromis, bet spaudžiami Amerikos vyriausybės, kuri norėjo matyti Japoniją kaip draugišką sąjungininkę prieš Rusiją. Suprantat?

– Taip.

– Taigi licencijų pardavimas buvo bloga mintis. Vadinasi, Japonija galėjo pati naudoti mūsų technologijas, o mes praradome Japoniją kaip eksporto rinką. Labai greitai Japonija pradėjo gaminti pigius nespalvotus televizorius ir eksportuoti juos į Ameriką – kažkas, kas mums nepasisekė Japonijoje, tiesa? Tūkstantis devyni šimtai septyniasdešimt antrais metais šešiasdešimt procentų Amerikos nespalvotų televizorių buvo importiniai, o septyniasdešimt šeštais metais importiniai jau buvo visas šimtas procentų. Praradome nespalvotų televizorių rinką. Amerikos darbininkai tokių televizorių nebegamino. Tas darbas iš Amerikos dingo.

– Pasakysite, kas čia tokio: mūsų kompanijos persimetė prie spalvoto. Bet Japonijos vyriausybė pradėjo intensyvią spalvotų televizorių pramonės vystymo programą. Dar kartą Japonija licencijavo Amerikos technologijas, ištobulino jas savo apsaugotose rinkose ir užplūdo mus. Dar kartą eksporto produkcija išstūmė Amerikos kompanijas. Beveik tokia pati istorija. Tūkstantis devyni šimtai aštuoniasdešimtais metais tik trys Amerikos kompanijos gamino spalvotus televizorius, o aštuoniasdešimt septintais – tik viena – *Zenith*.

– Bet japoniški televizoriai buvo geresni ir pigesni, – įsiterpiau.

– Geresni jie galėjo būti, – pasakė Ronas, – bet buvo tik pigesni, nes parduodami pigiau savikainos, norint panaikinti Amerikos konkurentus. Tai vadinama dempingu. Neteisėta nei pagal Amerikos, nei pagal tarptautinius įstatymus.

– Tai kodėl jų nesustabdėme? – nesupratau.

– Geras klausimas. Ypač todėl, kad dempingas buvo tik vienas iš daugelio nelegalių japonų prekybos metodų. Taip jie fiksavo kainas: turėjo kažką, vadinamą „Dešimtos dienos grupe". Kas dešimt dienų Japonijos vadybininkai susitikdavo Tokijo viešbutyje ir nustatydavo kainas Amerikoje. Protestavome, bet susirinkimai nesiliovė. Taip pat jie slaptais susitarimais išplatindavo savo produktus. Japonai tariamai mokėjo dėkingumo mokestį Amerikos skirstytojams, tokiems, kaip *Sears*. Jie masiškai apgaudinėjo vartotojus. Ir suardė Amerikos pramonę, kuri negalėjo konkuruoti.

– Žinoma, mūsų kompanijos protestavo ir kėlė ieškinius – prieš japonų kompanijas federaliniame teisme buvo iškelta tūkstančiai bylų dėl dempingo, apgaulės ir neteisėto pardavimo. Dempingo bylas paprastai išnarplioja per metus. Bet mūsų vyriausybė neteikė paramos, o japonai – prityrę vilkintojai. Amerikos lobistams jie mokėjo milijonus už užtarimą. Kol ieškiniai, dvylika metų pavėlavę, patekdavo į teismą, kova jau būdavo išspręsta – pardavimo vietoje. Ir žinoma, Amerikos kompanijos niekaip negalėjo suduoti atsakomojo smūgio japonams. Joms netgi nepavyko įsilieti į Japonijos rinką.

– Teigiate, kad japonai užvaldė televizorių pramonę nelegaliai?

Ronas truktelėjo pečiais.

– Be mūsų jie to padaryti negalėjo, – atsakė. – Mūsų vyriausybė lepino Japoniją, nes iš pradžių matė tik mažytę kylančią valstybėlę. O Amerikos pramonei, atrodė, vyriausybės paramos visai nereikia. Amerikoje visą laiką egzistavo kažkokia „antiverslinių sentimentų" atmaina. Bet mūsiškė vyriausybė, atrodo, niekada nesuprato, jog čia visai ne tas pats. Kai *Sony* sukūrė *Walkman*, nesakėme: „Dailus daikčiukas. Dabar parduokite licenciją *GE* ir pardavinėkite jį per Amerikos kompanijas". Kai ieško distributorių, mes jiems nesakome: „Atleiskite, bet visos Amerikos parduotuvės jau turi išankstinių susitarimų su Amerikos tiekėjais. Platinkite per Amerikos kompanijas." Kai ieško patentų, nesakome: „Sprendimas dėl patento bus priimtas po aštuonerių metų, o tuo laikotarpiu jūsų paraiška bus viešai prieinama, taigi mūsų kompanijos galės skaityti, ką išradote ir kopi-

juoti laisvai ir nekaltinamos, taigi iki to laiko, kol išduosime patentą, mūsų kompanijos jau turės savą jūsų technologijos versiją".

– Nieko panašaus nedarome. O japonai būtent taip elgiasi. Jų rinkos uždaros. Mūsų rinkos plačiai atvertos. Tai nėra lygus žaidimo laukas. Ir išvis ne žaidimo laukas. Tai vienos krypties gatvė.

– Dabar šioje šalyje tvyro pralaimėto verslo klimatas. Amerikos kompanijos, gaminusios nespalvotus televizorius, liko kvailių vietoje. Paskui jos visiškai apsikvailino su spalvotais televizoriais. Jungtinių Valstijų vadovybė atsisakė padėti mūsų kompanijoms nugalėti nelegalią japonų prekybos praktiką. Taigi, kai *Ampex* išrado kasetinį vaizdo magnetofoną, net nemėgino pagaminti komercinio produkto. Paprasčiausiai pardavė licenciją Japonijai ir ėjo pirmyn. Labai greitai sužinosite, kad Amerikos kompanijos neatlieka tyrimų. Kam vystyti naujas technologijas, jei mūsų pačių vyriausybė tokia priešiška toms pastangoms, kad jūs nebūsite pajėgus įdiegti gaminio į rinką?

– Bet argi Amerikos verslas nėra silpnas ir blogai valdomas?

– Toks standartinis požiūris, – tarė Ronas. – Taip skelbia japonai ir jų amerikiečiai atstovai. Tik kelis kartus žmonės bent viena akimi pamatė, kokie nežmoniški japonai iš tikrųjų buvo. Kad ir *Houdaile* byla. Girdėjot apie tokią? *Houdaile* – staklių kompanija, kuri prisiekinėjo, kad japonų kompanijos sulaužė jų patentus ir licencijas. Federalinis teisėjas pasiuntė *Houdaile* teisininką į Japoniją rinkti įkalčių. Bet japonai atsisakė jam išduoti vizą.

– Juokauji.

– O kas jiems darbo? – nenutilo Ronas. – Jie žino, kad mes niekuomet neatsimokėsim tuo pačiu. Kai *Houdaile* byla atsidūrė prieš Reigano administracijos nosį, ši nieko nesiėmė. Taigi *Houdaile* dingo iš mašinų gamybos. Nes niekas negali atsilaikyti prieš prekiavimą dempingo pagrindais – štai ir visa esmė.

– Bet jei prekiauji dempingo pagrindais, argi neprarandi pinigų?

– Kurį laiką – taip. Bet parduodi milijonus vienetų, taigi gali patobulinti produkcijos liniją ir sumažinti savikainą. Po poros metų tikrai gali gaminti produktą už mažesnę kainą. Tuo metu jau esi nušlavęs konkurentus ir valdai rinką. Matai, japonai galvoja strate-

giškai – jie ruošiasi ilgai kelionei – kaip viskas atrodys po penkiasdešimties metų. Amerikos kompanija turi rodyti pelną kas trys mėnesiai, kitaip administracija ir tarnautojai atsidurs gatvėje. Japonams išvis nerūpi trumpalaikis pelnas. Jie nori rinkos dalies. Verslas jiems kaip kova. Įsigyti pagrindą. Išnaikinti konkurentus. Pasiekti rinkos kontrolę. Štai ką jie daro pastaruosius trisdešimt metų.

– Taigi japonai dempingo pagrindais prekiavo plienu, televizoriais, plataus vartojimo elektronika, kompiuterių lustais, staklėmis ir niekas jų nesustabdė. O mes praradome savo pramonę. Japonų kompanijos ir Japonijos vyriausybė taikosi ir užkariauja ypatingas pramonės šakas. Pramonės šaka po pramonės šakos, metai po metų – kol mes posėdžiaujame ir tauškiame apie laisvą prekybą. Bet laisva prekyba tėra bereikšmė, jeigu nėra teisingos prekybos. Žinot, japonai turi priežastį mėgti Reiganą. Jo prezidentavimo metu jie gerai pasipelnė. Prisidengęs laisva prekyba, jis tikrai plačiai išskėtė mūsų kojas.

– Kodėl amerikiečiai šito nesupranta? – paklausiau.

Konoras nusijuokė.

– Kodėl jie valgo mėsainius? Tiesiog tokie yra, *kohai.*

Iš žinių skyriaus šūktelėjo moteris:

– Ar yra kas nors, pavarde Konoras? Jums skambina iš „Keturių metų laikų“ viešbučio.

Konoras dirsterėjo į laikrodį ir atsistojo.

– Atsiprašau.

Jis išėjo iš kabineto. Pro stiklą mačiau kalbantį telefonu ir kažką užsirašinėjantį.

– Supranti, – kalbėjo Ronas, – tai vis dar vyksta. Kodėl japoniška kamera pigesnė Niujorke, negu Tokijuje? Laivas apiplaukia pusę pasaulio, mokami reikšmingi muitai ir distribucijos mokesčiai, o kamera vis tiek pigesnė? Kaip tai gali būti įmanoma? Japonų turistai perka čia savo pačių produktus, nes pigiau. Tuo tarpu amerikiečių produktai Japonijoje kainuoja septyniasdešimčia procentų brangiau nei čia. Kodėl Amerikos vyriausybė nepagalvoja? Nežinau. Dalis atsakymo tiesiog čia.

Jis dūrė į ekraną kabinete. Virš bėgančios teksto eilutės kalbėjo garbingai atrodantis vyriškis. Garsas buvo pritildytas.

– Matai šitą vyruką? Deividas Raulingas. Stenfordo verslo profesorius. Ramiojo vandenyno baseino specialistas. Jis tipiškas... pagarsink. Jis gali užsiminti apie *MicroCon*.

Pasukau televizoriaus rankenėlę. Išgirdau Raulingą sakant: „... nau, kad Amerikos nuostata yra visiškai klaidinga. Be kita ko, japonų kompanijos amerikiečių darbininkus aprūpina darbu, o tuo tarpu Amerikos kompanijos perkelia darbo vietas į užsienį, atimdami jas iš savo žmonių. Japonai negali suprasti, kuo jie kaltinami".

Ronas atsiduso.

– Įprastas mėšlas, – pasakė.

Ekrane profesorius Raulingas kalbėjo: „Manau, jog amerikiečiai greičiau jau nedėkingi už pagalbą, kurią mūsų šalis gauna iš užsienio investicijų".

Ronas pradėjo juoktis.

– Raulingas yra dalis grupės, kurią vadiname „chrizantemų bučiuokliais". Akademiniai ekspertai, vystantys japonų propagandos liniją. Jie tikrai neturi pasirinkimo, nes privalo prilįsti prie japonų, kad galėtų dirbti, ir jei jie pradės postringauti kritiškai, jų kontaktai su japonais dings. Jiems užsidarys durys. O Amerikoje japonai kam reikia pašnibždės į ausį, kad prasižengusiu žmogumi negalima pasitikėti ar kad jų požiūris yra „pasenęs". Ar dar blogiau: kad jie – rasistai. Kiekvienas, kritikuojantis japonus, yra rasistas. Labai greitai šie akademikai praras paskaitų sutartis ir konsultacinį darbą. Jie žino, kas nutiko iš rikiuotės iššengusiems kolegoms. Jie tos pačios klaidos nebekartos.

Į kambarį grįžo Konoras.

– Ar *MicroCon* pardavime yra kas nors nelegalu?

– Žinoma, – atsakė Ronas. – Priklausys nuo to, ką nuspręs Vašingtonas. *Akai Ceramics* jau turi šešiasdešimt procentų Amerikos rinkos. *MicroCon* suteiks jai visišką monopoliją. Jei *Akai* būtų Amerikos kompanija, vyriausybė uždraustų pardavimą ryšium su antimonopolistiniais įstatymais. Bet kadangi *Akai* – ne Amerikos kompa-

nija, pardavimas taip atidžiai nenagrinėjamas. Ir galų gale tikriausiai bus leista parduoti.

– Norite pasakyti, kad japonų kompanija gali turėti monopolį Amerikoje, o amerikiečių – negali?

– Šiomis dienomis taip dažnai susiklosto, – atsakė Ronas. – Amerikos teisė tiesiog skatina mūsų kompanijų pardavimą užsieniečiams. Kaip *Matsushita* nupirko *Universal Studios*? *Universal* buvo parduodama metų metus. Ją bandė nupirkti keletas Amerikos kompanijų, bet negalėjo. Tūkstantis devyni šimtai aštuoniasdešimtais metais mėgino *Westinghouse*. Sandoris nepavyko: sulaužytas antimonopolistinis įstatymas. Bandė *RCA*. Jokio sandorio: atsirado interesų konfliktas. Bet, kai pasirodė *Matsushita*, neatsirado išvis jokių įstatymų. Neseniai mūsų įstatymai pasikeitė. Pagal dabartinius įstatymus, *RCA* galėtų nusipirkti *Universal*. Bet tada, anksčiau, negalėjo. *MicroCon* tiesiog yra paskutinis pamišėliško amerikietiško valdymo pavyzdys.

– Bet ką apie *MicroCon* pardavimą sako Amerikos kompiuterių kompanijos? – paklausiau.

– Amerikos kompanijoms pardavimas nepatinka, – atsakė Ronas. – Bet jos taip pat negali pasipriešinti.

– Kodėl negali?

– Todėl, kad Amerikos kompanijos iš vyriausybės pusės jau pajuto per griežtą reguliavimą. Keturiasdešimt procentų Amerikos eksporto sulaikoma saugumo sumetimais. Mūsų vyriausybė neleidžia prekiauti Rytų Europoje. Šaltasis karas baigėsi, o taisyklės tebegalioja. Tuo tarpu Japonija ir Vokietija prekiauja kaip pašėlusios. Taigi amerikiečiai nori, kad mažiau reguliuotų. Bet nemato jokių vyriausybės pastangų blokuoti *MicroCon* pardavimą.

– Kol kas vis tiek nieko nesuprantu.

– Pritariu, – tarė Ronas, – Amerikos kompanijos per kelis ateinančius metus ketina žlugti. Nes jeigu Japonija bus vienintelis lustų gamybos įrenginių šaltinis, jie pasistengs sulaikyti tuos įrenginius nuo Amerikos kompanijų.

– Argi jie išdrįstų?

– Jau anksčiau taip darė, – atrėžė Ronas. – Jonų implantacijos ir kiti įrenginiai. Bet Amerikos kompanijos nepajėgia susivienyti. Jos riejasi tarpusavyje. Tuo tarpu japonai jau šešerius pastaruosius metus perka aukštų technologijų kompanijas po vieną kas dešimt dienų. Mus paprasčiausiai išmėsinės, bet mūsų vyriausybė nekreipia dėmesio, nes turime kažką, vadinamą JVUIK – Jungtinių Valstijų užsienio investicijų komitetą, kuris valdo aukštųjų technologijų kompanijų pardavimus. Tik kad JVUIK niekada net piršto nepajudino. Iš penkių šimtų paskutinių pardavimų tik vienas buvo sustabdytas. Parduodamos kompanija po kompanijos, o Vašingtone nė šuo nesuloja. Galų gale senatorius Mortonas sukelia skandalą ir sako: „Palaukit truputį“, bet niekas jo nesiklauso.

– Pardavimas bet kuriuo atveju įvyksta?

– Taip šiandien girdėjau. Japonų viešųjų ryšių mašina puikiai darbuojasi, kepte kepa sau palankų viešumą. Ir jie gana kibūs. Jie visada pirmauja. Turiu omeny, visada...

Pasigirdo beldimas į duris, ir galvą įkišo blondinė.

– Atsiprašau, kad sutrukdžiau, Ronai, – pasakė, – bet Kitas ką tik sulaukė skambučio iš *NHK*, nacionalinės Japonijos televizijos, atstovo Los Andžele. Jis nori žinoti, kodėl mūsų reporteris pliekia japonus.

Ronas susiraukė.

– Pliekia japonus? Apie ką jis kalba?

– Jis prisiekinėja, kad mūsų reporteris eteryje pareiškė: „Prakeikti japonai baigia užkariauti šitą šalį“.

– Liaukis, – tarė Ronas, – niekas taip nepasakytų – į eterį. Kas tariamai taip pasielgė?

– Lenis. Iš Niujorko. Perduodant signalą, – atsakė moteris.

Ronas pasimuistė kėdėje.

– Ojojoi, – sumurmėjo, – ar patikrinai įrašus?

– Aha, – patvirtino moteris, – dabar centrinis pultas seka perdavimą, bet, manau, kad tai tiesa.

– Velniai rautų.

– Ką reiškia „perduodant signalą“? – įsiterpiau.

– Turim palydovinį kanalą. Kiekvieną dieną iš Niujorko ir Vašingtono gaunam segmentus ir juos transliuojame. Visada yra minutė prieš ir po eterio. Išpjauname, bet gryną transliaciją gali perimti bet kas, medžiojantis signalus su asmenine lėkšte. O žmonės taip daro. Įspėjame brangučius, kad atsargiai elgtųsi prieš kameras. Bet praeitais metais Luiza atsisegė palaidinę ir pati prisisegė mikrofoną – sulaukėme skambučių iš visos šalies.

Suskambo Rono telefonas. Jis kurį laiką pasiklausė, paskui pasakė:

– Gerai. Suprantu, – ir padėjo ragelį. – Patikrino juostą. Lenis kalbėjo į kamerą prieš perdavimą. Pasakė Luizai: „Prakeikti japonai, užkariaus šitą šalį, jeigu nesusiprotėsime“. Ne laidos metu, bet vis tiek pasakė. – Jis papurtė galvą. Atrodė pasigailėtinai. – Ar vyrukas iš *NHK* žino, kad to netransliavome?

– Taip, bet sako, kad medžiagą galima nusičiupti ir tuo pagrindu reiškia protestą.

– Velniai rautų, – nusikeikė Ronas, – taigi jie stebi netgi mūsų perduodamus signalus. Jėzau. Ką ketina daryti Kitas?

– Kitas sakė jau pavargo įspėjinėti Niujorko brangučius. Nori, kad tu sutvarkytum.

– Nori, kad paskambinčiau vyrukui iš *NHK?*

– Jis sakė, kad pasitelktum sveiką protą, bet mes turime bendrauti su *NHK* dėl pusvalandinio serialo, kurį jiems kas dieną siunčiame, ir jis nenorėtų rizikuoti. Mano, kad turėtum atsiprašyti.

Ronas atsiduso.

– Turiu atsiprašyti netgi už tai, ko nebuvo laidoje. Velniai rautų, – dirstelėjo į mus. – Vyručiai, turiu eiti. Ar dar ko nors norėjot?

– Ne, – pasakiau, – sėkmės.

– Klausyk, – tarė Ronas, – sėkmės reikia mums visiems. Žinote, *NHK* pradeda *Global News Network* su milijardo dolerių kapitalu. Jie visame pasaulyje ketina susiremti su Tedo Ternerio *CNN.* O kadangi iš praeities klaidų nesimokoma... – jis gūžtelėjo pečiais. – Pasakykit Amerikos žiniasklaidai „viso gero“.

Mums išeinant, girdėjau Roną telefonu sakant:

– Pone Akasaka? Ronas Levinas iš *AFN*. Taip, pone. Taip, pone Akasaka. Pone, noriu išreikšti savo susirūpinimą ir giliai atsiprašyti dėl to, ką prieš palydovą pasakė mūsų reporteris.

Išėjome ir uždarėme duris.

– Kur dabar? – paklausiau.

„Keturių metų laikų“ viešbutis buvo mėgstamas žvaigždžių ir politikų, be to, turėjo labai prašmatnų įėjimą, tačiau mes sustojome už kampo, prie tarnybinių durų. Prie krovinių platformos buvo sustojęs didelis pieninės sunkvežimis, o virtuvės personalas iškraudinėjo dėžes su pienu. Laukėme kokias penkias minutes. Konoras dirstelėjo į laikrodį.

– Kodėl mes čia? – pasmalsavau.

– Laikomės Aukščiausiojo Teismo nurodymų, *kohai*.

Prie krovinių platformos pasirodė moteris dalykiniu kostiumėliu, apsidairė ir pamojavo. Konoras pamojavo jai atsakydamas. Paskui pasiėmė piniginę ir išsitraukė porą dvidešimtinių.

– Vienas dalykų, kurį perpratau, dirbdamas detektyvu, – tarė Konoras, – tas, kad viešbučio personalas gali būti neapsakomai naudingas. Ypač kai šiuo metu policijai taikoma tiek daug apribojimų. Į viešbučio kambarį be kratos orderio įeiti negalime. Jeigu taip pasielgtume, kad ir ką rastume, būtų nepriimtina, tiesa?

– Teisingai.

– Bet kambarinės įeiti gali. Patarnautojai, administratoriai ir kambarių tarnyba gali.

– Aha.

– Taigi sužinojau, kad reikia užmegzti ryšius visuose didžiuosiuose viešbučiuose. – Jis atidarė dureles. – Užtruksiu tik akimirką.

Konoras nuėjo prie krovinių platformos ir palaukė. Barbenau plaštakomis vairą, į galvą lindo žodžiai:

Apsigalvojau – ši meilė nuostabi.
Kilni, maloninga ir stipri kaip ugnis.

Ant krovinių platformos pasirodė uniformuota kambarinė ir trumpai pasikalbėjo su Konoru. Tas išsitraukė užrašus. Delne mergina laikė kažką auksinį. Konoras to daikčiuko nepalietė, tiesiog pasižiūrėjo ir linktelėjo. Kambarinė įsidėjo jį atgal į kišenę. Tada Konoras davė jai banknotą. Mergina nuėjo.

Tu draskai mano nervus ir trikdai mano protą,
Per daug meilės paverčia vyrą bepročiu...
Palaužei man valią, bet koks virpulys...

Ant krovinių platformos pasirodė patarnautojas, mėlynu vyrišku kostiumu ant pakabos nešinas. Konoras kažko paklausė, o vaikinukas prieš atsakydamas dirstelėjo į laikrodį. Paskui Konoras pritūpė ir atidžiai apžiūrėjo apatinius kostiumo švarko palankus. Atsegė švarką ir patikrino ant pakabos kabėjusias kelnes.

Patarnautojas nusinešė šį kostiumą, o ant platformos atnešė kitą, šį kartą – tamsiai mėlyną su siaurais šviesiais ruoželiais. Konoras pakartojo apžiūrą. Atrodo, ant švarko kažką surado ir rūpestingai nukratė į mažą skaidrų paketėlį. Paskui užmokėjo patarnautojui ir grįžo į automobilį.

– Tikrinot senatorių Rouvą? – paklausiau.

– Tikrinau daugybę dalykų, – atsakė Konoras, – bet, taip, senatorių Rouvą.

– Rouvo padėjėjo kišenėje praeitą vakarą buvo baltos kelnaitės. Šerilė mūvėjo juodas.

– Teisybė, – nesiginčijo Konoras, – bet, manau, mes darome progresą.

– Ką turite pakete?

Jis išsiėmė nediduką skaidrų maišelį ir pakėlė prieš šviesą. Pro plastiką mačiau tamsias sruogas.

– Manau, kilimo plaušas. Tamsus, kaip ir kilimas *Nakamoto* konferencijų kambaryje. Bet, norint įsitikinti, reikia patikrinti laboratorijoje. Tuo tarpu turime išnarplioti dar vieną problemą. Užvesk automobilį.

– Kur važiuojam?

– Į *Darley-Higgins*. Į kompaniją, kuriai priklauso *MicroCon*.

Vestibiulyje greta priimamojo sekretorės darbininkas ant sienos tvirtino didžiules aukso raides: „*DARLEY-HIGGINS INC*“. Apačioje buvo parašyta: „PUIKUS VALDYMAS“. Kiti darbininkai koridoriuje klojo kilimą.

Parodėme ženklelius ir paprašėme susitikti su *Darley-Higgins* prezidentu Arturu Greimenu.

Pasipūtusi priėmimo sekretorė kalbėjo su pietietišku akcentu:

– Ponas Greimenas visą dieną susitikimuose. Ar jūs susitarę?

– Mes dėl *MicroCon* pardavimo.

– Tuomet jums reikia pono Enderso, viešųjų reikalų viceprezidento. Jis žmonėms pasakoja apie *MicroCon*.

– Gerai, – sutiko Konoras.

Atsisėdome ant sofutės priimamajame. Ant kitos sofutės skersai kambario sėdėjo daili moteris aptemptu sijonėliu. Po pažastimi laikė projektų ritinį. Darbininkas nepaliovė taukšėjęs plaktuku.

– Maniau, kompanija turi finansinių sunkumų, – pasakiau. – Kodėl tuomet dabinasi?

Konoras gūžtelėjo.

Sekretorė atsiliepinėjo telefonu, nukreipinėjo skambučius.

– *Darley-Higgins,* prašom minutėlę palaukti. *Darley-Higgins*... O, prašom luktelti, senatoriau... *Darley-Higgins,* taip, ačiū...

Nuo kavos staliuko pagriebiau brošiūrą. Čia buvo metinė *Darley-Higgins* valdymo grupės, turinčios biurus Atlantoje, Dalase, Sietle, San Fransiske ir Los Andžele, ataskaita. Radau Arturo Greimeno nuotrauką. Jis atrodė linksmas ir savimi patenkintas. Pranešime buvo ir jo pasirašyta esė, pavadinta „Meistriškumo pasižadėjimu“.

– Ponas Endersas tuojau pas jus ateis, – pasakė mums sekretorė.

– Dėkoju, – atsakė Konoras.

Netrukus į vestibiulį įžengė du vyriškiai verslo kostiumais. Moteris su projektais atsistojo ir tarė:

– Sveiki, pone Greimenai.

– Sveika, Beverli, – atsakė vyresnis vyriškis. – Po akimirkos prie jūsų prieisiu.

Konoras taip pat atsistojo. Sekretorė akimirksniu įsiterpė:

– Pone Greimenai, šitie vyrai...

– Minutėlę, – pertraukė Greimenas. Atsisuko į kartu atėjusį, jaunesnį, vos pradėjusį ketvirtą dešimtį vyriškį, – tiesiog užtikrinkite, kad išsiaiškinsite su Rodžeriu, – pasakė Greimanas.

Jaunesnis vyriškis papurtė galvą.

– Jam tai nepatiks.

– Žinau, kad nepatiks. Bet vis tiek pasakyk. Šeši milijonai tiesioginei vadovaujančio personalo kompensacijai yra minimumas.

– Bet, Arturai...

– Tiesiog jam pasakyk.

– Pasakysiu, Arturai, – taisydamasis kaklaraištį patikino jaunesnysis, ir tylesniu balsu pridūrė: – Bet valdyba gali užsispirti dėl pakėlimo daugiau negu šeši, kai kompanijos atlyginimai taip labai sumažėjo...

– Kalbame ne apie *atlyginimus*, – atrėžė Greimenas, – kalbame apie kompensaciją. Su atlyginimais ji neturi nieko bendra. Valdyba turi suderinti einamosios kompensacijos lygį vadovaujančiam personalui. Jeigu Rodžeris negali suderinti valdybos veiksmų, aš pasiruošęs atšaukti kovo mėnesio posėdžius ir prašyti pakeitimų. *Taip* jam ir pasakyk.

– Gerai, Arturai, pasakysiu, bet...

– Tiesiog pasakyk. Vakare paskambink.

Jiedu paspaudė vienas kitam rankas. Jaunesnysis nelaimingas išėjo.

– Pone Greimenai, šitie vyrai... – pakartojo sekretorė.

Greimenas atsisuko į mus.

Konoras pasakė:

– Pone Greimenai, norėtume keletą minučių pasikalbėti su jumis apie *MicroCon*, – ir šiek tiek nusisukęs parodė ženklelį.

Atrodė, Greimenas sprogs iš įniršio.

– O, vardan Kristaus. Tik ne *vėl.* Tas prakeiktas *priekabiavimas.*

– Priekabiavimas?

– O kaip dar pavadintumėte? Čia sėdi senatoriaus darbuotojai, sėdi FTB. Dabar dar ir Los Andželo policija? Mes ne nusikaltėliai. Turime kompaniją ir turime teisę ją parduoti. Kur Luisas?

– Ponas Endersas ateina, – atsakė sekretorė.

– Pone Greimenai, labai apgailestauju, kad jums sutrukdėme, – ramiai pasakė Konoras. – Turime tik vieną klausimą. Užtruks vieną minutę.

– Koks klausimas? – piktai dėbtelėjo Greimanas.

– Kiek buvo pretendentų pirkti *MicroCon?*

– O čia ne jūsų reikalas, – atrėžė prezidentas. – Bet kuriuo atveju susitarimas su *Akai* sąlygoja, kad negalime jokiu būdu viešai aptarinėti pardavimo.

– Taigi buvo daugiau nei vienas kandidatas? – pasitikslino Konoras?

– Klausykit, jei turit klausimų, eikit ir kalbėkitės su Endersu. Aš užsiėmęs. – Jis atsisuko į moterį su projektais. – Beverli, ką man turi?

– Peržiūrėjau valdybos kambario projektus, pone Greimenai, ir tualeto plytelių pavyzdžius. Labai gražios pilkos, tikiuosi, jums patiks.

– Gerai, gerai, – jis nusivedė ją koridoriumi toliau nuo mūsų.

Konoras stebėjo nueinančius, o paskui staiga pasuko liftų link.

– Eime, *kohai.* Įkvėpkime šviežio oro.

– O koks skirtumas, ar buvo daugiau kandidatų? – pasiteiravau, kai vėl sėdėjome automobilyje.

– Sugrįžtame atgal prie esminio klausimo, – atsakė Konoras. – Kas nori pridaryti sunkumų *Nakamoto*? Žinom, kad *MicroCon* pardavimas turi strateginę reikšmę. Štai kodėl nerimauja Kongresas. Bet todėl beveik šimtu procentų aišku, kad kitos grupės taip pat jaudinasi.

– Japonijoje?

– Būtent.

– Kas viską žino?

– *Akai.*

Priimamojo sekretorė japonė, pamačiusi Konoro ženklelį, sukrizeno.

– Norėtume susitikti su ponu Jošida, – pasakė Konoras.

Jošida buvo kompanijos prezidentas.

– Palaukit minutę, – ji atsistojo ir nuskubėjo, beveik nubėgo.

Akai Ceramics buvo įsikūrusi penktame niekuo neišsiskiriančio biurų daugiaaukščio El Segunde aukšte. Dekoras buvo santūrus, beveik pramoninis. Nuo priimamojo matėme didelę nepadalytą erdvę: daugybę metalinių rašomųjų stalų ir žmones prie telefonų. Tyliai spragsėjo tekstų rengimo sistema.

Dirstelėjau į biurą.

– Gana nyku.

– Viskas dėl verslo, – linksėdamas galvą aiškino Konoras. – Japonijoje puikavimuisi nepritariama. Vadinasi, jūs nerimtas. Kai senasis ponas Macušita buvo trečios didžiausios Japonijos kompanijos prezidentas, tarp savo būstinių Osakoje ir Tokijuje vis tiek skraidė įprastais keleiviniais reisais. O buvo penkiasdešimties milijardų dolerių vertos kompanijos galva. Bet neturėjo asmeninio lėktuvo.

Kol laukėme, stebėjau prie rašomųjų stalų besidarbuojančius žmones. Tik saujelė buvo japonai. Dauguma – baltieji. Visi su tamsiai mėlynais kostiumais. Beveik nebuvo matyti moterų.

– Japonijoje, – pasakojo Konoras, – jei kompanijai sekasi nekaip, pirmiausia vadovybė apkarpo savo atlyginimus. Jie jaučiasi atsakingi už kompanijos sėkmę, todėl numano, kad ir jų pačių turtas gausės arba menkės klestint arba žlungant kompanijai.

Moteris grįžo ir nė žodžio nepasakiusi atsisėdo už stalo. Beveik tučtuojau prie mūsų priėjo tamsiai mėlynu kostiumu vilkintis japonas. Žilaplaukis, su akiniais raginiais rėmeliais ir oficialių manierų.

– Labas rytas, esu ponas Jošida, – prisistatė.

Konoras prisistatė. Visi nusilenkėme ir pasikeitėme vizitinėmis kortelėmis. Mūsų korteles ponas Jošida paėmė abiem rankom, kiekvieną kartą oficialiai nusilenkdamas. Darėme tą patį. Pastebėjau, kad Konoras japoniškai nekalba.

Jošida nusivedė mus į savo kabinetą. Jo langai buvo nukreipti tiesiai į oro uostą, apstatymas asketiškas.

– Gal norėtumėte kavos ar arbatos?

– Ne, ačiū, – atsakė Konoras, – esame čia su oficialia užduotimi.

– Suprantu, – vyriškis judesiu pakvietė mus atsisėsti.

– Norėtumėme pasikalbėti apie *MicroCon* įsigijimą.

– A, taip. Varginantis reikalas. Bet aš nežinojau, kad įsitraukė ir policija.

– Gal ir ne, – pasakė Konoras. – Ar galite papasakoti apie pardavimą ar sutartis slapta?

Ponas Jošida atrodė nustebęs.

– Slapta? Visai ne. Viskas labai vieša, ir taip buvo nuo pat pradžių. Praeitų metų rugsėjį susisiekėme su ponu Kobajašiu, Tokijuje atstovaujančiu *Darley-Higgins.* Iš karto, vos sužinojome, kad kompanija parduodama. Jei atvirai, buvome nustebę, kad ji buvo pasiūlyta. Spalio pradžioje pradėjome derybas. Jau lapkričio vidury derybų grupė turėjo preliminaraus susitarimo pagrindus. Artėjome prie galutinės derybų stadijos. Bet tada lapkričio septynioliktą užprotestavo Kongresas.

– Minėjote, jog nustebote, kai kompaniją pasiūlė parduoti, – pasakė Konoras.

– Taip, tikrai.

– Kodėl gi?

Ponas Jošida padėjo rankas ant stalo ir pradėjo lėtai pasakoti:

– Mes supratome, kad *MicroCon* buvo vyriausybės nuosavybė, dalinai finansuojama iš vyriausybinių fondų. Trylika procentų kapitalo, jei gerai pamenu. Japonijoje taip būtų, jei kompanija priklausytų vyriausybei. Taigi natūralu, kad eidami į derybas nerimavome. Nenorėjome nusižengti. Bet mūsų atstovai Vašingtone užtikrino, kad nebus jokių draudimų įsigyti.

– Supratau.

– Bet dabar, kaip ir baiminomės, iškilo sunkumų. Galvoju, priežastis esame mes. Vašingtone kai kurie žmonės nerimauja. Mes to nenorėjome.

– Nesitikėjote, jog Vašingtonas ims protestuoti?

Ponas Jošida droviai gūžtelėjo.

– Dvi šalys skirtingos. Japonijoje žinome, ko tikėtis. O čia visada atsiranda koks nors individas, kuris išsako kitokią nuomonę. Bet *Akai Ceramics* nenori būti labai pastebima. Dabar taip nemalonu.

Konoras užjaučiamai palingavo galvą.

– Skamba taip, lyg norėtumėte atsitraukti.

– Daugelis centrinėje būstinėje mane kritikuoja, kad nenumačiau, kas atsitiks. Bet aš jiems pasakiau, kad neįmanoma žinoti. Vašingtonas tvirtų nuostatų neturi. Viskas keičiasi kiekvieną dieną, priklausomai nuo politikos, – jis nusišypsojo ir pridūrė: – Ar, pasakyčiau, mums dabar taip atrodo.

– Bet tikitės, kad pardavimas judės pirmyn?

– Negali pasakyti. Galbūt kritikos iš Vašingtono bus per daug. O žinote, kad Tokijo vyriausybė nori būti su Amerika draugais. Jie daro įtaką verslui, prašo nedaryti pirkinių, kurie nuliūdintų Ameriką. Rokfelerio centras ir *Universal Studios* – šie pirkiniai sukėlė didelę mums skirtos kritikos bangą. Mums pasakė, jog turime būti *jodžinbukai*. Tai reiškia...

– Apdairūs, – pasakė Konoras.

– Atsargūs. Taip. Nerimauti, – jis dirstelėjo į Konorą. – Kalbate japoniškai?

– Šiek tiek.

Jošida linktelėjo. Kurį laiką atrodė, svyruoja, ar nepereiti prie japonų kalbos, bet apsigalvojo.

– Norime išlaikyti draugiškus santykius, – pasakė. – Toji kritika, jaučiame, jog ji nėra teisinga. *Darley-Higgins* bendrovė turi daug finansinių sunkumų. Gal dėl blogo valdymo, gal dėl kitų priežasčių. Negaliu pasakyti. Bet tikrai ne dėl mūsų kaltės. Mes už tai neatsakin-

gi. Ir nesivaikome *MicroCon*. Jį mums pasiūlė. Dabar mus kritikuoja už bandymą padėti, – vyriškis atsiduso.

Už lango iš oro uosto kilo didelis laineris. Langai pradėjo virpėti.

– O kiti kandidatai į *MicroCon?* – pasiteiravo Konoras. – Kada jie atkrito?

Jošida susiraukė.

– Nebuvo kitų kandidatų. Kompaniją pasiūlė privačiai. *Darley-Higgins* nenorėjo paviešinti savo finansinių sunkumų. Taigi pradėjome bendradarbiauti. Bet dabar... Žiniasklaida apie mus skleidžia daug dezinformacijos. Mes jaučiamės labai... *kidzu cuita*. Pažeidžiami?

– Taip.

Jis truktelėjo pečiais.

– Štai taip dabar jaučiamės. Tikiuosi, supratote mano vargana anglų kalbą?

Stojo tyla. Tiesą sakant, niekas nekalbėjo kokią minutę. Konoras sėdėjo priešais Jošidą. Aš sėdėjau greta Konoro. Pakilo dar vienas lėktuvas, langai vėl sudrebėjo. Vis dar niekas nekalbėjo. Jošida pratisai atsiduso. Konoras linktelėjo. Jošida pasimuistė kėdėje ir sulenkė rankas prie diržo. Konoras atsiduso ir suniurnėjo. Jošida atsiduso. Abu vyrai atrodė visiškai susikaupę. Kažkas vyko, bet aš nesupratau, kas. Nusprendžiau, jog čia ir bus neverbalinė intuicija.

Galų gale Jošida pasakė:

– Kapitone, tikiuosi, nesusipratimų nebus. *Akai Ceramics* – garbinga kompanija. Mes nedalyvaujame jokiose... iškilusiose komplikacijose. Mūsų padėtis sudėtinga. Bet padėsiu jums kuo tik galėsiu.

– Esu labai dėkingas, – atsakė Konoras.

– Nėra už ką.

Tada Jošida atsistojo. Konoras atsistojo. Atsistojau ir aš. Visi nusilenkėme, paskui paspaudėme rankas.

– Nedvejodami vėl susisiekite su manimi, jei galėsiu būti naudingas.

– Dėkoju, – pasakė Konoras.

Jošida palydėjo mus iki savo kabineto durų. Mes vėl nusilenkėme, jis atidarė duris.

Už durų stovėjo skaisčiaveidis penktą dešimtį pradėjęs amerikietis. Iš karto jį atpažinau: tas pats blondinas, praeitą naktį važiavęs vienu automobiliu su senatoriumi Rouvu. Vyriškis, kuris tada neprisistatė.

– O, *Ričmondas-san*, – tarė Jošida. – Tikra sėkmė, kad jūs esate čia. Tie ponai ką tik klausinėjo apie *MicroCon baišiu*. – Jis atsisuko į mus. – Galbūt norėsite pasikalbėti su ponu Ričmondu? Jo anglų kalba kur kas geresnė, nei maniškė. Jis gali pateikti jums kur kas daugiau detalių, kurias jūs galbūt norėtumėte žinoti.

– Bobas Ričmondas iš „Majerso, Losono ir Ričmondo".

Jo rankos paspaudimas buvo tvirtas. Vyrukas buvo įdegęs, panašu, jog daug laiko praleidžia žaisdamas tenisą. Maloniai nusišypsojo.

– Pasaulis mažas, tiesa?

Mudu su Konoru prisistatėme.

– Ar senatorius Rouvas sėkmingai grįžo? – paklausiau.

– O, taip, – patikino Ričmondas. – Dėkoju už pagalbą. – Jis nusišypsojo. – Baisu net pagalvoti, kaip jis šįryt jautėsi. Bet, spėju, ne pirmas kartas. – Jis pasiūbavo ant pirštų galiukų, kaip padavimo laukiantis tenisininkas. Atrodė šiek tiek susirūpinęs. – Turėčiau pasakyti, jog judu mažiausiai tikėjausi čia išvysti. Ar yra kažkas, ką turėčiau žinoti? Atstovauju *Akai* derybose dėl *MicroCon*.

– Ne, – švelniai atsakė Konoras. – Tiesiog renkam pagrindinius duomenis.

– Ar tai susiję su praeito vakaro nutikimu *Nakamoto* bokšte?

– Ne visai, – atsakė Konoras. – Tiesiog duomenys.

– Jei norite, galime pasikalbėti posėdžių salėje.

– Deja, – atsakė Konoras, – vėluojame į susitikimą. Bet gal galėsime pasikalbėti vėliau?

– Žinoma, – sutiko Ričmondas. – Sėkmės. Grįšiu į savo kabinetą maždaug po valandos, – ir ištiesė mums vizitinę.

– Puiku, – tarstelėjo Konoras.

Bet Ričmondas vis dar atrodė nerimaująs. Nulydėjo mus iki lifto.

– Ponas Jošida – senosios mokyklos auklėtinis, – pasakė. – Esu tikras, buvo mandagus. Bet galiu užtikrinti, jis įtūžęs dėl visko, kas

vyksta su tuo *MicroCon*. Gyvą galą prašneka su *Akai* Tokijuje. Viskas labai nešvaru. Vašingtonas jį tikrai prispaudė. Iš pradžių užtikrino, jog nebus jokių pardavimo draudimų, o paskui Mortonas išmušė pagrindą tiesiog jam iš po kojų.

– Būtent taip nutiko? – pasitikslino Konoras.

– Jokių abejonių, – patikino Ričmondas, – nežinau, kas pasidarė Džonui Mortonui, bet jis mus tiesiog užsipuolė. Pateikėme visus tinkamus dokumentus. Ilgokai po derybų pabaigos JVUIK neišreiškė jokių protestų. Negalima šitaip tvarkyti verslo. Tiesiog tikiuosi, kad Džonas praregės ir leis reikalams išsirutulioti. Nes šiuo metu viskas atrodo ganėtinai rasistiška.

– Rasistiška? Tikrai?

– Žinoma. Žinoma, tiksliai kaip *Fairchild* byloje. Prisimenat tokią? *Fujitsu* mėgino nusipirkti *Fairchild Semiconductor* aštuoniasdešimt šeštais metais, bet Kongresas pardavimą užblokavo, sakydamas, kad tai prieštarauja valstybės saugumui. Kongresas nenorėjo *Fairchild* parduoti užsienio kompanijai. Po poros metų *Fairchild* susiruošė pirkti prancūzų kompanija, ir šį kartą iš Kongreso nepasigirdo nė cyptelėjimo. Akivaizdu, užsienio kompanijai parduoti visai tinkama, tik ne *japonų* kompanijai. Sakyčiau, tokia politika – rasistinė, aišku ir paprasta. – Atėjome prie lifto. – Vis tiek, paskambinkit. Pasistengsiu rasti laiko.

– Dėkoju, – pasakė Konoras.

Suėjome į liftą. Durys užsidarė.

– Subingalvis, – burbtelėjo Konoras.

Vairavau į šiaurę Vilšyro išvažiavimo link, į susitikimą su senatoriumi Mortonu.

– Kodėl subingalvis? – paklausiau.

– Iki praeitų metų Bobas Ričmondas buvo Amandos Marden padėjėjas prekybos derybose su Japonija. Jis informuotas apie visus strateginius Amerikos vyriausybės posėdžius. Po metų staiga išvertė kailį ir pradėjo dirbti japonams. Šie dabar jam moka penkis šimtus

tūkstančių per metus ir priedus už sutvarkytus reikalus. O jis to vertas, nes žino viską, ką tik galima žinoti.

– Ar tai teisėta?

– Žinoma. Tokia procedūra gana įprasta. Jie visi taip elgiasi. Jei Ričmondas dirbtų aukštų technologijų bendrovėje, pavyzdžiui, *Microsoft*, turėtų pasirašyti sutartį, kad penkerius metus nepereis dirbti pas konkurentus. Kad negalėtų priešininkams parduoti komercinių paslapčių. Bet vyriausybėje taisyklės paprastesnės.

– O kodėl subingalvis?

– Dėl to rasistinio mėšlo, – Konoras prunkštelėjo. – Jis žino geriau. Ričmondas tiksliai žino, kas nutiko su *Fairchild* pardavimu. Ir nieko bendra su rasismu.

– Ne?

– Ir čia dar vienas dalykas, kurį žino Ričmondas: japonai – patys didžiausi rasistai pasaulyje.

– Tikrai?

– Kuo tikriausiai. Tiesą sakant, kai japonų diplomatas...

Suskambėjo telefonas. Paspaudžiau atsakiklio mygtuką ir pasakiau;

– Leitenantas Smitas.

Per garsiakalbį pasigirdo vyriškas balsas:

– Jėzau, *galų gale*. Kur jūs, vyručiai, lindėjote? Norėčiau pamiegoti.

Iš balso atpažinau praeito vakaro budėtoją Fredą Hofmaną.

– Ačiū, kad susisiekei su mumis, Fredai, – pasakė Konoras.

– Tai ko gi norite?

– Na, mane domina, – tarė Konoras, – visi praeito vakaro skambučiai, susiję su *Nakamoto*.

– Tave ir visus kitus šiame mieste, – atrėžė Hofmanas. – Pusė departamento man neduoda ramybės. Džimas Olsenas praktiškai įsikūrė ant mano stalo, knisasi po dokumentus. Nors šiuo metu viskas kaip įprasta.

– Jei tik permestum, kas vyko...

– Žinoma. Pirmiausia perdavė skambutį iš *Metro*. Tai buvo pradinis skambutis. *Metro* nebuvo tikri, ką jis reiškia, nes skambinusysis šnekėjo ryškiu azijietišku akcentu ir buvo sutrikęs. Arba apsvaigęs. Jis kalbėjo apie problemas su kūno padėtimi. Jie negalėjo išsiaiškinti, ką jis paisto. Bet kuriuo atveju, apie dvidešimtą trisdešimt pranešiau patruliams. Paskui, kai jie patvirtino įvykus žmogžudystę, pranešiau Tomui Greihamui ir Rodžiui Merino – už ką paskui ir pasipylė visas tas mėšlas.

– Aha, aha.

– Bet, po paraliais, jie abu sąraše iš eilės. Juk tikimasi, kad griežtai laikysimės detektyvų paskirstymo eilės. Kad išvengtume ypatingo elgesio problemų. Tokia tvarka. Tiesiog jos laikiausi.

– Taip, taip.

– Nesvarbu. Paskui dvidešimt pirmą valandą paskambino Greihamas ir pasakė, kad įvykio vietoje kilo sunkumų, kad reikalaujama specialiųjų tarnybų ryšių pareigūno. Vėl patikrinau sąrašą. Specialiųjų tarnybų budėtojas tą vakarą buvo Piteris Smitas. Daviau Greihamui jo namų numerį. Spėju, Pitai, jis tau paskambino.

– Taip, – atsakiau, – paskambino.

– Gerai, – nekantravo Konoras, – kas vyko paskui?

– Praėjus maždaug dviem minutėms po Greihamo skambučio, galbūt, dvidešimt pirmą penkios, kažkas skambino ir kalbėjo su akcentu. Sakyčiau, skambėjo kaip azijietiškas akcentas, bet tikrai nežinau. Vyrukas pasakė, *Nakamoto* vardu reikalaująs, kad byla būtų pavesta kapitonui Konorui.

– Ar skambintojas prisistatė?

– Žinoma, prisistatė. Pats paprašiau prisistatyti. Užsirašiau pavardę. Koičis Nišis.

– Ir jis buvo iš *Nakamoto?*

– Bent jau taip sakė, – atsakė Hofmanas. – Aš tik sėdžiu čia, dirbu prie telefono, iš kur, po velnių, galiu žinoti. Šį rytą *Nakamoto* oficialiai užprotestavo faktą, kad byla atiduota Konorui, ir pasakė, kad joks Koičis Nišis pas juos nedirba. Jie prisiekinėja, kad viskas

sufabrikuota. Bet, leiskite pasakyti, kažkas juk skambino. Aš neišsigalvojau.

– Esu tikras, neišsigalvojai, – ramino Konoras. – Sakai, skambinusysis kalbėjo su akcentu?

– Taip. Jo anglų kalba buvo gana gera, žinai, beveik šiuolaikiška, bet buvo justi aiškus akcentas. Keista tik vienas, pagalvojau, atrodo, jis pernelyg daug apie tave žino.

– Kokia prasme?

– Na, visų pirmiausia jis pasiteiravo, ar žinau tavo telefono numerį, ar jis turįs padiktuoti. Pagalvojau, man nereikia, kad kažkoks japoška sakytų telefono numerį žmogaus, tarnaujančio pajėgose. Tada jis pasimaivė, tipo, žinote, kapitonas Konoras šiuo numeriu ne visuomet atsiliepia. Būtų tikriau pasiųsti ką nors jo paimti.

– Įdomu, – tarstelėjo Konoras.

– Taigi paskambinau Pitui Smitui ir pasakiau, kad užsuktų ir paimtų tave. Tai ir viskas, ką žinojau. Noriu pasakyti, čia viskas, viskas siejasi su kažkokioms politinėm problemom, kurias turi *Nakamoto*. Žinojau, kad Greihamas bus nepatenkintas. Įsivaizdavau, jog nepatenkintų bus ir daugiau. Bet visi žino, kad Konoro ryšiai su bendruomene ypatingi, taigi pasielgiau taip, kaip pasielgiau. Ir dabar pasipylė visas tas mėšlas. Sušiktai užknisa.

– Papasakok apie tą mėšlą, – paprašė Konoras.

– Viskas prasidėjo kokią dvidešimt trečią valandą, kai paskambino šefas dėl Greihamo. Kodėl aš įvėliau Greihamą. Paaiškinau. Bet jis vis tiek nebuvo patenkintas. Paskui, baigiantis mano budėjimui, kokią penktą valandą ryto pasipylė klausimai, kaip buvo įveltas Konoras. Kaip tai atsitiko, kodėl taip atsitiko. O dabar dar ta medžiaga *Times* ir visi tie paistalai apie rasizmą policijoje. Net nežinau, kaip elgtis. Nepaliauju aiškinęs, kad elgiausi kaip visada. Pagal taisykles. Niekam nerūpi. Bet tai tiesa.

– Esu tikras, taip ir yra, – tarė Konoras. – Paskutinis klausimas, Fredai. Ar išklausei pirminį skambutį į *Metro?*

– Tu velniškai teisus, išklausiau. Išgirdau jį maždaug prieš valandą. Kodėl klausi?

– Ar skambinusio balsas skambėjo nepanašiai į pono Nišio?

Hofmanas nusijuokė.

– Kristau. Kas žino, kapitone. Galbūt. Klausi manęs, ar vienas azijiečio balsas skambėjo kaip kito azijiečio balsas, kurį esu anksčiau girdėjęs. Sąžiningai, nežinau. Pirminio skambučio balsas atrodo ganėtinai sutrikęs. Tikriausiai apimtas šoko. Gal apsvaigęs nuo narkotikų, nesu tikras. Viskas, ką žinau, yra viena: kad ir kas ponas Nišis iš tikrųjų bebūtų, jis pragariškai daug apie tave žino.

– Na, tai labai naudinga. Eik kiek pailsėti.

Konoras padėkojo budėtojui ir baigė pokalbį.

Išsukau iš greitkelio ir nuvažiavau į Vilšyrą, į susitikimą su senatoriumi Mortonu.

– Gerai, senatoriau, dabar pažiūrėkite šičia, prašom... truputį daugiau... taip, taip labai stipru, labai vyriška, man labai patinka. Taip, velniškai gerai. Dabar prašau trijų minučių. – Režisierius, įsitempęs vyrukas lakūno striuke ir beisbolo kepuraite, nulipo nuo kopėtėlių ir su britišku akcentu išrėkė nurodymus: – Džeri, pridenk tenai, saulė per ryški. Ar galim ką nors padaryti su akimis? Reikia kažkaip padidinti į akis. Elina, matai tą šviesą ant dešiniojo peties? Prigesink, širdele. Išlyginkit apykaklę. Ant kaklaraiščio matyti mikrofonas. Negaliu įžiūrėti žilumo plaukuose. Paryškinkit. Žmonės, ištiesinkit kilimą, kad eidamas neužkliūtų. Prašau. Pradėkit tučtuojau, kitaip dings apšvietimas.

Mudu su Konoru stovėjome šone, su miela kūrybos asistente vardu Debė, ant krūtinės pasikabinusia segtuvą. Mergina reikšmingai pasakė:

– Režisierius – Edgaras Lynas.

– Šitą pavardę turėtume žinoti? – paklausė Konoras.

– Jis *pats* brangiausias ir geidžiamiausias reklamų režisierius pasaulyje. Jis *nuostabus* menininkas. Edgaras kūrė *fantastišką Apple* reklamą tūkstantis devyni šimtai aštuoniasdešimt ketvirtaisiais ir..., o, daugybę kitų. Taip pat jis režisavo ir garsius filmus. Edgaras *tiesiog geriausias*. – Ji truputį patylėjo. – Ir ne per daug pamišęs. Tikrai.

Senatorius Džonas Mortonas kantriai stovėjo priešais kamerą, kol keturi žmonės čiupinėjosi su jo kaklaraiščiu, švarku, plaukais, grimu. Mortonas vilkėjo kostiumą. Stovėjo po medžiu prabangaus golfo aikštyno ir Beverli Hilso dangoraižių fone. Filmavimo komanda jam po kojomis buvo patiesusi kilimą.

– O kaip gi senatorius? – paklausiau.

Debė linktelėjo.

– Visai nieko. Manau, turi galimybę.

– Kalbi apie galimybę prezidentauti? – pasitikslino Konoras.

– Taip. Ypač, jei Edgarui pavyks griebtis savo magijos. Pažiūrėkim tiesai į akis – senatorius Mortonas tikrai ne Melas Gibsonas, suprantat, ką noriu pasakyti. Jo nosis didelė, šiek tiek praplikęs, o tie šlakai – problema, nes juk fotografuojama taip dažnai. O jie atitraukia dėmesį nuo o akių. Nes būtent akimis ir reklamuojamas kandidatas.

– Akimis, – pakartojo Konoras.

– O, taip. Žmonės renka pagal akis. – Ji truktelėjo pečiais, tarsi tai būtų visiems žinoma. – Bet jeigu senatorius atsiduos į Edgaro rankas... Edgaras – didis menininkas. Jis gali padaryti, kad taip nutiktų.

Edgaras Lynas praėjo pro mus kartu su operatoriumi priglaudęs galvą prie kameros.

– Nuimkit tuos maišus paakiuose, – šaukė Lynas. – Padarykit smakrą. Sutvirtinkit smakrą – labai tamsiu, vos vos ir aukštyn.

– Supratau, – pasakė operatorius.

Kūrybos asistentė atsiprašiusi nuėjo, o mudu stebėdami laukėme. Senatoriui Mortonas tebestovėjo tolėliau, apspistas makiažą ir drabužius tvarkančių žmonių.

– Ponas Konoras? Ponas Smitas?

Atsisukau. Už mūsų stovėjo jaunas vyriškis tamsiai mėlynu šviesiais plonais ruoželiais kostiumu. Buvo panašus į Senato tarnautoją: gerai atrodantis, atidus, mandagus.

– Esu Bobas Vudsonas iš senatoriaus kabineto. Ačiū, kad atvykote.

– Nėra už ką, – atsakė Konoras.

– Žinau, kad senatorius nekantrauja su jumis pasikalbėti, – pasakė Vudsonas. – Apgailestauju, atrodo, viskas užtruks. Ketinome iki pirmos filmavimą užbaigti. – Vyrukas dirstelėjo į laikrodį. – Tačiau, spėju, kurį laiką užgaiš. Bet žinau, kad senatorius nori su jumis pasikalbėti.

– Ar žinote apie ką? – pasiteiravo Konoras.

Kažkas sušuko:

– Peržiūra! Garso ir kameros peržiūra, prašom!

Būrys aplink senatorių Mortoną dingo, o Vudsonas nukreipė dėmesį į kamerą.

Edgaras Lynas žiūrėjo pro objektyvą.

– Vis dar mažai žilumos plaukuose. Elina? Reikia pridėti daugiau žilės į plaukus. Dabar nematyti.

– Tikiuosi, – pastebėjo Vudsonas, – jie neketina senatoriaus pernelyg pasendinti.

Debė, kūrybos asistentė, paaiškino:

– Čia tik bandymas. Dabar nesižiūri, taigi pridėsime šiek tiek pilkos. – Žiūrėkit, Elina darbuojasi tik ties smilkiniais. Padarys jį išskirtinį.

– Nenoriu seno senatoriaus. Ypač kai pavargęs, jis kartais atrodo senas.

– Nesijaudinkit, – ramino padėjėja.

– Dabar gerai, – sustabdė Lynas, – jau pakanka. Senatoriau, gal pabandom?

– Kaip prasideda? – paklausė senatorius.

– Eilutė?

Scenaristė pasakė;

– Gal, kaip ir aš...

– Taigi jau darome pirmą dalį? – paklausė Mortonas.

– Teisingai, širdele, – atsakė Lynas. – Pradedame tau pasisukus į kamerą: pasižiūri į mus labai griežtai, labai vyriškai ir pradedi: „Gal, kaip ir aš..." Teisingai?

– Supratau, – pasakė Mortonas.

– Atsimink. Galvok vyriškai. Mąstyk griežtai. Mąstyk valdingai.

– Gal galima filmuoti? – paklausė Mortonas.

– Lynas pradeda jį nervinti, – pasakė Vudsonas.

– Gerai, – tarė Edgaras Lynas, – filmuojam repeticiją. Pradedam.

Senatorius Mortonas pradėjo eiti kameros link.

– Gal, kaip ir aš, – kalbėjo, – jūs nerimaujate dėl pastarųjų metų mūsų nacionalinės padėties irimo. Amerika tebėra didžiausia karinė valstybė, bet mūsų saugumas priklauso nuo galimybės apsiginti kare *ir* ekonomikoje. O būtent ekonomikoje Amerika atsilieka. Kiek atsilieka? Na, pastarųjų dviejų administracijų valdymo metu Amerika dingo iš didžiausių kreditorių sąrašo ir tapo didžiausia kada nors pasauliui matyta skolininke. Mūsų pramonė atsilieka nuo likusio pasaulio. Mūsų darbininkai mažiau išsilavinę nei kitų šalių darbininkai. Mūsų investoriai trokšta trumpalaikio pelno ir naikina mūsų pramonės gebėjimą planuoti ateitį. O dėl to sparčiai krinta pragyvenimo lygis. Mūsų vaikų perspektyva miglota.

– Kažkas iš tikrųjų taip sako, – sumurmėjo Konoras.

– O šiuo nacionalinės krizės laikotarpiu, – tęsė Mortonas, – daugumai amerikiečių iškyla dar kitas rūpestis. Mažėjant mūsų ekonominiam pajėgumui, tampame pažeidžiami naujos invazijos rūšies. Dauguma amerikiečių baiminasi, kad galime tapti ekonomine Japonijos arba Europos kolonija. Ypač Japonijos. Dauguma amerikiečių junta, kad japonai grobia mūsų pramonės šakas, mūsų poilsio zonas, net mūsų miestus, – senatorius mostelėjo golfo aikštyno su dangoraižiais fone link.

– Jei taip nutiktų, kai kurie baiminasi, kad Japonija įgys galios formuoti ir numatyti Amerikos ateitį.

Mortonas nutilo, sustojo po medžiu taip, kad atrodytų, jog mąsto.

– Ar pagrįsti šie nuogąstavimai dėl Amerikos ateities? Ar reikėtų nerimauti? Atsiras tokių, kurie pasakys, kad tos užsienio investicijos – tikra palaima, kad jos padeda mūsų nacijai. Kiti laikosi priešingo požiūrio ir jaučiasi taip, tarsi parduotume savo brangias prigimtines

teises. Kuris požiūris teisingas? Kuris turėtų, kuris yra, kuris – o, šūdas! Koks toliau tekstas?

– Nufilmuota, nufilmuota, – sušuko Edgaras Lynas, – imam penkis, visi. Reikia išryškinti kelias detales, o tada galėsim filmuot iš tikrųjų. Labai gerai, senatoriau. Man patiko.

– Kuriuo turėtume patikėti vardan Amerikos ateities, senatoriau, – pasakė scenaristė

– Kuriuo turėtume patikėti vardan... – pakartojo senatorius, paskui papurtė galvą. – Nieko keista, kad negaliu atsiminti. Pakeiskim tą eilutę. Mardže? Prašom pakeisti tą eilutę. Nesvarbu, atnešk man rankraštį, aš pats pakeisiu.

Minia makiažo ir drabužių tvarkytojų vėl jį apspito, dailino ir pureno.

– Palaukit, pabandysiu suorganizuoti jums kelias minutes, – pasakė Vudsonas.

Stovėjome greta gaudžiančio sunkvežimio, nuo kurio į visas puses tįso laidai. Vos Mortonas prie mūsų priėjo, prie jo pribėgo pora padėjėjų, mosikuojančių storomis kompiuteriu spausdintos medžiagos bylomis.

– Džonai, geriau čia užmeskit akį.

– Džonai, geriau apsvarstykite šitai.

– Kas čia, – paklausė Mortonas.

– Džonai, čia paskutiniai Galupo ir Fyldingo rezultatai.

– Džonai, čia dalinė balsuotojų pagal amžiaus grupes analizė.

– Ir?

– Galutinis rezultatas – prezidentas *teisus*.

– Nesakykit man to. Aš stoju prieš prezidentą.

– Bet, Džonai, jis teisus dėl žodžio iš „T“ raidės. Savo televizijos reklamoje negali minėti žodžio iš „T“.

– Negaliu minėti žodžio „taupymas“?

– Negali, Džonai.

– Jis reikštų žlugimą, Džonai.

– Skaičiai taip rodo.

– Nori, kad neatsižvelgtume į skaičius, Džonai?

– Ne, – atsakė Mortonas. Dirstelėjo į mudu su Konoru. – Tučtuojau, – pasakė su šypsena.

– Bet pažiūrėkit čia, Džonai.

– Viskas aišku, Džonai. Taupymas reiškia gyvenimo būdo suvaržymą. Žmonės jau patyrė gyvenimo būdo suvaržymą. Jie daugiau to nenori.

– Bet tai netiesa, – atkirto Mortonas, – ne taip viskas veikia.

– Džonai, bet rinkėjai taip galvoja.

– Jie klysta.

– Džonai, jei nori šviesti rinkėjus – puiku ir sėkmės.

– Taip, aš noriu šviesti rinkėjus. Taupymas nėra gyvenimo būdo apribojimo sinonimas. Jis – didesnės gerovės, galios ir laisvės sinonimas. Mintis ne ta, kad reikia tenkintis mažu. Mintis ta, jog viskam, ką darai dabar – namams šildyti, automobiliui – sunaudoti mažiau dujų ir kuro. Reikia tiesiog efektyvesnių šildytuvų namuose ir efektyvesnių automobilių gatvėse. Švaresnis oras – geresnė sveikata. Tą galima padaryti. Kitos šalys susitvarkė. Japonija susitvarkė.

– Džonai, maldauju.

– Ne Japonija.

– Per pastaruosius dvidešimt metų, – kalbėjo Mortonas, – Japonija šešiasdešimčia procentų apkarpė energijos sąnaudas galutinei produkcijai. Amerika nepadarė nieko. Dabar Japonija gali gaminti prekes pigiau nei mes, nes Japonija investavo į energetiškai efektyvesnes technologijas. Saugojimas yra konkurencingas. O mes nekonkurencingi...

– Puiku, Džonai. Taupymas *ir* statistika. *Tikrai* nuobodu.

– Niekam neįdomu, Džonai.

– Amerikiečiams įdomu, – atkirto Mortonas.

– Džonai, įsiklausyk: visiškai neįdomu.

– Jie neketina to klausytis. Pažiūrėk, Džonai, čia statistika pagal amžiaus grupes. Daugiausia vyresni nei penkiasdešimt penkerių, sudarantys stipriausią balsuotojų grupę, itin pastebimai pirmauja šioje

srityje. Jie nenori mažinti sąnaudų. Nenori taupyti. Senyvi Amerikos piliečiai to nenori.

– Bet vyresni žmonės turi vaikų ir vaikaičių. Jiems turi rūpėti ateitis.

– Vyresni žmonės dėjo ant ateities, Džonai. Čia parašyta juodu ant balto. Jie mano, kad nerūpi savo vaikams, ir yra teisūs. Todėl nesirūpina savo vaikais. Viskas paprasta.

– Bet vaikai neabejotinai...

– Vaikai nebalsuoja, Džonai.

– Džonai, maldauju. Paklausyk mūsų.

– Nereikia saugojimo, Džonai. Konkurencingumas – tebūnie. Žvilgsnis į ateitį – tebūnie. Pažvelkime problemoms į akis – tebūnie. Nauja dvasia – tebūnie. Bet ne taupymas. Tiesiog užmesk akį į skaičius. Nesielk šitaip.

– Prašau.

– Pagalvosiu, vyručiai, – atsakė Mortonas.

Abu padėjėjai, atrodo, suprato, kad daugiau nieko negali tikėtis. Garsiai užvertė savo aplankus.

– Norit, kad nusiųstume Mardžę perrašyti?

– Ne, aš dar galvoju.

– Galbūt Mardžė tiesiog brūkšteltų keletą eilučių?

– Ne.

– Gerai, Džonai, gerai.

– Žinot, – pasakė Mortonas jiems nueinant, – kurią nors dieną koks nors Amerikos politikas pasakys tai, ką galvoja, o ne ką liepia apklausa. Atrodys revoliucinga.

Du padėjėjai kaip vienas atsigręžė.

– Liaukis, Džonai, tu pervargai.

– Kelionė buvo ilga, mes suprantam.

– Džonai, patikėk mumis, gavome skaičius. Devyniasdešimt penkių procentų tikslumu sakome tau, kaip jaučiasi žmonės.

– Velniškai gerai žinau, kaip jie jaučiasi. Jie susierzinę. Ir žinau, kodėl. Jau penkiolika metų jie neturėjo tikro *vedlio*.

– Džonai, nekartokime klaidų. Jau dvidešimtas amžius. Lyderystė yra sugebėjimas sakyti žmonėms tą, ką jie nori girdėti.

Vyrukai nuėjo.

Akimirksniu mobiliuoju telefonu nešinas priėjo artyn Vudsonas. Jis jau žiojosi, bet Mortonas pakėlė ranką:

– Ne dabar, Bobai.

– Senatoriau, manau, jums vertėtų atsiliepti...

– *Ne dabar.*

Vudsonas atsitraukė. Mortonas dirstelėjo į laikrodį.

– Judu – ponas Konoras ir ponas Smitas?

– Taip, – patvirtino Konoras.

– Pasivaikščiokim, – pasiūlė Mortonas. Jis patraukė tolyn nuo filmavimo grupės, link kalvos, stūksančios virš prabangaus golfo aikštyno. Buvo penktadienis. Žaidė ne daug žmonių. Sustojome maždaug už penkiasdešimties metrų nuo filmavimo grupės.

– Paprašiau jūsų atvykti, – paaiškino Mortonas, – nes, kaip suprantu, esate pareigūnai, atsakingi už *Nakamoto* bylą.

Jau ketinau protestuoti, esą atsakingas pareigūnas yra Greihamas, bet Konoras atsakė:

– Taip, tiesa.

– Turiu keletą klausimų apie tą bylą. Kiek girdėjau, ji jau išspręsta?

– Atrodo.

– Ar jūsų tyrimas baigtas?

– Visais praktiniais klausimais – taip, – atsakė Konoras. – Tyrimas baigtas.

Mortonas linktelėjo.

– Sakau, judu – ypač išmanantys apie japonų bendruomenę pareigūnai, tiesa? Vienas jūsų netgi gyvenote Japonijoje?

Konoras šiek tiek nusilenkė.

– Ar jūs šį rytą žaidėte golfą su Hanada ir Asaka? – paklausė senatorius.

– Jūs puikai informuotas.

– Šį rytą kalbėjausi su ponu Hanada. Praeityje turėjome kontaktų – kitais klausimais, – Mortonas staigiai apsisuko ir tėškė: – Mano klausimas toks: ar *Nakamoto* verslas susijęs su *MicroCon?*

– O kaip jūs manot? – pasiteiravo Konoras.

– *MicroCon* pardavimas japonams atsidūrė Senato finansų komitete, kuriam aš vadovauju. Paprašėm rekomendacijų Mokslo ir technologijos komitete, kuris iš tikrųjų vykdo pardavimą. Kaip žinote, sandoris kontroversiškas. Anksčiau aš oficialiai buvau pardavimo priešininkas. Dėl daugybės priežasčių. Jūs esate susipažinę?

– Taip, – atsakė Konoras.

– Vis dar turiu problemų, – kalbėjo Mortonas. – Pažangios *MicroCon* technologijos iš dalies išsivystė dėl amerikiečių mokesčių mokėtojų pinigų. Piktinuosi, kad mūsų mokesčių mokėtojai turi mokėti už tyrimus, kurie bus parduoti japonams, o paskui panaudoti varžantis su mūsų pačių kompanijomis. Aiškiai jaučiu, jog privalome ginti Amerikos sugebėjimus aukštų technologijų srityje. Jaučiu, jog turėtume saugoti savo intelektualinius išteklius. Jaučiu, jog turėtume apriboti užsienio investicijas į mūsų bendroves ir mūsų universitetus. Bet jaučiu, jog taip manau vienintelis. Nerandu bendraminčių nei Senate, nei pramonėje. Reklama čia nepadės. Prekybos atstovai baiminasi, kad sužlugdysiu ryžių derybas. *Ryžių*. Net Pentagonas šioje srityje man priešiškas. Ir aš tik spėlioju, jei *Nakamoto* yra motininė *Akai Ceramics* kompanija, ar tik praeitos nakties įvykiai neturi kokio nors ryšio su siūlomu pardavimu?

Jis nutilo ir žiūrėjo į mus taip įdėmiai, tarsi tikėtųsi, jog tikrai ką nors žinome.

– Apie jokį glaudų ryšį nežinau.

– Ar *Nakamoto* padarė ką nors neleistina ar nedora, kad paskatintų pardavimą?

– Tiek, kiek žinau, ne.

– O jūsų tyrimas oficialiai baigtas?

– Taip.

– Aš tik noriu išsiaiškinti. Nes jei nustosiu priešintis šiam pardavimui, nenoriu pasijusti lyg įkišęs ranką į dėžę su gyvatėmis. Galima

ginčytis, kad *Nakamoto* vakarėlis buvo bandymas nugalėti pardavimo oponentus. Taigi pozicijos pasikeitimas gali sukelti susirūpinimą. Kongrese. Tokias atvejais tave gali greitai pašalinti.

– Ar liovėtės priešinęsis pardavimui? – paklausė Konoras.

Iš kitapus pievelės pašaukė padėjėjas:

– Senatoriau? Visi pasiruošę, pone.

– Gerai, – Mortonas gūžtelėjo pečiais. – Na, likau vienas nepavydėtinoje padėtyje. Niekas nepritaria mano pozicijai dėl *MicroCon*. Asmeniškai aš manau, jog čia dar vienas *Fairchild* atvejis. Bet jei šis mūšis negali būti laimėtas, sakyčiau, tai ir nesikaukim. Bet kuriuo atveju, yra daugybė kitų kautynių.

Senatorius atsitiesė, išlygino kostiumą.

– Senatoriau, kai tik pasiruošite, pone, – vėl šūktelėjo padėjėjas, – grupė nerimauja dėl apšvietimo.

– Jie nerimauja dėl apšvietimo, – purtydamas galvą pakartojo Mortonas.

– Neturėtume jūsų trukdyti, – tarė Konoras.

– Nesvarbu, – kalbėjo Mortonas, – norėjau išgirsti jūsų išvadas. Suprantu, kad sakote, jog praeito vakaro įvykiai su *MicroCon* nesusiję. Įsipainioję asmenys – taip pat. Nes nenorėčiau kitą mėnesį perskaityti, kad kažkas dirbo užnugaryje, mėgindamas prakišti ar blokuoti pardavimą. Nieko panašaus.

– Kiek aš žinau, ne, – dar kartą tarė Konoras.

– Džentelmenai, ačiū, kad atvykote, – pasakė senatorius. Paspaudė mums rankas ir pradėjo eiti. Paskui staiga grįžo. – Prašau jus laikyti šį reikalą paslaptyje. Nes, kaip žinote, turime būti atsargūs. Juk kariaujame su Japonija. – Kreivai išsišiepęs pridūrė: – Palaidas liežuvis laivus skandina.

– Taip, – pritarė Konoras, – nepamirškime ir Perl Harboro.

– Kristau, dar ir šitai, – jis papurtė galvą ir ėmė šnibždėti tarsi berniūkštis, – žinote, pažįstu kolegų, sakančių, kad anksčiau ar vėliau turėsime numesti dar vieną bombą. Jie mano, jog prie to artėjama. – Senatorius nusišypsojo: – Bet aš jaučiuosi kitaip. Kaip visada.

Tebesišypsodamas jis patraukė filmavimo grupės link. Einant aplink jį rinkosi žmonės; iš pradžių moteris su pakeistais tekstais, paskui – drabužius tvarkantis vyrukas, paskui – su mikrofonu kuitėsi ir prie liemens elementų bloką pritaisė garso operatorius, paskui – grimuotoja. Kol galų gale senatorius dingo iš regos lauko, tebuvo matyti tik grupelė žmonių, negrabiai judančių pievele.

– Jis man patiko, – pasakiau.

Vairavau atgal į Holivudą. Pastatai skendėjo smoge.

– Kodėl gi jis neturėjo tau patikti? – tarstelėjo Konoras. – Jis – politikas. Jo darbas elgtis taip, kad tau patiktų

– Tuomet jis puikiai atlieka savo darbą.

– Manau, tai labai gerai.

Konoras tylėdamas spoksojo pro langą. Jaučiau, jog jį kažkas neramina.

– Argi jums nepatiko, ką jis kalbėjo per reklamą? Skambėjo visai kaip jūsų žodžiai.

– Taip. Patiko.

– Tada, kas yra?

– Nieko, – atsakė Konoras. – Tiesiog galvoju, ką jis iš tikrųjų *pasakė*.

– Jis minėjo *Fairchild*.

– Žinoma, – pritarė Konoras, – Mortonas žino tikrąją *Fairchild* istoriją, labai gerai.

Jau norėjau klausti, kas tada atsitiko, bet Konoras pats pradėjo pasakoti:

– Ar kada girdėjai apie Seimurą Krėjų? Metai iš metų jis buvo geriausias pasaulyje superkompiuterių kūrėjas. *Cray Research* gamino greičiausius pasaulyje kompiuterius. Japonai mėgino pasivyti, bet nepajėgė. Jis buvo per daug talentingas. Bet devinto dešimtmečio viduryje japoniškų lustų dempingas daugumą vietinių Krėjaus tiekėjų išstūmė iš verslo. Taigi Krėjus turėjo savo ypatingus lustus užsisakyti pas japonų gamintojus. Amerikoje niekas jų pagaminti negalėjo. Staiga prasidėjo tiesiog mistiški uždelsimai. Japonų tiekėjai užtrukdavo

metus, kol pristatydavo konkrečius Krėjaus užsakytus lustus, o per tą laiką konkurentai japonai žengdavo milžinišką žingsnį pirmyn. Taigi kilo klausimas, ar tik jie nevagia jo naujų technologijų. Krėjus įtūžo. Suprato, kad japonai jį kruša. Jis nusprendė, jog turi sukurti ryšį su Amerikos gamintoju ir pasirinko *Fairchild Semiconductor,* nors kompanija ir buvo finansiškai silpna, toli gražu ne geriausia. Bet Krėjus daugiau pasitikėti japonais nebegalėjo. Reikėjo pradėti dirbti su *Fairchild.* Taigi *Fairchild* pradėjo gaminti naujos kartos užsakomuosius lustus. Ir staiga jis sužino, kad *Fairchild* ketinama parduoti *Fujitsu,* didžiajam jo konkurentui. Susirūpinęs dėl tokios padėties ir net iškilusio nacionalinio saugumo klausimo Kongresas užblokavo pardavimą *Fujitsu.*

– O tada?

– Na, pardavimo blokavimas *Fairchild* finansinių problemų neišsprendė. Kompanija vis dar turėjo sunkumų. Ilgainiui vis tiek turėjo būti parduota. Sklido gandai, kad ją ketina pirkti *Bull* – prancūzų kompanija, nesivaržanti superkompiuterių gamyboje. Tokį pardavimą Kongresas galėjo leisti. Bet galų gale *Fairchild* buvo parduotas Amerikos kompanijai.

– Taigi *MicroCon* yra dar vienas *Fairchild?*

– Taip, nes *MicroCon* suteiks monopolį gyvybiškai svarbių lustus gaminančių įrenginių gamyboje. Jei jau turės monopolį, japonai galės netiekti įrenginių Amerikos kompanijoms. Bet dabar galvoju...

Štai tada suskambo telefonas. Palikau įjungtą garsiakalbį.

Skambino Lorena, mano buvusi žmona.

– Piteri?

– Sveika, Lorena, – pasakiau.

– Piteri, skambinu pasakyti, kad ketinu šiandien Mišelę pasiimti anksti, – jos balsas buvo įsitempęs, oficialus.

– Tikrai? Nemaniau, kad išvis ją pasiimsi.

– Niekada taip nesakiau, Piteri, – greitai atsakė Lorena. – Žinoma, ją pasiimsiu.

– Gerai, nuostabu, – tariau. – Tarp kitko, kas toks – Rikas?

Stojo tyla.

– Tikrai. Tai neverta tavęs, Piteri.

– Kodėl gi? – nustebau. – Tiesiog smalsauju. Mišelė minėjo šįryt. Sakė, kad jis turi juodą *mersedesą*. Tavo naujas draugas?

– Piteri, tikrai galvoju, kad tai neetiška.

– Kas neetiška? – nesupratau.

– Nežaiskim žaidimėlių, – atkirto moteris. – Viskas pakankamai sudėtinga. Paskambinau pasakyti, kad pasiimsiu Mišelę anksti, nes veduosi ją pas gydytoją.

– Kodėl? Peršalimas jau praėjo.

– Aš veduosi ją ištirti, Piteri.

– Kam?

– *Ištirti.*

– Girdėjau, – pasakiau, – bet...

– Ją tirs gydytojas Robertas Strausas. Sakau, jis ekspertas. Klausinėjau bendradarbių, kas geriausias. Nežinau, kaip viskas pasisuks, Piteri, bet noriu, kad žinotum, jog nerimauju, ypač mūsų istorijos šviesoje.

– Lorena, apie ką tu kalbi?

– Kalbu apie priekabiavimą, – atrėžė ji, – apie seksualinį tvirkinimą.

– Ką?

– Dabar nėra ko išsisukinėti. Pats žinai, kad anksčiau buvai tuo apkaltintas.

Pajutau kylant šleikštulį. Visuomet, kai santykiai apkarsta, išlieka apmaudo likučiai, kažkokie nuožmumo ir pykčio telkiniai – daugybė asmeniškų dalykų, kuriuos žinai apie kitą žmogų ir gali prieš jį panaudoti. Jeigu nutarsi taip padaryti. Lorena nutarė.

– Lorena, žinai, kad kaltinimas tvirkinimu buvo panaikintas. Viską apie tai žinai. Tuo metu mudu buvome vedę.

– Žinau tik tai, ką man pasakojai, – jos balsas skambėjo tarsi kažkur toli, moralizuojantis, šiek tiek sarkastiškas. Kaltintojo balsas.

– Lorena, vardan Kristaus, juk tai absurdiška. Kas vyksta?

– Tai ne absurdiška. Turiu atsakomybę kaip motina.

– Nagi, dėl Dievo meilės, anksčiau niekada pernelyg nesijaudinai dėl motiniškos atsakomybės. O dabar...

– Tai tiesa, turiu daug laiko atimančią karjerą, – lediniu tonu pareiškė Lorena, – bet niekada net klausimų nekilo, kad dukra svarbesnė už viską. Ir aš labai labai apgailestauju, jei mano ankstesnis elgesys kokiu nors būdu lėmė šias nemalonias dabartines aplinkybes. – Jaučiausi taip, tarsi ji kalbėtų ne man. Tarsi repetuotų. Bandė žodžius, norėdama pažiūrėti, kaip jie nuskambės teisėjo akivaizdoje. – Aišku, Piteri, jei vaikas buvo tvirkintas, ji negali toliau su tavimi gyventi. Ir netgi su tavimi matytis.

Pajutau skausmą krūtinėje. Veržiantį.

– Apie ką tu kalbi? Kas tau pasakė, kad vaikas buvo tvirkintas?

– Piteri, nemanau, jog dabar tinkamas laikas komentuoti.

– Ar Vilhelmas? Kas tau skambino, Lorena?

– Piteri, nėra jokios prasmės leistis į kalbas. Aš tau oficialiai pranešu, kad ketinu paimti Mišelę ketvirtą valandą popiet. Noriu, kad šiandien ketvirtą valandą po pietų ji būtų pasiruošusi.

– Lorena...

– Mano sekretorė panelė Vilson klausosi gretima linija ir stenografuoja pokalbį. Aš oficialiai pareiškiu, kad ketinu pasiimti savo dukterį gydytojo tyrimui. Ar turi kokių klausimų dėl mano sprendimo?

– Ne.

– Tuomet ketvirtą valandą. Ačiū už bendradarbiavimą. Ir leisk pridurti asmeniškai, Piteri, tikrai apgailestauju, kad viskas taip pasisuko.

Lorena padėjo ragelį.

Kai buvau detektyvas, dirbau seksualinio tvirkinimo bylose. Žinojau, kaip viskas vyksta. Tiesa ta, jog medicininės apžiūros metu paprastai niekas nieko negali nustatyti. Visada viskas abejotina. Jeigu vaiką klausinėja psichologas, kuris tiesiog užspiečia į kampą klausimais, vaikas pamažu ima su viskuo sutikti ir kurpti atsakymus

gydytojui pamaloninti. Paprastai reikalaujama, kad psichologas įrašinėtų seansą, nes norima įrodyti, kad apklausa nebuvo kryptinga. Bet situacija, kai byla galų gale atsiduria pas teisėją, beveik visada būna neaiški. Todėl teisėjas turi spręsti atsargiai. Vadinasi, nuspręs, jeigu bus tvirkinimo prielaida, laikyti vaiką kuo toliau nuo tvirkinusio tėvo. Arba bent jau neleisti pasimatymų be priežiūros. Jokių apsilankymų su nakvyne. Arba galbūt net...

– Jau gana, – pasakė sėdintis greta manęs Konoras. – Dabar atsipeikėk.

– Atsiprašau, – pasakiau, – bet tokie dalykai slegia.

– Neabejoju. O dabar sakyk, ko nepaminėjai?

– Apie ką?

– Apie kaltinimą tvirkinimu.

– Nieko. Tikrai nieko.

– *Kohai*, – ramiai tarė Konoras, – negalėsiu tau padėti, jei nenorėsi man papasakoti.

– Tai neturi nieko bendra su seksualiniu priekabiavimu,– pareiškiau. – Tai buvo visiškai kas kita. Dėl pinigų.

Konoras tylėjo. Tiesiog žiūrėdamas į mane laukė.

– Po velnių, – nusikeikiau.

Ir papasakojau.

Gyvenime būna tokių akimirkų, kai esi įsitikinęs, kad žinai, ką darai. Vėliau atsigręžęs pamatai, kad elgeisi toli gražu neteisingai. Įlindai kur nors ir visiškai susimovei. Bet tuo metu galvoji, kad viskas – nuostabu.

Nutiko taip – įsimylėjau. Lorena buvo viena tų aristokratiškų panelių, liekna ir maloni. Atrodė tarsi augusi tarp žirgų. Buvo jauna ir labai graži.

Visą laiką numaniau, kad mudviem nieko neišeis, bet vis tiek mėginau. Mudu susituokėme, apsigyvenome kartu, ir prasidėjo jos nepasitenkinimai. Jos netenkino mano butas, gyvenamasis rajonas, pinigų kiekis. Viskas. Ji pradėjo priekaištauti, bet niekas nepadėjo. Ji rasdavo kliaučių automobilyje, lovoje, kliaučių rasdavo visur. Ji

buvo tokia liūdna ir nelaiminga, kad mėginau pamaloninti ją mažais niekučiais. Pirkdavau jai dovanėles. Ką nors parnešdavau. Gaminau valgyti. Tvarkiau namus. Paprastai to nedarydavau, bet buvau įsimylėjęs. Įjunkau, įpročiu tapo jai įtikti. Mėginti ją pamaloninti.

Spaudimas buvo nuolatinis. Daugiau to, daugiau ano. Daugiau pinigų. Daugiau, daugiau.

Turėjome ir ypatingą problemą. Jos, apygardos prokuroro kabineto tarnautojos, sveikatos draudimas neapmokėjo nėštumo, neapmokėjo ir manasis. Vos susituokę mudu nespėjome laiku įsigyti draudimo susimokėti už gimdymą. Kainavo aštuonis tūkstančius dolerių, turėjome juos rasti. Nė vienas iš mūsų pinigų neturėjo. Lorenos tėvas buvo gydytojas Virdžinijos valstijoje, bet jo prašyti ji nenorėjo, nes visų pirma jis nepalankiai žiūrėjo į mudviejų santuoką. Mano šeima pinigų neturėjo. Taigi. Pinigų nebuvo. Ji dirbo pas apygardos prokurorą. Aš darbavausi departamente. Savo *MasterCard* ji turėjo daugybę įsiskolinimų, ėmė pinigus automobiliui. Turėjome kur nors iškapstyti aštuonis tūkstančius dolerių. Ta bėda kabėjo virš mūsų galvų. Kaip susitvarkysime? Ir, nors garsiai neištarta, bet, savaime suprantama, bent jau jos akimis žiūrint, viską sutvarkyti privalau aš.

Taigi vieną rugpjūčio vakarą atsiduriu vienuose namuose Laderos Aukštumose iškvietime dėl smurto. Ispanakalbė pora. Abu išgėrę, ir gana nemažai, jai praskelta lūpa, jam – fanaras paaky, gretimame kambaryje klykia vaikas, bet labai greitai žmogelius nuraminome, pamatėme, kad niekas rimtai nesužalotas, taigi susiruošėme išvykti. Moteris, supratusi, kad ketiname išvykti, tą pačią akimirką pradėjo spiegti, kad jos vyras kvailiojo su dukteria. Fiziškai priekabiavo prie dukters. Vyras, tai išgirdęs, gerokai pyktelėjo. Pagalvojau, kad visiška nesąmonė, o moteris tyčia taip daro, – mėgindama vyrui pakenkti. Bet moteris primygtinai reikalavo, kad patikrintume mergaitę, taigi nuėjau į vaikų kambarį, o devynių mėnesių kūdikis spiegia net raudonas. Nutraukiau apklotą patikrinti, ar nėra nubrozdinimo žymių. Ir tada pamačiau gal kilogramą sveriantį baltą paketą. Po vaiko antklode.

Taigi.

Nežinau, čia viena tų painių situacijų: jiedu susituokę, jai reikės liudyti prieš sutuoktinį, nėra galimo pagrindo, paieška negaliojanti, ir taip toliau. Jei vyras įsitaisys bent pusiau padorų advokatą, tas viską sutvarkys, neliks problemų. Taigi einu ir pasikviečiu vyruką. Žinau, kad nieko negaliu padaryti. Galvoju apie tai, kad jeigu kūdikiui ta plyta pateks į burnytę, jei mergytė pragrauš kamputį, šitai ją nužudys. Norėjau jam tai pasakyti. Įsivaizdavau, kaip jį prispiriu. Bent šiek tiek išgąsdinu.

Taigi mudu esame vaiko kambaryje. Žmona vis dar su mano partneriu svetainėje, ir staiga vyrukas ištraukia poros centimetrų storio voką. Atplėšia. Matau šimto dolerių kupiūras. Colio storio šimto dolerių banknotų pluoštas. O vyrukas sako:

– Ačiū už pagalbą, pareigūne.

Voke tikriausiai koks dešimt tūkstančių dolerių. Gal ir daugiau. Nežinau. Vyrukas tiesia voką ir žiūri į mane. Tikisi, jog paimsiu.

Paistau kažkokias nesąmones apie tai, kaip pavojinga slėpti šūdą vaiko lovelėje. Tą pat akimirką vyrukas pačiumpa paketą iš lovelės, meta ant grindų ir paspiria po lova, toliau nuo akių. Paskui sako: „Jūs teisus. Dėkoju, pareigūne. Nepakęsčiau, jei mano dukrytei kas nors nutiktų". Ir vis laiko voką.

Taigi.

Visur tokia makalynė. Svetainėje jo žmona spiegia ant partnerio. Kūdikis klykia prie mūsų. Vyrukas tiesia voką. Šypsosi ir linkčioja. Maždaug, pirmyn, paimk. Jis tavo. Ir aš pagalvojau... nežinau, ką pagalvojau.

Kitą akimirką lyg apdujęs jau esu svetainėje ir tvirtinu, kad vaikui viskas gerai. Tada moteris pradeda spiegti girtuoklės riksmu, esą aš tvirkinau jos vaiką, dabar jau aš, nebe jos vyras, kad mudu susimokėm, kad mudu abu – vaikų tvirkintojai. Mano partneriui atrodo, kad ji pamišusi, prisisprogusi, todėl mudu išeiname, štai ir viskas. Partneris pareiškia: „Ilgokai užtrukai tame kambaryje". „Reikėjo patikrinti kūdikį", – atsakau. Ir viskas. Tačiau kitą rytą moteris apsireiškia ir pateikia man oficialų kaltinimą vaiko tvirkinimu. Ji apdriskusi

ir turi įrašą, bet net ir tokiu atveju kaltinimas rimtas ir kaip preliminarus peržiūrimas sistemoje, paskui atmetamas.

Štai taip.

Tai šitaip nutiko.

Tokia istorija.

– O pinigai? – paklausė Konoras.

– Savaitgalį nuvažiavau į Las Vegasą. Gerokai išlošiau. Tais metais sumokėjau mokesčius už trylika tūkstančių nedarbinių pajamų.

– Kieno buvo ta mintis?

– Lorenos. Ji patarė, kaip viską sutvarkyti.

– Taigi ji žino, kas nutiko?

– Žinoma.

– O kaip departamento tyrimas? Ar yra preliminaraus posėdžio protokolas?

– Nemanau, kad viskas nuėjo taip toli. Jie tiesiog aptarė atvejį žodžiu ir atmetė. Tikriausiai byloje yra pastaba, bet tikrai ne protokolas.

– Supratau, – pasakė Konoras, – dabar pasakok toliau.

Taigi papasakojau jam apie Keną Šubiką ir *Times*, ir apie Žebenkštį. Konoras klausė tyliai raukydamasis. Man kalbant, jis pradėjo pro dantis traukti orą – šitaip japonai rodo nepritarimą.

– *Kohai*, – pasakė, kai baigiau, – gerokai apsunkinai man gyvenimą. Ir, žinoma, privertei atrodyti kvailam, kai toks nesu. Kodėl anksčiau šito nepapasakojai?

– Nes tai nieko bendra su jumis neturi.

– *Kohai*, – jis purtė galvą, – *Kohai*...

Vėl galvojau apie savo dukterį. Apie tikimybę – tik tikimybę – kad negalėsiu jos matyti – kad negalėsiu...

– Klausyk, – tarė Konoras, – sakiau, kad gali būti nemalonu. Patikėk mano žodžiu. Gali tapti daug bjauriau nei dabar. Čia tik pradžia. Gali pasidaryti grasu. Turime veikti greitai ir pamėginti viską išnarplioti.

– Galvojau, viskas jau išnarpliota.

Konoras atsiduso ir papurtė galvą.

– Tikrai ne, – pasakė. – O mes turime viską išspręsti prieš tau ketvirtą valandą susitinkant su žmona. Taigi pasistenkime iki to laiko suspėti.

– Kristau, sakyčiau, gana sušikta bylos baigtis, – pasakė Greihamas, sukdamas ratus Sakamuros name Holivudo kalvose. Paskutiniai kriminalinio skyriaus žmonės pakavosi daiktus ir ruošėsi išvykti.

– Nežinau, kokia širšė šefui įgėlė, – pasakojo Greihamas. – Kriminalistai daugumą darbo turėjo atlikti tiesiog čia, vietoje, tokia skuba. Bet, ačiū Dievui, viskas tobulai išsidėliojo. Sakamura – mūsų. Iššukavome jo lovą, ieškodami gaktiplaukių – jie atitinka gaktiplaukį, rastą ant merginos. Iš jo dantų šepetėlio išskyrėme išdžiūvusių seilių. Jos atitinka kraujo grupę ir genetines spermos iš merginos makšties žymes. Atitikimo tikslumas – devyniasdešimt septyni procentai. Sėkla viduje, gaktiplaukis ant kūno. Tas vyras ją išdulkino, paskui nužudė. O kai atvykome suimti, supanikavo, spruko ir dėl to žuvo. Kur Konoras?

– Lauke, – atsakiau.

Pro langus mačiau Konorą, stovintį prie garažo apačioje ir kalbantį su policininkais, sėdinčiais juodai baltame patrulių automobilyje. Konoras rodė pirmyn atgal gatve, jie atsakinėjo į klausimus.

– Ką jis ten veikia? – pasmalsavo Greihamas.

Atsakiau, kad nežinau.

– Velniai rautų, aš jo nesuprantu. Gali pasakyti, kad atsakymas į jo klausimą neigiamas.

– Kokį klausimą?

– Jis skambino man prieš valandą, – pasakė Greihamas. – Pasakė, kad nori žinoti, kiek porų skaitymo akinių čia radome. Patikrinome. Atsakymas – neradome, neradome skaitymo akinių. Daugybę saulės akinių. Dvi poros moteriškų saulės akinių. Bet tai ir viskas. Nežinau, ko jis jaudinasi. Keistas žmogus, tiesa? Ką, po paraliais, jis dabar išdarinėja?

Stebėjome, kaip Konoras žingsniuoja pirmyn atgal aplink operatyvininkų automobilį, paskui vėl mosteli į gatvę. Vienas vyrukas sėdėjo automobilyje ir kalbėjo į radijo stotį.

– Ar tu supranti? – paklausė Greihamas.

– Ne, nesuprantu.

– Jis tikriausia mėgina susekti merginas, – svarstė Greihamas. – Kristau, taip norėčiau nustatyti tos rudaplaukės asmenybę. Ypač, kai viskas taip išsisprendė. Ji tikriausiai irgi su juo dulkinosi. Galėtume iš jos išskirti šiek tiek spermos ir atlikti tikslų palyginimą pagal visus faktorius. Be to, atrodau kaip tikras avigalvis, kad tas merginas paleidau. Bet, po paraliais, kas galėjo žinoti, kad viskas taip pasisuks. Viskas taip greitai. Aplink šokčioja nuogos bobos, natūralu, kad vyrukas pasimeti. Velnias, jos buvo patrauklios, tiesa?

Pasakiau, tikai taip.

– O iš Sakamuros nieko neliko, – pareiškė Greihamas. – Prieš valandą kalbėjau su kelių tarnybos vyrukais. Jie centre, pjausto mašinos korpusą, bet, spėju, sudegė neatpažįstamai. Laboratorija ketina pabandyti, linkiu sėkmės, – jis nelinksmai žiūrėjo pro langą. – Žinai ką? Su šia byla susitvarkėme geriausiai, kaip tik galėjome, – pasakė. – Manau, padirbėjome tikrai šauniai. Suradome teisingą vyruką. Greitai, be vargo, be nervų. Bet dabar girdžiu tik garsiai rėkiančius japoškes. Iškruškit. Niekaip negali laimėt.

– Aha, – pritariau.

– Ir, Kristau, jiems reikia išsikapanoti, – kalbėjo Greihamas, – todėl gerokai svilina man šikną. Man skambina šefas, nori, kad viską išriščiau. Keletas *Times* reporterių mane tikrina, kapsto kažkokį seną mėšlą apie abejotiną jėgos panaudojimą prieš ispanakalbį septyniasdešimt aštuntais. Nieko bendra. Bet tas reporteris bando parodyti, kad aš visą laiką buvau rasistas. O kokia šios istorijos esmė? Praeitą vakarą kilo „rasinis“ incidentas. Taigi dabar mano pavyzdžiu rodoma, kad rasizmas vėl kelia savo bjaurią galvą. Pasakysiu. Japonai – tikri šmeižimo meistrai. Velniškai neramina.

– Žinau, – pasakiau.

– Jie knisasi ir po tavim?

Linktelėjau.

– Dėl ko?

– Vaiko tvirkinimas.

– Kristau, – pasipiktino Greihamas. – O tu juk turi dukrą.

– Taip.

– Argi tavęs tai nesiutina? Užuominų ir šmeižto taktika, *Pitai-san*. Nieko bendra su tikrove. Bet pamėgink tą paaiškinti reporteriams.

– Kuris gi? – paklausiau. – Kuris reporteris su tavim kalbėjosi?

– Linda Džensen. Atrodo, taip sakė.

Linktelėjau. Linda Džensen buvo Žebenkšties protežė. Kažkas kažkada sakė, kad Linda darė karjerą ne per lovą. Tikrai. Ji pati krušo kitų žmonių reputacijas ir taip pasidarė karjerą: prieš pasiekdama viršūnę Los Andžele, dirbo skyrelyje apie asmeninį garsenybių gyvenimą Vašingtone.

– Nežinau, – perkeldamas svorį ant kitos kojos pasakė Greihamas, – asmeniškai aš manau, kad niekas neturi prasmės. Jie verčia šią šalį antra Japonija. Žmonės jau pradeda bijoti prašnekti. Bijo pasakyti ką nors prieš. Žmonės tiesiog nenori kalbėti apie tai, kas vyksta.

– Padėtų, jei vyriausybė išleistų keletą įstatymų.

Greihamas nusijuokė.

– Vyriausybė. Jie *nusipirko* vyriausybę. Žinai, kiek jie kasmet išleidžia Vašingtone? Keturis šimtus milijonų sušiktų baksų per metus. To pakanka apmokėti kiekvieno tipo Jungtinių Valstijų Senate ir Atstovų rūmuose kampanijai. Čia velniška krūva pinigų. Dabar man pasakyk, ar jie leistų visus tuos pinigus, metai po metų, jeigu neapsimokėtų? Žinoma, neleistų. Šūdas. Amerikai galas, širduk. Klausyk, atrodo, tavo bosui tavęs prireikė.

Dirstelėjau pro langą. Konoras man mojo.

– Geriau eisiu, – pasakiau.

– Sėkmės, – tarė Greihamas. – Klausyk, aš gal pasiimsiu porą savaičių atostogų.

– Tikrai? Kada?

– Tikriausiai vėliau šiandien, – pasakė detektyvas, – šefas užsiminė. Sakė, kad kol prakeiktas *Times* lipa man ant kulnų, turbūt rei-

kėtų. Manau, savaitėlei išvarysiu į Finiksą. Ten turiu šeimą. Tiesiog norėjau, kad žinotum, kad, ko gera, išvyksiu.

– Gerai, supratau, – atsakiau.

Konoras vis dar mojo. Atrodo, nekantravo. Nuskubėjau žemyn. Lipdamas laiptais pamačiau privažiuojantį juodą *Mercedes* sedaną ir pasirodant pažįstamą figūrą.

Žebenkštis Vilhelmas.

Kol nulipau, Viljamas jau išsitraukė bloknotą ir diktofoną. Iš lūpų kampučio styrojo cigaretė.

– Leitenante Smitai, galvojau, gal galėčiau su jumis pasikalbėti.

– Aš labai užsiėmęs, – atšoviau.

– Ateik, – pašaukė mane Konoras, – nešvaistyk laiko.

Jis laikė man atidaręs dureles. Nuėjau Konoro link. Žebenkštis prisitaikė ir ėmė žingsniuoti greta. Prie pat veido laikė mažytį juodą diktofoną.

– Įrašinėju, tikiuosi, jums netrukdo. Po Malkolmo bylos turime būti ypač apdairūs. Galvoju, gal norėtumėte pakomentuoti rasistines užuominas, neva padarytas jūsų kolegos detektyvo Greihamo praeitos nakties *Nakamoto* tyrime?

– Ne, – atsakiau nesustodamas.

– Mums buvo pasakyta, kad Greihamas pavadino japonus „sukruštais japoškėm“.

– Jokių komentarų, – pasakiau.

– Jis taip pat vadino japonus „mažais šikniais“. Ar manote, kad tokios kalbos tinka garbiam pareigūnui?

– Apgailestauju. Jokių komentarų, Vili.

Mums einant, jis laikė mikrofoną prie pat mano veido. Tai nervino. Norėjau jį nublokšti, bet nepadariau.

– Leitenante Smitai, ruošiame medžiagą apie jus ir turime keletą klausimų apie Martinezų bylą. Ar prisimenat? Viskas vyko prieš porą metų.

Nesustojau.

– Aš dabar labai užsiėmęs, Vili, – pasakiau.

– Martinezų byla baigėsi kaltinimu vaiko tvirkinimu, kurį pateikė Silvija Morelija, Marijos Martinez motina. Buvo atliktas vidaus tyrimas. Galvoju, gal galit pakomentuoti.

– Jokių komentarų.

– Jau kalbėjau su tuometiniu jūsų partneriu Tedu Andersonu. Klausiu, gal jūs turite ką pasakyti?

– Atleiskit, ne.

– Taigi jūs neketinate atsakyti į tokius rimtus pareiškimus prieš jus?

– Vienintelis, ką žinau darant tuos pareiškimus, esi tu, Vili.

– Tiesą sakant, ne visai tikslu, – šypsodamasis atkirto jis man. – Sakau, kad apygardos prokuroro kabinetas pradėjo tyrimą.

Nesakiau nieko. Spėliojau, ar tai tiesa.

– Tokiomis aplinkybėmis, leitenante, ar negalvojate, kad teismas suklydo, paskirdamas jums globoti mažą dukrelę?

Vis kartojau:

– Atsiprašau, jokių komentarų, Vili.

Stengiausi, kad balsas skambėtų pasitikinčiai. Pradėjau prakaituoti.

– Einam, einam, nėra laiko, – tarė Konoras.

Įsėdau į automobilį. Konoras atsigręžė į Vilį:

– Sūneli, atsiprašau, bet mes užsiėmę. Reikia važiuoti.

Jis užtrenkė automobilio dureles. Užvedžiau variklį.

– Važiuojam, – pasakė Konoras.

Vilis įkišo galvą pro langą.

– Ar nemanote, kad kapitono Konoro atsiradimas šiame tyrime yra dar vienas pavyzdys to, jog departamentui trūksta sveikos nuovokos rasiškai jautriais atvejais?

– Iki, Vili, – užsukau langą ir pajudėjau nuo kalvos.

– Jei truputį greičiau, neprieštaraučiau, – pasiūlė Konoras.

– Žinoma, – pasakiau, paspausdamas pedalą.

Galinio vaizdo veidrodėlyje mačiau prie *Mercedes* bėgantį Žebenkštį. Greičiau įsukau į posūkį, sužviegė padangos.

– Kaip tas padugnė sužinojo, kur mus rasti? Jis seka radijo dažnius?

– Mes nedirbame su radijo stotimis, – atsakė Konoras. – Žinai, dėl radijo buvau atsargus. Bet gal, kai atvykome, kur nors skambino patrulis? Gal mūsų automobilyje yra blakė? Gal jis tiesiog pamanė, kad čia užsuksime? Jis šunkara. Ir susijęs su japonais. Jis – jų šnipas *Times*. Paprastai japonai su kuo nors bendradarbiaudami būna išrankesni. Bet, spėju, jis daro viską, ko jie nori. Puiki mašinytė, tiesa?

– Stebiuosi, kad ne japoniška.

– Juk negali būti akivaizdu, – tarė Konoras. – Jis mus seka?

– Ne, manau, atsikratėme. Kur važiuojam?

– Į Pietų Kalifornijos universitetą. Sandersui jau bus pakakę laiko pašniukštinėti.

Leidomės gatve nuo kalvos 101-ojo greitkelio link.

– Tarp kitko, – paklausiau, – kaip suprasti tuo skaitymo akinius?

– Tik maža smulkmenėlė pasitikrinti. Nebuvo rasta jokių skaitymo akinių, tiesa?

– Tiesa. Tik saulė sakiniai.

– Taip ir galvojau, – pasakė Konoras.

– O Greihamas sakė, kad išvyksta iš miesto. Šiandien. Važiuoja į Finiksą.

– Aha, aha, – Konoras pažiūrėjo į mane. – Tu irgi nori išvažiuoti iš miesto?

– Ne, – atsakiau.

– Puiku, – tarstelėjo Konoras.

Nuriedėjau nuo kalvos ir 101-uoju greitkeliu pasukau į pietus. Seniau iki PKU nusigaudavai per dešimt minučių, dabar užtrunki ilgiau nei pusvalandį. Ypač tokiu metu, vidurdienį. Bet, ko gera, niekada nebebūna greičiau. Eismas visą laiką siaubingas. Visą laiką tvyro siaubingas smogas. Vairavau pro miglą.

– Manot, elgiuosi kaip kvailys? – paklausiau. – Manot, kad reiktų pasičiupti vaiką ir sprukti?

– Čia vienas būdų, – atsiduso Konoras. – Japonai – netiesioginių veiksmų meistrai. Jie tiesiog instinktyviai taip elgiasi. Jei kas nors Japonijoje tavimi nepatenkintas, jie niekuomet tau nepasakys į akis.

Pasakys tavo draugams, kolegoms, bosui. Taip, kad žodžiais atkeršytų. Japonai griebiasi įvairiausių netiesioginės komunikacijos būdų. Štai kodėl jie tiek daug bendrauja, taip dažnai žaidžia golfą, renkasi išgerti į karaokės barus. Jiems reikia šitų papildomų ryšių kanalų, nes negali ateiti ir pasakyti, kas jų galvose. Tai nežmoniškai neefektyvu, kai pagalvoji. Laiko, energijos ir pinigų švaistymas. Bet kadangi japonai negali konfrontuoti, nes konfrontacija beveik kaip mirtis, tada jie pradeda prakaituoti ir panikuoti – jie neturi kito pasirinkimo. Japonija – bėgimo iki galo šalis. Jie niekada nepasitenkina viduriu.

– Taip, bet...

– Taigi elgesys, kuris amerikiečiui atrodo bailus ir klastingas, – tiesiog įprastas veikimo būdas Japonijoje. Nieko ypatinga. Jie tiesiog taip praneša, kad galingieji tavimi nusivylė.

– Praneša? Kad galiu atsidurti teisme dėl dukters? Kad mano ryšiai su vaiku gali būti suardyti? Kad mano reputacija gali būti sudergta?

– Na, taip. Tokios bausmės įprastos. Socialinės nemalonės grėsmė įprastas dalykas, to gali tikėtis ką nors nuvylęs.

– Gerai, atrodo, dabar jau žinau, – piktinausi, – manau, susidariau prakeiktą vaizdelį.

– Čia nieko asmeniška, – ramino Konoras, – tiesiog jie taip elgiasi.

– Aha, tikrai. Jie skleidžia melą.

– Tam tikra prasme.

– Ne, ne tam tikra prasme. Čia sušiktas melas.

Konoras atsiduso.

– Ilgokai užtruko, kol supratau, – pasakė, – kad japonų elgesys pagrįstas atokaus kaimo vertybėmis. Kad ir kiek būtum girdėjęs apie samurajus ir feodalizmą, giliai ištakose japonai yra kaimiečiai. O jei gyveni kaime ir nuvili kitus kaimiečius, tave ištremia. Vadinasi, tu miręs, nes nė vienas kitas kaimas neįsileis ramybės drumstėjo. Taigi. Nuvilk bandą – ir tu negyvas. Štai kaip jie į viską žiūri.

– Vadinasi, japonai ypač jautrūs bendruomenės santykiams. Daugiau nei kas nors kitas jie prisitaikę derintis prie grupės. Jie privalo

nestovėti nuošalyje, nelaukti galimybės, nebūti pernelyg savanaudžiai. Ir nebūtinai reikalauti tiesos. Japonai nelabai tiki tiesa. Ji atrodo jiems šalta ir abstrakti. Tarsi motinai, kurios sūnų apkaltino nusikaltimu. Jai nerūpi, kas tiesa. Jai rūpi sūnus. Taip pat ir su japonais. Japonams svarbiausia ryšiai tarp žmonių. Štai tikroji tiesa. Faktinė tiesa nėra svarbi.

– Supratau, nuostabu, – pasakiau, – bet ko jie nerimsta dabar? Kokia prasmė? Žmogžudystė išaiškinta, tiesa?

– Ne, neišaiškinta, – paprieštaravo Konoras.

– Kaip tai ne?

– Ne. Štai kodėl patiriame tokį spaudimą. Akivaizdu, kažkas baisiai nori, kad būtų baigta. Jie nori, kad mudu liautumėmės.

– Jie spaudžia mane ir Greihamą – tai kodėl tuomet nespaudžia jūsų?

– Spaudžia, – vėl paprieštaravo Konoras.

– Kaip?

– Padarydami mane atsakingą už tai, kas nutiks tau.

– Kaip jie gali daryti jus atsakingą? Nesuprantu?

– Žinau, kad nesupranti. Bet jie tą daro. Patikėk. Jie daro.

Stebėjau šliaužiančią į priekį automobilių virtinę, pranykstančią centro migloje. Pravažiavome elektronines skelbimų lentas; *Hitachi* (KOMPIUTERIS NR.1 AMERIKOJE), *Canon* (AMERIKOS KOPIJUOKLIŲ LYDERIS) ir *Honda* (PERKAMIAUSIAS AMERIKOS AUTOMOBILIS!). Kaip dauguma naujų japoniškų reklamų, šios buvo pakankamai ryškiai matomos ir dieną. Reklaminės lentos nuoma parai siekė trisdešimt tūkstančių dolerių. Dauguma Amerikos kompanijų negalėjo sau to leisti.

– Esmė ta, kad japonai žino, kaip viską pakreipti labai nemalonia linkme, – tarė Konoras. – Keldami dulkes aplink tave, jie tarsi sako man: „Susitvarkyk“. Nes mano, kad galiu viską užbaigti. Liautis.

– Ar gali?

– Žinoma. Nori baigti dabar? Einam gerti alaus ir pasimėgaukim japoniška tiesa. O gal nori eiti iki galo ir sužinoti, kodėl buvo nužudyta Šerilė Ostin?

– Noriu eiti iki galo.

– Aš irgi, – pritarė Konoras. – Taip ir darykim, *kohai*. Manau, Sanderso laboratorija turi mums naudingos informacijos. Šiuo metu sprendimas – juostose.

Filipas Sandersas zvimbė kaip sukutis.

– Laboratorija uždaryta, – tarė iš nevilties grąžydamas rankas. – Ir nieko negalima padaryti. *Nieko*.

– Kada tai nutiko? – paklausė Konoras.

– Prieš valandą. Atėjo iš „Pastatų ir pamatų" ir liepė visiems išeiti iš laboratorijos, o paskui ją užrakino. Paprasčiausiai. Ant priekinių durų kabo didžiulė spyna.

– O kokia priežastis? – pasiteiravau.

– Pranešimas, kad dėl struktūrinio lubų silpnumo rūsys yra nesaugus, ir jei čiuožykla nugarmės mums ant galvų, universiteto draudimas negalios. Kažkokios kalbos apie tai, kad studentų saugumas visų svarbiausias. Bet kuriuo atveju, laboratoriją uždarė ir laukia statybos inžinierių tyrimų rezultatų ir išvadų.

– O kada baigs?

Jis mostelėjo telefono link.

– Laukiu žinių. Galbūt kažkada kitą savaitę. Gal net kitą mėnesį.

– Kitą *mėnesį?*

– Aha. Tikrai, – Sandersas perbraukė rankomis nepaklusnius plaukus, – takus išmyniau pas dekaną. Bet dekanate nieko nežino. Atėjo iš universiteto viršūnių. Kažkur kažkas surado turtingus donorus, kurie atrieks kelių milijonų vertės pyrago gabalą. Įsakymas atėjo aukštesnio lygio, – Sandersas nusijuokė. – Šiais laikais paslapčių vis mažiau.

– Kokia prasme? – paklausiau.

– Suprantate, japonai giliai įsiskverbę į Amerikos universitetų struktūrą, ypač technikos fakultetuose. Tas vyksta visur. Japonų kompanijos šiuo metu dotuoja dvidešimt penkias profesūras MTU, daug daugiau, nei kokia kita tauta. Nes žino, – nepaisant visų nesąmonių, jog negalės atsinaujinti taip, kaip galime mes. Kadangi jiems reikia atnaujinimo, jie elgiasi akivaizdžiai. Jie jį perka.

– Iš Amerikos universitetų.

– Žinoma. Klausykit. Kalifornijos universiteto Irvine tyrimų pastate yra du aukštai, kur negali patekti, jei neturi japoniško paso. Ten jie atlieka tyrimus *Hitachi*. Amerikos universitetas uždaras amerikiečiams, – Sandersas apsisuko, sumosikavo rankomis, – ir visur taip, jei įvyksta kažkas, kas jiems nepatinka, paprasčiausiai kas nors paskambina universiteto rektoriui, o mes ką galime padaryti? Jie stengiasi nesupykinti japonų. Taigi, ko anie užsimano, tą ir gauna. Ir jeigu panorėjo uždaryti laboratoriją, tai ir uždarė.

– O kaip gi juostos? – paklausiau.

– Viskas tenai užrakinta. Jie privertė viską palikti.

– Tikrai?

– Jie visi velniškai skubėjo. Elgėsi kaip gestapininkai. Stumdė mus ir ragino nešdintis. Net negalite įsivaizduoti, kokia kyla panika Amerikos universitete, jei pamato, kad gali prarasti kokį nors finansavimą, – mokslininkas atsiduso. – Nežinau. Gal Teresai pavyko pačiupti kelias juostas? Galėtumėte jos paklausti.

– O kur ji?

– Manau, nuėjo pačiuožinėti.

Susiraukiau.

– Pačiuožinėti?

– Taip ji pasakė ketinanti. Todėl turėtumėte ten ir pažiūrėti.

Jis pasižiūrėjo tiesiai į Konorą. Gana reikšmingai.

Čiuožykloje Teresos Asakumos nebuvo. Arenoje čiuožinėjo trisdešimt mažamečių su jauna mokytoja, bergždžiai besistengiančia juos suvaldyti. Vaikai atrodė kokie ketvirtaklasiai. Jų juokas ir šūkavimai aidėjo tarp aukštų čiuožyklos skliautų.

Pastatas buvo beveik tuščias, žiūrovų vietose beveik niekas nesėdėjo. Kampe spietėsi būrelis studenčiokų, žiūrinčių žemyn ir kumšnojančių vienas kitą. Mūsų pusėje, aukštėliau, netoli lubų tvarkėsi prižiūrėtojas. Pora suaugusių, atrodančių kaip tėvai, stovėjo prie turėklų apačioje, arčiau ledo. Vyriškis prieš mus skaitė laikraštį.

Niekur nemačiau Teresos Asakumos.

Konoras atsiduso. Jis nuvargęs atsisėdo ant medinio suolelio ir atsilošė. Ilsėdamasis sukryžiavo kojas. Stovėjau ir žiūrėjau į jį.

– Ką darote? Akivaizdu, jog jos čia nėra.

– Sėskis.

– Bet jūs visada taip skubinatės.

– Sėskis. Pasimėgauk gyvenimu.

Atsisėdau greta. Stebėjom ant ledo ratus sukančius vaikus. Mokytoja šūkavo:

– Aleksandrai? Aleksandrai! Jau sakiau. Nesistumdyk! Nestumdyk jos!

Ir aš atsilošiau į suolelį. Pamėginau atsipalaiduoti. Konoras stebėjo vaikus ir krizeno. Jis atrodė visiškai besiilsintis, niekas jam pasaulyje nerūpi.

– Ar manot, kad Sandersas teisus? Kad japonai spaudžia universitetą?

– Žinoma, – patikino Konoras.

– O visos tos kalbos apie tai, kaip japonai lenda į amerikiečių technologijas? Pirkdami profesūras MTU?

– Tai būtų neteisėta. Jie remia mokslininkus. Kilnus idealas.

Susiraukiau.

– Tai galvojat, kad viskas tvarkoj?

– Ne, – atsakė vyriškis. – Visai nemanau, kad viskas tvarkoj. Jei prarandi savo paties institucijų kontrolę, prarandi viską. Ir, kaip paprastai, kas moka už institucijas, tas ir valdo. Jei japonai nori įlieti pinigų – ir jeigu Amerikos vyriausybė ir Amerikos pramonė nenori – tuomet japonai kontroliuos Amerikos švietimą. Kaip žinote, jie jau įsigijo dešimtį Amerikos koledžų. Įsigijo juos visiems laikams. Nusipirko savo jaunimo mokymui. Tam, kad užsitikrintų galimybę siųsti jaunus japonus į Ameriką.

– Bet jie jau ir taip gali tą daryti. Daugybė japonų atvyksta į Amerikos universitetus.

– Taip. Bet, kaip visada, japonai planuoja į priekį. Jie žino, kad ateityje gali tapti sunkiau. Jie žino, kad anksčiau ar vėliau sulauks priešiškos reakcijos. Nesvarbu, kaip diplomatiškai jie žaidžia – o šiuo

metu jie yra įsisavinimo fazėje, todėl elgiasi labai diplomatiškai. Nes tiesa ta, kad valstybėms nepatinka, kai jose kas nors ima dominuoti. Joms nepatinka būti okupuotoms – militaristiškai arba ekonomiškai. Todėl japonai supranta, kad amerikiečiai kurią nors dieną prabus.

Stebėjau arenoje čiuožinėjančius vaikus. Klausiausi jų juoko. Galvojau apie savo dukrą. Galvojau apie ketvirtos valandos susitikimą.

– Kodėl mes čia sėdim? – paklausiau.

– Todėl, – atsakė Konoras.

Taigi sėdėjome. Tuo tarpu mokytoja subūrė vaikus ir išsivedė iš arenos.

– Pačiūžas nusiimkit čia. Prašau, nusiimkit pačiūžas. Ir tu, Aleksandrai! Aleksandrai!

– Žinai, – tarė Konoras, – jei norėtum nusipirkti japonų kompaniją, negalėtum. Ten dirbantys žmonės palaikytų gėdingu dalyku būti perimtiems užsieniečių. Tai būtų gėda. Jie niekada to neleistų.

– Maniau, galima. Maniau, japonai liberalizavo savo įstatymus.

Konoras nusišypsojo.

– *Techniškai*. Taip. Techniškai gali nusipirkti japonų kompaniją. Bet praktiškai negali. Nes jei nori perimti kompaniją, pirmiausiai turi kreiptis į jų banką, ir gauti banko sutikimą. Štai kas būtina, pagal galiojančius įstatymus. O bankas nesutiks.

– Maniau, *GM* priklauso *Isuzu*.

– Trečdalis *Isuzu* priklauso *GM*. Ne kontrolinis paketas. Taip, yra atskiri atvejai. Bet, bendrai paėmus, užsienio investicijos per pastaruosius dešimtį metų Japonijoje sumažėjo per pusę. Viena po kitos bendrovės suvokia, kad Japonijos rinka per daug sudėtinga. Jie pavargsta nuo visų nesąmonių, kivirčų, sąmokslų, dirbtinių kainų, *dango*, slaptų susitarimų nieko neįsileisti. Jie pavargsta nuo vyriausybės reguliavimo. Išsisukinėjimo. Ir pamažu pasiduoda. Jie tiesiog... liaujasi. Dauguma kitų šalių pasidavė: Vokietija, Italija, Prancūzija. Visi pavargsta, mėgindami daryti verslą Japonijoje. Nes nesvarbu, ką besakytų, Japonija yra uždara. Prieš keletą metų T. Bonis Pikensas nusipirko ketvirtadalį japonų kompanijos akcijų, bet nesugebėjo įsiskverbti į direktorių tarybą. Japonija yra *uždara*.

– Tuomet ką reikėtų daryti?

– Tą patį, ką ir Europa, – atsakė Konoras. – Grįžtamumo principas. Dantis už dantį. Viena jūsų už vieną mano. Visas pasaulis turi tokių pat bėdų su Japonija. Vis dar klausimas, kuris sprendimas suveiks geriau. Europiečių sprendimas gana atviras. Veikia gerai, bent jau kol kas.

Ledo arenoje apšilimą pradėjo daryti kažkokia paauglė, padarė keletą bandomųjų šuoliukų. Mokytoja tuo tarpu vedė savo pulkelį koridoriumi pro mus. Praeidama paklausė:

– Ar kuris nors iš jūsų – leitenantas Smitas?

– Taip, ponia, – atsakiau.

– Ar turi ginklą? – paklausė kažkuris vaikiščias.

Mokytoja pasakė:

– Moteris paprašė jums perduoti, kad tai, ko ieškote, yra vyrų persirengimo kambaryje.

– Tikrai? – paklausiau.

– Ar galiu pažiūrėti? – nerimo vaikiščias.

– Žinote, rytietė moteris? Manau, ji rytietė.

– Taip, – patvirtino Konoras, – ačiū jums.

– Noriu pamatyti ginklą.

– Liaukis, kvaily, – pasipiktino kitas berniūkštis, – ką tu supranti? Jie dirba po *priedanga.*

– Noriu pamatyti ginklą.

Mudu su Konoru pradėjome eiti. Vaikai sekė paskui, vis prašinėdami pamatyti ginklą. Kitoje arenos pusėje sėdintis vyriškis dirstelėjo susidomėjęs. Stebėjo, kaip išeiname.

– Nieko panašaus į nepastebimą išėjimą, – sumurmėjo Konoras.

Vyrų persirengimo kambarys buvo tuštutėlis. Pradėjau naršyti žalias metalinės spindutes, vieną po kitos, ieškodamas juostų. Konoras nesivargino. Girdėjau, kaip šaukia:

– Ateik čia.

Jis stovėjo galinėje pusėje, prie dušų.

– Radot juostas.

– Ne.

Jis laikė atdaras duris.

Palypėjome betoniniais laiptais žemyn, iki aikštelės. Radome dvejas duris. Vienos atsidarė į sunkvežimių privažiavimą. Kitos vedė į tamsų koridorių su medinėmis sijomis.

– Čia, – pasakė Konoras.

Pasilenkę nusliūkinome tuo koridoriumi. Praėjome pro gaudžiančius nerūdijančio plieno įrenginius ir pamatėme daugybę durų.

– Ar žinot, kur einam? – paklausiau.

Vienos durys buvo praviros. Konoras pastūmęs jas atidarė. Avarinės šviesos nedegė, bet vis tiek supratau, kad atsidūrėme laboratorijoje. Kamputyje blankiai švytėjo monitorius.

Patraukėme link jo.

Teresa Asakuma atsitiesė nuo stalo, ant kaktos pastūmė akinius ir pasitrynė savo dailias akis.

– Jei nekelsime pernelyg daug triukšmo, viskas bus gerai, – pasakė. – Anksčiau už pagrindinių durų stovėjo sargybinis. Nežinau, ar jis vis dar ten.

– Sargybinis?

– Taip. Jie labai rimtai pasišovė uždaryti laboratoriją. Buvo įspūdinga, kaip narkotikų reidas. Amerikiečius tikrai nustebino.

– O jus?

– Aš ko kita tikiuosi iš šitos šalies.

Konoras parodė į prieš ją stovintį ekraną. Jame buvo matyti sustingęs apsikabinusios ir einančios į konferencijų salę poros vaizdas. Tas pats vaizdas, matomas kitais kampais, iš kitų kamerų, kartojosi kituose ekranuose ant darbastalio. Kai kuriuose ekranuose buvo matyti ant vaizdo viršaus nubrėžtos raudonos linijos, sklindančios nuo naktinių lempučių.

– Ką sužinojai iš juostų?

Teresa parodė į pagrindinį ekraną.

– Nesu tikra, – pasakė, – kad būčiau visiškai tikra, reiktų paleisti 3-D formatu, suderinti kambario matmenis ir atsekti visus šviesos

šaltinius ir visus šviesos šaltinių suformuotus šešėlius. Dar neatlikau ir tikriausiai nesugebėsiu su šiame kambaryje esančia įranga. Tikriausiai reikėtų dirbti mažų mažiausiai visą naktį. Gal ištaikysiu laiko kitą savaitę astrofizikos fakultete. Matant, kaip viskas klostosi, gal ir ne. Bet šiuo metu turiu aiškią nuojautą.

– Kuri sako?

– Šešėliai neatitinka.

Tamsoje Konoras lėtai linktelėjo, tarsi suprastų.

– Kurie šešėliai nesutampa?

Ji parodė į ekraną.

– Šiems žmonėms einant, jų metami šešėliai gula netiksliai. Kartais ne toje vietoje, kartais ne tokia forma. Dažnai tai vos pastebima. Bet, manau, tikrai taip.

– O faktas, kad šešėliai nesutampa reiškia...

Ji truktelėjo pečiais.

– Sakyčiau, juostos buvo perdirbtos, leitenante.

Trumpa tyla.

– Kaip perdirbtos?

– Nesu tikra, kiek daug pakeista. Bet, atrodo, aišku, kad kambaryje buvo kitas asmuo. Bent jau kurį laiką.

– Dar vienas asmuo? Norite pasakyti, trečias?

– Taip, kažkas žiūrėjo. Ir tas trečiasis asmuo buvo nuosekliai ištrintas.

– Velniai griebtų, – pasakiau.

Nuo to, ką girdėjau, man padėjo suktis galva. Dirstelėjau į Konorą. Jis įdėmiai stebėjo monitorius. Atrodė visiškai nenustebęs.

– Ar jūs tai jau žinojot? – pasiteiravau.

– Kažko panašaus tikėjausi.

– Kodėl? – paklausiau.

Konoras nusišypsojo.

– Smulkmenos, *kohai*. Tas mažas detalytes paprastai pamirštame.

Jis dirstelėjo į Teresą, tarsi nenorėtų per daug pasakoti jai girdint.

– Ne, noriu išgirsti, – paprieštaravau. – Kada pirmą kartą supratot, kad juostos perdirbtos?

– *Nakamoto* apsaugos patalpoje.

– Kaip?

– Dėl dingusios juostos.

– Kokios dingusios juostos? – nesupratau. Jis anksčiau jos neminėjo.

– Prisimink, – tarė Konoras, – apsaugos patalpoje apsauginis papasakojo, kad apie devintą valandą atėjęs budėti pakeitė juostas.

– Taip...

– O visi įrašymo įrenginiai turi laikmačius, rodžiusius praėjus maždaug dvi įrašinėjimo valandas. Kiekvienas magnetofonas pradėdavo veikti dešimčia ar penkiolika sekundžių vėliau negu ankstesnis. Nes atsiranda laiko intervalas, reikalingas juostai pakeisti.

– Teisingai... – visa tai prisiminiau.

– O aš jam parodžiau, kad vienas magnetofonas nepritampa prie sekos. Juosta jame sukosi vos pusvalandį. Taigi paklausiau, ar laikmatis nesugedęs.

– O apsauginis, atrodo, pagalvojo, kad sugedęs.

– Taip. Šitaip jis pasakė. Aš leidau jam išsisukti. Iš tikrųjų vyrukas puikiai žinojo, kad laikmatis nesugedęs.

– Nesugedęs?

– Ne. Tai buvo viena iš nedaugelio klaidelių, kurias padarė japonai. Ir taip atsitiko tik todėl, kad jie įstrigo – negalėjo to išvengti. Jie negalėjo pralenkti savo pačių technologijos.

Atsirėmiau į sieną. Atsiprašinėjamai pažvelgiau į Teresą. Toje tik monitorių sklaidomoje tamsoje ji atrodė nuostabi.

– Atsiprašau. Pasimečiau.

– Todėl, kad atmeti akivaizdžius aiškinimus, *kohai*. Prisimink. Jeigu matai daugybę magnetofonų, kurių kiekvienas veikia keliomis sekundėmis trumpiau, negu ankstesnis, ir staiga pastebi, jog vienas magnetofonas į tą seką netinka, ką pagalvoji?

– Kad kažkas to magnetofono juostą pakeitė vėliau.

– Teisingai. Būtent taip ir atsitiko.

– Viena juosta buvo išimta vėliau?

– Taip.

Suraukiau kaktą.

– Bet kodėl? Visos juostos buvo pakeistos devintą valandą. Taigi nė viena iš pakeistųjų vis tiek neparodys žmogžudystės.

– Teisingai, – neprieštaravo Konoras.

– Tai kam po to keisti vieną juostą?

– Geras klausimas. Sunkiai suprantamas. Ilgokai negalėjau išsiaiškinti, bet dabar jau žinau, – kalbėjo Konoras. – Turi prisiminti laiko žymėjimą. Visos juostos buvo pakeistos dvidešimt pirmą valandą. Paskui viena juosta vėl buvo pakeista dvidešimt antrą trisdešimt. Akivaizdi prielaida būtų, kad kažkas svarbaus nutiko tarp dvidešimt pirmos valandos ir dvidešimt antros trisdešimt, kad tai buvo įrašyta, ir kad dėl to juosta paimta. Klausiau savęs: koks tas svarbus dalykas galėjo būti?

Bandžiau prisiminti. Raukiau kaktą. Nieko negalėjau sugalvoti.

Teresa pradėjo linksėti ir šypsotis, tarsi kažkas ją būtų pralinksminę.

– Jūs žinote? – paklausiau.

– Numanau, – atsakė ji, šypsodamasi.

– Nuostabu, – susinervinau, – džiaugiuosi, kad visi, išskyrus mane, žino atsakymą. Nes aš negaliu sugalvoti nieko svarbaus. Dvidešimt pirmą valandą jau buvo ištemptas geltonas barjeras, atskiriantis nusikaltimo vietą. Merginos kūnas gulėjo kitoje patalpos pusėje. Prie liftų grūdosi krūva japonų, o Greihamas skambino man telefonu, prašydamas pagalbos. Bet niekas iš tiesų nepradėjo tyrimo, kol apie dvidešimt antrą nepasirodžiau. Paskui ilgokai tampėmės su Išiguru. Nemanau, jog iki dvidešimt antros trisdešimt kas nors apskritai kirto geltoną juostą. Sakykim, anksčių anksčiausiai – dešimtą penkiolika. Taigi, jei kas nors žiūrėjo į įrašą, viskas, ką matė, tai tuščią kambarį ir ant stalo gulinčią merginą. Štai ir viskas.

– Labai gerai, – pasakė Konoras, – tik tu kai ką užmiršai.

– Ar kas nors kirto patalpą? – pasiteiravo Teresa. – Nesvarbu, kas.

– Ne, – pasakiau. – Buvome uždėję geltoną juostą. Nieko neleidome į kitą pusę. Tiesą sakant...

Ir tuomet prisiminiau.

– Palaukit minutę! Kažkas buvo! Tas mažiukas su kamera, – pasakiau. – Vaikščiojo kitoje užtvaros pusėje, fotografavo.

– Teisingai, – patvirtino Konoras.

– Koks mažiukas? – nustebo Teresa.

– Japonas. Jis fotografavo. Dar paklausėme Išiguro, kas čia toks. Jis pasakė, kad jo pavardė, a...

– Ponas Tanaka, – užbaigė Konoras.

– Teisingai, ponas Tanaka. Paprašėt Išiguro juostos iš jo fotoaparato, – susiraukiau, – bet negavome.

– Ne, – pritarė Konoras, – ir, jei atvirai, niekada ir nemaniau, kad gausim.

– Tas vyras fotografavo? – paklausė Teresa.

– Abejoju, ar jis tikrai fotografavo, – pasakė Konoras, – galbūt jis, kadangi naudojo tokį mažutėlį *Canon*...

– Tokį, kuris dar ir filmuoja, užuot tik fotografavęs?

– Teisingai. Ar retušuojant būtų naudos?

– Galėtų būti, – atsakė Teresa. – Vaizdai gali būti panaudojami struktūros žymėjimui. Jie turėjo veikti greitai, nes jau pervedinėjo įrašus į skaitmeninę formą.

Konoras linktelėjo.

– Tuomet galbūt jis ir fotografavo, be kita ko. Bet man tapo aišku, kad fotografavimas tik dingstis patekti už geltonos linijos.

– Supratau, – linksėdama galva pasakė Teresa.

– Kaip supratot? – paklausiau.

– Prisimink, – tarė Konoras.

Stovėjau priešais Išigurą, kai Greihamas suriko: „Vaje, Kristau, kas gi čia?“ Pažvelgęs per petį pamačiau nediduką pedantišką japoną, gal dešimt metrų prasibrovusį už geltonos juostos. Vyriškis buvo atsukęs man nugarą. Jis fotografavo nusikaltimo vietą. Jo fotoaparatas buvo toks mažas, kad beveik slėpėsi delne.

– Ar prisimeni, kaip jis judėjo? – paklausė Konoras. – Jis judėjo labai charakteringai.

Mėginau prisiminti. Negalėjau.

Greihamas nuėjo prie juostos ir tarė: „Dėl Dievo meilės, jums ten negalima. Čia nusikaltimo vieta. Negalima fotografuoti!“ Apskritai, buvo sujudimas. Greihamas rėkė ant Tanakos, bet jis ir toliau buvo visiškai pasinėręs į savo užsiėmimą, darbavosi fotoaparatu, mums atsukęs nugarą. Nepaisant riksmo, Tanaka nepadarė to, ką būtų padaręs normalus žmogus – apsisukęs ir nuėjęs prie juostos. Jis ir toliau judėjo nugara juostos link, ir, vis dar nusisukęs, palenkė galvą ir pralindo.

– Jis nė karto neatsisuko. Visą kelią ėjo atbulas, – pasakiau.

– Teisingai. Čia ir yra pirma mįslė. Kodėl jis ėjo atbulas? Dabar, manau, jau žinome.

– Žinome?

– Jis atbuline tvarka kartojo merginos ir žudiko kelią, taigi ėjimas buvo įrašytas į vaizdo juostą, ir buvo gautas geras šešėlių, gulančių kambaryje, įrašas, – paaiškino Teresa.

– Teisingai, – pritarė Konoras.

Prisiminiau, jog tada užprotestavau, o Išiguras man pasakė: „Čia mūsų tarnautojas ponas Tanaka. Dirba *Nakamoto* apsaugoje“.

Pasakiau, kad tai nežmoniška, kad fotografuoti negalima.

Bet Išiguras paaiškino: „Bet čia – tik naudojimui korporacijos viduje“.

O vyriškis tuo tarpu pradingo minioje, praslydo pro tuntą vyrų prie lifto.

Bet čia – tik naudojimui korporacijos viduje.

– Prakeikimas! – sušukau. – Taigi Tanaka mus paliko, nusileido žemyn ir ištraukė juostą, įrašiusią jo paties pasivaikščiojimą po kambarį ir metamus šešėlius?

– Teisingai.

– O tuos juostos jam reikėjo pakeitimams pradinėje juostoje padaryti?

– Teisingai.

Galų gale pradėjau suprasti.

– Bet, net jeigu ir įsivaizduojame, kaip juostos perdirbtos, jos negali figūruoti teisme, teisingai?

– Teisingai, – pasakė Teresa. – Bet koks geras teisininkas įrodys, kad jos netinkamos.

– Taigi vienintelis kelias pajudėti pirmyn yra gauti liudytoją, papasakosiantį, kas buvo padaryta. Sakamura gal ir žinojo, bet jis negyvas. Taigi įstrigom, nebent galėtume kokiu nors būdu pačiupti poną Tanaką. Manau, geriau jį tuojau pat suimkime.

– Abejoju, ar tai iš vis įmanoma, – pasakė Konoras.

– Kodėl ne? Manot, jį nuo mūsų slepia?

– Ne, nemanau, kad slėptų. Labiau tikėtina, kad ponas Tanaka jau negyvas.

Konoras tą pačią akimirką atsisuko į Teresą.

– Ar gerai išmanai savo darbą?

– Taip, – patikino mergina.

– Labai gerai?

– Manau, taip.

– Liko nedaug laiko. Padirbėk su Piteriu. Pažiūrėkit, ką dar galima išspaust iš juostų. *Gambate*: labai pasistenkit. Patikėkit manim, jūsų pastangos bus atlygintos. O dabar man reikia kai kam paskambinti.

– Išeinat? – paklausiau.

– Taip. Man reikės automobilio.

Padaviau raktelius.

– Kur važiuosit?

– Aš ne tavo žmona.

– Tiesiog paklausiau, – pasiteisinau.

– Dėl to nesuk sau galvos. Turiu su kai kuo susitikti, – jis pasisuko eiti.

– Bet kodėl sakot, kad Tanaka negyvas?

– Na, gal ir gyvas. Padiskutuosim apie tai, kai turėsim daugiau laiko. O dabar iki keturių dar daug ką turiu užbaigti. Čia tikrai mūsų paskutinis terminas. Manau, atsargoje dar turi staigmenų, *kohai*. Pa-

vadinkim tai mano *čokan*, mano intuicija. Gerai? Jei bus sunkumų ar kas nors netikėta, skambink man į automobilį. Sėkmės. Dabar pasidarbuok su šia miela panele. *Urajamaši ne!*

Ir išėjo. Girdėjome užsidarant galines duris.

– Ką jis pasakė? – paklausiau Teresos.

Mergina nusišypsojo tamsoje.

– Pasakė, kad tau pavydi. Pradėkim.

Ji greitai suspaudė įrenginio mygtukus. Juostos iš eilės pradėjo suktis į pradžią.

– Ką darysime? – pasiteiravau.

– Yra trys pagrindiniai būdai sužinoti, ar vaizdas suklastotas. Pirmasis – neatitikimas ir spalvos kraštuose. Antrasis – šešėlių linijos. Bandžiau padirbėti su šiais elementais, bet plušu jau dvi pastarąsias valandas ir nedaug tepasistūmėjau.

– O trečias metodas?

– Atsispindėję elementai. Jų dar neieškojau.

Papurčiau galvą.

– Iš esmės, atsispindėję elementai – AE – yra objektai, atsispindintys pačiame vaizde. Kaip ten, kur Sakamura eina iš kambario, o jo veidas atsispindi veidrodyje. Beveik šimtu procentų patalpoje yra ir kitų atspindžių. Stalinė lempa gali būti chromo ir parodyti išsikraipiusius praeinančius žmones. Konferencijų salės sienos – stiklo. Galbūt pasiseks su atspindžiu stikle. Sidabrinė prespapjė ant rašomojo stalo ir atspindžiai ant jos. Stiklinė gėlių vaza. Plastiko šiukšliadėžė. Bet kas gali pakankamai blizgus, kad susidarytų atspindys.

Stebėjau, kaip ji persuka juostas ir ruošia paleisti iš pradžių. Jos sveikoji ranka kalbant sparčiai judėjo nuo vieno įrenginio prie kito. Buvo keista stovėti šalia tokios gražios ir taip nesuvaržytos savo grožio moters.

– Beveik visuose vaizduose kažkas atsispindi, – aiškino Teresa. – Lauke yra mašinų taukšai, šlapios gatvės, langų stiklai. O kambario viduje būna paveikslų rėmai, veidrodžiai, sidabro žvakidės, chromuotos stalo kojos... Visada ką nors surasi.

– Bet argi negalima pakeisti ir atspindžių?

– Jei turi laiko. Nes dabar yra kompiuterinės programos, uždedančios vaizdą ant bet kokios formos. Gali nužymėti vaizdą ant sudėtingo, persukto paviršiaus. Bet užtrunka. Taigi, tikėkimės, kad jie neturėjo laiko.

Ji paleido juostas pirmyn. Pradžioje, kol Šerilė Ostin tik pasirodo prie liftų, buvo tamsu. Žiūrėdamas į Teresą paklausiau:

– Kaip jautiesi dėl viso šito?

– Ką norit pasakyt?

– Kad padedat mums. Policijai.

– Turit omeny, kad aš japonė, – ji dirstelėjo į mane ir nusišypsojo keista, kreiva šypsena, – dėl Japonijos neturiu jokių iliuzijų. Ar žinote, kur yra Sako?

– Ne.

– Tai miestas – miestelis pačioje šiaurėje, Hokaide. Gili provincija. Ten yra amerikiečių oro uostas. Aš gimiau Sako. Mano tėvas buvo *kokudžin* mechanikas. Žinot tą žodį – *kokudžin? Niguro*. Juodas. Motina dirbo makaronų krautuvėlėje, kur eidavo pirkti oro uosto personalas. Jie susituokė, bet tėvas mirė per nelaimingą atsitikimą, kai man tebuvo dveji. Našlės pensija nedidelė, bet pinigų šiek tiek turėjome. Bet didumą pasiimdavo senelis, nes tvirtino, kad mano gimimas jam užtraukė gėdą. Aš buvau *ainoko* ir *niguro*. Ne pačiais gražiausiais žodžiais jis mane vadino. Bet motina norėjo likti tenai, likti Japonijoje. Taigi, augau Sako. Toje... *vietoje*...

Jos balsas skambėjo karčiai.

– Žinote, kas yra *burakumin?* – paklausė Teresa. – Ne? Nieko keista. Japonijoje, šalyje, kur visi, kaip manoma, yra lygūs, niekas nekalba apie *burakumin*. Bet prieš vestuves jaunuolio šeima tikrina nuotakos šeimos istoriją, kad įsitikintų, ar praeityje nebuvo *burakumin*. Nuotakos šeima daro tą patį. Ir jei kyla nors menkiausia abejonė, vestuvės neįvyksta. *Burakumin* yra japonų neliečiamieji. Atstumtieji, žemiausi iš žemiausių. Jie kailiadirbių ir odos apdirbėjų palikuonys, kurie budizme yra nešvarūs.

– Supratau.

– O aš buvau dar žemiau už *burakumin*, nes buvau suluošinta. Japonams luošumas yra gėda. Ne liūdesys, ne našta. Gėda. Tai reiškia, jog padarei kažką bloga. Luošumas užtraukia gėdą tau, tavo šeimai ir tavo bendruomenei. Aplink tave esantys žmonės trokšta, kad mirtum. O jei dar esi pusiau juodas, *ainoko* didžianosio amerikiečio... – ji papurtė galvą, – vaikai žiaurūs. O ten buvo gūdi provincija, mažas miestukas.

Ji stebėjo, kaip sukasi juosta.

– Taigi džiaugiuosi, kad esu čia. Jūs, amerikiečiai, net nenutuokiate, kokia palaiminta jūsų šalis. Kokia laisve širdyse mėgaujatės. Negalite įsivaizduoti gyvenimo Japonijoje grubumo, jei esi išstumiamas iš grupės. Bet aš tą labai gerai žinau. Ir man nesvarbu, jeigu japonai dabar truputį pasikankins nuo mano pastangų su *viena sveika ranka.*

Ji dirstelėjo į mane. Įtampa pavertė jos bruožus kauke.

– Ar atsakiau į jūsų klausimą, leitenante?

– Taip, – patikinau, – atsakėte.

– Kai atvykau į Ameriką, pagalvojau, kad amerikiečiai labai kvailai elgiasi su japonais, bet nesvarbu. Dabar seka tokia. Jūs stebite du monitorius viršuje. Aš – tris apačioje. Atidžiai ieškokit atsispindinčių objektų. Žiūrėkit įdėmiai. Štai, prasideda.

Tamsoje stebėjau monitorius.

Teresa Asakuma jautė kartėlį dėl japonų, bet panašiai jaučiausi ir aš. Incidentas su Žebenkštimi Vilhelmu mane supykdė. Tuo pykčiu, kuriuo pyksta išsigandęs žmogus. Vienas jo ištartas sakinys nepaliaujamai lindo man į galvą.

Tokiomis aplinkybėmis, leitenante, ar negalvojate, kad teismas suklydo, paskirdamas jums globoti mažą dukrelę?

Niekada nenorėjau globos. Visoje dėl skyrybų kilusioje sumaištyje, kai Lorena kraustėsi, pakavosi, čia jos, čia mano – visame tame paskutinis dalykas, kurio troškau, buvo septynių mėnesių kūdikio globa. Šelė buvo vos pradėjusi, įsikibusi baldų, kėblinti po svetainę. Juk ji pasakys: „Mama“. Savo pirmą žodį. Bet Lorena nenorėjo at-

sakomybės ir vis kartojo: „Aš nesusitvarkysiu, Piteri. Paprasčiausiai nesusitvarkysiu". Taigi perėmiau globą. Ką dar galėjau daryti?

Bet praėjo jau beveik dveji metai. Pakeičiau darbą, pasikeitė tvarkaraštis. Dabar Mišelė buvo mano dukra. Ir mintis apie jos atėmimą žeidė kaip pilve sukiojamas peilis.

Tokiomis aplinkybėmis, leitenante, ar negalvojate...

Monitoriuje stebėjau, kaip tamsoje Šerilė Ostin laukia meilužio pasirodymo. Stebėjau, kaip ji dairosi kambaryje.

Teismas suklydo...

Ne, galvojau, teismas nesuklydo. Lorena nesusitvarkė, ji nieku gyvu nesusitvarkytų. Ji praleido pusę savaitgalių. Buvo per daug užimta, kad susitiktų su savo pačios dukrele. Kartą po savaitgalio ji grąžino Mišelę man verkiančią. „Tiesiog nežinau, ką daryti", – pareiškė Lorena. Patikrinau. Mergaitės vystyklai buvo šlapi, ją skausmingai bėrė. Mišelę visuomet išberdavo, kai laiku nepakeisdavai vystyklų.

Savaitgaliais Lorena vystyklų dažnai nekeitė. Taigi pakeičiau aš, ir ant Mišelės lytinių lūpučių pamačiau išmatų ruoželius. Ji nepakankamai švariai nuprausė savo dukterį.

Ar negalvojate, kad teismas suklydo...

Ne, negalvoju.

Tokiomis aplinkybėmis, leitenante, ar negalvojate...

– Iškrušk, – nusikeikiau.

Teresa, paspaudusi mygtuką, sustabdė juostas. Visuose monitoriuose vaizdas sustingo.

– Kas atsitiko? – paklausė. – Ką pamatėt?

– Nieko.

Ji žiūrėjo į mane.

– Atsiprašau, aš galvojau apie kai ką dar.

– Nieko.

Ji vėl paleido juostas.

Daugybėje ekranų vyriškis apkabino Šerilę Ostin. Vaizdai iš skirtingų kamerų nykiai derėjo. Tarsi matytume įvykį iš visų pusių – iš priekio ir iš galo, iš viršaus ir iš šonų. Buvo panašu į judantį architektūros projektą.

Ir baugoka.

Du maniškiai ekranai rodė vaizdą iš tolimojo kambario galo ir iš aukštai, tiesiai žemyn. Šerilė ir jos meilužis viename monitoriuje buvo maži, o kitame mačiau tik jų viršugalvius. Bet stengiausi stebėti įdėmiai.

Stovinti greta manęs Teresa Asakuma kvėpavo lėtai, vienodai. Įkvepia, iškvepia. Dirstelėjau į ją.

– Sutelkit dėmesį.

Atsisukau į ekranus.

Meilužiai aistringai glėbesčiavosi. Vyriškis prispaudė Šerilės nugarą prie stalo. Vaizde iš viršaus mačiau jos, gulinčios ant nugaros, veidą, žiūrintį tiesiai į viršų. Greta jos ant stalo nuvirto įrėminta nuotrauka.

– Čia, – pasakiau.

Teresa sustabdė juostą.

– Kas yra? – paklausė.

– Čia.

Parodžiau į nuotraukos rėmelį. Rėmelis nukrito stiklu į viršų. Matėme stikle atsispindėjusius palinkusio virš Šerilės vyro galvos kontūrus. Vos vos. Tik siluetą.

– Ar iš šito galima išskirti vaizdą? – paklausiau.

– Nežinau. Pamėginkim.

Jos ranka greitai perbėgo valdymo rankenėlėmis, trumpai jas palietė.

– Vaizdas skaitmeninis. Dabar jis kompiuteryje, – paaiškino. – Pažiūrėkim, ką galima padaryti.

Keičiant mastelį, vaizdas pradėjo šokinėti ir augti, slinko nuo sustingusio grūdėto Šerilės veido, aistros akimirką atgal atmestos galvos, jos peties, rėmelio link.

Kuo labiau didinamas, juo grūdėtesnis darėsi vaizdas. Galų gale pradėjo irti į dėmių raštą – tarsi laikraščio nuotrauką laikytum prie pat veido. Paskui jau pačios dėmės padidėjo, suformavo kraštus, virto mažais pilkos spalvos blokais. Labai greitai jau negalėjau pasakyti, į ką žiūrime.

– Ar suveiks?

– Abejoju. Bet štai čia – rėmo kraštas, štai čia – veidas.

Džiaugiausi, kad ji mato. Aš nemačiau.

– Paryškinkim.

Ji paspaudė mygtukus. Vaizdas paryškėjo, tapo tikresnis. Bet rėmelio vis dar nemačiau. Galvos kontūrų irgi.

– Dar paryškink.

Paryškino.

– Gerai. Dabar sureguliuosime pilkos skalę...

Iš tamsos pradėjo nirti veidas rėmuose.

Šiurpu.

Tiek daug padidinus, grūdėtumas buvo baisus – kiekvienas akies vyzdys kaip atskiras juodas taškas – ir tikrai negalėjome pasakyti, kas čia toks. Vyro akys buvo plačiai atmerktos, burna persikreipusi – iškreipta arba aistros, arba susijaudinimo, arba neapykantos. Bet tiksliai pasakyti negalėjome.

Tik spėlioti.

– Ar čia japono veidas?

Ji papurtė galvą.

– Originale per mažai detalių.

– Išryškinti negali?

– Vėliau pabandysiu. Bet tikriausiai ne. Ryškiau nebus. Tęskim.

Vaizdai grįžo į normalų dydį. Šerilė staiga atstūmė vyriškį, trenkė jam į krūtinę ištiestu delnu. Veidas iš nuotraukos rėmo išnyko. Toliau stebėjome penkis ekranus.

Pora iširo, mergina reiškė nepasitenkinimą, vis atstumdama vyriškį. Jos veidas atrodė piktas. Dabar, kai pamačiau rėme atsispindėjusį vyro veidą, spėliojau, ar ji nebus išsigandusi to, ką pamatė. Bet buvo neįmanoma pasakyti.

Meilužiai stovėjo tuščiame kambaryje, tarėsi, kur eiti. Ji apsidairė. Jis linktelėjo galvą. Ji parodė konferencijų salės link. Atrodė, jis pritaria arba sutinka.

Jie pasibučiavo, vėl susikibo. Buvo matyti familiarumo tame, kaip jie jungėsi, skyrėsi, vėl jungėsi.

Teresa taip pat tai matė.

– Mergina jį pažįsta.

– Taip, sakyčiau.

Tebesibučiuodama pora nerangiai pajudėjo konferencijų kambario link. Šioje vietoje mano monitorius tapo nebe toks naudingas. Tolimoji kamera rodė visą patalpą, o pora judėjo šonu skersai, iš dešinės į kairę. Bet figūrėlės buvo mažytės, sunku įžiūrėti. Jie judėjo tarp stalų, eidami link...

– Palauk, – pasakiau. – Kas čia buvo?

Ji grįžo atgal, kadras po kadro.

– Čia, – sustabdžiau.

Parodžiau į vaizdą.

– Matai? Kas čia?

Porai judant skersai kambario kamera nuslinko per didelį japonišką kaligrafijos ritinį, kabantį ant sienos šalia lifto. Ritinys buvo įstiklintas. Trumpą akimirką ant stiklo blykstelėjo šviesa. Štai už ko užkliuvo mano akis.

Šviesos blyksnis.

Teresa susiraukė.

– Čia ne poros atspindys, – pasakė.

– Ne.

– Pažiūrėkim.

Ji vėl pradėjo keisti mastelį. Vaizdas šoko kabančio ritinio link, su kiekvienu žingsniu darydamasis vis grūdėtesnis. Blyksnis padidėjo, perskilo į dvi dalis. Buvo matyti neaiški šviesos dėmė kampe ir vertikalus šviesos dryžis, tįstantis beveik per visą paveikslo ilgį.

– Pasukiokim, – pasiūlė Teresa.

Ji pradėjo vaizdą sukti tai pirmyn, tai atgal, po vieną kadrą, po vieną spustelėjimą. Viename kadre vertikalus dryžis išnyko, kitame vėl atsirado. Vertikalus blyksnis buvo matomas kituose dešimtyje kadrų, paskui dingo ir jau nebeatsirado. Bet neaiški dėmė kampe liko visą laiką.

– Hmmm...

Ji priartino dėmę. Vis artinant, didinant ji suskilo ir galų gale atrodė kaip žvaigždžių spiečius astronomijos paveiksle. Bet atrodė, kad figūros turi kažkokią vidinę organizaciją. Beveik įžiūrėjau „X" formą. Taip ir pasakiau.

– Taip, – pritarė Teresa, – paryškinkim.

Paryškino. Kompiuteris apdorojo duomenis. Miglota dėmė pradingo. Dabar viskas atrodė kaip romėniški skaitmenys.

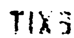

– Kas, po galais, čia yra? – nesupratau.

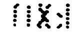
Ji toliau tvarkė.

– Kontūro pėdsakas, – pasakė.

Romėniškų skaitmenų kontūrai tapo aiškesni.

Teresa nepaliovė mėginus skaidyti. Jai besidarbuojant, kartais vaizdas paryškėdavo, o kartais vėl tapdavo mažiau aiškus. Bet pamažu jau atpažinome.

– Išėjimo ženklo atspindys, – tarė mergina. – Tolimame kambario gale priešais liftus yra išėjimas, tiesa?

– Taip, – patvirtinau.

– Jis ir atsispindi ant ritinio stiklo. Štai ir viskas. – Ji peršoko prie kito kadro. – Bet šis vertikalus šviesos stulpas. Įdomu. Matai? Pasirodo, ir išnyksta.

Ji keletą kartų peršoko pirmyn ir atgal.

Ir tuomet viską supratau.

– Ten yra atsarginis išėjimas, – pasakiau, – ir žemyn vedantys laiptai. Čia tikriausiai atspindys iš laiptinės, kai kas nors atidaro duris ir vėl jas uždaro.

– Norit pasakyti, jog į kambarį kažkas įėjo, – pasitikslino Teresa. – Pro atsarginį išėjimą?

– Taip.

– Įdomu. Pabandykim pasižiūrėti, kas jis toks.

Ji prasuko juostas pirmyn. Taip padidinus, grūdėtas vaizdas šokčiojo ir sproginėjo kaip fejerverkai ekrane. Atrodė, tarsi mažiausios vaizdo dalelytės yra gyvos ir šoka, nepriklausomai nuo vaizdo, kurį sudaro kartu surinktos. Bet žiūrint sekino. Pasitryniau akis.

– Jėzau.

– Gerai. Čia.

Pasižiūrėjau. Ji buvo sustingdžiusi vaizdą. Nemačiau nieko daugiau, tik padrikus juodai baltus taškus. Atrodė, yra raštas, bet pasakyti, kas, negalėjau. Prisiminiau ultragarso nuotraukas, kai Lorena buvo nėščia. Gydytojas pasakodavo: „Čia vaikučio širdelė, čia pilvukas"... Bet aš nieko nemačiau. Tiesiog abstrakciją. Mano duktė vis dar įsčiose.

Gydytojas kalbėjo: „Matot? Ji pajudino pirštukus. Matot? Jos širdutė plaka".

Mačiau besidaužančią jos širdutę. Mažą širdutę po mažais šonkauliukais.

Tokiomis aplinkybėmis, leitenante, ar negalvojate...

– Matot? – pasakė Teresa. – Čia jo petys. O čia – galvos kontūras. Dabar jis juda pirmyn – matot, didėja? O dabar stovi šitam tolimam koridoriui, žiūri iš už kampo. Jis atsargus. Tą akimirką, kai jis atsisuka pažiūrėti, matyti jo nosies profilis. Matot? Žinau, kad sunku. Stebėkit atidžiai. Dabar jis žiūri į juos. Jis juos stebi.

Ir staiga jį pamačiau. Dėmės, atrodo, pačios sukrito į vietas. Pamačiau siluetą vyro, stovinčio koridoriuje prie atsarginio išėjimo.

Jis stebėjo.

Skersai kambario meilužiai raitėsi bučinyje. Jie nepastebėjo naujo atvykėlio.

Bet kažkas juos stebėjo. Mane nupurtė šiurpas.

– Ar galit įžiūrėt, kas jis toks?

Ji papurtė galvą.

– Neįmanoma. Mes ir taip peržengėm ribas, negaliu išryškint net akių, burnos. Nieko.

– Tuomet tęskim.

Juostos grįžo atgal, į normalų greitį. Mane suerzino staigus grįžimas į normalų dydį ir normalų judėjimą. Stebėjau kaip meilužiai, aistringai bučiuodamiesi, toliau kerta kambarį.

– Taigi dabar jie stebimi, – tarstelėjo Teresa. – Įdomu. Kokia čia mergina?

– Manau, terminas yra *torigaru onai.*

– Ji yra šviesa ir paukštis? – nesuprato Teresa. – *Ori* kaip?

– Nesvarbu. Norėjau pasakyti, laisvo elgesio moteris.

Teresa papurtė galvą.

– Vyrai visada panašiai kalba. O man atrodo, tarsi mergina jį mylėtų, bet jis trikdo jos protą.

Meilužiai pasiekė konferencijų kambarį, ir Šerilė staiga pasisuko, mėgindama išsilaisvinti nuo vyro..

– Jei ji jį myli, renkasi keistą būdą tą parodyti, – pasakiau.

– Pojūčiai kartais klaidina.

– Kodėl?

– Nežinau. Gal ji ką nors girdi. Kitą vyrą. Nežinau.

Kokia bebūtų priežastis, Šerilė kovojo su meilužiu, kuris dabar uždėjo abi rankas jai ant liemens ir beveik nusitempė į konferencijų kambarį. Šerilė dar kartą apsisuko ties durimis, kai vyriškis stengėsi ją įstumti.

– Čia gera galimybė, – pasakė Teresa.

Juosta vėl sustingo.

Visos konferencijų salės sienos buvo iš stiklo. Pro išorines sienas buvo matyti miesto šviesos. Bet vidinės sienos, atsuktos į atrijų, buvo pakankamai tamsios, kad pasitarnautų kaip juodas veidrodis. Kadangi Šerilė ir jos meilužis grūmėsi netoli vidinių stiklo sienų, jų atvaizdai atsispindėjo stikle.

Kadras po kadro Teresa suko juostą pirmyn, ieškodama vaizdo, kurį galėtų sustabdyti. Kartkartėmis kurį nors padidindavo, patik-

rindavo pikselius, vėl sumažindavo. Buvo sunku. Du žmonės judėjo greitai, dėl to atspindžiai dažniausiai buvo neryškūs, išsklidę. Ir šviesos iš kitų dangoraižių kartais užstodavo kitais atžvilgiais gerą vaizdą.

Viskas erzino. Labai jau lėtai. Stop. Padidinimas. Slydimas per vaizdą, mėginimas nustatyti sekciją, kurioje pakanka detalių. Atgal. Vėl pirmyn. Vėl stabdymas.

Galų gale Teresa atsiduso.

– Niekas nepavyksta. Tas stiklas – tikras siaubas.

– Tuomet tęskime.

Mačiau, kaip Šerilė sugriebia durų rėmą, mėgina išsilaikyti neįstumta į konferencijų kambarį. Vyras galų gale ją išlaisvina, ji slysteli atgal su siaubo išraiška veide, paskui užsimoja tvoti vyrui. Jos rankinukas nuskrieja. Paskui – jie abu salės viduje. Siluetai juda greitai, sukasi.

Vyras prispaudžia jos nugarą prie stalo, ir Šerilė atsiduria priešais tiesiai žemyn nutaikytą konferencijų salės kamerą. Jos trumpi šviesūs plaukai kontrastuoja su tamsiu stalo medžiu. Nuotaika vėl pasikeičia, akimirkai ji liaujasi kovojus. Atrodo lyg kažko tikėtųsi. Susijaudinusi. Apsilaižo lūpas. Akimis seka ties ja palinkstantį vyrą. Jis užraitoja jos sijoną ant šlaunų.

Mergina šypsosi, papučia lūpas, šnibžda jam į ausį.

Vyras staigiu judesiu nutraukia jos kelnaites.

Šerilė jam šypsosi. Šypsena įtempta, pusiau sujaudinta, pusiau maldaujanti.

Ji susijaudinusi nuo savo pačios baimės.

Vyro rankos apglėbia jos kaklą.

Stovėdami užtemdytoje laboratorijoje, virš galvos ledo arenoje džeržgiant pačiūžoms, kelis kartus peržiūrėjome smurto aktą. Penkiuose ekranuose skirtingais kampais buvo matyti, kaip Šerilė užmeta blyškias kojas vyriškiui ant pečių, kaip jis palinksta virš jos, kaip kuičiasi kelnėse. Kartojant pamačiau anksčiau nepastebėtas smulkmenas: kaip ji kraipydama šlaunis slysta stalu jo pasitikti;

kaip įsiskverbimo akimirką išsiriečia vyro nugara; kaip pasikeičia jos gundanti, išmananti, savanaudiška šypsena; kaip moteris jį ragina, kažką kalbėdama, rankomis glėbia ir glamonėja pečius, paskui staiga jos nuotaika pasikeičia, akyse švysteli pyktis, ji staigiai smogia. Iš pradžių ji priešinosi jam gundydama, o paskui, vėliau – visiškai kitaip, nes nutinka kažkas negera. Jos išplėstos akys rodo tikrą neviltį. Jos plaštakos stumia jo rankas, atraitoja švarko rankovę, trumpai sublizgà siaura metalinė apyrankės grandis. Spingteli jos laikrodis. Merginos ranka atkrenta delnu į viršų – penki blyškūs pirštai ant stalo tamsumos. Rankos suvirpa, pirštai sutrūkčioja ir nurimsta.

Vyriškis ne iškarto suvokia, kad kažkas negerai. Nes akimirkai sustingsta, paskui suima jos galvą delnais, sukioja pirmyn atgal, bando ją pažadinti, paskui galų gale pasijudina. Vien žiūrėdamas į jo nugarą beveik jutau jo baimę. Jis elgėsi lėtai, tarsi apimtas transo. Mėgindamas atgauti protą, nuspręsti, ką daryti, žingsniavo po kambarį betiksliais mažais žingsneliais..

Kiekvieną kartą žiūrėdamas pasikartojantį epizodą jaučiausi skirtingai. Iš pradžių jaučiau įtampą, nepaprastą, beveik seksualinį jaudulį. O kuo toliau, tuo labiau dariausi bešališkesnis, analitiškesnis. Tarsi būčiau pasišalinęs, atsitraukęs nuo ekrano. O galų gale visas epizodas tarsi pasidalijo prieš akis, kūnai visiškai prarado žmogišką identitetą, tapo abstrakcijomis, kompozicijos elementais, besikilnojančiais ir judančiais tamsioje erdvėje.

– Mergina pasijuto blogai, – pasakė Teresa.

– Panašu.

– Ji – ne auka. Bent jau ne ši.

– Gal ir ne.

Peržiūrėjome dar kartą, bet jau nesupratau, kodėl vis grįžtame prie to paties. Galų gale paprašiau:

– Žiūrėkim toliau, Teresa.

Pagal leistuvo skaitiklį žiūrėdavome epizodą iki tam tikros vietos, o paskui atsukdavome atgal. Taigi vieną juostos dalį stebėjome daugybę kartų, bet nepasistūmėjome pirmyn. Beveik iš karto, kai pradė-

jome žiūrėti toliau, atsitiko šis tas ženklaus. Vyras nustojo žingsniavęs ir įdėmiai įsižiūrėjo į vieną pusę – tarsi būtų kažką pamatęs arba kažką išgirdęs.

– Kitas vyriškis? – paklausiau.

– Tikriausiai, – ji parodė į ekranus. – Čia toji juostų vieta, kur atrodo, kad nedera šešėliai. Dabar žinome, kodėl.

– Kažkas buvo ištrintas?

Teresa atsuko juostas. Šoniniame ekrane matėme vyriškį pasižiūrint išėjimo kryptimi. Iš jo laikysenos aiškiai buvo galima suprasti, kad jis kažką pamatė. Bet neatrodė išsigandęs ar kaltas.

Teresa pritraukė. Vyriškis tebebuvo tik siluetas.

– Ar gali ką nors įžiūrėti?

– Profilį.

– Ir ką manai?

– Žiūriu į žandikaulio liniją. Taip. Matai? Žandikaulis juda. Jis kalba.

– Kalba su kitu vyriškiu?

– Arba pats su savim. Bet jis tikrai kažkur žiūri. O dabar matai? Jis tarsi įgauna naujų jėgų.

Vyriškis konferencijų kambaryje pradėjo judėti tikslingai. Prisiminiau, kaip trikdė šita dalis, kai stebėjau praeitą naktį policijos būstinėje. Bet su penkiomis juostomis viskas paaiškėjo. Tiksliai matėme, ką jis daro. Vyriškis nuo grindų paėmė kelnaites.

O paskui pasilenkė prie mirusios merginos ir nusegė jos laikrodį.

– Nieko sau, – pasakiau, – vyrukas nusegė jos laikrodį.

Galėjau sugalvoti tik vieną priežastį, kodėl: laikrodyje turėjo būti įrašas. Vyras įsidėjo kelnaites ir laikrodį į kišenę ir pasisuko eiti, kai vaizdas vėl sustingo. Teresa jį sustabdė.

– Kas atsitiko? – paklausiau.

Ji parodė vieną iš penkių ekranų.

– Čia, – pasakė.

Ji žiūrėjo į šoninį vaizdą, iš visaapimančios kameros, rodančios iš atrijaus matomą konferencijų salę. Mačiau merginos ant stalo siluetą ir vyrą konferencijų kambario viduje.

– Taip? Ir?

– *Čia*, – rodydama pakartojo Teresa. – Jie pamiršo ištrinti šitai.

Ekrano kampe pamačiau vaiduokliška siluetą. Kampas ir apšvietimas buvo kaip tik tokie, kad galėtume jį pamatyti. Ten stovėjo vyriškis.

Trečiasis vyriškis.

Jis buvo paėjėjęs priekin, stovėjo atrijaus viduje ir žiūrėjo į pasitarimų salėje stovintį. Žudiką. Trečio vyriškio atvaizdas visas atsispindėjo stikle, bet labai neryškiai.

– Ar gali ką nors padaryti? Ar gali išryškinti?

– Pamėginsiu, – pasakė Teresa.

Ji pradėjo keisti mastelį. Traukiant artyn, vėl mačiau suyrantį vaizdą. Ji paryškino, padidino kontrastą. Vaizdas susiruožavo, paskui prislopo, išsilygino. Ji kantriai grįžo, pertvarkė. Vis artino, didino. Tas darbas sekino, bet jau beveik galėjome nustatyti asmenybę.

Beveik, bet nepakankamai.

– Pabandykime po kadrą pirmyn, – pasiūlė Teresa.

Dabar vienas po kito peršokinėjo kadrai. Vyriškio vaizdas buvo paeiliui tai ryškesnis, tai išsklidęs, tai vėl ryškus.

Ir tada, pagaliau, aiškiai pamatėme laukiantį vyrą.

– Velniai griebtų, – nusikeikiau.

– Žinote, kas jis toks?

– Taip, – atsakiau, – čia Edis Sakamura.

Paskui sparčiai judėjome pirmyn. Be jokių abejonių žinojome, kad juostos perdirbtos, o žudiko asmenybė pakeista. Stebėjome, kaip tikrasis žudikas išeina iš kambario ir, apgailestaujančiai žvilgtelėjęs į mirusią merginą, nueina link išėjimo.

– Kaip jie galėjo vos per kelias valandas pakeisti žudiko veidą? – stebėjausi.

– Jie turi labai šiuolaikišką žymėjimo programinę įrangą, – paaiškino Teresa. – Gerokai pažangesnę už kitas. Japonų programinė įranga tampa kur kas geresnė. Netrukus jie ir šioje srityje toli pralenks Ameriką, kaip iki šiol pralenkė kompiuteriais.

– Taigi jie pasitelkė tobulesnę programinę įrangą?

– Net su geriausia programine įranga – labai drąsu. O japonai toli gražu nėra bebaimiai. Taigi tikiuosi, jog šis konkretus darbas nebuvo toks sudėtingas. Kadangi žudikas didumą laiko bučiuoja merginą arba tūno šešėlyje, jo veido nematyti. Todėl spėju, kad asmenybės keitimas – tik atsarginis variantas. Nes jie manė, kad užtenka pakeisti tik šią konkrečią vietą... Čia, kur jis praeina pro veidrodį.

Veidrodyje aiškiai mačiau Edžio Sakamuros veidą. Jis ranka perbraukė sieną, pasirodė randas.

– Matai, – tarė Teresa, – jei pakeiti šitą vietą, likusią juostų, iš visų kamerų, dalį galima palikti. Čia auksinė galimybė, ir jie ja pasinaudojo. Štai kaip manau.

Ekranuose Edis Sakamura praėjo pro veidrodį, į šešėlį. Ji atsuko atgal.

– Pažiūrėkim.

Ji išskyrė atspindį veidrodyje ir pamažu artino veidą, kol jis išskilo į blokus.

– Štai, – pasakė, – dabar matai pikselius. Matai taisyklingumą. Kažkas čia šiek tiek paretušavo. Čia, ant skruostikaulio, kur po akimis šešėliai. Paprastai dviejų pilkų skalių sandūroje turėtų būti tam tikras netaisyklingumas. O čia linija išvalyta. Ji pataisyta. Leisk pažiūrėti...

Vaizdas pasisuko šonu.

– Taip. Ir čia.

Dar daugiau blokų. Negalėjau pasakyti, į ką ji žiūri.

– Kas čia?

– Jo dešinė ranka. Ta su randu. Matai, iš pikselių išsidėstymo galima pasakyti, kad randas pridėtas.

Matyti nemačiau, bet patikėjau jos žodžiu.

– Tuomet kas tikrasis žudikas?

Ji papurtė galvą.

– Nustatyti bus sunku. Ieškojome atspindžių ir nieko neradome. Dar yra paskutinė procedūra, kurios nebandžiau, nes ji yra lengviausia iš visų, bet taip pat ir lengviausiai pakeičiama. Reikia paieškoti šešėlio elementų.

– Šešėlio elementų?

– Taip. Galima pabandyti suintensyvinti vaizdą tamsiose vietose – šešėliuose, siluetuose. Gali atsirasti vietų, kur pakaks aplinkos apšvietimo išgauti atpažįstamą veidą. Galime pamėginti.

Neatrodė, jog ji labai entuziastingai tikėtų perspektyva.

–Nemanai, jog pasiseks?

Ji gūžtelėjo.

– Ne. Bet vis tiek galime pabandyti. Tai viskas, kas liko.

– Gerai, – pritariau, – pamėginkim.

Ji pradėjo sukti juostą atgal. Edis Sakamura nužingsniavo pro veidrodį nugara į konferencijų salę.

– Palauk minutėlę, – paprašiau, – o kas nutinka po veidrodžio? Tos dalies nežiūrėjome.

– Anksčiau peržiūrėjau. Jis nueina po perdanga ir keliauja toliau, iki laiptų.

– Vis tiek pažiūrėkim.

– Gerai.

Juosta pasisuko pirmyn. Edis Sakamura sparčiai žingsniavo išėjimo link. Praeinant jo veidas švystelėjo veidrodyje. Kuo dažniau žiūrėjau, tuo labiau dirbtinė man atrodė ši akimirka. Netgi susidarė įspūdis, kad yra kažkoks uždelsimas, trumputė pauzė judesiuose, kad galėtume lengviau nustatyti asmenybę.

Taigi žudikas nužingsniavo į tamsų praėjimą nematomų laiptų, buvusių kažkur už kampo, link. Bet siluetas buvo visiškai tamsus, jokių matomų detalių.

– Ne, – pasakė Teresa, – šią vietą prisimenu. Čia nieko nėra. Per tamsu. *Kuronbo*. Taip, kaip jie mane vadino. Tamsi asmenybė.

– Maniau, sakei, kad gali paieškot šešėlio elementų.

– Galiu, bet ne čia. Vis tiek manau, kad ši vieta bus perdaryta. Jie nuspėjo, kad tirsime juostos dalis abipus veidrodžio. Jie žinojo, kad pasitelksime pikselius ir tikrinsime kiekvieną kadrą. Taigi šį plotą sutvarkė rūpestingai. Ir pajuodino šio vyriškio šešėlį.

– Gerai, bet net tuomet...

– Ei! – staiga šūktelėjo Teresa. – Kas ten buvo?

Vaizdas sustingo.

Mačiau žudiko, einančio link baltos sienos su išėjimo ženklu aukštėliau, kontūrą,.

– Atrodo kaip siluetas.

– Taip, bet kažkas negerai.

Ji lėtai atsuko juostą.

Stebėdamas, pasakiau:

– *Mačigai no umi ošete kudasai.*

Šią frazę išmokau iš vienos savo kasečių.

Ji tamsoje nusišypsojo.

– Turėčiau padėti jums mokytis japonų kalbos, leitenante. Klausėte, ar ten yra klaida?

– Taip.

– Tas žodis – „umu", ne „umi". „Umi" reiškia „vandenynas". „Umu" reiškia, kad jūs klausiate „taip" ar „ne" dėl ko nors. Ir taip, tikiu, kad jie suklydo.

Juostos dar atsisuko, žudiko siluetas sugrįžo mūsų link. Iš nustebimo ji giliai įtraukė oro.

– Štai čia *klaida*. Negaliu patikėti. Ar dabar matote?

– Ne, – pasakiau.

Ji vėl paleido juostą pirmyn. Stebėjau nueinančio vyriškio siluetą.

– Čia, ar dabar matote.

– Apgailestauju, ne.

Ji pradėjo nekantrauti.

– Sutelkite dėmesį. Žiūrėkit į petį. Stebėkite vyriškio petį. Stebėkit, kaip jis kyla ir leidžiasi sulig kiekvienu žingsniu, ritmingai, ir paskui staiga... Čia! Matėte?

Pamačiau. Galų gale.

– Kontūras, atrodo, pašoka. Tampa didesnis.

– Taip. Tiksliai. Padidėja. – Ji sureguliavo valdymą. – Gerokai padidėja, leitenante. Jie bandė susilpninti šuolį į viršų, padaryti jį mažiau įtartiną. Bet nepakankamai pasistengė. Vis tiek aiškiai matyti.

– Ir ką tai reiškia?

– Tai reiškia, kad jie arogantiški, – piktai pasakė Teresa.

Negalėjau suprasti, kodėl, taigi paklausiau.

– Taip. Dabar tai jau mane sunervino, – pasakė mergina. Kai didino vaizdą, jos ranka sparčiai darbavosi. – Dėl to, kad jie akivaizdžiai suklydo. Jie tikėjosi, kad mes niekam tikę. Kad nebūsim įžvalgūs. Kad nebūsim sumanūs. Kad nebūsim japonai.

– Bet...

– O, kaip aš jų *nekenčiu*. – Vaizdas judėjo, kito. Teresa sutelkė visą dėmesį į galvos kontūrą. – Žinai, kas toks Takešita Noboru.

– Ar koks nors gamintojas? – bandžiau spėti.

– Ne, Takešita buvo ministras pirmininkas. Prieš keletą metų, lankydamasis karinio jūrų laivyno laive, jis pajuokavo apie ten tarnaujančius amerikiečių jūreivius. Jis pasakė, kad Amerika dabar tokia nuskurusi, kad jūsų laivyno vaikinai negali išlipti į krantą ir pasimėgauti Japonija. Viskas jiems per daug brangu. Jis sakė, jog vargšeliai gali tik tupėti savo laivuose ir užkrėsti vienas kitą ŽIV. Geras juokelis.

– Jis taip pasakė?

Ji linktelėjo.

– Jei būčiau amerikietis ir kas nors man taip tėkšteltų, patraukčiau savo laivus ir pasakyčiau Japonijai: užsikrušk, pati rūpinkis savo gynyba. Nežinojai, kad Takešita taip pasakė?

– Ne...

– Amerikietiškos žinios, – ji papurtė galvą, – kokie niekai.

Buvo įtūžusi, darbavosi sparčiai. Jos pirštai slydo valdymo pultu, vaizdas šoko atgal, prarado apibrėžtumą.

– Šūdas, šūdas.

– Nusiramink, Teresa.

– Ką reiškia nusiramink? Mums tuojau pasiseks!

Ji išskyrė galvos siluetą, atskyrė, paskui jį sekė, kadras po kadro. Mačiau, kaip vaizdas akivaizdžiai didėja.

– Matai, čia yra jungtis, – aiškino Teresa. – Šioje vietoje pakeistas vaizdas grįžta į pradinį. Nuo čia juostoje yra pradinė medžiaga. Čia jau pirmas vyras eina tolyn nuo mūsų.

Siluetas judėjo tolimosios sienos link. Teresa jį sekė, kadras po kadro. Paskui kontūras pradėjo keisti formą.

– A, nuostabu. Gerai, šito ir tikėjausi...

– Kas vyksta?

– Jis paskutinį kartą atsigręžia. Paskutinį kartą apžvelgia patalpą. Matot? Jo galva pasisuka. Čia jo nosis, o dabar nosis vėl dingsta, nes jis visiškai atsisuka. Dabar jis žiūri tiesiai į mus.

Siluetas buvo tirštai juodas.

– Mums tai ne kažin kiek duoda.

– Stebėkit.

Dar šiek tiek pareguliavusi, Teresa pasakė:

– Detalė yra čia. Ji lyg tamsi ekspozicija juostoje. Detalė įrašyta. Bet jos dar neįžiūrime. Taigi... dabar sustiprinsiu. O dabar ištrauksiu šešėlio detalę... Štai!

Ir staiga, sukrečiančią akimirką, juodas siluetas tarsi pražydo, fone esanti siena sušvito baltai, apie galvą susidarė tarsi aureolė. Tamsus veidas prašviesėjo, ir pirmą kartą aiškiai ir tiksliai išvydome bruožus.

– Oi, baltasis, – nusivylusi tarstelėjo Teresa.

– O, Dieve, – pratariau.

– Pažįstat?

– Taip, – pasakiau.

Bruožai buvo persikreipę nuo įtampos, viršutinė lūpa persikreipusi lyg urzgiant. Bet asmenybė buvo neabejotinai akivaizdi.

Žiūrėjau į senatoriaus Mortono veidą.

Spoksodamas į sustingusį vaizdą, atsisėdau. Girdėjau įrangos gausmą. Girdėjau į kibirus kapsintį vandenį kažkur laboratorijos tamsoje. Girdėjau kažkur šalia alsuojančią Teresą, dūsuojančią kaip bėgikas, ką tik baigęs distanciją.

Sėdėjau ir tiesiog spoksojau į ekraną. Viskas stojo į savo vietas, kaip sudedamajame paveikslėlyje, kuris pats susidėliojo prieš mano akis.

Džulija Jang: „ji turi draugužį, kuris daug keliauja. Ji visą laiką važinėja. Niujorkas, Vašingtonas, Sietlas... jiedu susitikinėja. Šerilė beprotiškai jį įsimylėjusi."

Džene TV studijoje: „Mortonas turi jauną draugužę, varančią jį iš proto. Verčia jį pavydėti. Kažkokią jauną mergaitę“.

Edis: „Jai patinka pridaryti rūpesčių. Jai patinka kelti sumaištį“.

Dženė: „Ši mergaitė jau kokius šešis mėnesius lankosi vakarėliuose su kai kuriais tipais iš Vašingtono“.

Edis: „Ji buvo nesveika. Ji mėgo skausmą“.

Dženė: „Mortonas vadovauja Senato Finansų komitetui. Tam, kuriame buvo svarstomas *MicroCon* pardavimas“.

Kolis, apsaugininkas bare: „Jų kišenėse sėdi dideli vyrukai. Jie juos nusipirko. Dabar jų neįveiksime“.

Ir Konoras: „Kažkas nori, kad tyrimas pasibaigtų. Jie nori, kad mes liautumėmės“.

Ir Mortonas: „Taigi jūsų tyrimas oficialiai baigtas?“

– Velniai rautų, – nusikeikiau.

– Kas jis? – paklausė Teresa.

– Senatorius.

– O, – ji žiūrėjo į ekraną. – O kodėl jie juo rūpinasi?

– Vašingtone jis užima stiprią padėtį. Ir manau, kažkaip susijęs su kompanijos pardavimu. Gal yra ir kitų priežasčių.

Ji linktelėjo.

– Ar galima atspausdinti šį kadrą? – paklausiau.

– Ne. Neturime įrangos sudėtingoms kopijoms. Laboratorija nepajėgi jų įsigyti.

– Tuomet ką galime padaryti? Man reiktų ką nors pasiimti.

– Galiu padaryti polaroido nuotrauką, – pasiūlė Teresa. – Ne nuostabu, bet pradžiai visai gerai.

Ji ėmė naršyti laboratorijoje, klupinėdama tamsoje. Galų gale atėjo su fotoaparatu. Priėjo arčiau ekrano ir nufotografavo kelis kadrus.

Stovėdami žydroje ekranų šviesoje palaukėme, kol nuotraukos pasirodė,.

– Ačiū, – padėkojau, – už pagalbą.

– Nėra už ką. Ir atsiprašau.

– Už ką?

– Žinau, tikėjotės, kad vyras bus japonas.

Suvokiau, jog ji kalba už save. Nieko neatsakiau. Nuotraukos patamsėjo. Jos buvo geros kokybės, vaizdas aiškus. Kai kišau jas į kišenę, užčiuopiau ten kažką kietą. Išsitraukiau.

– Turite japonišką pasą? – nustebo Teresa.

– Ne. Jis ne mano. Jis Edžio, – įsikišau pasą atgal į kišenę. – Turiu eiti, – pasakiau, – reikia rasti kapitoną Konorą.

– Gerai, – ji vėl nusisuko į ekranus.

– Ką ketini daryti? – paklausiau.

– Dar liksiu ir padirbėsiu.

Palikau ją, išėjau pro galines duris ir nuėjau tamsiu koridoriumi į lauką. Mirksėdamas ryškioje dienos šviesoje nuėjau prie taksofono ir paskambinau Konorui. Jis buvo automobilyje.

– Kur jūs? – paklausiau.

Viešbutyje.

– Kokiame viešbutyje?

– „Keturiuose metų laikuose“, – atsakė Konoras, – senatoriaus Mortono viešbutyje.

– Bet ką jūs ten darot? – nustebau. – Ar žinot...

– *Kohai*, – pertraukė Konoras, – atviros linijos, prisimeni? Išsikviesk taksi ir susitinkam po dvidešimties minučių prie vienas keturi trisdešimt Vestvudo bulvare.

– Bet kaip...

– Daugiau jokių klausimų, – ir padėjo ragelį.

Žiūrėjau į nuobodų rudą pastatą Vestvudo bulvare. Ant durų buvo užrašytas numeris – vienas, keturi, trisdešimt. Vienoje pusėje įsikūręs prancūzų knygynas, kitoje – laikrodžių taisykla.

Priėjau ir pabeldžiau į duris. Po numeriu pastebėjau nedidelį ženklą japoniškais rašmenimis.

Nieko neįvyko, taigi atidariau duris. Atsidūriau elegantiškame, nedidukame sušio bare. Lankytojams tebuvo keturios kėdės. Konoras ten buvo vienas, sėdėjo tolimame gale. Pamojo man.

– Pasisveikink su Imamu. Geriausiu sušio ruošėju visame Los Andžele. *Imajis-san, Sumisu-san.*

Virėjas linktelėjo ir nusišypsojo. Jis kažką padėjo ant baro lentynos prie mano kėdės.

– *Kore o dodzo, Sumisu-san.*

Atsisėdau.

– *Domo, Imae-san.*

– *Vakata.*

Žiūrėjau į sušį. Kažkokios rūšies rausvi ikrai su žaliu geltonu kiaušinio tryniu ant viršaus. Pagalvojau, kad atrodo atstumiančiai.

Atsisukau į Konorą. Jis pasakė:

– *Kore o tabetakoto arukai?*

Papurčiau galvą.

– Atsiprašau. Nebesuprantu.

– Dėl naujos merginos turėtum patobulinti japonų kalbą.

– Kokios naujos merginos?

– Maniau, padėkosi, – pasakė Konoras. – Daviau tau tiek laiko pabūti dviese.

– Turit omeny Teresą?

Jis nusišypsojo.

– Tikiuosi, visko nepabloginai, *kohai*. Spėju, kažkada taip nutiko. Nesvarbu, klausiau, ar žinai, kas čia? – jis parodė į sušį.

– Ne, nežinau.

– Putpelės kiaušinis ir lašišos ikrai, – paaiškino. – Puikus baltymų šaltinis. Energijos. Tau pravers.

– Ar turiu valgyti? – paklausiau.

– Pasistiprinkit dėl savo draugės, – pasakė Imajis ir nusijuokė. Greitai kažką pasakė Konorui japoniškai.

Konoras atsakė, ir abu garsiai nusikvatojo.

– Kas čia juokinga? – paklausiau. Bet norėjau pakeisti temą, todėl suvalgiau vieną sušį. Jei nekreipi dėmesio į gleivėtumą, jis tikrai buvo puikus.

– Skanu? – paklausė Imajis.

– Labai, – atsakiau. Suvalgiau antrą ir atsisukau į Konorą. – Žinot, ką radom tose juostose? Neįtikėtina.

Konoras iškėlė rankas.

– Prašau. Iš japonų tau reikėtų pasimokyti atsipalaiduoti. Viskas savo laiku. *Oaiso onegai šimasu.*

– *Hai, Konor-san.*

Sušio meistras ištiesė sąskaitą, Konoras atsiskaitė. Jis nusilenkė, ir jie dar paskubomis parsimetė japoniškai.

– Išeinam? – paklausiau.

– Taip, – pasakė Konoras. – Aš jau pavalgiau, o tu, drauguži, niekaip negali vėluoti.

– Kodėl?

– Dėl savo buvusios žmonos, prisimeni? Gal geriau važiuojam į tavo butą su ja susitikti.

Vėl vairavau. Konoras žiūrėjo pro langą.

– Kaip sužinojot, kad tai Mortonas?

– Nežinojau, – paprieštaravo Konoras, – bent jau iki šio ryto. Bet jau praeitą naktį man buvo aišku, kad juostos perdarytos.

Pagalvojau, kiek pastangų mudu su Teresa įdėjome, kaitaliodami mastelį, visaip manipuliuodami ir tyrinėdami vaizdą.

– Norite pasakyti, kad vos užmetėte akį į juostą ir jau žinojote?

– Taip.

– Kaip tai?

– Yra viena šiurkšti klaida. Prisimink, kai vakarėlyje susipažinome su Edžiu? Jam ant rankos buvo randas.

– Taip. Panašus į seną nudegimą.

– Ant kurios rankos randas buvo?

– Ant kurios rankos? – suraukiau kaktą. Pergalvojau susitikimą. Edis naktį kaktusų sodelyje, rūko, nuspriegia nuorūką. Edis pasisuka, juda nervingai. Laiko cigaretes. Randas buvo ant... – ant kairės rankos, – prisiminiau.

– Teisingai, – pritarė Konoras.

– Bet randas pasirodo ir juostoje, – pasakiau, – kai jis eina pro veidrodį, aiškiai jį matome. Jo ranka akimirką paliečia sieną...

Nutilau.

Juostoje vyriškis sieną paliečia *dešine* ranka.

– Jėzau, – pasakiau.

– Taip, – patvirtino Konoras. – Japonai suklydo. Gal susimaišė, kur vaizdas, o kur atspindys. Bet įsivaizduoju, jog darbavosi paskubomis ir negalėjo tiksliai prisiminti, ant kurios Edžio rankos yra randas, tad tiesiog jį pridėjo. Tokių klaidų pasitaiko.

– Taigi praeitą naktį pamatėte randą ne ant tos rankos...

– Taip. Ir iš karto supratau, kad juostos pakeistos, – paaiškino Konoras. – Turėjau pasirūpinti, kad ryte juostas patikrintum, taigi pasiunčiau tave į kriminalistikos poskyrį sužinoti reikalingas pavardes ir vietas. O paskui nuėjau namo numigti.

– Bet leidot suimti Edį. Kodėl? Juk žinojote, kad Edis – ne žudikas.

– Kartais turi leisti viskam tekėti sava vaga, – atsakė Konoras. – Buvo aišku: iš mūsų tikimasi, kad galvosim, jog merginos žudikas Edis. Taigi: tegul taip ir būna.

– Bet žuvo nekaltas žmogus, – tariau.

– Nepavadinčiau Edžio nekaltu, – paprieštaravo Konoras. – Edis lindėjo mėšle iki kaklo.

– O senatorius Mortonas? Kaip supratot, kad ten buvo Mortonas?

– Nesupratau, kol jis mūsų šiandien nepakvietė į tą nedidelį susitikimuką. Mortonas pats išsidavė.

– Kaip?

– Meilikavo, viską glaistė. O pagalvok, ką iš tikrųjų kalbėjo, – aiškino Konoras. – Tarp visų paistalų įterpęs, tris kartus lyg tarp kitko paklausė, ar tyrimas baigtas. Paklausė, ar nužudymas turi ką nors bendra su *MicroCon* pardavimu. Kai pagalvoji, tie klausimai gana asmeniški.

– Kodėl? Jis turi ryšių. Ponas Hanada. Kiti žmonės. Pats mums sakė.

– Ne, – purtydamas galvą paprieštaravo Konoras. – Jei išmesime visus paistalus, jo minčių seka bus maždaug tokia: ar tyrimas baig-

tas? Ar galite jį susieti su *MicroCon?* Nes ketinu pakeisti savo poziciją dėl *MicroCon* pardavimo.

– Gerai...

– Bet jis taip ir nepaaiškino esmės: kodėl ketina pakeisti požiūrį dėl *MicroCon* pardavimo?

– Pasakė, – paprieštaravau. – Niekas neparemia, niekam nerūpi.

Konoras padavė man kopiją. Dirstelėjau: laikraščio puslapis. Grąžindamas pasakiau:

– Vairuoju, papasakokit.

– Čia senatoriaus Mortono interviu *The Washington Post*. Jis pakartoja savo požiūrį dėl *MicroCon*. Pardavimas prieštarauja nacionalinio saugumo interesams ir Amerikos konkurencingumui. *Ple ple ple*. Ardo mūsų technologinę bazę, mūsų ateitį parduoda japonams. *Ple ple ple*. Toks buvo žmogaus požiūris ketvirtadienio rytą. Ketvirtadienio vakarą jis apsilanko vakarėlyje Kalifornijoje. Penktadienio rytą jo požiūris į *MicroCon* pasikeičia. Jam visai priimtinas pardavimas. Dabar tu man pasakyk, kodėl.

– Jėzau, – pasakiau, – ką mes dabar darysim?

Nes tokia ir yra buvimo policininku esmė. Didumą laiko jautiesi gana gerai. Bet tam tikrais momentais, tai, kad tu esi tiesiog faras, atsigręžia prieš tave. Tiesa ta, kad kartais pjauni šaką, ant kurios pats sėdi. Neturi jokio noro susiremti su tam tikrais žmonėmis, tam tikromis jėgomis. Pasidaro keblu. Išsprūsta iš kontrolės. Pats turi pasirūpinti savo subine.

– Ką darysim? – pakartojau.

– Viskam savo laikas, – tarė Konoras. – Ar čia tavo namas?

Prie gatvės buvo išrikiuoti TV autobusiukai. Stovėjo keletas sedanų su ženkleliu „Spauda“ po stiklais. Prie paradinių laiptinės durų ir gatvėje grūdosi tuntas reporterių. Tarp jų mačiau Žebenkštį Vilhelmą, prisišliejusį prie automobilio. Buvusios žmonos niekur nepastebėjau.

– Važiuok toliau, *kohai*, – paliepė Konoras, – važiuok iki kvartalo pabaigos ir pasuk į dešinę.

– Kodėl?

– Neseniai leidau sau paskambinti į apygardos prokuroro kabinetą. Suorganizavau susitikimą su tavo žmona parke tolėliau.

– Tikrai?

– Pamaniau, kad taip visiems bus geriau.

Pasukau už kampo. Hemptono parkas buvo greta pradinės mokyklos. Šiomis popietės valandomis vaikai lakstė lauke, žaidė beisbolą. Lėtai važiavau gatve, ieškodamas, kur sustoti. Pravažiavau sedaną su viduje sėdinčiais dviem žmonėmis. Keleivio sėdynėje cigaretę rūkė vyriškis. Moteris prie vairo, bilsnojanti pirštais į prietaisų skydelį, buvo Lorena.

Pastačiau automobilį.

– Palauksiu čia, – pasakė Konoras. – Sėkmės.

Ji visuomet mėgo pastelines spalvas. Lorena vilkėjo smėlio spalvos kostiumėlį ir kreminę šilko palaidinę. Šviesius plaukus susišukavusi atgal. Jokių papuošalų. Seksualu ir dalykiška tuo pat metu – jos ypatingas talentas.

Stebėdami, kaip vaikai žaidžia beisbolą, šaligatviu nuėjome į parko pakraštį. Nė vienas nieko nesakėme. Su ja atvažiavęs vyriškis laukė automobilyje. Už kvartalo matėme mano butą apgulusius reporterius.

Lorena stebėdama juos pasakė:

– Jėzau Kristau, Piteri, negaliu patikėti, tikrai negaliu patikėti. Labai blogai pasielgta. Labai nejautru mano atžvilgiu.

– Kas jiems pasakė? – paklausiau.

– Ne aš.

– Kažkas pasakė. Kažkas turėjo pasakyti, kad susitinkame ketvirtą valandą.

– Gerai, tai ne aš.

– Tiesiog atsitiktinai atvykai puikiai nusigrimavusi?

– Rytą buvau teisme.

– Supratau. Puiku.

– Užsikišk, Piteri.

– Pasakiau, puiku.

– Suknistas faras.

Ji apsisuko ir grįžome tuo pačiu keliu, kuriuo atėjome. Tolome nuo žurnalistų.

Ji atsiduso.

– Klausyk, – pasakė, – pasistenkime viską aptarti civilizuotai.

– Sutinku.

– Nesuprantu, kaip įsivėlei į visą tą mėšlą, Piteri. Apgailestauju, bet turėsi atsisakyti globos. Negaliu leisti, kad mano dukra augtų įtartinoje aplinkoje. Negaliu to leisti. Turiu galvoti apie savo padėtį. Apie savo reputaciją tarnyboje.

Lorena visada pasinerdavo į vaidmenį.

– Kodėl gi įtartinomis aplinkybėmis?

– Kodėl? Kaltinimas vaiko tvirkinimu ypač sunkus, Piteri.

– Nebuvo jokio vaiko tvirkinimo.

– Į ankstesnius kaltinimus reikia atsižvelgti.

– Tu viską žinai apie tuos kaltinimus, – pasakiau, – buvai už manęs ištekėjusi. Viską apie tai žinai.

Ji užsispyrusi pakartojo:

– Mišelę reikia ištirti.

– Gerai. Tyrimas bus neigiamas.

– Šiuo atveju man visai nerūpi, ką parodys tyrimas. Viskas gerokai sudėtingiau, Piteri. Ketinu gauti globą. Vardan ramybės.

– Tik nepradėk, dėl Dievo meilės.

– Kodėl, Piteri?

– Tu nežinai, ką reiškia auginti kūdikį. Jis atims per daug tavo karjeros laiko.

– Neturiu pasirinkimo, Piteri. Nepalikai man pasirinkimo, – ji kalbėjo tarsi nepaliaujamai kentėtų. Kankinystė visą laiką buvo jos stiprioji pusė.

– Lorena, – pasakiau, – puikiai žinai, kad ankstesni kaltinimai – melas. Tu užvedei viską tik todėl, kad paskambino Vilhelmas.

– Jis skambino ne *man*. Jis skambino apygardos prokuroro padėjėjui. Jis skambino mano *bosui*.

– Lorena.

– Apgailestauju, Piteri, bet tu pats įsitraukei.

– Lorena.

– Aš nejuokauju.

– Lorena, tai labai pavojinga.

Ji atžagariai nusijuokė.

– Man sakai? Manai, nežinau, kaip tai pavojinga, Piteri? Galiu likti kvailės vietoje.

– Ką čia kalbi?

– Apie ką, tu sau manai, aš kalbu, tu, kalės vaike? – įtūžusi rėžė buvusioji. – Kalbu apie Las Vegasą.

Tylėjau. Visiškai nesupratau, kur link ji suka.

– Klausyk, – tarė, – kiek kartų buvai Las Vegase?

– Tik kartą.

– Ir tą vienintelį kartą gerokai išlošei?

– Lorena, tu viską apie tai žinai...

– Taip, žinau. Gerai žinau. O kaip dėl laiko sutapimo: tavo kelionės į Las Vegasą ir kaltinimo vaiko tvirkinimu? Savaitės skirtumas? Dviejų savaičių?

Taigi štai kas. Ji baiminosi, kad kas nors susies šiuos du dalykus ir kažkaip viską atseks. Ir ji bus įpainiota.

– Turėjai dar kartą nuvažiuoti, pernai.

– Buvau užsiėmęs.

– Jei prisimeni, Piteri, liepiau tau važiuoti kas metai, kokius porą metelių. Sukurti pastovumo įspūdį.

– Buvau užsiėmęs. Turėjau auginti kūdikį.

– Na, – ji papurtė galvą, – dabar viskas štai kaip susiklostė.

– O kokia problema? – paklausiau. – Niekaip nesuprantu.

Štai tada ji tikrai pašėlo.

– Nieko nesupranti? Jie *jau* suprato. Jie jau *žino*, Piteri, esu tikra, jie jau pasikalbėjo su Martinezais ar Hernandesais, ar kuo ten pavarde ta pora.

– Bet jie negali tikrai...

– Dėl Dievo *meilės*. Kaip tu manai, kaip kas nors gauna ryšių pareigūno japonams darbą, Piteri?

Suraukiau kaktą, mėginau prisiminti. Viskas vyko daugiau nei prieš metus.

– Departamentas gavo paskyrimą. Buvo pateiktas kandidatų sąrašas...

– Taip, o paskui?

Dvejojau. Tiesa ta, kad nebuvau tikras, kas vyko administracijoje. Tiesiog padaviau pareiškimą dėl darbo ir viską pamiršau, kol buvo paskelbta. Tomis dienomis buvau užsiėmęs. Darbas visuomeninių ryšių skyriuje tikrai beprotiškas.

– Papasakosiu tau, kas būna, – pareiškė Lorena, – specialiųjų tarnybų viršininkas departamentui pateikia galutinį nutarimą dėl konkretaus kandidato *pasitaręs su azijiečių bendruomenės nariais.*

– Na, tikriausiai tai tiesa, bet nematau...

– Ar žinai, kiek laiko Azijos bendruomenė peržiūrinėja kandidatų sąrašą? *Tris mėnesius*, Piteri. Tai pakankamai ilgai, kad apie žmogų iš to sąrašo sužinotum viską. *Viską*. Jie žino viską, pradedant tavo marškinių dydžiu baigiant tavo finansine padėtim. Ir, patikėk manimi, žino apie kaltinimą vaiko tvirkinimu. Ir apie kelionę į Las Vegasą. Ir gali tuos dalykus susieti. *Bet kas* gali tai susieti.

Norėjau protestuoti, bet prisiminiau, ką ankstėliau tądien sakė Ronas: dabar jie seka visus perduodamus signalus.

– Taigi ketini stovėti čia ir aiškinti, kad nežinai, kaip viskas veikia? – piktinosi Lorena. – Kad nekreipei dėmesio į procesą? Viešpatie, Piteri, liaukis. Juk supranti, kodėl susigundei ryšių pareigūno darbu: norėjai pinigų. Kaip ir visi kiti, kurie turi reikalų su japonais. Juk žinai, kaip jie tvarko reikalus. Kiekvienas kažką gauna. Tu kažką gauni, kažką gauna departamentas, kažką gauna viršininkas. O mainais jie pasistveria būtent tą žmogų, kurio ir nori kaip ryšių pareigūno. Žino, kad su tavim susitvarkys. O dabar turi susitvarkyti dar ir su manimi. Ir viskas todėl, kad tu, po paraliais, pernai nenuvažiavai į Las Vegasą nuoseklumo vaizdui sudaryti, kaip buvau tau sakius.

– Taigi dabar galvoji, kad privalai gauti Mišelės globą?

Ji atsiduso.

– Šiuo metu mes tik atliekame savo vaidmenis.

Ji dirstelėjo į laikrodį, pažiūrėjo į reporterius. Mačiau, kad nekantrauja įsilieti, susitikti su spauda ir pasakyti kalbą, kurią jau pasiruošė. Lorena visada turėjo stiprų dramos jausmą.

– Ar esi tikra dėl savo vaidmens, Lorena? Nes čia per kitas kelias valandas užvirs tikras pragaras. Gal nenori įsitraukti.

– Aš jau įsitraukusi.

– Ne, – ištraukiau iš kišenės polaroidą ir jai parodžiau.

– Kas čia?

– Kadras iš *Nakamoto* apsaugos juostų, nufilmuotas praeitą naktį. Šerilės Ostin nužudymo metu.

Ji susiraukusi žiūrėjo į nuotrauką.

– Juokauji?

– Ne.

– Užsuksi viską?

– Privalau.

– Ketini areštuoti senatorių Mortoną. Tu išsikraustei iš savo vargano proto.

– Gali būti.

– Tau galas, Piteri.

– Gali būti.

– Jie užkas tave taip greitai ir taip giliai, kad niekas nė su žiburiu neras.

– Gali būti.

– Negali šitaip elgtis. Žinai, kad negali. Galų gale pakenksi Mišelei.

Nieko neatsakiau. Kiekvieną akimirką jaučiau, kaip vis labiau jos nemėgstu. Einant smailūs buvusiosios kulniukai kaukšėjo į šaligatvį.

– Piteri, jei ir toliau būsi toks užsispyręs ir neapgalvotai elgsiesi, nieko negalėsiu padaryti. Kaip tavo draugė, patariu nieko nesiimti. Bet jei užsispirsi, niekuo negalėsiu padėti.

Neatsakiau. Laukiau ir ją stebėjau. Ryškioje saulės šviesoje mačiau, kad Lorenos veide atsirado raukšlių. Mačiau tamsias jos plaukų šaknis. Lūpdažio ruoželį ant dantų. Ji nusiėmė saulės akinius ir dirs-

telėjo į mane, o akys lakstė. Paskui apsisuko ir pažvelgė į žurnalistus. Patapšnojo saulės akiniais sau į delną

– Jeigu tikrai viskas taip pasisuko, Piteri, pagalvojau, gal geriau dienelę kitą susilaikysiu ir pažiūrėsiu, kaip klostosi įvykiai.

– Puiku.

– Suprask: savo interesų neapleidžiu, Piteri.

– Suprantu.

– Bet nemanau, kad Mišelės globos klausimas turi būti painiojamas dar su kažkuo, visiškai priešingu.

– Žinoma, ne.

Ji vėl užsidėjo akinius.

– Man tavęs gaila, Piteri. Tikrai gaila. Vienu metu departamente turėjai daug žadančią ateitį. Žinau, jog buvai minimas kaip galimas viršininko pavaduotojas. Bet jeigu šitaip elgsiesi, niekas tavęs neišgelbės.

Nusišypsojau.

– Ką gi.

– Ar turi ką nors, išskyrus fotografijas?

– Nežinau, ar galiu atskleisti tau tiek daug detalių.

– Nes, jei tavo įkalčiai – tik nuotraukos, Piteri, bylai jų nepakaks. Apygardos prokuroro jos nepaveiks. Nuotraukos jau nebegalioja kaip įkalčiai. Jas taip lengva suklastoti. Teismas tai žino. Jei viskas, ką turite – nusikaltimą darančio vyruko nuotraukos, tai nesuveiks.

– Pamatysim.

– Piteri, – tarė Lorena, – viską prarasi. Savo darbą, karjerą, vaiką – viską. Prabusk. Nedaryk šito.

Ji nužingsniavo link automobilio. Ėjau greta. Nieko nekalbėjome. Laukiau, kol ji pasiteiraus, kaip jaučiasi Mišelė, bet ji nepaklausė. Nieko keista. Ji turėjo galvoti apie kitką. Galų gale priėjome jos automobilį, ji nužingsniavo prie vairuotojo durelių.

– Lorena.

Ji pažiūrėjo į mane pro automobilio viršų.

– Elkimės tinkamai kitas dvidešimt keturias valandas, gerai? Jokių gerai apgalvotų skambučių – niekam.

– Nesijaudink, – nuramino buvusioji. – Nieko negirdėjau. Jei atvirai, norėčiau būti niekada negirdėjusi apie tave.

Ji įsėdo į automobilį ir nuvažiavo. Stebėdamas tolstantį automobilį jaučiau, kaip virpa pečiai, kaip dingsta įtampa. Pavyko, padariau tai, ką ir ketinau – atkalbėjau ją, bent jau kuriam laikui. Ir dar daugiau. Kai kas pradingo visiems laikams.

Mudu su Konoru, vengdami žiniasklaidos, kopėme į mano butą atsarginiais laiptais. Pasakojau jam, kaip viskas klostėsi. Jis truktelėjo pečiais.

– Ar tau tai buvo staigmena? Kaip parenkami ryšių pareigūnai?

– Taip. Ko gera, niekuomet nekreipiau dėmesio.

Jis linktelėjo.

– Taip viskas ir vyksta. Japonai labai patyrusiai pasirūpina vadinamąja paskata. Iš pradžių departamente kildavo dvejonių, kad pašaliniams pranešama apie kandidatus. Bet japonai pasakė norį, kad su jais paprasčiausiai būtų pasitarta. Jų rekomendacijos nebūsiančios privalomos. Ir pastebėjo, kad suprantama, jog jie nori turėti įtaką pasirenkant ryšių pareigūną.

– Aha...

– Pakui, norėdami parodyti, kad jie teisingi, pasiūlo įnašą paramos pareigūnams fondui – viso departamento labui.

– Kiek?

– Manau, pusę milijono. O šefą pakviečia į Tokiją papasakoti apie kriminalinių protokolų sistemas. Trijų savaičių kelionė. Savaitės sustojimas Havajuose. Viskas pirmos klasės. Ir daug viešumo, kurį šefas taip mėgsta.

Pasiekėme antro aukšto aikštelę. Kopėme į trečią.

– Taigi, – kalbėjo Konoras, – tuo metu viskas jau baigta ir departamentui tikrai sunku ignoruoti azijiečių bendruomenės rekomendacijas. Per daug pastatyta ant kortos.

– Jaučiu, kad atsistatydinsiu, – pasakiau.

– Visada yra pasirinkimas, – tarė kapitonas. – Nesvarbu, juk įkalbėjai žmoną palaukti?

– Buvusią žmoną. Ji turi priežastį. Lorena yra puikiai prisitaikęs politinis gyvulys. Bet turėjau jai pasakyti, kas žudikas.

Konoras gūžtelėjo pečiais.

– Nedaug ką jai pavyks padaryti per kitas porą valandų.

– Bet kaip dėl tų nuotraukų? – paklausiau. – Ji sakė, jos bus netinkamos teisme. Tą patį minėjo ir Sandersas: fotografijų kaip įkalčių era pasibaigė. Ar turime kokių kitų įkalčių?

– Dirbu ta linkme, – tarė Konoras. – Manau, viskas bus gerai.

– Kaip?

Konoras truktelėjo pečiais.

Atėjome prie atsarginio įėjimo į mano butą. Atrakinau duris, įžengėme į tuščią virtuvę. Koridoriumi nuėjau į priekinį koridorių. Bute buvo tylu. Svetainės durys uždarytos. Bet jautėsi stiprus cigaretės dūmo kvapas.

Eleinė, mano namų šeimininkė stovėjo koridoriuje ir pro langą žiūrėjo į apačioje susirinkusius reporterius. Išgirdusi mus, atsisuko. Atrodė išsigandusi.

– Ar Mišelė čia? – paklausiau.

–Taip.

– Kur ji?

– Žaidžia svetainėje.

– Noriu ją pamatyti.

– Leitenante, pirma kai ką norėčiau jums pasakyti, – pasakė Eleinė.

– Nesvarbu, – atsakė Konoras, – mes jau žinom.

Atidariau duris į svetainę ir patyriau didžiausią sukrėtimą savo gyvenime.

Džonas Mortonas sėdėjo grimo kėdėje televizijos studijoje su už apykaklės užkišta servetėle, o grimuotoja pudravo kaktą. Stovėdamas greta, padėjėjas Vudsonas pasakojo:

– Štai kaip jie siūlo viską sutvarkyti.

Ir padavė Mortonui faksą.

– Pagrindinė mintis ta, – kalbėjo Vudsonas, – kad užsienio investicijos pagyvina Ameriką. Nuo užsienio kapitalo įplaukų šalis tampa stipresnė. Amerika turi daug ko išmokti iš japonų.

– Bet mes nesimokome, – niūriai tarstelėjo Mortonas.

– Na, galima ginčytis, – pasakė Vudsonas. – Tokia pozicija perspektyvi, ir kaip pamatysit, Mardžorė užaštrino viską taip, kad neatrodo, jog jūs keičiat požiūrį, o tik patobulinat ankstesnį. Manau, pračiuošite. Neturėtų kilti klausimų.

– Ar išvis bus užduodami klausimai?

– Manau. Pasakiau reporteriams, kad esate pasiruošęs aptarti savo požiūrio į *MicroCon* pasikeitimą. Kad jūs dabar pritariate pardavimui.

– Kuris to paklaus?

– Tikriausiai Frankas Pyrsas iš *Times*.

– Tada viskas gerai, – linktelėjo Mortonas.

– Taip. Įvadinis verslo kursas. Turėtų būti gerai. Galite pakalbėti apie laisvą rinką, teisingą prekybą. Nacionalinio saugumo klausimo stoką šiame pardavime. Visa tai.

Grimuotoja baigė, Mortonas atsistojo iš kėdės.

– Senatoriau, atsiprašau, kad trukdau, bet gal galėčiau gauti jūsų autografą?

– Žinoma, – tarė Mortonas.

– Čia mano sūnui.

– Žinoma.

– Džonai, jei norite pamatyti, turime grubią reklamos apybraižą. Labai grubią, bet gal norėsit pakomentuoti. Paleisiu gretimam kambary.

– Kiek dar turiu laiko?

– Iki eterio – devynios minutės.

– Puiku.

Jis pajudėjo durų link ir pamatė mus.

– Labas vakaras, ponai, – pasisveikino. – Kam jums manęs prireikė?

– Tik persimesti keliais žodžiais, senatoriau, – pasakė Konoras.

– Turiu peržvelgti juostą, – pasakė Mortonas, – tada galėsime pasikalbėti. Bet turėsime tik kokias porą minučių...

– Užteks, – patikino Konoras.

Nusekėme paskui senatorių į gretimą patalpą, iš kurios buvo matyti apačioje esanti studija. Ten, smėlio spalvos „ĮDOMIOS ASMENYBĖS" studijoje, reporteriai kuitėsi savo užrašuose ir tikrino mikrofonus. Mortonas atsisėdo priešais televizorių, o Vudsonas paleido kasetę.

Žiūrėjome anksčiau tą dieną filmuotą reklamą. Kadro viršuje bėgo laikas. Pradžia – senatorius Mortonas, ryžtingai žengiantis per golfo aikštę.

Pagrindinė mintis buvo ta, kad Amerika prarado savo konkurencingumą ir turime jį susigrąžinti.

– Laikas visiems susiburti draugėn, – ekrane kalbėjo Mortonas, – visiems nuo politikų Vašingtone iki verslo lyderių ir darbininkų, iki mokytojų ir vaikų, visų mūsų, sėdinčių namuose. Visi privalome laiku apmokėti sąskaitas ir sumažinti biudžeto deficitą. Turime padidinti taupymą. Pagerinti savo kelius ir švietimą. Mums reikia vyriausybinės energijos taupymo politikos – mūsų aplinkai, mūsų vaikų plaučiams ir mūsų visuotiniam konkurentiškumui.

Kamera artėjo prie senatoriaus veido baigiamosioms pastaboms.

– Kai kas sako, kad įžengiame į naują pasaulinio verslo erą, – kalbėjo senatorius. – Sako, kad nebesvarbu, kur kompanija įsikūrusi ir kur pagamintas daiktas. Kad nacionalinės ekonomikos idėja pasenusi ir nebegalioja. Tiems žmonėms atsakau: Japonija taip negalvoja. Vokietija taip negalvoja. Sėkmingiausios pasaulio šalys šiomis dienomis vykdo griežtą nacionalinę energijos saugojimo, importo kontrolės, eksporto skatinimo politiką. Jie puoselėja savo pramonę, gina ją nuo nesąžiningų užsienio konkurentų. Verslas ir vyriausybė dirba ranka rankon, rūpinasi savo žmonėmis ir jų darbo vietomis. Tos šalys elgiasi geriau už Ameriką, nes jų ekonomikos atspindi tikrą pasaulį. Jų politikos veikia. Mūsiškė – ne. Gyvename toli gražu ne idealiame pasaulyje, ir, kol to nebus, Amerikai verčiau susidurti su tiesa akis

į akį. Geriau susikurkime savo praktišką ekonominį nacionalizmą. Geriau pasirūpinkime amerikiečiais, nes niekas kitas nepasirūpins.

– Noriu aiškiai pasakyti: pramoniniai Japonijos ir Vokietijos gigantai nėra mūsų problemų priežastis. Tos šalys su nauja tikrove meta iššūkį Amerikai, ir mūsų užduotis – stoti prieš tą tikrovę akis į akį ir sutikti mums iškeltus ekonominius iššūkius. Jei taip padarysime, mūsų didžiulė šalis įžengs į nematytos gerovės erą. Bet jeigu tęsime kaip dabar, tauksime pasenusias banalybes apie laisvos rinkos ekonomiką, mūsų lauks negandos. Pasirinkimas – mūsų. Prisidėkite prie manęs, pasirinkite susitikti su nauja tikrove ir susikurkime geresnę ekonominę ateitį Amerikos žmonėms.

Ekranas užtemo.

Mortonas atsilošė.

– Kada pasirodys?

– Pradėsime po devynių savaičių. Bandymas pasirodys Čikagoje ir Tvin Sityje, susijusios tikslinės grupės, paskui pataisymai, o nacionalinis pasirodymas – liepą.

– Gerokai po *MicroCon*...

– O, taip.

– Gerai, puiku. Tęskit.

Vudsonas paėmė juostą ir išėjo iš kambario. Mortonas atsisuko į mus.

– Na? Kuo galėčiau jums padėti?

Konoras palaukė, kol durys užsidarys. Paskui tarė:

– Senatoriau, papasakokite mums apie Šerilę Ostin.

Stojo tyla. Mortonas žvilgčiojo tai į vieną, tai į kitą. Veidu perbėgo sutrikimas.

– Šerilę Ostin?

– Taip, senatoriau.

– Nesu tikras, kad žinau...

– Žinote, senatoriau, – neleido pabaigti Konoras. Jis padavė Mortonui laikrodį. Moterišką auksinį *Rolex*.

– Kur jį gavote? – paklausė Mortonas. Dabar jo balsas tapo žemas, ledinis.

Į duris pabeldė moteris.

– Šešios minutės, senatoriau, – ir uždarė duris.

– Kur gavote? – pakartojo Mortonas.

– Argi nežinote? – nepasimetė Konoras. – Net nepažiūrėjote į nugarėlę, į graviruotę.

– *Kur jūs jį gavote?*

– Senatoriau, norėtume pasikalbėti apie merginą.

Konoras iš kišenės išsitraukė skaidrų paketą ir padėjo ant stalo greta Mortono. Pakete gulėjo juodos moteriškos kelnaitės.

– Neturiu ką jums pasakyti, ponai, – tarė Mortonas. – Visiškai nieko.

Konoras iš kišenės išsitraukė vaizdo juostą ir padėjo prie senatoriaus.

– Ši juosta – vienos iš penkių skirtingų kamerų, kurios įrašė incidentą keturiasdešimt šeštam aukšte. Juosta perdirbta, bet vis dar įmanoma išgauti vaizdą, kuriame matyti, kas toks buvo su Šerile Ostin.

– Neturiu ką pasakyti, – pakartojo Mortonas. – Juostos gali būti sumontuotos ir perdirbtos, paskui dar kartą perdirbtos. Tai nieko nereiškia, čia vien tik nepagrįsti ir melagingi kaltinimai.

– Apgailestauju, senatoriau, – pasakė Konoras.

Mortonas atsistojo ir pradėjo žingsniuoti.

– Noriu pabrėžti, jums, ponai, jūsų metamų kaltinimų rimtumą. Juostos gali būti perdirbtos. Ši konkreti juosta priklausė japonų bendrovei, kuri, galima ginčytis, norėtų mane pažaboti. Ką jie norėtų ar nenorėtų parodyti, užtikrinu jus, neatlaikys kruopštaus nagrinėjimo. Visuomenė aiškiai pamatys, kad čia tik bandymas apjuodinti vardą vieno tų amerikiečių, drįstančių pasisakyti prieš japonų grėsmę. O tiek, kiek aš susijęs, judu abu esate pėstininkai užsienio jėgų rankose. Judu nesuprantate savo veiksmų pasekmių. Keliate pavojingus kaltinimus be įrodymų. Neturite liudytojų niekam, kas tariamai atsitiko. Tiesą sakant, netgi pasakyčiau...

– Senatoriau, – mandagiai, bet primygtinai nutraukė jį Konoras, – prieš tęsdamas, prieš pasakydamas dar ką nors, ko paskui galite

gailėtis, gal pažiūrėtumėte žemyn, į studiją. Ten yra kai kas, ką turėtumėte pamatyti.

– Kokia prasmė?

– Tiesiog pažiūrėkit, senatoriau. Jei galite.

Piktai prunkštelėjęs, Mortonas nužingsniavo prie lango ir pažiūrėjo į studiją. Pasižiūrėjau ir aš. Mačiau kėdėse besisukinėjančius reporterius, besijuokiančius ir pokštaujančius tarpusavy, belaukiančius, kol galės pradėti. Mačiau kaklaraištį besitaisantį ir mikrofoną besisegantį laidos vedėją. Mačiau darbininką, valantį blizgantį ženklą su užrašu; „ĮDOMI ASMENYBĖ“. O kampe, ten, kur jam ir buvo paliepta stovėti, mačiau pažįstamą figūrą su į kišenes sugrūstomis rankomis, žiūrintį tiesiai į mus. Edį Sakamurą.

Žinoma, Konoras viską numatė. Kai atidarėme svetainės duris ir pamačiau savo dukrą, sėdinčią ant grindų ir žaidžiančią konstruktoriumi su Edžiu Sakamura, jis net nemirktelėjo. Paprasčiausiai pasakė:

– Sveikas, Edi. Galvoju, kiek laiko čia sėdi.

– Taigi visą dieną, – įsižeidęs atsakė Edis. – Judu, vyručiai, niekaip negrįžtat. Laukiu ir laukiu. Su Šele doroju sumuštinius su riešutų sviestu. Turit dailią mergaitę, leitenante. Mielą mergytę.

– Edis juokingas, – pareiškė Šerilė. – Jis rūko, tėtuk.

– Matau, – pasakiau. Jaučiausi idiotiškai ir kvailai. Vis dar bandžiau suprasti.

Dukrelė priėjo ir iškėlė rankutes.

– Paimk mane, tėtuk.

Pakėliau ją ant rankų.

– Labai daili mergytė, – pakartojo Edis. – Mudu padarėme vėjo malūnėlį. Matot? – Jis pasuko konstruktoriaus stipiną. – Veikia.

– Maniau, tu miręs, – pasakiau.

– Aš? – jis prajuko. – Ne. Niekada nemiriau. Tanaka mirė. Ir iš mano mašinos tik mėšlo krūva. – Jis truktelėjo pečiais. – Man nesiseka su *Ferrari.*

– Užtai Tanakai sekasi, – pastebėjo Konoras.

– Tanakai? – pasitikslinau.

– Tėtuk, ar galiu pasižiūrėti „Pelenę“? – lindo Mišelė.

– Ne dabar, – pasakiau. – Kodėl automobilyje buvo Tanaka?

– Panikuotojas, – tarė Edis. – Labai nervingas bičas. Gal ir truputuką kaltas? Tikriausiai išsigando, tiksliai nežinau.

– Juostas paėmėte judu su Tanaka? – paklausė Konoras.

– Taip. Tikrai. Iškart po. Išiguras sako Tanakai: „Paimk juostas“. Taigi Tanaka jas paima. Tikrai. Bet aš pažįstu Tanaką. Taigi einu kartu. Tanaka nuneša jas į kažkokią laboratoriją.

Konoras linktelėjo.

– O kas važiavo į *Imperial Arms?*

– Žinau, kad Išiguras pasiunčia kažkokius vyrus – sutvarkyti. Nežinau – ką.

– O tu nuvažiavai į restoraną.

– Žinoma, taip. Paskui einu į vakarėlį. Rodo vakarėlį. Jokių problemų.

– O kaip gi juostos, Edi?

– Jau sakiau. Tanaka jas nuneša. Nežinau, kur. Jis išeina. Jis dirba Išigurui. *Nakamotai.*

– Suprantu, – tarė Konoras, – bet juk jis paėmė ne visas juostas, tiesa?

Edis suktai nusiviepė.

– Eikit sau!

– Pasilikai kelias?

– Ne. Tik vieną. Žinai, per klaidą. Kišenėje, – jis šypsojosi.

– Tėtuk, ar galiu pasižiūrėti Disnėjaus kanalą? – neatstojo Mišelė.

– Žinoma, – atsakiau. Pastačiau dukrelę ant grindų. – Tau padės Eleinė.

Dukrelė nuėjo. Konoras toliau kalbėjosi su Edžiu. Pamažu įvykių seka aiškėjo. Tanaka pradingo su juostomis ir kažkuriuo momentu vakare pamažu suvokė, kad vienos stinga. Jis susigaudė, kaip pasakojo Edis, ir atvažiavo į Edžio namus pasiimti dingusios juostos. Sukliudė Edžiui ir merginoms. Reikalavo juostos.

– Tikrai nežinau, bet po pokalbio su jumis suprantu, kad jie mane parišo. Mes smarkokai pasiginčijome.

– O tada atvažiavo policija, atvažiavo Greihamas.

Edis lėtai linktelėjo.

– Tanaka deda į kelnes. Eina sau! Nelaimėlis japonas.

– Taigi privertei viską tau papasakoti...

– O, taip, kapitone. Jis labai greitai man pasakoja...

– O atsilygindamas tu jam pasakai, kur dingusi juosta.

– Žinoma. Mašinoje. Duodu jam raktelius. Taigi jis gali atsirakinti. Jis turi raktelius.

Tanaka atsidūrė garaže pasiimti juostos. Apačioje buvę patruliai liepė jam stoti. Jis užvedė variklį ir išvažiavo.

– Mačiau, kaip jis išvažiuoja, Džonai. Varo kaip pašėlęs.

Taigi, kai automobilis trenkė į pylimą, jį vairavo Tanaka. Tanaka mirtinai sudegė. Edis paaiškino, kad pasislėpė krūmyne prie baseino ir palaukė, kol visi nueis.

– Ten velniškai šalta, – pareiškė.

– Jūs viską žinojote? – užsipuoliau Konorą.

– Tikėjausi. Pranešimuose apie autoįvykį buvo sakoma, kad kūnas visiškai sudegė, netgi akiniai išsilydė.

– Ei, aš nenešioju akinių, – pertraukė Edis.

– Būtent, – pareiškė Konoras. – Ir vis tiek kitą dieną paprašiau Greihamo patikrinti. Edžio namuose niekas nerado nė vienerių akinių. Taigi automobilyje negalėjo sėdėti Edis. Kitą dieną, kai nuvažiavome į Edžio namus, paprašiau patrulių patikrinti visų gatvėje stovinčių automobilių registracijos numerius. Ir tikrai: netoliese stovėjo geltonas *Toyota* sedanas, registruotas Akiros Tanakos vardu.

– Ei, neblogai, – pagyrė Edis, – sumanu.

– O kur tu buvai visą tą laiką? – paklausiau Edžio.

– Džazminos namuose. Labai gražus namas.

– Kas ta Džasmina?

– Karšta rudaplaukė. Labai daili moteris. Be to, turi sūkurinę vonią.

– O ko atėjai čia?

Man atsakė Konoras:

– Reikėjo. Jo pasas pas tave.

– Teisingai, – patvirtino Edis. – O pas mane, aš turiu – tavo vizitinę. Tu man davei. Namų adresas ir telefonas. Man reikia mano paso, leitenante. Taigi turiu eiti. Taigi ateinu ir laukiu. Ir, o šventas Dieve, visi tie reporteriai. Fotoaparatai. Viskas. Taigi pasilenkiu ir žaidžiu su Šele. – Jis prisidegė cigaretę ir nervingai pasisuko. – Taigi. Ką pasakysi, leitenante? Ar nenorėtum atiduoti man paso? *Necutuku*. Jokios žalos. Vis tiek aš negyvas. Gerai?

– Dar ne dabar, – pasakė Konoras.

– Liaukis, Džonai.

– Edi, pirmiausiai padarysi nedidelį darbelį.

– Eikit sau. Kokį darbelį? Turiu eiti, kapitone.

– Tik vieną darbelį, Edi.

Mortonas giliai įkvėpė ir nusisuko nuo studijos lango. Stebėjausi jo savikontrole. Jis atrodė visiškai ramus.

– Atrodo, – tarstelėjo, – kad šiuo momentu mano pasirinkimas kažkaip sumažėjo.

– Taip, senatoriau, – pritarė Konoras.

Mortonas atsiduso.

– Žinot, tai buvo nelaimingas atsitikimas. Tikrai.

Konoras užjaučiamai palinksėjo.

– Apie ją nieko nežinau, – pradėjo pasakoti senatorius. – Žinoma, ji buvo nuostabiai graži, bet tai nebuvo... tai nebuvo kažkas. Susipažinom visai neseniai. Prieš keturis, gal penkis mėnesius. Maniau, kad ji daili. Teksasietė, miela. Bet tai buvo... vienas iš tų atvejų. Taip tiesiog atsitiko. Ji sugebėjo taip įsismelkti į smegenis. Tikras pamišimas. Netikėta. Pradėjau nepaliaujamai apie ją galvoti. Negalėjau... ji paskambindavo, kai būdavau išvykęs. Kažkaip sužinodavo, kad aš išvykęs. Ir labai greitai jau nebegalėjau liepti jai pasitraukti. Negalėjau. Ji, atrodė, visada turi pinigų, visada turi lėktuvo bilietą. Ji buvo pamišusi. Kartais ji mane tiesiog vedė iš proto. Ji buvo tarsi mano... Nežinau. Demonas. Kai būdavo šalia, viskas keisdavosi. Pamišimas.

Turėjau liautis. Bet pamažu man susidarė įspūdis, kad jai mokama. Kažkas jai mokėjo. Kažkas apie ją žinojo. Ir apie mane. Taigi turėjau liautis. Bobas liepė. Velniai rautų, visi kabinete man liepė. Negalėjau. Pagaliau pavyko. Viskas buvo baigta. Bet kai atėjau į tą priėmimą, ji ten buvo. Šūdas, – jis papurtė galvą. – Tiesiog taip atsitiko. Kokia nesąmonė.

Pro duris įkišo galvą mergina.

– Dvi minutės, senatoriau. Jie prašo nulipti, jei jūs pasiruošęs.

Mortonas mums pasakė:

– Pirma norėčiau ten sudalyvauti.

– Žinoma, – pasakė Konoras.

Jo savitvarda buvo neįtikėtina. Senatoriaus Mortono veide televizijos interviu su trimis reporteriais metu pusę valandos nebuvo matyti nė ženklo įtampos ar diskomforto. Jis šypsojosi, laidė juokelius, šaipėsi iš reporterių. Elgėsi taip, tarsi apskritai neturėtų problemų.

Vienu metu pasakė:

– Taip, tiesa, kad britai ir olandai bendrai paėmus Amerikoje investavo daugiau negu japonai. Bet negalime ignoruoti kryptingos, priešiškos japonų praktikuojamos prekybos tikrovės – jų verslas ir vyriausybė vykdo planinį tam tikrų Amerikos ekonomikos segmentų puolimą. Britai ir olandai taip nesielgia. Toms šalims mes neatidavėme svarbiausių pramonės šakų. Bet daugybę praradom Japonijai. Čia tikrasis skirtumas ir priežastis nerimauti. – Ir, žinoma, – pridūrė, – jeigu norime pirkti britų ar olandų bendrovę, galime. Tačiau negalime nusipirkti japonų kompanijos.

Interviu vis tęsėsi, bet niekas nepaklausė apie *MicroCon*. Taigi jis pats pakreipė tinkama linkme: atsakydamas į vieną klausimą, pridūrė:

– Amerikiečiams turėtų būti leista kritikuoti japonus ir nebūti neišvadintiems rasistais ar banditais. Visose šalyse yra nesutarimų su kitomis šalimis. Tai neišvengiama. Mūsų konfliktai su japonais turėtų būti laisvai aptariami, be tų bjaurių epitetų. Mano priešinimasis

MicroCon pardavimui buvo pramintas rasistiniu, bet nieko panašaus tame nėra.

Galų gale vienas reporteris užklausė apie *MicroCon* pardavimą. Mortonas dvejojo, paskui palinko per stalą.

– Kaip žinote, Džordžai, aš nuo pat pradžių priešinausi *MicroCon* pardavimui. Ir tebesipriešinu. Amerikiečiams laikas žengti žingsnį ir išsaugoti nacijos turtus. Tikrus turtus, materialius ir intelektualinius. *MicroCon* pardavimas būtų neišmintingas. Aš ir toliau priešinuosi. Tačiau man malonu pranešti, kad, kaip ką tik sužinojau, *Akai Ceramics* atsiėmė savo paraišką įsigyti *MicroCon* korporaciją. Manau, čia visomis prasmėmis geriausias sprendimas. Ploju *Akai* už supratingumą šiuo klausimu. Pardavimas nevyks. Aš labai pamalonintas.

– Ką? Paraiška atsiimta? – nepatikėjau.

– Spėju, ką tik, – tarstelėjo Konoras.

Mortonas džiaugėsi, kad interviu artėja prie pabaigos.

– Kadangi aš taip kritiškai apibūdinau japonus, galbūt leisite išreikšti ir susižavėjimą. Japonai turi nuostabią linksmąją pusę, pasireiškiančią pačiose netikėčiausiose vietose. Tikriausiai žinote, jog *Dzen* vienuoliai, artėjant mirties akimirkai, turi parašyti eilėraštį. Čia tradicinė meno forma, o garsiausios poemos cituojamos praėjus šimtmečiams po jų sukūrimo. Taigi, kaip galite įsivaizduoti, *Dzen roši* patiria didžiulį spaudimą, kai pajunta, kad yra netoli mirties, nes visi tikisi, kad sulauks didingų posmų. Vienuoliai nepajėgia daugiau apie nieką galvoti. Bet mano mėgstamiausias eiles parašė vienas paprastas vienuolis, pavargęs nuo viso to spaudimo. Leiskit padeklamuoti.

Ir jis pacitavo eilėraštį:

Vos gimei –
Ir baigės dienos.
Parašei eiles ar ne –
Galas vienas.

Reporteriai prapliupo juokais.

– Taigi nepriimkime viso šito japoniško reikalo pernelyg rimtai, – pasiūlė Mortonas. – Tai dar vienas dalykas, ko galime išmokti iš japonų.

Pasibaigus interviu Mortonas paspaudė trims reporteriams rankas ir pasitraukė iš aikštelės. Pamačiau į studiją atvažiavus net raudoną iš įtūžio Išigurą. Jis japonų papročiu košė pro dantis orą.

– A, *Išigurai-san,* – linksmai pasveikino jį Mortonas, – matau, jau girdėjote naujienas.

Ir plekštelėjo japonui per nugarą. Stipriai.

Išiguro rūsčiai žvilgterėjo.

– Neapsakomai nusivyliau, senatoriau. Nuo dabar viskas klostysis nekaip, – jis buvo aiškiai įtūžęs.

– Eik jau? – tarė Mortonas. – Žinai ką? Užsikrušk.

– Mes susitarėme, – sušnypštė Išiguras.

– Taip, susitarėme, – atrėžė Mortonas, – bet savosios sutarties dalies jūs nesilaikėt, tiesa?

Priėjęs prie mūsų, senatorius pasakė:

– Manau, norite, kad padaryčiau pareiškimą. Leiskit, nusivalysiu šitą grimą ir galėsim eiti.

– Gerai, – sutiko Konoras.

Mortonas nužingsniavo grimo kambario link.

Išiguras atsisuko į Konorą ir pasakė:

– *Totemo taihena koto ni narimašita ne.*

– Sutinku, – pritarė Konoras, – sudėtinga.

– Lėks galvos, – pro dantis iškošė Išiguras.

– Jūsų – pirmoji, – atrėžė Konoras. – *So omova nakai.*

Mortonas ėjo į antrą aukštą vedančių laiptų link. Atskubėjęs Vudsonas prigludo prie senatoriaus, jiedu kažką susišnibždėjo. Mortonas permetė ranką padėjėjui per petį. Kurį laiką vyrai ėjo koja kojon. Paskui senatorius užlipo laiptais.

Išiguras šaltai pasakė:

– *Kona hadzudžia nakata no ni.*

Konoras gūžtelėjo pečiais.

– Bijau, nelabai užjaučiu. Pamėginot sulaužyti šios šalies įstatymus, tai ir kilo nemenkų sunkumų. *Eraikoto ni narujo, išiguro-san.*

– Pamatysim, kapitone, – atsakė Išiguras, paskui atsisuko ir lediniu žvilgsniu perliejo Edį. Edis truktelėjo pečiais ir tarstelėjo:

– Eik sau, aš neturiu problemų! Žinai, ką manau, drauguži? Dabar tu turi problemų, – ir nusijuokė.

Priėjo aukšto tvarkdarys, stambus vyrukas su ausinėmis.

– Ar vienas jūsų – leitenantas Smitas?

Pasakiau, kad tai aš.

– Jums skambina panelė Asakuma. Galite atsiliepti tiesiog čia, – ir parodė į svetainės baldus. Kušetė ir lengvos kėdės priešais rytmetinio miesto kontūrus. Prie vienos kėdžių pamačiau mirksintį telefoną.

Nuėjau, atsisėdau ir pakėliau ragelį.

– Leitenantas Smitas.

– Sveiki, čia Teresa, – pasakė. Man patiko, kad ji prisistatė vardu. – Klausykit, peržiūrėjau paskutinę juostos dalį. Ir manau, gali būti problemų.

– Taip? Kokių problemų?

Nepasakiau Teresai, kad senatorius Mortonas jau prisipažino. Dirstelėjau skersai pakylos. Senatorius jau užlipo laiptais, jo nebebuvo matyti. Padėjėjas Vudsonas vaikštinėjo pirmyn atgal laiptų apačioje, išbalęs, visiškai palūžęs. Nervingai krapštinėjosi, per kostiumo švarką čiupė diržą.

Tada Konoras, sušukęs: „O, velnias!“, puolė bėgti, skuoste nuskuodė per studiją laiptų link. Atsistojau nustebęs, paleidau iš rankų telefoną ir nusekiau paskui. Prabėgdamas Konoras suriko Vudsonui: „Tu, kalės vaike!“ ir per dvi pakopas pasileido aukštyn. Lipau jam ant kulnų. Dar išgirdau, kaip Vudsonas ištarė kažką panašaus į „turėjau“.

Pasiekęs antro aukšto koridorių Konoras suriko:

– Senatoriau!

Štai tada išgirdome vienintelį greitą atsaką. Negarsų, tarsi būtų nukritusi kėdė.

Bet žinojau, jog čia šūvis.

ANTRA NAKTIS

Saulė grimzdo į *sekitei*. Ant koncentriškais ratais sugrėbto smėlio ribėjo uolų kontūrai. Sėdėjau ir spoksojau į tuos piešinius. Konoras kažkur viduje vis dar žiūrėjo televizorių. Silpnai girdėjau žinias. Žinoma, *Dzen* šventyklos viduje turi būti televizorius. Jau pradėjau priprasti prie tokių prieštaravimų.

Bet televizoriaus žiūrėti daugiau nenorėjau. Per pastarąją valandą pamačiau pakankamai, kad suprasčiau, kaip žaidžia žiniasklaida. Senatorius Mortonas pastaruoju metu patyrė rimtą stresą. Senatoriaus šeimoje kilo sunkumų: neseniai, po nelaimingo nutikimo, kurio metu vienas paauglys buvo rimtai sužeistas, už vairavimą išgėrus buvo sulaikytas jo paauglys sūnus. Sklido gandai, kad senatoriaus dukra pasidarė abortą. Ponia Morton nieko nekomentavo, nors reporteriai buvo apspitę šeimos namą Arlingtone.

Senatoriaus personalas, visi kaip vienas, tvirtino, kad pastaruoju metu senatorius patyręs milžinišką spaudimą, mėgindamas suderinti šeimos poreikius ir artėjantį paties kandidatavimą. Mortonas buvęs kaip nesavas: besikeičiančios nuotaikos, užsidaręs, vieno tarnautojo žodžiais tariant, „atrodė, kad jį kamuoja kažkokios asmeniškos problemos".

Kadangi niekas nekomentavo senatoriaus apsisprendimo, vienas kolega, senatorius Doulingas, pareiškė, kad Mortonas „pastaruoju metu buvo kiek fanatiškai nusiteikęs japonų atžvilgiu, galbūt taip pasireiškė jo patiriama įtampa. Džonui neatrodė, kad su japonais apskritai galima susitarti, o, žinoma, visi supranta, kad susitarti pri-

valome. Dvi šalys dabar taip glaudžiai susijusios. Deja, nė vienas iš mūsų nežinojo, kokią įtampą jis iš tikrųjų patiria. Džonas Mortonas buvo uždaras žmogus".

Stebėjau, kaip uolos sode nusidažo auksu, paskui – raudoniu. Amerikietis *Dzen* vienuolis išėjęs į lauką paklausė, ar nenorėčiau arbatos, o gal kolos. Atsisakiau. Vienuolis nuėjo. Žvelgdamas vidun, mačiau blykčiojant žydrą ekrano šviesą, bet Konoro nebuvo matyti.

Vėl atsigręžiau į sodą, į uolas.

Pirmas šūvis senatoriaus Mortono nepribaigė. Kai spyriu atidarėme tualeto duris, jis, kraujuojančiu kaklu dar svirduliavo ant kojų. Konoras suriko: „Nereikia!", o Mortonas įsikišo ginklą į burną ir dar kartą iššovė. Antras šūvis buvo mirtinas. Pistoletas iškrito iš rankos ir sukdamasis slydo grindų plytelėmis, kol sustojo visai netoli mano pėdų. Visur ant sienų buvo pritiškę gausybė kraujo.

Tada kažkas pradėjo spiegti. Apsisukau ir pamačiau tarpduryje stovinčią grimuotoją. Moteris, plaštakomis užsidengusi veidą, rėkė iš visų plaučių. Pamažu ją nuramino tik atvykę medikai.

Mudu su Konoru pabuvome, kol departamentas atsiuntė Bobą Kaplaną ir Tonį Maršą. Jie buvo atsakingi pareigūnai, taigi galėjome laisvai išeiti. Pasakiau Bobui, kad duosime parodymus kada tik jis panorės ir išėjome. Pastebėjau, kad Išiguro jau nėra. Taip pat ir Edžio Sakamuros.

Štai dėl to ir sunerimo Konoras.

– Velnių neštas Edis, – sumurmėjo, – kur jis?

– Kam rūpi? – atsakiau.

– Su Edžiu gali būti problemų, – pastebėjo Konoras.

– Kokia problemų?

– Ar pastebėjai, kaip jis elgėsi šalia Išiguro? Labai jau pasitikėjo savimi, – paaiškino Konoras. – *Pernelyg* pasitikėjo. Turėjo būti išsigandęs, bet nebuvo.

– Pats sakėte, kad Edis pamišęs. Kas žino, kodėl jis daro tą, ką daro, – buvau pavargęs nuo bylos ir nuo begalinių Konoro paskaitėlių apie japonus. Pasakiau manąs, kad Edis tikriausiai grįžo į Japoniją. Arba nuvažiavo į Meksiką, kur, anksčiau minėjo, nori nusibelsti.

– Tikiuosi, tu teisus, – sumurmėjo Konoras.

Jis nusivedė mane prie užpakalinio televizijos stoties išėjimo. Pasakė norįs dingti prieš atvykstant žiniasklaidai. Sulipome į mašiną ir nuvažiavome. Konoras parodė kelią į *Dzen* centrą. Kurį laiką ten pabuvome. Paskambinau Lorenai, bet jos įstaigoje nebuvo. Paskambinau į laboratoriją Teresai, bet linija buvo užimta. Paskambinau namo. Eleinė pasakė, kad Mišelė laikosi puikiai, kad reporteriai išsinešdino. Paklausė, ar nenorėčiau, kad pasiliktų ir pavalgydintų Mišelę. Padėkojau ir pasakiau, kad galiu grįžti vėlai.

O paskui, kitą valandą, žiūrėjau televizorių. Kol daugiau nebegalėjau.

Beveik visiškai sutemo. Smėlis nusidažė pilkšvu purpuru. Mano kūnas nuo sėdėjimo sustingo, darėsi šalta. Suzvimbė pranešimų gaviklis. Skambino iš departamento. O gal Teresa. Atsistojau ir nuėjau vidun.

Televizoriaus ekrane senatorius Stefanas Rouvas reiškė užuojautą sielvartaujančiai šeimai ir kartojo faktą, kad senatorius Mortonas buvo persitempęs. Senatorius Rouvas paminėjo, kad *Akai* pasiūlymas atsiimtas nebuvo. Pardavimas, tiek, kiek žino Rouvas, tebevyksta ir kad dabar rimto pasipriešinimo nebėra.

– Hmmm, – numykė Konoras.

– Pardavimas tęsiamas? – pasitikslinau.

– Atrodo, niekada ir nebuvo nutrauktas, – Konoras akivaizdžiai nerimavo.

– Nepritariate pardavimui?

– Aš nerimauju dėl Edžio. Jis buvo toks pasipūtęs. Klausimas, ką Išiguras dabar darys.

– Koks skirtumas? – buvau pavargęs. Mergina mirusi, Mortonas miręs, o pardavimas tebevykdomas.

Konoras papurtė galvą.

– Atmink statomas sumas, – pasakė, – jos milžiniškos. Išiguras nesijaudina dėl niekšingo menko nužudymo ar net strateginio kažkokios aukštų technologijų kompanijos įsigijimo. Išiguras nerimauja

dėl *Nakamoto* reputacijos Amerikoje. *Nakamoto* Amerikoje turi milžinišką korporaciją ir nori, kad ji būtų dar didesnė. Edis jos reputacijai gali pridaryti žalos.

– Kaip?

Jis papurtė galvą:

– Tiksliai nežinau.

Pranešimų gaviklis vėl suzvimbė. Paskambinau, tai buvo Frankas Elisas, naktinis departamento budintis pareigūnas.

– Sveikas, Pitai, – pasakė. – Gavome iškvietimą specialiosioms tarnyboms. Seržantas Metlovsklis, transporto priemonės konfiskacija. Jis prašo vertėjauti.

– Kas nutiko? – paklausiau.

– Sako, kad apsireiškė penki japonai ir reikalauja ištirti sudaužytą automobilį.

– Kokį sudaužytą automobilį? – susiraukiau.

– Tą *Ferrarį*. Viena didelio greičio bylų. Akivaizdu, viskas labai neišbaigta: nuo smūgio ji subyrėjo, paskui užsiplieskė ugnis. O kūną šį rytą vyrukai išpjovė su litavimo lempomis. Bet japonai vis tiek reikalauja ištirti transporto priemonę. Metlovskis iš dokumentacijos negali pasakyti, ar galima leisti ką nors ją apžiūrėti, ar ne. Žinot, ar čia dar tebesitęsiančios bylos medžiaga, ar ne. O su japonais susišnekėti jis nesugeba. Vienas japonų prisiekinėja esąs susijęs su velioniu. Taigi, gal norėtum ten nulėkti ir sutvarkyti?

Atsidusau.

– Ar aš šią naktį budžiu? Juk budėjau praeitą.

– Na, lentoj tavo pavardė. Panašu, kad susikeitei su Alanu.

Miglotai prisiminiau. Susikeičiau budėjimais su Džimu Alenu, kad jis galėtų nusivesti vaikus į „Kingsų“ ledo ritulio rungtynes. Sutikau prieš savaitę, bet viskas atrodė tolimos praeities įvykiai.

– Gerai, – pasakiau, – sutvarkysiu.

Grįžau ir pasakiau Konorui, kad turiu išvykti. Jis išklausė pasakojimo ir staiga pašoko ant kojų.

– Žinoma! Žinoma! Ir apie ką aš galvojau? Velniai rautų! – Jis trenkė kumščiu į delną. – Važiuojam, *kohai*.

– Važiuojam prie *Ferrari?*

– *Ferrari?* Tikrai ne.

– Tai ką tuomet darom?

– Velniai rautų, koks aš kvailys? – nervinosi Konoras.

Jis jau pasileido prie mašinos. Nuskubėjau iš paskos.

Kai stabtelėjau priešais Edžio Sakamuros namus, Konoras liuoktelėjo iš automobilio ir užskuodė laiptais. Sustojau šalikelėje ir nubėgau paskui. Dangus buvo tamsiai mėlynas – beveik naktis.

Konoras šoko per dvi pakopas

– Aš kaltas, – šūktelėjo, – kad neįžiūrėjau to anksčiau. Turėjau suprasti, ką tai reiškia.

– Kas ką reiškia? – klausiau. Laiptų viršuje šiek tiek pridusau.

Konoras plačiai atvėrė duris. Įėjome vidun. Svetainė atrodė lygiai taip pat, kaip mačiau paskutinį kartą, anksčiau, tą dieną, kai stovėjau čia kalbėdamas su Greihamu.

Konoras sparčiai žingsniavo iš kambario į kambarį. Miegamajame gulėjo atidarytas lagaminas. Ant lovos, laukdami, kol bus supakuoti, tysojo *Armani* ir *Byblos* kostiumai.

– Mažas idiotas, – sumurmėjo Konoras. – Jam jokiu būdu nebuvo galima čia grįžti.

Lauke degė baseino lempelės. Ant lubų jos metė žalią raibuliuojantį raštą. Konoras išėjo į lauką.

Nuogas kūnas kniūbsčias plūduriavo baseino viduryje – tamsus siluetas švytinčiame žaliame stačiakampyje. Konoras paėmė graibštą ir nustūmė Edį prie tolimojo galo. Išvilkome jį ant betoninio krašto.

Kūnas buvo pamėlęs ir šaltas, jau pradėjęs stingti. Atrodė, nėra jokių žymių.

– Jie buvo labai atsargūs, – tarstelėjo Konoras.

– Dėl ko?

– Kad nepaliktų nieko matomo. Bet, esu tikras, sugebėsime rasti įrodymų... – jis išsitraukė žibintuvėlį ir pašvietė Edžiui į burną. Pa-

tikrino šnerves ir genitalijas. – Taip. Čia. Matai raudonų taškelių eiles? Ant kapšelio. Ir čia, ant šlaunies šono...

– Krokodilo gnybtai?

– Taip. Iš elektrošoko grandinės. Velniai rautų! – nusikeikė Konoras. – Kodėl jis man nepasakė? Visą tą laiką, kol važiavom iš tavo buto į televizijos stotį susitikti su senatoriumi. Jis kažką turėjo pasakyti. Jis galėjo pasakyti man tiesą.

– Apie ką?

Konoras neatsakė. Buvo paskendęs apmąstymuose. Paskui atsiduso.

– Žinai, galų gale, mudu tik *gaidžin*. Užsieniečiai. Net jo neviltyje mes pašaliniai... Vis tiek jis mums tikriausiai nebūtų pasakojęs, nes...

Konoras nutilo. Įsispoksojo į kūną. Galų gale nustūmė jį atgal į vandenį. Kūnas nuplaukė.

– Tegu su popieriais krapštosi kas nors kitas, – pareiškė Konoras, atsistodamas. – Nereikėtų, kad būtume tie, kurie surado kūną. Neturi prasmės.

Jis stebėjo, kaip Edis dreifuoja į baseino vidurį: galva lengvai paniro, kulnai kyšojo paviršiuje.

– Man jis patiko, – kalbėjo Konoras. – Būdavo paslaugus. Japonijoje net susipažinau su jo šeima. Kai kuriais šeimos nariais. Ne su tėvu. – Jis stebėjo lėtai besisukantį kūną. – Taigi Edis buvo šaunus, todėl dabar noriu *išsiaiškinti*.

Pasimečiau. Neturėjau supratimo, apie ką jis kalba, bet nemaniau, kad turėčiau ką nors pasakyti. Konoras atrodė supykęs.

– Eime, – galų gale pasakė, – turime veikti greitai. Tėra pora galimybių. Dar kartą mudu pražioplinome. Bet jei tai ir bus paskutinis mano atliktas darbas, sučiupsiu tą kalės vaiką.

– Kokį kalės vaiką?

– Išigurą.

Važiavome atgal į mano butą.

– Tau reikia naktį pailsėti, – pasakė Konoras.

– Aš važiuosiu su jumis, – pareiškiau.

– Ne. Padarysiu tai vienas, *kohai*. Bus geriau, jei tu nežinosi.

– Ko nežinosiu? – paklausiau.

Kurį laiką taip ir važiavome. Jis nenorėjo man pasakoti. Galų gale pasiryžo:

– Tanaka praeitą naktį nuėjo pas Edį į namus, nes Edis turėjo juostą. Tikriausiai originalą...

– Teisingai.

– Tanaka norėjo ją susigrąžinti. Štai kodėl jie susiginčijo. Kai pasirodėte judu su Greihamu ir užvirė visas tas pragaras, Edis pasakė Tanakai, kad juosta automobilyje. Taigi Tanaka nulipo žemyn, pamatęs policiją supanikavo ir išvažiavo.

– Teisingai.

– Visą laiką dariau prielaidą, kad juosta pražuvo avarijoje ir ugnyje.

– Taip...

– Bet, akivaizdu, taip nebuvo. Nes Edis nebūtų drįsęs šitaip pūstis prieš Išigurą, jei nebūtų turėjęs juostos. Juosta buvo jo koziris, jis tą suprato. Bet akivaizdžiai nesuprato, koks negailestingas gali būti Išiguras.

– Jį kankino dėl juostos?

– Taip. Bet Edis tikriausiai juos nustebino. Nepasakė.

– Iš kur žinot?

– Nes, – kalbėjo Konoras, – kitaip penki japonų tautybės piliečiai neprašytų vidury nakties patikrinti *Ferrari* nuolaužų.

– Taigi jie vis dar ieško juostos?

– Taip. Arba juostos buvimo įrodymų. Šiuo metu gal net nežino, kiek jie prarado.

O maniau, kad jau viskas.

– Ką ketinate daryti? – paklausiau.

– Surasti juostą, – atsakė Konoras, – nes tai svarbu. Dėl juostos miršta žmonės. Jei galėtume rasti originalą... – jis papurtė galvą, – Išiguras giliai panirtų į mėšlą. Kur jam ir priklauso būti.

Sustojau prie savo namo. Kaip Eleinė ir sakė, reporterių nebebuvo. Gatvėje ramu. Tamsu.

– Vis dar norėčiau vykti su jumis, – pakartojau.

Konoras papurtė galvą.

– Aš – prailgintose atostogose, o tu – ne, – pasakė. – Tau dar reikia galvoti apie pensiją. Ir tikrai nenorėtum tiksliai žinoti, ką ketinu šią naktį daryti.

– Spėju, – pasakiau, – ketinu pakartoti praeitos nakties Edžio žingsnius. Edis išėjo iš savo namo ir nuvyko pasibūti pas rudaplaukę. Galbūt jis dar kai kur nuėjo...

– Paklausyk, – pertraukė Konoras, – nebešvaistykime laiko, *kohai.* Turiu šiokių tokių ryšių, pažįstu kai kuriuos žmones... Palik viską taip, kaip yra. Jei tau manęs prireiks, skambink į automobilinį telefoną. Bet neskambink, kol tikrai neprireiks, nes būsiu užsiėmęs.

– Bet...

– Liaukis, *kohai.* Lipk lauk. Praleisk vakarą su vaiku. Puikiai padirbėjai, bet savo jau padarei.

Galų gale išlipau iš automobilio.

– *Sayonara*, – pašaipiai mostelėjęs tarė Konoras ir nuvažiavo.

– Tėtuk! Tėtuk! – ji bėgo į mane ištiesus rankutes. – Pakelk mane, tėtuk.

Pakėliau dukrytę.

– Sveika, Šele.

– Tėtuk, ar galiu pasižiūrėti „Miegančiąją gražuolę“?

– Nežinau. Ar jau vakarieniavai?

– Suvalgė du dešrainius ir porciją ledų, – tarė Eleinė. Moteris virtuvėje plovė indus.

– Po perkūnais, – neištvėriau, – maniau, jau liovėmės maitinti ją tuo šlamštu.

– Na, daugiau nieko ji nenorėjo, – pareiškė Eleinė. Buvo suirzusi – praleido ilgą dieną su dvimečiu vaiku.

– Tėtuk, ar galiu pažiūrėti „Miegančiąją gražuolę“?

– Palauk minutėlę, Šele, kalbuosi su Eleine.

– Įpyliau sriubos, – pasakojo Eleinė, – bet ji net nepalietė. Norėjo dešrainių.

– Tėtuk, ar galiu pažiūrėti Disnėjaus kanalą?

– Mišele, – raminau.

– Taigi pagalvojau, – kalbėjo Eleinė, – verčiau jau ji ką nors suvalgo. Manau, reiktų leisti. Žinot, tie reporteriai ir visa kita. Visas tas jaudulys.

– Tėtuk? Ar galiu? „Miegančiąją gražuolę“? – ji kaip kirminiukas raitėsi mano rankose. Tapšnojo man veidą, bandydama atkreipti dėmesį.

– Gerai, Šele.

– Dabar, tėtuk?

– Gerai.

Pastačiau ją ant grindų. Mergaitė nubėgo į svetainę, įjungė televizorių ir, pačiupusi nuotolinio valdymo pultelį, nedvejodama suspaudė mygtukus.

– Manau, ji per daug laiko praleidžia prie televizoriaus.

– Visi taip elgiasi, – truktelėjusi pečiais pareiškė Eleinė.

– Tėtuk?

Nuėjau į svetainę ir įdėjau kasetę. Prasukau iki filmuko pradžios ir paleidau.

– Ne šitą dalį, – nekantriai suzyzė mažylė.

Taigi prasukau iki veiksmo pradžios. Vertėsi knygos puslapiai.

– Šitą, šitą, – tampydama mano ranką sušuko Šelė.

Paleidau juostą normaliu greičiu. Mišelė atsisėdo ant kėdės ir pardėjo čiulpti nykštį. Paskui išsitraukė pirštą iš burnos ir patapšnojo į sėdynę šalia.

– Čia, tėtuk, – pasakė.

Ji norėjo, kad drauge pasėdėčiau.

Atsidusau. Apžvelgiau kambarį. Kokia netvarka! Ant grindų buvo pažirusios kreidutės ir spalvinimo knygelės. Mėtėsi didelis *Tinkertoy* konstruktoriaus vėjo malūnas.

– Leisk man susitvarkyti, – pasakiau, – būsiu čia, šalia tavęs.

Ji susigrūdo nykštį į burną ir nusisuko į ekraną. Nirte paniro.

Surinkau kreidutes ir sudėjau į kartoninę dėžutę. Užverčiau spalvinimo knygutes, sustačiau į lentyną. Staiga pasijutau pavargęs ir minutei prisėdau ant grindų prie Mišelės. Ekrane į pilies sosto salę skrido trys fėjos: raudona, žalia ir mėlyna.

– Čia Oro fėja, – rodydama paaiškino Mišelė. – Ji mėlyna.

– Gal sutepti sumuštinį, leitenante? – iš virtuvės paklausė Eleinė.

– Būtų nuostabu, – atsakiau.

Supratau, kad tenoriu sėdėti čia, šalia savo dukters. Noriu viską pamiršti, bent trumpam. Jaučiausi dėkingas, kad Konoras mane išmetė. Sėdėjau ir bukai spoksojau į televizorių.

Eleinė atnešė sumuštinį su saliamiu, salotomis ir garstyčiomis. Buvau peralkęs. Eleinė dirstelėjo į televizorių, papurtė galvą ir vėl nuėjo į virtuvę. Valgiau sumuštinį, kelių kąsnelių išsireikalavo ir Mišelė. Ji mėgo saliamį. Nerimavau dėl dešroje esančių priedų, bet pamaniau, kad blogiau už dešrainius vis tiek nebus.

Suvalgęs sumuštinį pasijutau geréliau. Atsistojau toliau tvarkytis. Paėmiau *Tinkertoy* vėjo malūnėlį ir pradėjau ardyti, dėjau detales atgal į kartoninį cilindrą.

– Ne tą, ne tą! – skausmingu balsu suriko Mišelė.

Pamaniau, ji nenori, kad ardyčiau malūnėlį, bet mergaitė rėkė visai ne dėl to. Sėdėjo delniukai užsidengusi akutes. Ji nenorėjo matyti Niekadėjos, blogosios raganos. Prasukau vietą su ragana, mergaitė nusiramino.

Išardęs vėjo malūnėlį, sudėjau viską į kartoninį cilindrą, uždengiau metaliniu dangteliu ir padėjau ant žemiausios knygų spintos lentynos. Dėžutė visuomet ten gulėdavo. Pripratau žaislus laikyti žemai, kad Mišelė pati galėtų pasiimti.

Cilindras nukrito nuo lentynos, nuriedėjo kilimu. Vėl jį paėmiau. Ant lentynos dar kažkas buvo. Mažas stačiakampis. Iš karto supratau, kas tai.

Ant lentynos gulėjo aštuonių milimetrų vaizdo kasetė su japoniškais rašmenimis ant etiketės.

– Leitenante? – pašaukė Eleinė. – Ar dar ko nors reikės? – ji buvo apsivilkusi švarkelį, ruošėsi išeiti.

– Palaukit minutę, – paprašiau.

Nuėjau prie telefono ir paskambinau į centro komutatorių. Paprašiau sujungti su kapitonu Konoru mano automobilyje. Nekantriai laukiau. Eleinė žiūrėjo į mane.

– Minutėlę, Eleine, – prašiau.

Televizorius ekrane čirpiant paukšteliams Princas traukė duetą su Miegančiąja gražuole. Mišelė čiulpė nykštį.

– Apgailestauju, automobilyje niekas neatsako, – tarė operatorė.

– Supratau, – pasakiau. – Gal turit kapitono Konoro kontaktinį numerį?

Tyla.

– Galiojančiame sąraše nėra.

– Žinau, bet gal jis paliko numerį?

– Nieko neturiu, leitenante.

– Bandau jį surasti.

– Palaukit minutę.

Ji prašė palaukti. Prakaitavau.

Koridoriuje, nekantraudama, kada galės išeiti, stovėjo Eleinė.

Vėl išgirdau operatorės balsą:

– Leitenante? Kapitonas Elisas sako, kad kapitonas Konoras išėjo.

– Išėjo?

– Jis čia kurį laiką pabuvo, bet dabar išėjo.

– Norit pasakyti, buvo *centre?*

– Taip, bet dabar išėjo. Neturiu jo numerio. Apgailestauju.

Padėjau ragelį. Ką, po paraliais, Konoras veikė centre?

Eleinė vis dar stovėjo koridoriuje.

– Leitenante.

– Dar minutėle, Eleine.

– Leitenante, man reikia...

– *Sakau, minutėlę.*

Pradėjau žingsniuoti. Nežinojau, ką daryti. Mane staiga apėmė baimė. Dėl juostos jie nužudė Edį. Tikrai nedvejodami nudaigos dar ką nors. Pažiūrėjau į dukrą, su nykščiu burnoje spoksančią į ekraną.

– Kur jūsų automobilis? – paklausiau Eleinės.

– Garaže.

– Gerai. Klausykit. Norėčiau, kad pasiimtumėte Mišelę ir išvažiuotumėt...

Suskambo telefonas. Griebiau ragelį, tikėdamasis, kad skambina Konoras.

– Klausau.

– *Moši moši. Konor-san desu ka*?

– Jo čia nėra, – atšoviau.

Vos žodžiams išsprūdus, prakeikiau save, bet žala jau buvo padaryta.

– Labai gerai, leitenante, – pasakė balsas su labai stipriu akcentu. – Jūs turit tą, ko mes norim, taip?

– Nesuprantu, apie ką kalbat, – atsakiau.

– Manau, suprantat, leitenante.

Linijoje girdėjau silpną šnypštimą. Skambino iš automobilinio telefono. Jie gali būti bet kur.

Jie gali būti tiesiog lauke.

Velniai rautų!

– Kas čia skambina? – paklausiau.

Bet išgirdau tik pypsėjimą.

– Kas atsitiko, leitenante? – paklausė Eleinė.

Nubėgau prie lango. Gatvėje apačioje mačiau vienas šalia kito sustojant tris automobilius. Iš jų išlipo penketas vyrų – tamsūs siluetai naktyje.

Bandžiau išlikti ramus.

– Eleine, – paprašiau, norėčiau, kad paimtumėte Mišelę ir abi eitumėt į mano miegamąjį. Lįskit po lova. Pasilikit ten ir lindėkite labai tyliai, kas beatsitiktų. Supratot?

– Ne, tėtuk!

– Dabar, Eleine.

– Ne, tėtuk! Noriu žiūrėti „Miegančiąją gražuolę“.

– Galėsi pažiūrėti vėliau.

Išsitraukiau ginklą ir patikrinau apkabą. Eleinės akys išsiplėtė. Ji sugriebė Mišelę.

– Eime, širdele.

Mišelė rangėsi jos rankose ir priešinosi.

– Ne, tėtuk!

– *Mišele.*

Sukrėsta mano tono, mergaitė nutilo. Eleinė nusinešė ją į miegamąjį. Užtaisiau dar vien apkabą ir įsidėjau į švarko kišenę.

Išjungiau šviesas miegamajame ir Mišelės kambaryje. Žiūrėjau į jos lovelę, į apklotą su mažų drambliukų aplikacijomis. Nuėjau ir išjungiau šviesą virtuvėje.

Grįžau į svetainę. Televizorius tebeveikė. Nedorėlė ragana aiškino savo varnui, kaip rasti Miegančiąją gražuolę: „Tu – mano paskutinė viltis, mielas padarėli, nenuvilk manęs“, – kalbėjo paukščiui. Paukštis nuskrido.

Pasilenkiau. Pasukau link durų. Vėl suskambėjo telefonas. Nuropojau atsiliepti.

– Klausau.

– *Kohai.*

Konoro balsas. Girdėjau statinį automobilio telefono šnypštimą.

– Kur jūs? – paklausiau.

– Turi juostą?

– Taip, turiu. Kur jūs?

– Oro uoste.

– Gerai, *varykit čia*. Tučtuojau. Ir pakvieskit pastiprinimą! Jėzau!

Girdėjau garsus laiptinėje, už durų. Tylius garsus, tarsi žingsnius.

Padėjau ragelį, prakaitavau.

Kristau.

Jei Konoras oro uoste, vadinasi, už dvidešimties minučių nuo manęs. Gal ir daugiau.

Gal ir daugiau.

Nelieka nieko kito, kaip susidoroti pačiam.

Įdėmiai klausydamasis, stebėjau duris. Bet laiptinėje daugiau nieko nebebuvo girdėti.

Iš miegamojo išgirdau dukrelę sakant:

– Noriu „Miegančiosios gražuolės". Noriu *tėtuko*.

Girdėjau kažką šnibždančią Eleinę. Mišelė pradėjo žliumbti.

Paskui viskas nurimo.

Vėl suskambo telefonas.

– Leitenante, – pasakė balsas su stipriu akcentu, – nereikia pastiprinimo.

Kristau, jie klausosi automobilinio telefono.

– Nenorime pakenkti, leitenante. Norime tik vieno dalyko. Gal būtumėt toks malonus ir atneštumėt mums juostą?

– Turiu juostą, – pasakiau.

– Žinome.

– Jūs ją gausite, – pažadėjau.

– Gerai. Daug geriau.

Žinau, kad turiu spręsti pats. Galvojau greitai. Vienintelė mintis buvo nuvilioti juos nuo čia. Nuvilioti juos nuo mano dukters.

– Bet ne čia, – pridūriau.

Į duris pabeldė. Greitai, primygtinai.

Po paraliais!

Jaučiau, kaip ratas užsiveržia. Viskas vyko per greitai. Tupėjau ant grindų su nuo stalo nukeltu telefonu. Stengiausi likti nematomas pro langus.

Beldimas pasikartojo.

– Gausite juostą, – pasakiau į ragelį, – bet pirma atšaukit savo vyrukus.

– Pakartokit, prašau.

Kristau, sušiktos kalbos problemos.

– Paprašykit savo vyrų pasitraukti. Patraukit juos iš gatvės. Kad matyčiau.

– Leitenante, mums reikia juostos!

– Žinau, – paskiau. – Atiduosiu.

Kalbėdamas nenuleidau akių nuo durų. Mačiau pasisukant rankeną. Kažkas bandė atidaryti lauko duris. Lėtai, tyliai. Paskui rankena atsileido. Kažkas baltas praslydo po durimis.

Vizitinė kortelė.

– Leitenante, prašau bendradarbiauti.

Nuropojau pirmyn ir pakėliau kortelę. Joje buvo parašyta: „Džonatanas Konoras, kapitonas, Los Andželo policijos departamentas.

Tada kitoje pusėje išgirdau šnabždesį.

– *Kohai.*

Žinojau, kad čia apgaulė. Konoras sakė, kad jis – oro uoste, taigi čia tik apgaulė...

– Galbūt aš galėčiau padėti, *kohai*.

Tuos žodžius jis jau sakė ir anksčiau, bylos pradžioje. Sutrikau tai išgirdęs.

– Atidaryk tas prakeiktas duris, *kohai*.

Tikrai Konoras.

Kilstelėjęs atidariau duris. Jis įslinko į kambarį, pasilenkė. Tempė kažką mėlyną – neperšaunamą liemenę.

– Maniau, jūs... – pradėjau.

Jis papurtė galvą ir sušnibždėjo:

– Žinojau, kad jie bus čia. Turėjo būti. Laukiau automobilyje skersgatvyje už namo. Kiek jų?

– Kokie penki. Gal ir daugiau.

Jis linktelėjo.

Balsas su akcentu per telefoną tarė:

– Leitenante? Ar klausot? Leitenante?

Patraukiau ragelį toliau nuo ausies, kad ir Konoras galėtų klausytis pokalbio.

– Klausau, – pasakiau.

Per televizorių pasigirdo garsus raganos krizenimas.

– Leitenante, girdžiu, kad kažkas su jumis yra.

– Čia tik „Miegančioji gražuolė“, – pasakiau.

– Kas? Miegančioji grįžuolė? – sutrikęs pakartojo balsas. – Kas tai?

– Televizorius, – raminau, – tai tik televizorius.

Kitame linijos gale girdėjau šnabždantis. Girdėjau pro šalį pravažiuojantį automobilį. Prisiminiau, kad tie vyrai – neapsaugotoje pozicijoje. Stovi gatvėje, iš abiejų pusių apstatytoje gyvenamaisiais namais. Daugybė langų. Kiekvieną akimirką kas nors gali pasižiūrėti. Arba išeiti žmonės. Vyrai turi veikti greitai.

Gal taip ir bus.

Konoras tampė mano švarką. Rodė ženklą nusivilkti. Kalbėdamasis nusirengiau.

– Gerai, – pasakiau, – ką norit, kad padaryčiau?

– Atneškit juostą mums.

Pažiūrėjau į Konorą. Šis linktelėjo. Taip.

– Gerai, – pasakiau, – bet pirma atšaukit savo žmones.

– Atsiprašau?

Konoras suspaudė kumštį. Veide pasirodė grimasa. Jis norėjo, kad būčiau piktas. Pridengęs ragelį, pašnibždėjo man į ausį japonišką frazę.

– Gal negirdit? – rėžiau. – *Joku kike!*

Kitame gale suniurnėjo. Nustebo.

– *Hai.* Vyrai atsitraukia. O dabar jūs ateinat, leitenante.

– Gerai, – pasakiau, – ateinu.

Ir padėjau ragelį.

– Trisdešimt sekundžių, – sušnibždėjo Konoras ir dingo pro lauko duris. Vis dar segiojausi marškinius ant liemenės. Neperšaunama Kevlaro liemenė sunki ir labai kaitina. Akimirksniu pradėjau prakaituoti.

Palaukiau trisdešimt sekundžių, žiūrėdamas, kaip tiksi rodyklė mano laikrodžio ciferblate. O tada išėjau.

Koridoriuje kažkas išjungė šviesą. Suklupau ant kūno. Atsistojęs pažiūrėjau į menką azijiečio veidelį. Dar vaikas, stebėtinai jaunas. Paauglys. Jis buvo be sąmonės, sunkiai kvėpavo.

Lėtai pajudėjau laiptais žemyn.

Antro aukšto laiptinėje nieko nebuvo. Leidausi. Girdėjau iš televizoriaus už kažkurių durų antrame aukšte sklindant įrašytą juoką. Balsas sušuko: „Taigi išduokite, kur buvot per šį pirmą pasimatymą?"

Leidausi į pirmą aukštą. Pastato paradinės durys buvo stiklinės. Žiūrėjau į lauką ir mačiau tik pastatytus automobilius ir gyvatvorę. Nedidelę pievutės priešais pastatą atkarpėlę. Vyrai ir automobiliai buvo kažkur kairėliau.

Sulaikęs kvėpavimą, laukiau. Širdis daužėsi. Nenorėjau išeiti, bet galvojau tik apie tai, kaip nuvilioti juos toliau nuo dukros. Patraukti veiksmą toliau nuo mano...

Išžengiau į naktį.

Prakaituotą veidą ir kaklą apgaubė oro vėsa.

Žengiau du žingsnius pirmyn.

Dabar juos jau mačiau. Vyrai stovėjo maždaug už dešimties metrų, greta automobilių. Suskaičiavau keturis. Vienas jų man mojo, kvietė. Dvejojau.

O kur kiti?

Nemačiau nieko, tik vyrus prie automobilių. Jie vėl mojo, kvietė. Pajudėjau link jų ir staiga sunkus galingas smūgis iš užnugario parvertė mane kniūbsčią ant šlapios žolės.

Tik po akimirkos susigaudžiau, kas nutiko.

Man šovė į nugarą.

O tada visur aplinkui pasipylė šūviai. Automatinių ginklų papliūpos. Nuo šūvių gatvė nušvito kaip žaibuojant. Nuo abipus gatvės stovinčių pastatų garsai atsimušė aidu. Virpėjo stiklai. Visur aplinkui girdėjau šūkaujant. Ir vis šaudė. Girdėjau užsivedant variklius, gatve nuriaumojant automobilius. Beveik akimirksniu pasigirdo policijos

sirenos, sužviegė padangos, sublykčiojo žibintai. Gulėjau kur gulėjęs, veidu į žolę. Atrodė, jog guliu jau visą valandą. Paskui suvokiau, kad dabar jau šūkauja angliškai.

Galų gale kažkas pasilenkė prie manęs ir pasakė:

– Nejudėk, leitenante. Leisk, pirma pažiūrėsiu. – Atpažinau Konoro balsą. Jo ranka tiriamai palietė man nugarą. Tada jis paklausė: – Ar gali apsiversti, leitenante?

Persiverčiau. Stovėdamas ryškioje prožektorių šviesoje Konoras iš viršaus žiūrėjo į mane.

– Neprasiskverbė, – pasakė, – bet rytoj turėsi pragariškai dailią mėlynę.

Jis padėjo man pakilti ant kojų.

Apsigręžiau, norėdamas pamatyti į mane šovusį žmogų. Bet ten nieko nebuvo, tik ant žalios žolės prie paradinių durų bolavo kelios blankiai geltonos šovinio tūtelės.

TREČIA NAKTIS

„VIETNAMIEČIŲ GAUJŲ ŽIAURUMAS PRASIVERŽĖ VESTSAIDE", – rėkė antraštė. Straipsnyje pasakojo, kad Piteris Smitas, Los Andželo policijos departamento specialiųjų tarnybų pareigūnas tapo taikiniu žiaurioje Orindžo apygardos gaujos, žinomos kaip Bjaurieji žudikai, nepasitenkinimo atakoje. Kol atvyko pastiprinimas ir išvaikė įsisiautėjusius jaunuolius, į leitenantą Smitą šovė dukart. Nė vienas iš įtariamųjų nesulaikytas gyvas, bet du buvo nukauti per susišaudymą.

Skaičiau laikraščius vonioje, kur mirkiau geliančią nugarą. Abipus stuburo ryškėjo dvi bjaurios didžiulės mėlynes, skaudėjo net kvėpuojant.

Kol reikalai susitvarkys, išsiunčiau Mišelę savaitgaliui paviešėti pas mano motiną į San Diegą. Vėlią praeitą naktį ją nuvežė Eleinė.

Skaičiau toliau.

Pasak straipsnio, Bjaurieji žudikai buvo tikriausiai ta pati gauja, kurios nariai prieš savaitę priėjo prie kieme Ingilvude su triratuku važinėjančio dvimečio juodaodžio Rodnio Hovardo ir nušovė vaiką į galvą. Sklido gandai, kad tas nusikaltimas buvo įšventinimas į gaują, o jo baisumas sukėlė triukšmingą reakciją, ar Los Andželo policijos departamentas pajėgus sutramdyti gaujų smurtą Pietų Kalifornijoje.

Prie mano durų vėl būriavosi daugybė reporterių, bet nesikalbėjau su nė vienu. Telefonas skambėjo be paliovos, bet palikau įjungtą atsakiklį. Tiesiog kiūtojau vonioje ir mėginau nuspręsti, ką daryti.

Kažkuriuo metu rytą paskambinau Kenui Šubikui į *Times*.

– Spėliojau, kada apsireikši, – tarė šis. – Turėtum jaustis pamalonintas.

– Dėl ko?

– Kad esi gyvas, – paaiškino Kenas. – Tie vaikiai – žudikai.

– Turi galvoje praeito vakaro vietnamiečius vaikius? – pasitikslinau. – Tuos, kurie kalbėjo japoniškai?

– Baik.

– Taip, Kenai.

– Tas straipsnis ne visai teisingas?

– Ne visai.

– Tuomet viskas aišku, – pareiškė Kenas.

– Kas aišku?

– Šitas straipsnis – Žebenkšties. O Žebenkštis šiandien kažkoks nepopuliarus. Netgi kalbama apie jo atleidimą. Niekas nieko nesupranta, bet kažkas čia vyksta, – pasakojo Kenas. – Kažkuriam iš redaktorių dėl tų japonų gerokai paspirgino šikną. Bet kuriuo atveju, pradėjome tyrimą apie keletą japonų korporacijų Amerikoje.

– Ką, tikrai?

– Žinoma, iš šiandienos laikraščių to nepasakysi. Matei verslo skiltį?

– Ne, o ką?

– *Darley-Higgins* praneša apie *MicroCon* pardavimą *Akai*. Ketvirtam puslapy, verslo skiltyje. Keturių eilučių medžiaga.

– Ir viskas?

– Spėju, niekam jau nebeįdomu. Tiesiog dar viena amerikiečių bendrovė parduota japonams. Patikrinau. Nuo tūkstantis devyni šimtai aštuoniasdešimt septintųjų japonai nusipirko šimtą aštuoniasdešimt Amerikos aukštų technologijų ir elektronikos kompanijų. Dabar tai jau nebe naujiena.

– Bet laikraštis pradėjo tyrimą?

– Taip sakoma. Lengva nebus, nes visi emociniai indikatoriai žemi. Mokėjimų balansas su Japonija nukritęs. Žinoma, tik atrodo

geriau. Nes jie nebeeksportuoja mums tiek automobilių. Paprasčiausiai juos čia gamina. Ir permeta savo produkciją mažiems šykštuoliams, taigi deficitas atsiranda šių stulpelyje, o ne japonų. Padidino apelsinų ir medienos pirkimą, kad vaizdas būtų gražesnis. Jei atvirai, elgiasi su mumis kaip su trečiojo pasaulio šalimi. Importuoja mūsų žaliavas, bet neperka mūsų gaminių. Sako, kad negaminam nieko, ko jie nori.

– Gal ir negaminam, Kenai.

– Pasakyk šitą teisėjui, – atsiduso. – Bet jeigu liaudžiai nusispjaut, aš nežinau. Kad ir dėl mokesčių.

Pasijutau truputį nenuovokus.

– Mokesčių?

– Ruošiam didelę medžiagą apie mokesčius. Vyriausybė galų gale pastebėjo, kad japonų korporacijos varo Amerikoje daugybę verslo, bet menkai moka mokesčius. Kai kurios nemoka visiškai, absurdas. Jie kontroliuoja savo pelną per aukštai įkainodami japoniškus subkomponentus, kuriuos jiems priklausančios Amerikos surinkimo gamyklos importuoja. Tai siaubinga, bet, žinoma, Amerikos vyriausybė niekada per daug neskubėjo bausti japonų. O japonai po pusę milijardo kasmet išleidžia Vašingtonui, kad visi sėdėtų ramūs.

– Bet juk ketinate ruošti medžiagą apie mokesčius.

– Taip. Ir dairomės į *Nakamoto*. Mano šaltiniai praneša, kad *Nakamoto* ketinama iškelti bylą dėl kainų fiksavimo. Kainų fiksavimas – žaidimėlis, kurio dažnai imasi japonų kompanijos. Sudariau sąrašą gavusių ieškinius. *Nintendo,* devyniasdešimt pirmais, fiksuotų kainų žaidimai. *Mitsubishi,* tais pačiais metais, fiksuotų kainų televizoriai. *Panasonic,* aštuoniasdešimt devintais. *Minolta,* aštuoniasdešimt septintais. Ir supranti, kad čia tik ledkalnio viršūnė.

– Tuomet puiku, kad rengi tą medžiagą, – pasakiau.

Jis kostelėjo.

– Gal nori duoti interviu? Apie japoniškai kalbančius vietnamiečius?

– Ne, – pasakiau.

– Mes visi kartu įklimpę, – tarstelėjo Kenas.

– Nemanau, kad išeis kas nors gera, – pasakiau.

Su Konoru ketinome užkąsti sušio bare Kalver Sityje. Kai privažiavome, kažkas ant lango dėjo lentelę „UŽDARYTA“. Pamatęs Konorą, lentelę apvertė, dabar ji skelbė: „ATIDARYTA“.

– Mane čia pažįsta, – tarstelėjo Konoras.

– Norit pasakyt, mėgsta?

– O tą sužinoti sunku.

– Reikia jūsų kapitalo?

– Ne, – patikino Konoras. – Tikriausiai Hirošis mieliau užsidarytų. Nebus pelninga laikyti žmones dėl dviejų *gaidžin* klientų. Bet dažnai čia ateinu. Jis gerbia santykius. Tai tikrai nesusiję nei su pinigais, nei su pomėgiais.

Išlipome iš automobilio.

– Amerikiečiams nesuprasti, – tarė Konoras, – nes japonų sistema fundamentaliai priešinga.

– Aha, žinoma, manau, jau pradeda suprasti, – tariau. Papasakojau, ką girdėjau iš Keno Šubiko apie kainų fiksavimą.

Konoras atsiduso.

– Čia tik lengvas būdas pasakyti, kad japonai negarbingi. Jie ne tokie, tik žaidžia pagal kitokias taisykles. Amerikiečiai paprasčiausiai to nesupranta.

– Nuostabu, – pasakiau, – bet kainų fiksavimas neteisėtas.

– Amerikoje, – sutiko Konoras, – taip. Bet Japonijoje tai įprasta procedūra. Atsimink, *kohai*: fundamentaliai priešinga. Reikalai tvarkomi slaptais susitarimais. Tą parodė *Namuros* akcijų skandalas. Amerikiečiai moralizuoja apie sąmokslus, užuot pamatytę kitą verslo darymo būdą. Nes tik taip ir yra.

Įėjome į sušio barą. Daug lankstymosi ir sveikinimų. Konoras kalbėjo japoniškai. Atsisėdome prie baro. Neužsisakėme.

– Argi neužsisakysime? – nusistebėjau.

– Ne, – pasakė Konoras, – būtų nepagarbu. Hirošis pats nuspręs, ką mums patiekti.

Taigi sėdėjome prie baro, Hirošis atnešė lėkštes. Stebėjau, kaip vyriškis pjausto žuvį.

Suskambo telefonas. Iš tolimojo sušio baro galo kažkoks vyriškis pasakė:

– *Konor-san, ona no hito ga materu to itemašita jo.*

– *Domo*, – linktelėjęs atsakė Konoras. Atsisuko į mane ir pakilo.

– Atrodo, galų gale visai nevalgysim. Laikas vykti į kitą susitikimą. Pasiėmei juostą.

– Taip.

– Gerai.

– Kur važiuojam?

– Pas tavo draugę, – tarė jis. – Pas panelę Asakumą.

Duobėtu Santa Monikos greitkeliu kratėmės į centrą. Popietės dangus buvo patamsėjęs, atrodė, tuoj lis. Gėlė nugarą. Konoras žiūrėjo pro langą ir kažką niūniavo.

Per visą susijaudinimą visai pamiršau apie Teresos skambutį praeitą naktį. Ji pasakė peržiūrėjusi paskutinę juostos dalį ir galvojanti, jog turėsime problemų.

– Ar su ja kalbėjotės?

– Su Teresa? Trumpai. Kai ką jai patariau.

– Praeitą vakarą ji sakė, kad yra problemų su juosta.

– Tikrai? Man to neminėjo.

Jaučiau, jog jis nesako man tiesos, bet maudė nugarą ir neturėjau nuotaikos jo spausti. Būdavo akimirkų, kai manydavau, kad Konoras pats tapo japonas. Jis buvo toks atsargus, toks paslaptingas.

– Niekuomet nepasakojot, kodėl išvažiavot iš Japonijos, – tarstelėjau.

– O, šitai, – jis atsiduso. – Turėjau darbą, dirbau vienoje korporacijoje. Apsaugos konsultavimas. Bet viskas susiklostė nesėkmingai.

– Kodėl gi?

– Na, su darbu viskas buvo gerai. Jis buvo puikus.

– Tuomet kas nutiko?

Jis papurtė galvą.

– Dauguma žmonių, pagyvenę Japonijoje, išvyksta sumišusiais jausmais. Daugeliu atžvilgių japonai nuostabūs žmonės. Jie darbštūs, sumanūs, turi humoro jausmą. Tikrai sąžiningi. Tačiau jie ir patys didžiausi rasistai pasaulyje. Štai kodėl visą laiką kitus kaltina rasizmu. Jie tokie prietaringi, kad mano, jog visi kiti taip pat turi tokie būti. O gyvenimas Japonijoje... Po kiek laiko tiesiog pavargau nuo to, kaip viskas vyksta. Tiesiog pavargau matyti į kitą gatvės pusę pereinančias moteris, kai vakare išvysdavo mane einantį jų link. Pavargau pastebėti, kad paskutinės dvi vietos, užsėdamos metro, yra dvi vietos abipus manęs. Pavargau klausytis, kaip japonų stiuardesės klausinėja japonų keleivių, ar jie teiksis sėdėti greta *gaidžin*, manydamos, kad aš nesuprantu, ką jos kalba, nes kalba japoniškai. Pavargau nuo to išskyrimo, subtilaus globėjiškumo, juokelių už nugaros. Pavargau būti nigeriu. Tiesiog... pavargau. Pasidaviau.

– Nuskambėjo, lyg tikrai jų nemėgtumėte.

– Ne, – paprieštaravo Konoras, – mėgstu. Man jie labai patinka. Bet aš – ne japonas, ir jie niekuomet neleidžia man to užmiršti, – jis vėl atsiduso. – Turiu daug Amerikoje dirbančių japonų draugų, jiems taip pat sunku. Abipusio veikimo problema. Jie irgi jaučiasi išskiriami. Žmonės taip pat prie jų nesėda. Bet draugai visada prašo mane prisiminti, kad visų pirma jie žmonės, o tik paskui – japonai. Deja, mano patyrimas rodo, kad tas ne visuomet tiesa.

– Norit pasakyt, kad pirmiausia jie japonai.

Jis truktelėjo pečiais.

– Šeima yra šeima.

Likusią kelio dalį važiavom tylėdami.

Atsidūrėme mažame kambarėlyje trečiame užsienio studentų bendrabučio aukšte. Teresa Asakuma paaiškino, kad čia ne jos kambarys, jis draugo, kurį laiką studijuojančio Italijoje. Ant stalo ji buvo pastačiusi nedidelį vaizdo magnetofoną ir mažą monitorių.

– Pagalvojau, kad turėčiau išsinešdinti iš laboratorijos, – pasakojo, greitai prasukinėdama, – bet norėjau, kad pamatytumėt šitai. Čia

pati pabaiga vienos jūsų atneštų juostų. Prasideda iškart po to, kai senatorius išeina iš kambario.

Ji sulėtino juostą. Pamatėme platų keturiasdešimt šešto Nakamoto pastato aukšto vaizdą. Aukštas buvo ištuštėjęs. Ant tamsaus konferencijų stalo tegulėjo Šerilės Ostin kūnas.

Juosta toliau sukosi.

Nieko nevyko – statiška scena.

– Į ką žiūrime? – paklausiau.

– Tiesiog palaukit.

Juosta sukosi. Vis dar nieko.

Ir tada pamaičiau, kaip trūktelėjo merginos koja.

– Kas čia buvo?

– Spazmas?

– Nesu tikras.

Dabar pajudėjo merginos ranka, ištiesta ant tamsaus medžio. Nekilo jokių klausimų. Pirštai susigniaužė ir atsileido.

– Ji vis dar gyva!

Teresa linktelėjo.

– Būtent taip atrodo. Dabar pažiūrėkit į laikrodį.

Laikrodis ant sienos rodė dvidešimtą trisdešimt šešias. Stebėjau. Nieko nenutiko. Juosta sukosi daugiau nei dvi minutes.

Konoras atsiduso.

– Laikrodis nejuda.

– Ne, – pritarė Teresa. – Iš pradžių, pritraukus arti, pastebėjau grūdėtą struktūrą. Pikseliai šokinėjo pirmyn atgal.

– Ką tai reiškia.

– Mes vadiname tai rokenrolu. Čia įprastas būdas užmaskuoti sustingusį vaizdą. Normalus stabdymas matomas plika akimi, nes mažiausi vaizdo vienetai staiga tampa statiški. Tuo tarpu normaliame vaizde visada yra menkas judėjimas, net jeigu ir labai retas. Taigi kas trys sekundės pakartojate vaizdą – toks rokenrolas. Atsiranda menkas judėjimas, stabdymas pasidaro mažiau akivaizdus.

– Sakai, kad dvidešimtą trisdešimt šešios juosta buvo sustabdyta?

– Ir akivaizdu, kad tuo metu mergina buvo gyva. Tikrai nežinau. Bet galbūt.

Konoras linktelėjo.

– Tai štai kodėl originali juosta tokia svarbi.

– Kokia originali juosta? – paklausė Teresa.

Padaviau juostą, kurią praeitą naktį radau savo bute.

– Paleisk, – paprašė Konoras.

Ryškioje šviesoje vėl pamatėme keturiasdešimt šeštą aukštą. Vaizdas buvo iš šoninės kameros – gerai matyti konferencijų salė. Čia buvo viena iš pradinių juostų: matėme žmogžudystę, matėme, kaip Mortonas palieka merginą ant stalo.

Juosta sukosi. Stebėjome merginą.

– Ar matot sieninį laikrodį?

– Ne šiuo kampu.

– Kaip manote, kiek laiko praėjo?

Teresa papurtė galvą.

– Čia sulėtintai. Negaliu pasakyti. Gal kelios minutės.

Paskui mergina ant stalo sujudėjo. Jos ranka truktelėjo, paskui pajudėjo galva. Ji buvo gyva. Be jokių abejonių.

O konferencijų kambario stikle matėme vyriškio kontūrą. Jis pasirodė iš dešinės ir žengė artyn. Įėjo į kambarį, kartą apsidairė ir įsitikino, kad yra vienas. Išiguras. Labai atsargiai jis priėjo prie stalo krašto, sugniaužė rankomis merginos kaklą ir pradėjo smaugti.

– Jėzau.

Atrodė, užtruko ilgai. Mergina kovojo iki galo. Išiguras dar laikė ją prispaudęs gerokai po to, kai ji liovėsi judėjus.

– Jis nepaliko jokių galimybių.

– Ne, – pritarė Konoras, – nepaliko.

Galų gale Išiguras atsitraukė nuo kūno, pasitaisė rankogalius, patiesino švarką.

– Gerai, – tarė Konoras, – gali sustabdyti. Pamačiau pakankamai.

Išėjome į lauką. Vargana saulė sunkiai skverbėsi pro kupiną smogo miglą. Pro šalį, dunksėdami į duobes, riaumojo automobiliai. Namai palei gatvę man pasirodė pigūs, žūtbūtinai remontuotini.

Susėdome į automobilį.

– Kas dabar? – paklausiau.

Jis ištiesė man automobilinį telefoną.

– Paskambink į centrą ir pasakyk, kad turime juostą, kurioje matyti, kaip Išiguras įvykdo žmogžudystę. Pasakyk, kad ketiname vykti į *Nakamoto* suimti Išigurą.

– Maniau, jums nepatinka automobiliniai telefonai.

– Tiesiog taip padaryk, – tarė Konoras. – Vis tiek jau beveik baigėme.

Taigi paskambinau. Papasakojau dispečerei mūsų planus. Centras paklausė, ar reikės pastiprinimo. Konoras papurtė galvą, taigi pasakiau, kad pastiprinimo nereikės.

Padėjau ragelį.

– O dabar?

– Dabar į *Nakamoto*.

Tiek kartų mačius keturiasdešimt šeštą aukštą vaizdajuostėje, buvo keista vėl ten atsidurti. Nors šeštadienis, biuras buvo judrus ir gyvas, šmirinėjo sekretorės ir administratoriai. Dieną įstaiga atrodė visiškai kitaip: iš visų pusių pro milžiniškus langus liejosi saulės šviesa, supantys dangoraižiai net Los Andželo migloje atrodė arčiau.

Apsidairęs pamačiau, kad stebėjimo kameros nuo sienų nuimtos. Dešinėje esanti konferencijų salė, kurioje mirė Šerilė Ostin, buvo pertvarkyta. Tamsūs baldai dingo. Darbininkas montavo šviesų medžio stalą ir naujas smėlio spalvos kėdes. Kambarys atrodė visiškai kitaip.

Kitoje atrijaus pusėje, didelėje konferencijų salėje, vyko susirinkimas. Pro stiklo sienas saulė liejosi ant keturiasdešimties žmonių, susėdusių abipus ilgu žaliu fetru uždengto stalo. Vienoje pusėje – japonai, kitoje – amerikiečiai. Priešais kiekvieną pūpsojo tvarkinga

dokumentų krūvelė. Tarp amerikiečių ryškiai išsiskyrė teisininkas Bobas Ričmondas.

Konoras, stovintis greta manęs, atsiduso.

– Kas čia vyksta?

– Šeštadienio susirinkimas, *kohai*.

– Manot, kad čia ir yra šeštadienio susirinkimas, apie kurį kalbėjo Edis?

Konoras linktelėjo.

– Susirinkimas, užbaigiantis *MicroCon* pardavimą.

Greta liftų sėdėjo priimamojo sekretorė. Ji kurį laiką stebėjo mus, besidairančius, paskui mandagiai paklausė:

– Gal galiu padėti jums, ponai?

– Ačiū, – padėkojo Konoras, – bet mes kai ko laukiam.

Susiraukiau. Iš ten, kur stovėjome, konferencijų salėje aiškiai mačiau Išigurą, sėdintį netoli stalo vidurio japonų pusėje ir rūkantį cigaretę. Dešinėje jo sėdintis vyriškis pasilenkė ir kažką pašnibždėjo, Išiguras linktelėjo ir nusišypsojo.

Dirstelėjau į Konorą.

– Tiesiog palaukim, – tarė šis.

Praėjo kelios minutės, tuomet jaunas japonas patarėjas nuskubėjo per atriją ir įėjo į konferencijų salę. Kambario viduje judėjo lėčiau, kukliai apėjo aplink stalą ir atsidūrė už išsiskiriančio žilaplaukio vyro, sėdinčio tolimajame stalo gale, kėdės. Vyrukas pasilenkė ir kažką sušnibždėjo vyresniam vyriškiui.

– Ivabučis, – pasakė Konoras.

– Kas jis toks?

– *Nakamoto* Amerikoje prezidentas. Būstinė Niujorke.

Ivabučis linktelėjo jaunajam patarėjui ir pakilo nuo stalo. Patarėjas jam patraukė kėdę. Ivabučis praėjo pro japonų derybininkų eilę. Praeidamas lengvai brūkštelėjo vienam vyriškiui per petį, priėjo stalo galą, atidarė stiklo duris ir išėjo į lauką, į terasą už konferencijų kambario.

Po akimirkos atsistojo ir išėjo antras vyriškis.

– Morijama, – paaiškino Konoras. – Los Andželo skyriaus prezidentas.

Morijama taip pat išėjo į terasą. Du vyrai stovėjo saulėje ir rūkė cigaretes. Prie jų priėjo patarėjas ir ėmė kažką greitai pasakoti, linkčiodamas galvą. Vyresni vyrai įdėmiai klausėsi, paskui nusisuko. Padėjėjas liko stovėti.

Po akimirkos Morijama vėl atsisuko į patarėją ir kažką pasakė. Patarėjas greitai linktelėjo ir grįžo į konferencijų salę. Nužingsniavo prie dar vieno, tamsiaplaukio su ūsiukais vyro kėdės ir pašnibždėjo kažką į ausį.

– Širajus, – pasakė Konoras, – finansų direktorius.

Širajus atsistojo, bet į terasą neišėjo. Jis atidarė vidines duris, perėjo atriją ir pradingo kabinete tolimame aukšto gale.

Konferencijų salėje patarėjas priėjo dar ir prie ketvirto vyriškio, kurį atpažinau kaip Jošidą, *Akai Ceramics* prezidentą. Jošida taip pat pasitraukė iš salės į atriją.

– Kas čia vyksta? – paklausiau.

– Jie atsitraukia, – paaiškino Konoras. – Nenori būti ten, kai tai nutiks.

Atsisukau į terasą ir pamačiau du japonus vyrus, kasdieniškai žingsniuojančius per terasą durų tolimajame gale link.

– O ko mes laukiam? – paklausiau.

– Kantrybės, *kohai*.

Jaunais patarėjas išėjo. Susirinkimas konferencijų salėje tęsėsi. Bet atrijuje Jošida patraukė jaunuolį į šoną ir kažką sušnibždėjo.

Padėjėjas grįžo į konferencijų salę.

– Hmmm, – numykė Konoras.

Šį kartą padėjėjas nužingsniavo į amerikiečių stalo pusę ir kažką pašnibždėjo Ričmondui. Ričmondo veido nemačiau, jis buvo atsukęs mums nugarą, bet jo kūnas krūptelėjo. Jis pasisuko ir prisišliejęs kažką sušnibždėjo patarėjui. Patarėjas linktelėjo ir išėjo.

Ričmondas liko sėdėti prie stalo, tik lėtai purtė galvą. Palinko prie užrašų.

O paskui per stalą pastūmė popierių krūvelę Išigurui.

– Čia ženklas mums, – tarė Konoras. Jis pasisuko į priimamojo sekretorę, parodė ženklelį ir per atrijų greitai nuėjo konferencijų kambario link.

Jaunas amerikietis kostiumu smulkiais šviesiais ruoželiais stovėjo priešais stalą ir kalbėjo:

– Dabar, jeigu atkreiptumėte dėmesį į papildymą C, bendrą turto išdėstymą ir...

Konoras įėjo į kambarį pirmas. Aš – iš karto po jo.

Išiguro pasižiūrėjo, neparodydamas nustebimo.

– Laba diena, ponai.

Jo veidas liko tarsi kaukė.

Ričmondas ramiai paprašė:

– Ponai, jeigu galėtumėte palaukti, mes įpusėjome gana sudėtingą...

Konoras jį pertraukė;

– Pone Išigurai, jūs suimamas dėl Šerilės Lyn Ostin nužudymo, – paskui, kol Išiguras įdėmiai į jį žiūrėjo, išvardino jam jo teises. Visi kiti kambaryje sėdėjo visiškai tylūs. Prie ilgo stalo niekas net nesujudėjo. Tarsi paveiksle.

Išiguras liko sėdėti.

– Absurdas.

– Pone Išigurai, – paprašė Konoras, – gal galėtumėte atsistoti.

– Tikiuosi, jūs, vaikinai, žinot, ką darot, – švelniai pasakė Ričmondas.

– Žinau savo teises, ponai, – pareiškė Išiguras.

– Pone Išigurai, gal galėtumėte atsistoti, – pakartojo Konoras.

Išiguras nesujudėjo. Priešais jį rangydamasis kilo cigaretės dūmelis.

Ilgokai buvo tylu.

– Parodyk jiems juostą, – paprašė manęs Konoras.

Vienoje konferencijų salės sienoje buvo sumontuota vaizdo įranga. Suradau vaizdo magnetofoną, tokį patį, kokiu naudojausi, ir įdėjau juostą. Bandžiau spausti įvairius mygtukus, bet vaizdas nepa-

sirodė. Iš galo man padėti atskubėjo japonė stenografistė. Atsiprašinėdama ir lankstydamasi ji suspaudė tinkamus mygtukus ir grįžo į savo vietą.

– Ačiū, – padėkojau.

Ekrane pasirodė vaizdas. Net ryškioje saulės šviesoje viskas buvo aiškiai matyti. Čia buvo būtent toji vieta, kurią stebėjome Teresos kambaryje. Ta vieta, kur Išiguras prieina prie merginos ir laiko prispaudęs kovojantį kūną.

– Kas čia? – paklausė Ričmondas.

– Čia melas, – pareiškė Išiguras, – klastotė.

– Čia juosta, nufilmuota *Nakamoto* apsaugos kamera keturiasdešimt šeštame aukšte ketvirtadienio vakarą.

– Tai neteisėta, – pareiškė Išiguras, – čia klastotė.

Bet niekas nesiklausė. Visi žiūrėjo į ekraną. Ričmondas išsižiojo.

– Jėzau, – sumurmėjo.

Juostoje, atrodo, ilgokai užtruko, kol mergina mirė.

Išiguras rūsčiai spoksojo į Konorą.

– Čia nieko daugiau, tik sensacingas viešas jėgos demonstravimas, – rėžė. – Viskas sufabrikuota. Nieko nereiškia.

– Jėzau Kristau, – žiūrėdamas į ekraną garsiai baisėjosi Ričmondas.

– Tai neturi teisinio pagrindo, – kartojo Išiguras. – Tai nepriimtina. Aš niekada neatsistosiu. Čia tiesiog žlugdymas...

Jis nutilo. Pirmą kartą pažiūrėjo į tolimąjį stalo galą. Ir pamatė, kad Ivabučio kėdė tuščia.

Iš pradžių lyg ir nekreipė dėmesio, bet akys lakstė po kambarį.

Morijamos kėdė tuščia.

Širajaus kėdė.

Jošidos kėdė.

Išiguro akys sutrūkčiojo. Jis apstulbęs žiūrėjo į Konorą. Paskui linktelėjo, kažkaip kriuktelėjo ir atsistojo. Visi kiti tebežiūrėjo į ekraną.

Jis nuėjo prie Konoro.

– Neketinu šito stebėti, kapitone. Kai baigsite savo apgavystes, rasite mane lauke, – jis prisidegė cigaretę ir pašnairavo į Konorą. – Tada ir pasikalbėsim. *Kiccirito na*.

Atidaręs duris, išėjo į terasą. Paskui save durų neuždarė.

Ketinau sekti paskui, bet Konoras žvilgsniu mane sulaikė. Nežymiai papurtė galvą. Likau, kur stovėjau.

Mačiau Išigurą lauke, stovintį prie turėklų. Jis surūkė cigaretę ir atsuko veidą į saulę. Paskui dirstelėjo atgal į mus ir apgailestaudamas papurtė galvą. Prisišliejo prie turėklų, pakėlė koją...

Konferencijų salėje tebesisuko juosta. Viena amerikietė teisininkė atsistojo, užvertė savo segtuvą ir išėjo. Niekas daugiau nesujudėjo.

Galų gale juosta baigėsi.

Išėmiau ją iš įrenginio.

Kambaryje buvo tylu, tik lengvas vėjelis taršė prie ilgo stalo sėdinčių žmonių popierius.

Dirstelėjau į terasą. Tuščia. Kai priėjome prie turėklų, gatvėje apačioje girdėjome kaukiant sirenas.

Apačioje, pirmame aukšte, oras net pilkavo nuo dulkių, buvo girdėti kurtinantis perforavimo kūjų bilsmas: priestato statybos greta *Nakamoto* bokšto buvo pačiame įkarštyje. Kelkraštyje rikiavosi daugybė didelių cementovežių. Prasiskyniau kelią per būrį japonų tamsiai mėlynais kostiumais, prasibroviau ir dirstelėjau į šachtą.

Išiguras nukrito ant šlapio betono, kūnas gulėjo įkypai, tik galva ir viena ranka stirksojo iš minkšto betoninio paviršiaus. Per pilką masę piršto storio srovelėmis tekėjo kraujas. Darbininkai su mėlynais šalmais bambuko lazdomis ir virvėmis bandė jį ištraukti. Jiems nekaip sekėsi. Galų gale vyrukas aukštais guminiais batais įbrido traukti kūno, bet pasirodė ne taip paprasta, kaip tikėjosi. Jis turėjo kviesti pagalbą.

Mūsų žmonės jau buvo ten: Fredas Peris ir Bobas Volfas. Pro kūjų gausmą Bobas sušuko:

– Ar viską apie tai žinai, Piteri?

– Taip, – pasakiau.

– Žinai pavardę?

– Masao Išiguras.

Volfas suskersakiavo.

– Pasakyk paraidžiui.

Pamėginau perrėkti statybų triukšmą. Galų gale tiesiog pasirausiau kišenėje ir sužvejojau vizitinę. Padaviau Volfui.

– Čia jis?

– Taip.

– Kur ją gavai?

– Ilga istorija, – pasakiau, – bet jis ieškomas dėl žmogžudystės.

Volfas linktelėjo.

– Leisk man išžvejoti kūną, paskui pasikalbėsim.

– Puiku.

Galų gale teko panaudoti statybinį kraną. Išiguro kūnas, sukrypęs ir apsunkęs nuo betono, buvo pakeltas į orą, siūbavo pro mane, man virš galvos.

Iš viršaus krito cemento gabalėliai ir tyško ant ženklo prie mano kojų. *Nakamoto* statybų bendrovės simbolis didžiosiomis raidėmis skelbė: „PASTATAI NAUJAM RYTOJUI". O apačioje: „ATLEISKITE UŽ NEPATOGUMUS".

Užtruko dar valandą, kol viskas susidėliojo į vietas. Iki dienos galo šefas norėjo ataskaitų, taigi po viskam turėjome važiuoti į Parkerį ir sutvarkyti dokumentaciją.

Jau buvo ketvirta, kai ėjome skersai gatvę į kavinukę greta Antonijaus lombardo. Kad tik ištrūktume iš kabineto.

– Visų pirma, kodėl Išiguras nužudė merginą? – paklausiau.

Konoras atsiduso.

– Neaišku. Geriausia, ką galiu sugalvoti, tai šitaip. Edis visą laiką dirbo savo tėvo *kaišia*. Viena iš jo pareigų buvo aukštus postus užimantiems atvykėliams parūpinti merginų. Metų metus tuo užsiėmė. Buvo lengva – jis vakarėlių liūtas, merginas pažinojo. Kongresmenai norėjo merginų, o jis turėjo galimybę susipažinti su kongresmenais. Bet Šerilėje jis įžiūrėjo ypatingą galimybę, nes prie jos traukė senato-

rių Mortoną, Finansų komiteto prezidentą. Mortonas buvo pakankamai sumanus, kad tą ryšį nutrauktų, bet Edis nepaliovė siuntinėjęs jos privačiais lėktuvais į netikėtus susitikimus, vis atnaujindamas ryšį. Edžiui ji taip pat patiko: tą popietę jiedu mylėjosi. Ir būtent Edis suorganizavo jos apsilankymą *Nakamoto* pobūvyje, nes žinojo, kad Mortonas ten bus. Edis spaudė Mortoną blokuoti pardavimą, taigi labai nerimavo dėl šeštadienio susirinkimo. Tarp kitko, kai žinių studijoje juostoje tau pasirodo, kad jis sako Šerilei „nesipigink", jis iš tikrųjų sako „ničibei". Amerikiečių japonų santykiai.

– Bet, manau, Edis tik numatė, kad Šerilė susitiks su Mortonu. Abejoju, ar turėjo kokių minčių dėl keturiasdešimt šešto aukšto. Jis tikrai nesitikėjo, kad jiedu nueis ten. Mintį nueiti į keturiasdešimt šeštą aukštą vakarėlio eigoje tikriausiai pakišo kas nors iš *Nakamoto*. Kompanija paliko aukštą prieinamą dėl labai paprastos priežasties: ten yra miegamieji, kuriais administracija kartais naudojasi. Kažkur užpakalinėje dalyje.

– Iš kur sužinojot? – paklausiau.

Konoras nusišypsojo.

– *Hanada-san* užsiminė, kad kartą jais pasinaudojo. Akivaizdu, ten gana prašmatnu.

– Taigi jūs turite ryšių.

– Kažkiek turiu. Įsivaizduoju, *Nakamoto* tiesiog buvo paslaugūs. Jie galėjo sumontuoti ten kameras dėl šantažo, bet man sakė, kad miegamuosiuose nėra kamerų. O faktas, kad kamera kabo tiesiog konferencijų salėje, tik patvirtina, kad Filipsas nemelavo – kameros įtaisytos *kaizen* biuro darbuotojams. Tikriausiai niekas nesitikėjo, kad seksualinis ryšys įvyks ten, kur įvyko.

– Bet kuriuo atveju, kai Edis pamatė Šerilę su Mortonu einant į kitą *Nakamoto* pastato vietą, tikriausiai velniškai sunerimo. Taigi nusekė paskui. Jis pasirodė liudytojas žmogžudystės, kuri, tikiu, tikriausiai buvo atsitiktinė. Edis padėjo savo draugui Mortonui, pasikvietė jį ir išvedė iš ten. Edis kartu su Mortonu grįžo atgal į vakarėlį.

– O kaip juostos?

– Taip. Prisimeni, kalbėjom apie papirkinėjimus. Taigi Edis papirkinėjo žemo lygio apsaugos pareigūną Tanaką. Manau, Sakamura tiekė jam narkotikus. Bet kuriuo atveju vyrukas pažinojo jį jau porą metų. Ir kai Išiguras liepė Tanakai išimti juostas, Tanaka pasakė Edžiui.

– O Edis nuėjo ir išėmė juostas pats.

– Taip. Kartu su Tanaka.

– Bet Filipsas sakė, kad Edis buvo vienas.

– Filipsas melavo, nes Tanaką pažinojo. Todėl ir nesukėlė didesnio šurmulio, nes Tanaka pasakė, kad viskas gerai. Bet kai Filipsas pasakojo visą istoriją mums, apie Tanaką neužsiminė.

– O paskui?

– Išiguras nusiuntė porą vyrukų sutvarkyti Šerilės buto. Tanaka nunešė kažkur nukopijuoti juostas. Edis nuvyko į vakarėlį kalvose.

– Bet Edis vieną pasiliko.

– Taip.

Viską pergalvojau.

– Bet kai tame vakarėlyje kalbėjomės su Edžiu, jis papasakojo visiškai priešingą istoriją.

Konoras linktelėjo.

– Melavo.

– Netgi jums, savo draugui?

Konoras gūžtelėjo pečiais.

– Jis galvojo, kad išsikapstys.

– O kaip gi Išiguras? Kodėl jis nužudė merginą?

– Kad galėtų prispausti Mortoną. Ir suveikė – jie privertė senatorių pakeisti poziciją dėl *MicroCon*. Kurį laiką Mortonas ketino leisti vykdyti pardavimą.

– Išiguras ją nužudė dėl to? Dėl kažkokio korporacijos pardavimo?

– Ne, nemanau, kad planavo. Išiguras buvo labai įsitempęs, patyrė didžiulį spaudimą. Jautė, kad turėtų gerai pasirodyti prieš valdžią. Jis daug ką buvo pastatęs ant kortos, tiek daug, kad pasielgė priešingai,

nei tokiomis aplinkybėmis įprastai būtų pasielgęs japonas. Ypatingo spaudimo akimirką, taip, nužudė tą merginą. Kaip jis sakė, ji buvo nesvarbi moteris.

– Jėzau.

– Bet, galvoju, čia ne vien tai. Mortonas buvo labai dviprasmiškas su japonais. Jaučiu, jog čia slypi nemažai ir apmaudo – tie juokeliai apie numestą bombą, visa kita. O mylėjimasis ant konferencijų stalo... nepagarbu, sakyčiau? Išiguras tikriausiai įsiuto.

– Kuris paskambino dėl nužudymo?

– Edis.

– Kodėl.

– Norėjo sutrikdyti *Nakamoto*. Edis saugiai parvedė Mortoną atgal į vakarėlį, o paskui paskambino. Tikriausiai kažkur iš pobūvio. Kai skambino, dar nežinojo apie apsaugos kameras. Paskui apie kameras jam pasakė Tanaka, tad Edis pradėjo nerimauti, kad Išiguras gali jį parišt. Taigi paskambino dar kartą.

– Ir paprašė savo draugo Džono Konoro.

– Taip.

– Taigi Edis buvo Koičis Nišis? – pasitikslinau.

Konoras linktelėjo.

– Jis truputį papokštavo. Koičis Nišis yra personažo iš garsaus japonų filmo apie korupciją korporacijoje pavardė.

Konoras pabaigė kavą ir pasitraukė nuo bufeto.

– O Išiguras? Kodėl japonai jį apleido?

– Išiguras sužaidė per greitai ir pralaimėjo. Ketvirtadienio naktį pasielgė per daug nepriklausomai. Jiems tai nepatinka. *Nakamoto* labai greitai jį būtų išsiuntę atgal. Jis būtų pasmerktas likusį gyvenimą praleisti Japonijoje *madogiva-dzoku*. Kėdėje prie lango. Žmogus, kurį aplenkia visi bendri sprendimai, kuris visą dieną spokso pro langą. Tam tikra prasme, čia bausmė iki gyvos galvos.

Pergalvojau.

– Tuomet, kai naudojotės automobiliniu telefonu, skambinot į stotį, pasakojot, ką planuojat... kas klausėsi?

– Sunku pasakyti, – truktelėjo pečiais Konoras. – Bet Edis man patiko. Aš jam skolingas. Nenorėjau matyti namo grįžtančio Išiguro.

Kabinete manęs laukė senyva moteris. Vilkėjo juodai, prisistatė kaip Šerilės Ostin senelė. Šerilės tėvai žuvo autoįvykyje, kai jai tebuvo ketveri, vėliau ji augino mažylę. Norėtų padėkoti už pagalbą tyrime. Pasakojo, ką mėgo Šerilė, būdama maža, kaip ji augo Teksase.

– Žinoma, ji buvo dailutė, – kalbėjo moteris, – berniukai, be abejonės, ją mėgo. Visuomet tuntai šmirinėjo aplink, negalėjai net su lazda išvaikyti. – Kiek patylėjo. – Žinoma, niekuomet nemaniau, kad su galva jai viskas tvarkoj. Ji mėgo tuos besisukinėjančius berniūkščius. Jai patiko, kaip dėl jos pešasi. Prisimenu, buvo vos septynerių ar aštuonerių, tie vaikiščiai raitėsi dulkėse, o ji plojo delniukais ir stebėjo. Paauglė jau buvo gerokai patyrusi. Akimirksniu žinodavo, kaip elgtis. Nebuvo labai smagu stebėti. Ne, kažkas su galva jai buvo negerai. Ji mokėdavo būti bjauri. Ir ta daina, kurios visą laiką klausėsi, dieną naktį. Apie proto praradimą, galvoju.

– Džerio Li Liuso?

– Suprantama, numanau kodėl. Čia mėgstamiausia jos tėvo daina. Kai ji buvo dar visai mažytė, jis išvažiuodavo su dukryte į miestą kabrioletu, ją apsikabinęs, o per radiją leisdavo tą siaubingą triukšmą. Ji vilkėdavo puošniausią savo sarafaną. Buvo toks mielas vaikas. Tikra motinos kopija.

Prisiminusi viską, moteris pradėjo verkti. Padaviau jai nosinaičių. Mėginau būti jautrus.

Labai greitai ji užsimanė sužinoti, kaip viskas buvo. Kaip mirė Šerilė.

Nežinojau, ką jai papasakoti.

Išėjusį pro paradinį Parker Centro išėjimą ir einantį pro fontanus mane sustabdė japonas su kostiumu. Maždaug keturiasdešimties, tamsiaplaukis, su ūsiukais. Jis oficialiai mane pasveikino ir padavė

vizitinę. Šiek tiek užtruko, kol susigaudžiau, kad čia ponas Širajus, Nakamoto finansų direktorius.

– Norėjau asmeniškai su jumis susitikti, *Sumisu-san,* ir pareikšti, kaip labai mano kompanija apgailestauja dėl pono Išiguro elgesio. Jo veiksmai netinkami, jis veikė be įgaliojimų. *Nakamoto* yra garbinga kompanija ir nepažeidžia įstatymų. Noriu jus užtikrinti, kad jis neatstovavo mūsų kompanijai ir mūsų verslo partneriams. Šioje šalyje pono Išiguro pareigos suvedė jį su daugybe investuotojų bankininkų bei žmonėmis, darančiais įtaką pirkimams. Atvirai kalbant, jis per ilgai užsibuvo Amerikoje. Čia įgijo daug blogų įpročių.

Štai koks jis ir buvo: atsiprašymas ir kaltinimas drauge. Vis tiek nežinojau, ką atsakyti. Galų gale tariau:

– Pone Širajai, girdėjau apie pasiūlymą finansuoti mažą namelį...

– O, tikrai?

– Taip. Tikriausiai jūs nieko negirdėjote?

– Tiesą sakant, manau, kažką tokio girdėjau.

– Įdomu, ką ketinate su šiuo pasiūlymu dabar daryti? – paklausiau.

Jis ilgokai tylėjo. Girdėjau tik trykštančius dešinėje fontanus.

Širajus skersakiavo į mane miglotoje popiečio šviesoje, mėgindamas nuspręsti, kaip sužaisti.

Galų gale pasakė;

– *Sumisu-san*, pasiūlymas nederamas. Žinoma, jis panaikinamas.

– Dėkoju, pone Širajau, – pasakiau.

Mudu su Konoru važiavome į mano butą. Nė vienas nekalbėjome. Vairavau Santa Monikos greitkeliu. Virš galvų kabančius ženklus gaujos buvo aptaškiusios dažais. Jaučiau, koks nelygus ir duobėtas kelias. Dešinėje smogo migloje skendo Vestvudo dangoraižiai. Koks varganas ir aptriušęs kraštovaizdis!

Galų gale neištvėriau:

– Tai kas vis dėlto čia buvo? Tik konkurencija tarp *Nakamoto* ir kažkokios kitos japonų kompanijos? Dėl *MicroCon?* Ar kas?

Konoras truktelėjo pečiais.

– Tikriausiai daugybė priežasčių. Japonai viską apgalvoja. O jiems Amerika dabar tėra arena savitarpio varžyboms. Iš dalies, tai tiesa. Jų akimis, mes nesame labai svarbūs.

Atvažiavome į mano gatvę. Buvo laikas, kai maniau, kad ji visai jauki, ši nedidelė medžiais apaugusi gyvenamųjų namų gatvelė su žaidimų aikštele dukrai kvartalo gale. Dabar taip nesijaučiau. Oras buvo netikęs, gatvė atrodė nešvari, nejauki.

Pastačiau automobilį. Konoras išlipo, paspaudė man ranką.

– Nesikrimsk.

– Nesikremtu.

– Ir nereikia. Tai labai rimta. Bet viskas gali pasikeisti. Anksčiau buvo kitaip. Ir vėl gali pasikeisti.

– Tikiuosi.

– Ką ketini dabar daryti? – paklausė Konoras.

– Nežinau, – atsakiau. – Jaučiu, kad reiktų kur nors išvažiuoti. Tik kad nėra kur.

Jis linktelėjo.

– Paliksi departamentą?

– Tikriausiai. Tikrai išeisiu iš specialiųjų tarnybų. Man tai... per daug nešvaru.

Jis linktelėjo.

– Rūpinkis savimi, *kohai*. Ačiū už pagalbą.

– Jums taip pat, *sempai*.

Buvau pavargęs. Užkopiau laiptais iki savo buto ir įėjau vidun. Be dukrelės buvo labai ramu. Iš šaldytuvo pasiėmiau kolos skardinę, nuėjau į svetainę, bet, kai sėdausi į krėslą, suskaudo nugarą. Vėl atsistojau ir įjungiau televizorių. Negalėjau žiūrėti. Prisiminiau, kaip Konoras sakė, kad Amerikoje visi sutelkia dėmesį į nereikšmingus dalykus. Kad ir ši padėtis su Japonija: jei šalį parduosi Japonijai, tai ji Japonijai ir priklausys, ar tau tai patiks, ar ne. O žmonės, kurie įsigyja kokį daiktą, su juo ir elgiasi kaip nori. Štai kaip tai veikia.

Nuėjau į miegamąjį ir persirengiau. Ant stalelio prie lovos pamačiau dukros gimtadienio nuotraukas, kurias rūšiavau tą dieną, kai viskas prasidėjo. Nuotraukas, kurios jau neatrodė kaip mano dukters nuotraukos, kurios jau neatspindėjo tikrovės. Klausiausi dirbtinio juoko iš televizoriaus kitame kambaryje. Paprastai galvodavau, kad viskas gana neblogai. Bet iš tikrųjų toli gražu.

Nuėjau į dukrelės kambarį. Žiūrėjau į jos lovelę, į apklotėlį su drambliukų aplikacijomis. Prisiminiau, kaip ji miega: taip pasitikinčiai, ant nugarytės, virš galvos atmetusi rankutes. Galvojau, kaip ji pasitiki manimi, kaip pasitiki pasauliu, kurį jai kuriu. Ir galvojau apie pasaulį, kuriame ji užaugs. Pradėjau kloti dukrelės lovą, o širdyje buvo labai labai sunku.

Aprašas: kovo 15 d. (99)

Kvotėjas: Ką gi, Pitai, manau, kaip ir viskas. Nebent turit dar ką nors pridurti.

Sub.: Ne, viską pasakiau.

Kvotėjas: Kaip suprantu, iš specialiųjų tarnybų atsistatydinate?

Sub.: Teisingai.

Kvotėjas: Ir pateikėte rašytinę rekomendaciją šefui Olsenui, kad ryšių pareigūnų Azijos šalims programa būtų pakeista. Teigiate, kad ryšiai su Japonijos ir Amerikos draugystės fondu turėtų būti griežtesni.

Sub.: Taip.

Kvotėjas: Kodėl gi?

Sub.: Jei departamentui reikia gerai parengtų pareigūnų, patys turėtume mokėti už jų mokymą. Tiesiog būtų sveikiau.

Kvotėjas: Sveikiau?

Sub.: Taip. Atėjo laikas patiems pradėti valdyti savo šalį. Atėjo laikas patiems mokėti už pasirinktą kelią.

Kvotėjas: Ar jau gavote atsakymą iš šefo?

Sub.: Ne. Vis dar laukiu.

Jei nenori, kad japonai pirktų, neparduok.

Akito Morita

PABAIGOS ŽODIS

„Žmonės neigia tikrovę. Jie kovoja prieš tikrus jausmus, nulemtus tikrų aplinkybių. Jie kuria išgalvotus pasaulius, kurie „turėtų, norėtų, galėtų“ būti. Tikri pokyčiai prasideda nuo tikrų įkainojimų ir pripažinimų. Tik tada galimi realūs veiksmai“.

Čia Deivido Reinoldso, japonų Moritos psichoterapijos šalininko žodžiai. Jis kalba apie asmenišką elgesį, bet šitie komentarai pritaikomi taip pat ir tautų ekonominiam elgesiui.

Anksčiau ar vėliau Jungtinės Valstijos susidurs su faktu, kad Japonija tapo svarbiausia pasaulio pramonės valstybe. Japonų gyvenimo trukmė ilgiausia. Jų atlyginimai didžiausi, aukščiausias raštingumas, mažiausias atotrūkis tarp turtingų ir vargšų. Jų gaminami produktai aukščiausios kokybės. Jų maistas sveikiausias. Tiesa ta, kad Montanos valstijos dydžio valstybė, turinti pusę Jungtinių Valstijų gyventojų skaičiaus, ekonomiškai netrukus prilygs Jungtinėms Valstijoms.

Bet jiems viskas pavyko elgiantis visiškai kitaip, nei elgiasi amerikiečiai. Japonija nėra pramoninė Vakarų valstybė. Ji sukurta visai kitaip. Ir japonai išrado visai naujovišką verslą – priešišką verslą, verslą kaip karą, verslą, nušluojantį konkurentą, kurio Amerika jau keletą dešimtmečių niekaip nepajėgia suprasti. Jungtinės Valstijos ir toliau primygtinai reikalauja, kad japonai elgtųsi amerikiečiams priimtinu būdu. Bet vis dažniau japonų atsakas yra klausimas: kodėl turėtume keistis? Mums sekasi geriau nei jums. Tikrai, taip ir yra.

Koks turėtų būti Amerikos atsakas? Absurdiška kaltinti japonus sėkmingu elgesiu ar siūlyti, kad jie stabteltų. Japonai palaikytų to-

kią amerikiečių reakciją vaikišku inkštimu ir būtų teisūs. Daug tinkamiau Jungtinėms Valstijoms prabusti, aiškiai pamatyti Japoniją ir veikti tikroviškai.

Galų gale Jungtinėse Valstijose vyktų ženklūs pokyčiai, bet neišvengiamai silpnesnio partnerio tikslas yra prisitaikyti. O Jungtinės Amerikos Valstijos šiuo metu, be abejonių, yra silpnesnis partneris bet kuriame ekonominiame ginče su Japonija.

Prieš šimtą metų, kai admirolo Perio Amerikos laivynas atrado tą kraštą, Japonija buvo feodalinė visuomenė. Jos žmonės suvokė, kad turi pasikeisti, ir pasikeitė. Pradedant tūkstantis aštuoni šimtai šešiasdešimtaisiais, jie sukvietė tūkstančius vakariečių specialistų, kurie pamokytų, kaip pakeisti vyriausybę ir pramonę. Visa visuomenė išgyveno revoliuciją. Dar vienas, lygiai toks pat dramatiškas sukrėtimas įvyko po Antrojo pasaulinio karo.

Taigi abu kartus japonai susidūrė su iššūkiu akis į akį ir jį priėmė. Jie nesakė, tegu amerikiečiai perka mūsų žemes ir mūsų institucijas ir tikėkimės, išmokys mus viską daryti geriau. Visiškai ne. Japonai pakvietė tūkstančius ekspertų, o paskui vėl išsiuntė juos namo. Jungtinės Valstijos pasielgtų tinkamai, jei veiktų panašiai. Japonai nėra Amerikos gelbėtojai. Jie – konkurentai. Negalima to pamiršti.

BIBLIOGRAFIJA

Šiame romane suabejojau visuotinai priimta prielaida, kad tiesioginės užsienio investicijos į Amerikos aukštąsias technologijas iš esmės yra teigiamos ir todėl turi būti leidžiamos be jokių suvaržymų ir apribojimų. Manau, viskas ne taip paprasta.

Nors ši knyga yra grožinės literatūros kūrinys, mano požiūris į japonų ekonominį elgesį ir neadekvatų Amerikos atsaką kilo iš tvirtai pripažintų ekspertų nuomonės, dauguma jų paminėti bibliografijoje. Tikrai, ruošdamasis rašyti šį romaną, aš daug pasisėmiau iš žemiau išvardytų šaltinių.

Tikiuosi, skaitytojas susigundys paskaityti daugiau ir labiau išmanančių autorių. Pagrindinius tekstus išvardijau pagal suprantamumą ir ryšį su romane nagrinėjamais klausimais.

PAGRINDINIAI ŠALTINIAI

Clyde V. Prestowiz, Jr., *Trading Places: How We Are Giving Our Future to Japan and How to Reclaim It* (New York: Basic Books, 1989).

James Fallows, *More Like Us: Putting America's Native Strengths and Traditional Values to Work to Overcome the Asian Challenge* (Boston: Houghton Mifflin, 1989).

James Fallows, 'Containing Japan,' *The Atlantic, May 1989, pp. 40–54.*

James Fallows, 'Getting Along with Japan,' *The Atlantic,* December 1989, pp. 53–64.

Peter F. Drucker, *The New York Realities* (New York: Harper and Row, 1989).

Ezra F. Vogel, *Japan as Number One: Lessons for America* (Cambridge, Mass.: Harvard University Press, 1979).

Karel van Wolferen, *The Enigma of Japanese Power* (New York: Alfred A. Knopf, 1989).

Chalmers Johnson, *MITI and Japanese Miracle* (Stanford: Stanford University Press, 1982).

Michael T. Jacobs, *Short-Term America: The Causes and Cures of Our Business Myopia* (Boston: Harvard Business School Press, 1991).

Robert Kuttner, *The Ebnd of Laissez-Faire: National Purpose and the Global Economy after the Cold War* (New York: Alfred A. Knopf, 1991).

Michel L. Dertouzos, Richard K. Lester, and Robert M. Solow, *Made in America: Regaining the Productive Edge,* The report of the M.I.T. Commission on Industrial Productivity (Cambridge, Mass.: M.I.T. Press, 1989).

Pat Choate, *Agents of Influence* (New York: Alfred A. Knopf, 1990).

Dorinne K. Kondo, *Crafting Selves: Power, Gender and Discourses of Identity in a Japanese Workplace* (Chicago: University of Chicago Press, 1990).

Kenichi Ohmae, *Fact and Friction: Kenichi Ohmae on U.S.–Japan Relations* (Tokyo: The Japan Times, Ltd., 1990).

Donald Mspero, 'Patent Protection or Piracy – A CEO Views Japan,' *Harvard Business Review,* September–October 1990, pp. 58–67.

KITI ŠALTINIAI

Daniel E. Bob and SRI International, *Japanese Companies in American Communities: Cooperation, Conflict and Role of Corporate Citizenship* (New York: Japan Society, 1990).

Bryan Burrough and John Helyar, *Barbarians at the Gate: The Fall of RJR Nabisco* (New York: Harper and Row, 1990).

Alfred D. Chandler, Jr., *Scale and Scope: the Dynamics of Industrial Capitalism* (Cambridge, Mass.: Belknap Press of Harvard University Press, 1990).

Ronald Dore, *Taking Japan Seriously: A Confucian Perspective on Leading Economic Issues* (Stanford: Stanford University Press, 1987).

David Halberstant, *The Next Century* (New York: William Morrow and Co., 1991).

Kichiro Hayashi, editor, *The U.S.-Japanese Economic Relationship: Can It Be Improved?* (New York: New York University Press, 1989).

Kanji Ishizumi, *Acquiring Japanese Companies* (Tokyo: The Japan Times, Ltd., 1988).

Gary Katzenstein, *Funny Business: An Outsider's Year in Japan* (New York: Prentice Hall Press, 1989).

Maryann Keller, *Rude Awakening: The Rise, Fall and Struggle for Recovery of General Motors* (New York: William Morrow and Co., 1989).

Paul Kenedy, *The Rise and Fall of the Great Power* (New York: Random House, 1987).

W. Carl Kester, *Japanese Takeovers: The Global Contest for Corporate Control* (Cambridge, Mass.: Harvard Business School Press, 1991).

Philip Kotler, Liam Fahey, and S. Jatustripitak, *The New Competition: What Theory Z Didn't Tell You About Marketing* (New Jersey: Prentice Hall, 1985).

Paul Krugman, *The Age of Diminished Expectations: U.S. Economic Policy in the 1990s* (Cambridge, Mass.: M.I.T. Press, 1990).

Takie Sugiyama Lebra, *Japanese Patterns of Behavior* (Honolulu: University of Hawaii Press, 1967).

Michael Lewis, *Liar's Poker* (New York: Penguin Books, 1989).

Charles A. Moore, *The Japanese Mind: Essentials of Japanese Philosophy and Culture* (Honolulu: University of Hawaii Press, 1967).

Kenichi Ohmae, *The Borderless World: Power and Strategy in the Interlinked Economy* (New York: Harper Business, 1990).

Daniel I. Okimoto, *Between MITI and the Market: Japanese Industrial Policy for High Technology* (Stanford: Stanford University Press, 1989).

L. Craig Parker, Jr., *The Japanese Police System Today: An American Perspective* (New York: Kodansha, 1987).

Michael E. Porter, *The Competitive Advantage of Nations* (New York: Free Press, 1990).

Jim Powell, *The Gnomes of Tokyo: The Positive Impact of Foreign Investment in North America* (New York: American Management Association, 1989).

Clyde V. Prestowitz, Jr., Alan Tonelson, and Robert W. Jerome, 'The Last Gasp of GATTism', *Harvard Business Review,* March–April 1991, pp. 130–38.

Michael Random, *Japan: Strategy of the Unseen* (Wellingborough, England Thorsons Publishing Group, 1987).

Donald Richie, *The Films of Akira Kurosawa* (Berkeley: University of California Press, 1970).

Robert M. Stern, *Trade and Investment Relations Among the United States, Canada, and Japan* (Chicago: University of Chicago Press, 1989).

Sheridan M. Tatsuno, *Created in Japan: From Imitators to World-Class Innovators* (New York: Harper and Row, 1990).

Peter Trasker, *The Japanese: Portrait of a Nation* (New York: New American Library, 1987).

Thomas R. Zengage and C. Tait Ratcliffe, *The Japanese Century: Challenge and Response* (Hong Kong: Longman Group [Far East] Ltd., 1988).

Crichton, Michael

Cr47 Tekanti saulė: romanas / Michael Crichton; iš anglų kalbos vertė Giedrė Tartėnienė. – [Kaunas]: Obuolys [i.e. MEDIA INCOGNITO, 2008]. – 368 p.

ISBN 978-9955-700-86-9

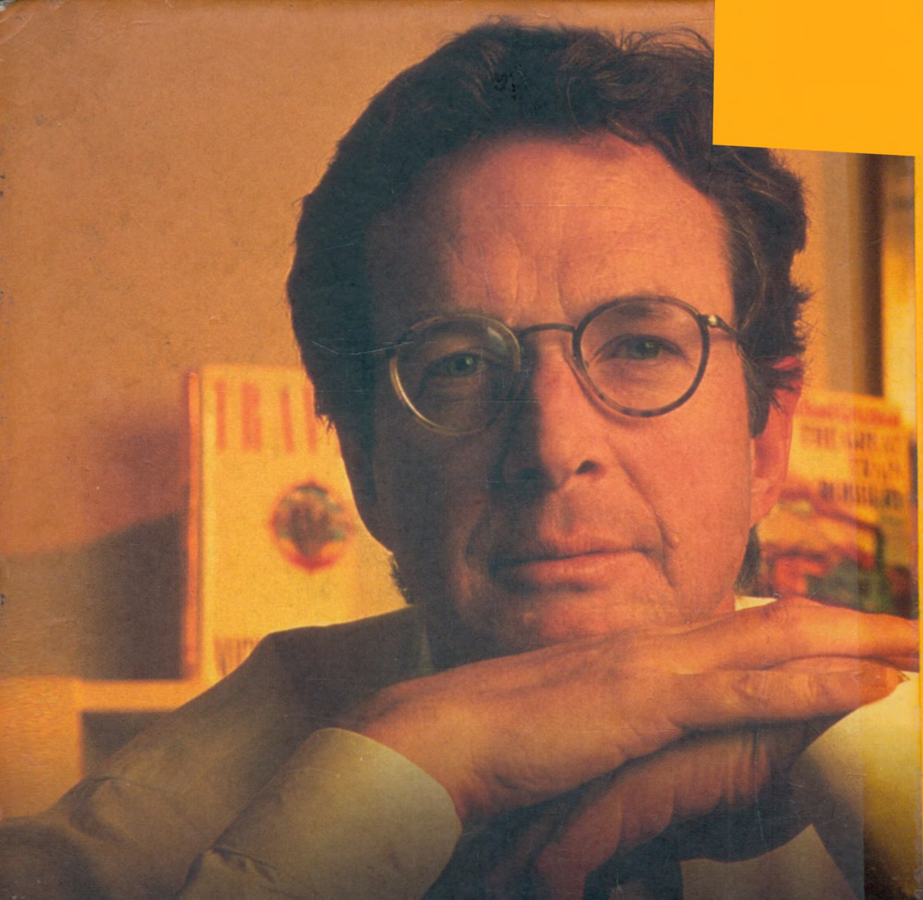
Los Andželo policijos departamento detektyvas Piteris Smitas iškviečiamas tirti žiaurios žmogžudystės, įvykdytos *Nakamoto Industries* biuro atidarymo metu. Kadangi tyrimas susijęs su japonais, pareigūnas pasitelkia į pagalbą Tekančios saulės šalies kultūros ir gyvenimo būdo žinovą, kolegą Džoną Konorą. Paaiškėja, kad nužudytoji mergina Šerilina Ostin yra pakankamai garsi „palydovė", be to, nužudymą įrašė moderni *Nakamoto* sekimo aparatūra, „prižiūrinti kompanijos darbuotojus ir padedanti jiems dirbti". Tačiau detektyvai iškart susiduria su bendrovės vadovų pasipriešinimu. Kyla abejonių, ar galima pasitikėti rastu įrašu, ir vis labiau neduoda ramybės klausimas: kam tai naudinga?

UDK 820(73)-3

Michael Crichton
TEKANTI SAULĖ

Iš anglų kalbos vertė *Giedrė Tartėnienė*
Viršelio dizaineris *Andrius Morkeliūnas*
Maketavo *Alma Liuberskienė*

23 sp. l. Užsakymas Nr.
Išleido OBUOLYS®
(OBUOLYS yra registruotas
UAB „MEDIA INCOGNITO" leidybinis ženklas)
Savanorių pr. 363–314, LT-49425, Kaunas.
Tel.: +370 699 37779
knygos@obuolys.lt | www.obuolys.lt
Spausdino UAB „Logotipas", Utenos g. 41a,
LT-08217 Vilnius, tel.: (8-5) 210 11 11, 210 11 14

Los Andželo centre, 45-ame dangoraižio aukšte vyksta pompastiškas milžiniškos japonų kompanijos Nakamoto biuro atidarymas. Vienu aukštu aukščiau, tuščioje konferencijų salėje kažkas išprievartauja ir nužudo merginą. Netrukus žmonės aptinka gražuolės kūną. Prasidėjęs tyrimas iškart virsta nutrūktgalvišku persekiojimu painiame pramoninės intrigos labirinte. Kriminalinis nusikaltimas atskleidžia netikėtą konfliktą, o japonų posakis „Verslas – tai karas" tampa šio nepaprastai įtikinamo ir įtempto korporacinio detektyvo realybe...

Harvardo absolventas, Kembridžo dėst
apsigynęs medicinos mokslų daktaro l
Michaelas Crichtonas (g. 1942) jau tr
dešimtmečius rašo knygas įvairiomis te
apie žmogžudystes, nežemiškas gyvyb
formas, dinozaurus, tarptautinę politiką
meistriškai jausdamas plačias medicinq
kitų mokslų žinias. Jis ne tik nebijo suk
audringą polemiką, gvildendamas aktua
šių dienų kultūros temas (pvz., suabejo
ekologijos bumu lietuviškai jau išleistam
Baimės būsena), bet netgi specialiai ieš
kruopščiai ne vienus metus renka medž
to, kad mintimis lanksto šaukštus, mato
ir 1986 m. savo noru pasiprašė egzorci
seanso, M. Crichtonas kuria scenarijus
filmams, prodiusuoja serialus bei rašo r
knygas apie mediciną, įžymius žmones
keliones. Technotrilerio tėvu vadinamas
rašytojas yra vienintelis autorius, kurio k
(*Demaskavimas*), filmas (*Juros periodo*
ir televizijos serialas (*Ligoninės priimama*
tą pačią savaitę pakilo į topų viršūnę.

OBUOLYS

TIK GERIAUSIOS KNYGOS VIRSTA FILMAIS

ISBN 978-9955-700-86-9

www.obuolys.lt